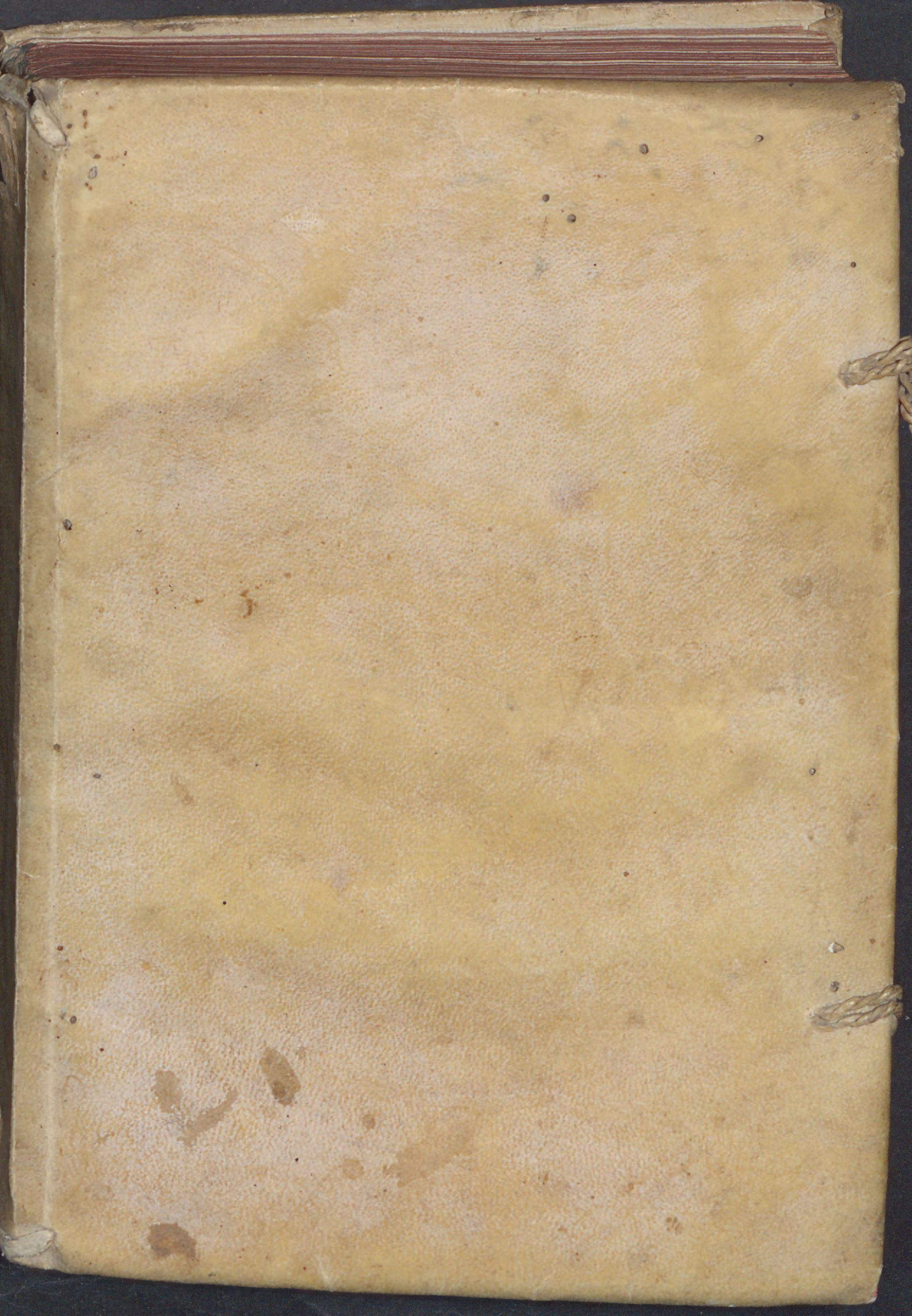

Copiense las portadas de los dos tratados que contiene.

MS. 4.º pergamino, completo, la foliación que tenía se cortó al encuadernar el tomo, bien tratado.

Rotulata = Granado = De charitate.

102 hojas

in gloriam et hono
rem omnipoten
tissimi dei et be
atissime vir
ginis.

Controversia generalis.
de virtute charitatis et vitiis
illi opossitis. ad vigin
ti quatuor questio
nes secunde sec
cunde sancti
thome.

Dor Castellanos.

silis et a questione vigesima ter
tia usque ad questionem 46.

prefactio

Id de charitatis laudibus apostolus ad Corin-
thios scribens longo sermone prosequutus
et id ipsum ecclesiae patres brevioribus verbis
complexi sunt. D. Crisostomus homilia
de incomprehensibili dei natura charitatem esse
dicit bonorum omnium caput radicem fontem
atque parentem et in epistola Concilii
Lateranensis tomo 3o conciliorum [illegible]
fons et origo amandi vita nuncupatur et ele-
gantissime Aug. seu quicumque alius fuit autor
libelli de [illegible] divinae dilectionis tomo 4o
cap. 1o in mistica paradisi [illegible] medium
solum designat [illegible] unde [illegible]
[illegible] et prodit duo fontes [illegible] qui
de fonte amoris emanant cupiditas et cha-
ritas et omnium malorum radix cupiditas et omnium
bonorum radix charitas.
[illegible] divinis [illegible] sitiens quae [illegible] aqua
[illegible] in [illegible] contrarii [illegible]
[illegible] charitatis quidem ut illius dul-
cedine [illegible]
[illegible] cupiditatis vero ut illius salsedine [illegible]
[illegible] aquis [illegible] sitim extinguere
[illegible] ad charitatis
[illegible] et ad [illegible] charitatis [illegible]
[illegible]

et similiter ad infirmandum vitae aliis utilitati
variarum [illegible] istius corporis

partitio istius controversiae

dividitur in quaestiones de charitate et vitiis illi opposi-
tis explicat [illegible] tractandis in
quarum [illegible] complectitur [illegible]
differentiis de [illegible] charitatis, in 2a de causa effi-
ciente et recipiente habitum charitatis, in 3a
de causa eundem habitum augente, in 4a de cau-
sa diminuente et destruente, in 5a de causa
[illegible] formali, in 6o de obiecto materiali charitatis
in 7o de ordine [illegible]
habitum charitatis, in 8o de quo [illegible] charitatis
[illegible] diligentia [illegible] quod tendit ad [illegible]
in 9 de eadem [illegible] ad [illegible]
in decimo de actu charitatis [illegible]
bonum [illegible], in 11o de illo speciali actu cha-
ritatis quo subvenit proximo [illegible] ele-
emosyna in 12 de alio actu quo [illegible] pro-
ximo corrigendo [illegible] in 13 de vitiis
oppositis charitati [illegible] in 14
de [illegible] ad charitatem pertinentibus, in 15
de dono [illegible] charitati respondet [illegible]
de dono sapientiae et de [illegible] dono opposito
Commentarius in [illegible] Commentarius
in quaestionem vigesimam tertiam

Commentarius

In quaestionem vigesimam tertiam

in hac quaestione disserit D. Th. de virtute charitatis dum
sit et in arto 1o concludit charitatem esse ami
citiam quandam hominis ad Deum; in 2o docet chari
tatem esse aliquid creatum in [illegible] habitum quo
voluntas ad amorem inclinat, in 3o definit
charitatem esse virtutem, in 4o esse specialem
virtutem, in 5o esse unam unitate specifica
in 6o esse virtutem omnium excellentissimam in 7o
docet sine charitate non posse reperiri virtutem
perfectam, bene tamen in aliquo statu imper
fecto, in 8o concludit charitatem esse formam vir
tutum. tractatus hujus de habitu supernaturali virtu
tis charitatis disputatio 1a utrum Deus in
fundat justis aliquem habitum qui recte cha
ritas nuncupetur ubi an illi respondeat aliquis
acquisitus

tractatus primus.

de habitu supernatu rali virtutis chari tatis.

Disputatio prima.

utrum deus infundat iustis aliquem habitum qui recte charitas nuncupetur. ubi an illi respondeat alius ad quam situs.

ye in hoc iusto actum inherentem quo diligat deum supernaturalem auctorem disponat que ad iustificationem et illius ac gloriam merentur mereat indubitatum est magister v. in 1o diste 17 lapsissime contendit int charitatem et ceteras virtutes esse singulare discrimen quod nimirum ad istarum actus eliciendos infundat deus habitum seu donum creatum quo ho libebit et proportionet ad diligendum vero deum in ita sed spiritus sanctus immediate seu per se ipsum moveat ipsum ut eius actum eliciat.

dicendum tamen est iustis infundi a deo habitum qui vere illis inhaereat et conferat potestatem proportionate eliciendi actum amoris dei et alios ad eandem virtutem pertinentes sit d. tho. in art. cui eius interpretes et scolastici in 1o diste

[illegible] inventio vile [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible], et [illegible]
dum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magistri doctrinam in
[illegible]
[illegible] quanta sit huius [illegible]
[illegible] contra [illegible] [illegible]
[illegible] ex fide [illegible]
[illegible] fidei, spei, et charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in
[illegible] et [illegible]
[illegible]
fidei, spei, dilectionis et [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] per volun-
tariam [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] charitas dei [illegible]
[illegible] cor [illegible] unde
in ipsa [illegible] [illegible]
[illegible] fidem, spem, et charitatem et [illegible]
[illegible] dixerit [illegible] sola [illegible]
[illegible], exclusa gratia et charitate [illegible] in cor-
dibus eor[um] per spiritum sanctum diffundatur atque illis inhaereat
[illegible] anathema sit. [illegible] definivit a concilio

infundi ipsis donum charitatis ipsis iustitiae ac prin
ße creatum et distinctum ab ipsa parte subiectiva
esse et ... sequere potest cum quod donum hoc
sit ipse actus ut dicitur est non potest aliud esse quam habitus
ad actum eliciendum inclinans de quo in praesenti
sermo est.

Et ubi sit magis tamen testimonium Davis ...
... canonica ... 4° deus charitas est et qui
... explicari potest ut deus dicat charitas
quia efficit charitatem in nobis sicut dicitur spes nostra
et patientia nostra id est ... constantiam
... Augustinus tomo 3° libro 15 de trinitate cap.
17 ... facile ... scripturas
ipsa ... est ... patientia mea, qua
... est ... ut dilectionem
charitas ... Deus charitas est
sicut ... est deus spes est. ... dicebat
intellectum a deo ... a nobis ...
... potuerunt ... Deus ...
charitas est ... August. ... ablatis ...
... dicatur ... donum ...
... .

Verum quidem ... Aug. ... affirmatis
... dicendum charitatem quae in nobis illam
efficiat ... charitas est ... Deus
... qui ... est trinitati ... charitas
... speciali titulo charitas
sive ... aut ... ipsius ...

vel habere charitatem increatam seu Spiritum Sanctum
[illegible] dispositionem [illegible] creatam
quia mediante [illegible] nostra voluntas ad ama
ndum Deum [illegible]
tera [illegible] charitas [illegible] dei diu[illegible]
quia nos ipse [illegible] Joannes [illegible] dilectus
[illegible] ipse [illegible] quia nos fideles [illegible]
[illegible] dilicien
[illegible] Deum [illegible]
[illegible] creatam [illegible]
[illegible] charitas et Deus [illegible] Deum
charitas [illegible] charitatem [illegible] accidentalem
[illegible] Deum
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] infinitam [illegible]
[illegible] conferre [illegible] infinitam [illegible] cha
ritas [illegible] creata [illegible] cha
ritas [illegible] infinita [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] creata sicut [illegible] alia creatura [illegible]
[illegible] charitas
sit infinita [illegible] infinitam [illegible]
[illegible] ad [illegible] charitatem [illegible]
[illegible] mente [illegible]
[illegible] Caietanus [illegible]
[illegible] necessitate [illegible] et [illegible]
[illegible] charitatis [illegible]

infinitum usque quod quatenus coniungit nos Deo infi-
nito et convertit nos ad aeternam gloriam et quatenus
est ... superna ... definitum in ea proveniente si-
bi et Deo virtutem infinitam absolute, et sim-
pliciter est finitum quatenus ipsa a sua proveniet ...
singularis finita sit, ... unio hypostatica finita ...
in entitate sua ... contingat dignitatem
Dei infinito ... meritis infinitis nec
... tamen quia ... non
tamen ... infinitudinem admittit in
... charitatis quamvis ... cha-
ritatis ... contenditur ...
... quod ... quae provenit a charitate
singulari finita ... virtutem infinitam
in Deo ... infinitum ... ope-
ficere ... et intime unitum Deo.
In fine ... duo notanda sunt ...
... de quo ... actu ... charitatem ... quatenus ...
... qui amare et ... possint ...
... voluntatem ut amet Deum
et proximum ... et quando ...
... quo creatura ... ut sit ...
... comparative ... illud ...
cum creatura creatori ... Deum ...
... at ... de diligendo Deum ...
... tamen ...

dici solet gratificus, quod gratis infundatur a deo et in clinet ad diligendum deum et proximum etiam quando nulla est praeceptum neque obligatio. Ad 2um etiam quod advertit sanctus thomas [illegible] habitus charitatis inclinet ad alios actus, ut desiderii, gau dii [illegible] denari charitatem ab actu amoris qui [illegible] est et tradit ceteros.

Ad tertium est habitus charitatis [illegible] deus in fundit respondere [illegible] ac tibus [illegible] generali [illegible] [illegible] in [illegible] aut vo [illegible] actu [illegible] etiam [illegible] possit actu [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible] ita ab ipsis actibus [illegible] generat in nobis quandam facilitatem [illegible] apetat. Consequenter [illegible] ex actibus [illegible] amoris dei [illegible] in nobis [illegible] amoris [illegible] an [illegible] charitatis ad suos actus ubi an magis ad illos inclinet voluntatem quam alii habitus inclinant ad suos.

Disputatio secunda.

An et quatenus requiratur habitus charitatis ad suos actus, ubi an magis ad illos inclinet voluntatem quam alii habitus inclinant ad suos.

in [illegible] de bitis ex [illegible] probatum [illegible]
discrimen inter bitum naturale et superna[illegible]
quod ille cum tendat ad actus [illegible]
[illegible] facultatis a [illegible]
et voluntatis [illegible] ad [illegible]
[illegible] per [illegible] adquirit [illegible] fa
cultas [illegible] ideo [illegible] requiri [illegible]
[illegible] sufficit [illegible] Sup[illegible]
[illegible] cum tendat ad actus [illegible]
[illegible] facultatibus [illegible]
[illegible] con[illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] di
[illegible] sufficient [illegible] sufficit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] nullus [illegible] elici [illegible] actus [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] cum [illegible] contritionem [illegible]
ad justificationem [illegible] ille actus charitatis [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] a voluntate
[illegible] tamen [illegible] inspirationibus [illegible]
et gratia concomitante [illegible] bitu [illegible]
[illegible] erat de [illegible] gratia [illegible]
tendimus bitum supernalem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] chari[illegible]

ritatis erit necessarius modus explicandi ut eliciant
actus charitatis et ab illo praeceptum cum inten
sus eo proveniat facilitatem et alacritatem quam
dat in eliciendis actibus ad quos inclinat.

ix. In declaranda est qua sanctus thomas in
actu [illegible] probat charitatem esse aliquid creatum et ha
bitum inhaerens in voluntate propterea quod ad aman
dum deum faciat actum amoris [illegible] connaturalis ut ne
sus proprie virtutis sed per habitus infusi [illegible]
sensum explicanda qua sanctus doctor affirmat
necesse esse dici voluntatem moveri a spiritu san
cto ad actum dilectionis sicut movetur instrumen
tum, quia sic tolleret rationem voluntarii et excluderet ra
tionem meriti cum tamen charitas sit principium meren
di, videtur supponere hominem non esse capacem [illegible]
sed tantum actus charitatis supernaturalis. Quidem
tamen videtur ex illo elicit actum charitatis me
diante sua obedientiali quasi instrumen
tum dei [illegible] ipse etiam habitus charitatis [illegible] concur
rit ad actum [illegible] operarentur [illegible]
[illegible] et [illegible] instrumentum [illegible]
in [illegible] a nobis dictum [illegible]
[illegible] ad praedictum actum [illegible]
[illegible] in [illegible] tantum concurrere hominem con
currere ad actum charitatis medio habitu infuso
tanquam [illegible] sed id sufficient [illegible]
[illegible] hic [illegible]
[illegible] sententia a aliis [illegible] absolute negat

voluntatem convenire ut instrumentum [illegible] ... convenire, ut instrumentum inanimatum quod nullo modo
se moveat [illegible] inferat soli voluntati voluntarii
et meriti ut optime argumentatur sanctus doctor ...
... fatemur ita voluntatem esse instrumentum ele-
vatum a deo medio habitu charitatis ut nihilominus
... se quodam modo moveat quatenus libere cooperatur
gratiae divinae ... instrumentum
et liberi ... sufficit ad rationem instrumenti
si aliquo modo se moveat. sed insuper requiritur
ut operetur virtute superiori ... et ... tamquam
virtus altioris. Cum ... charitatis
actum charitatis media virtute obedientiali et
habitu charitatis qui sunt essentia subordinata
... agentis ... potest
convenire ut ... .
Alterum ... sanctus thomas docet ... nullam potentiam
potentiam quae tantam inclinationem habeat ad suos
actus quantam habet charitas ad suos nullam
esse cum tanta delectatione ... operande
quae sane doctrina ... difficilis ... ita se
habet ... virtutis ad suos ... actus si
... habitus charitatis ad suos ... maiorem
inclinationem esse in habitu charitatis ... proximum
actum quam in aliis habitibus ad suos ... maiori
delectatione elici actum unius virtutis quam
alterius sicut a ... fuit.
... ad ... dubio ... ...

Resp. respondet propterea charitatem maxime
inclinare ad suos actus quia ea voluntatis inclinatio
est amor. unde charitas, cum sit amicitia quaedam
est amor, inclinat maxime voluntatem ad proprium ac-
tum, quod quidem non convenit aliis habitibus, juxta pro-
prium actum in eo amor in quibus ratio consistit
facit quidem nec virtus nulla praeter charitatem
determinat amor ut [illegible] indicat et amo-
rem [illegible] maxime reddit voluntatem ipse
promptissimam charitatis operationem sed haec so-
lutio mihi non placet [illegible] virtus est cuius sit
maxime proprius amor sui obiecti nisi per partici-
pationem ut declarat [illegible] sed in [illegible] et
[illegible] sicut enim charitas inclinat ad amandum
deum et ex eo amore quasi profluunt ceteri
actus ad charitatem pertinentes, ita temperantia
vg inclinat ad amandam honestatem sui obi-
ecti et ex amore delectat ad ceteros actus. nec obstat quod
sola virtus charitatis ad amorem pertinet, deinde
[illegible] propterea factum est quod amor iste nobilissimus
dicitur [illegible] excellentissimum obiectum scilicet boni-
tatem divinam. quin habent aliae virtutes amo-
res imo istorum perfectio in eo consistit quod ad dei
amorem tandem referantur. unde elegans sententia
aug. tomo 1 libro de moribus ecclesiae c. 15 ubi cum
quaerit virtutes [illegible] cardinales sic definire
non dubitavit ut temperantia sit amor integrum se
[illegible] justitia amor prudentia amor sit haec

amorem n' cuiuslibet, sed dei qui dicimus id e' summi boni summus sapientis summus [illegible] [illegible]tis.

Intelligentia qui est habitus charitatis magis inclinari ad suos actus quam caeteras virtutes ad suos quatenus illius est [illegible] summum bonum et ut recte tradit s. Thomas 2a 2ae q. 23 art. 6 [illegible] sit idem [illegible] et propter [illegible] magis inclinat ad amandum [illegible] quam seipsum et alias creaturas [illegible] sit summum et maximum ultimum bonum [illegible] referendum [illegible] sicut bonum totius praefertur bono partium et bonum capitis bono ceterorum membrorum. quod vero [illegible] ut [illegible] verum est comparatione voluntatis naturaliter acceptae verissimum etiam est in deo auctore supernaturali comparatione eiusdem voluntatis elevatae medio auxilio divino seu habitu supernaturali charitatis cum eadem [illegible] sit. Cuius potissima inclinatio voluntatis in deum auctorem supernaturalem sit ipse habitus infusus charitatis fateri oportet ipsum magis inclinare [illegible] in supernaturalem illius amorem, quam ceteros habitus in sua obiecta et suos actus. et quoniam nihil tanta delectatione [illegible] quanta illud in quod maxime propendet et voluntas aut appetitus inde provenit habitum charitatis [illegible] ceteris habitibus id conferre voluntati ut maxima delectatione et promptitudine operetur.

Sed obiicies [illegible] ad [illegible] qui [illegible] ac

tum charitatis praesertim perseverantis, quam magis
inclinari voluntatem medio habitu ad amorem dei
quam magis visibilibus ad alios actus sit. Consequentia
patet in eliciendis actibus ad quos ali habitus inclinant
nec est tanta difficultas, foret multo minus quam inclina-
ta voluntas in illos. Et differentia in eliciendo actu cha-
ritatis provenit ab obstaculo nimirum a bonis
dimentis passionum quibus vitiose inclinamur ad
bona sensibilia maxime opposita deo. Ex se autem lo-
quendo facilius est diligere deum quam aliud bonum:
et ideo in aspectu sancti homines de eo quod per se pro-
venit vel habitus charitatis, vel de eo quod per accidens
et obstinationem obstaculum.
[illegible] obiectum [illegible] habitus spei inclinat etiam
ad amandum deum [illegible] tanta [illegible] inclinatio huius
in suum actum quanta charitatis in suum, quod falsum
est, unde [illegible] habitus charitatem [illegible] maxime in suos
actus inclinat. Et negando respondet. Consequentia [illegible] sicut
voluntas magis inclinatur in deum diligendum quam
in creaturas eo quod deus sit bonum maximum; ita
ita etiam magis inclinat ad nobiliorem [illegible] amorem
ei debitum et maxime debitum summo bono
quoniam habitus spei inclinat ad amandum deum
amore concupiscentiae qui longe minus nobilis est
quam amor amicitiae ad quem inclinat habitus chari-
tatis, maior est [illegible] inclinatio charitatis ad
suos actus quam habitus spei ad suos. Dico [illegible] habitum
charitatis [illegible] sit amicitia hominis cum deo et proximo

disputatio tertia.

utrum habitus charitatis infusus sit amicitia hominis erga deum et proximos.

Cum habitus

Cum habitus charitatis et gratiae sint intime coniuncti et [illegible] [illegible] praecedenti [illegible] hac disputatione de habitu charitatis tractamus. Et habitu [illegible] [illegible] intelligat [illegible] illa conveniunt ut [illegible] [illegible] proximos [illegible] [illegible] atque [illegible] sit inter deum et homines veram et propriam amicitiam probatur [auctor]itate Scripturae et sanctorum patrum.

sectio prima.

inter deum et homines esse veram et propriam amicitiam probatur autoritate scripturae et santorum patrum.

Durandus in 4o dist. 49 q. 4a art. 4 in [illegible] negat crea-
turas ad Deum esse posse amicitiam pro illa una ra-
tione sicut esse non potest quaedam [illegible] inter [illegible] ami-
citiam ob libertatem magnitudinem [illegible] esse hominis
ad Deum non esse amicitiam sed [illegible] Dei devotionem amorem
esse.

Dicendum tamen verae est inter Deum et homines esse
veram ac propriam amicitiam sic sanctus Thomas in [illegible]
ubi Caietanus, Banes, Aragon et [illegible] discipuli
[illegible] Gabriel in 3o dist. 27 [illegible] art. [illegible]
[illegible] tomo 1o libro 4o cap. [illegible] libro de
religione cap. 5o Bassaeus libro 1 de adoratione
[illegible] cap. 5o et optime Salmeron tomo 9o [illegible]
[illegible] testimoniis sacris [illegible] sapientiae 7o ubi commendat
sapientia sic: est infinitus thesaurus [illegible]
quo qui usi sunt participes facti sunt amicitiae
Dei. Canticorum 5o [illegible] amici mei inquit [illegible]
[illegible] sicut et ipse sponsus dixerat in capite 2o
surge propera amica mea. Iudith 8o [illegible] Dei
amicus effectus est [illegible] Isaias 41 Iacob semen Abraham ami-
ci mei [illegible] dicebant vobis [illegible] mei et Ioannis
15 vos amici mei estis.

[illegible] [illegible] statuit [illegible] vani [illegible] [illegible]
[illegible] quod ait [illegible] per [illegible] gratiae et donorum [illegible]
[illegible] amicum Dei [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] sunt amici
Dei semel et iterum ex [illegible] ait [illegible]
[illegible] sanctus Ambrosius libro [illegible] epistolarum

epistola 2a libertas inquit liberum facit, liberum charitas
tas amicum Dei. Sanctus Hieronimus in verba Amos [illegible]
[illegible] cap. 42 [illegible] antecingunt legimus [illegible]
[illegible] in prima. Et postea [illegible] in [illegible] gratia elec
ti in amicitiam Dei [illegible]. Sanctus Cirillus
Alexandrinus libro 10 in Ioannem cap. 3 quid in
quit maius, quid clarius quam Christi amicum et
esse et appellari [illegible] excessit [illegible] dignitas [illegible]
[illegible] Sanctus [illegible] [illegible] [illegible] in ea
[illegible] verba vos amici mei estis [illegible]
[illegible] dignatione [illegible] servus suus [illegible]
[illegible] amicos suos [illegible] ostendit [illegible]
[illegible] cum servitute Dei [illegible] amicitia. Denique
Sanctus Bernardus sermone 43 in Cantica in ea
verba [illegible] sicut lilium inter spinas sic amica
mea inter filias, cum dixisset orandum esse pro
calumniatoribus et benefaciendum iis qui nos
oderunt, inquit, et tu fac similiter et eris [illegible]
amica Dei.

[illegible] et similia testimonia [illegible]
[illegible] et [illegible] amicitiae in [illegible]
[illegible] propria significatione, ac [illegible]
[illegible] impropriam amicitiam [illegible]
[illegible] verba
[illegible] significatione propria
[illegible] interpretatio [illegible] manifesta
[illegible] proprietate [illegible] nihil [illegible]
[illegible] ex [illegible] colligi posset [illegible]

sibi suo liceret essentiam ad rectam probandam addit ... in pro-
prium detorquere at in re de qua agimus facile
locus est ubi predicta amicitia nuncupetur in propria
rei interpretatione eo consentiunt. Ter in oppositum
mei leniusque nulla cogit a proprietate recedere
ut patebit ex sequentibus. Vos g. certum sit veram
ac propriam esse prefatam amicitiam unde do-
ctrinam hanc [illegible] in hac re dixit [illegible] fidem catho-
licam esse inter deum et iustos veram amicitiam:
alii vero recentiores et neoterici quidem oppositam
doctrinam eiusdem asserunt. Quare vera amicitia
inter deum et iustos probatur explicando conditiones
que ad amicitiam requiruntur

Sectio secunda.

Vera amicitia inter deum et iustos probatur et explicando conditiones que ad amicitiam requiru(ntur). (tit.)

Aristoteles in libro 8° ethicorum copiosam et tanto
philosopho dignam de amicitia tractationem instituit
ex cuius doctrina eliciendae sunt conditiones ad veram

et propriam amicitiam requisitis ut inde perspicua
constet inter deum et iustos inveniri. 1a. Condi
tio est ut sit amor mutuus qui proinde requiret
inter eos cognitione praeditos, imo et intelligentia
praeditos, nam cum bruta redamare nequeant amari
tamen illa non est hic amor. 2a ut sit de quo
hic agitur, ut sit amor benevolentiae vel cuius
amicus amico velit bonum propter ipsius amici
cum uel propter utilitatem et iucunditatem quae
amanti proveniunt aut provenire possunt ab
amico alicui amor ille erit concupiscentiae
non amicitiae. 3a ut obiectum huius amoris sit aliquod
verum etiam apparens bonum aliquin non erit amici
tia honesta et [illegible] intelligentis digna. 4a ut amor
iste mutuus sit utrique amanti manifestus.
Sicut [illegible] testamentum [illegible] qui amo
ris fundamentum sit. 5a ut sit aliquis convictus inter a
mantes. 6a ut inter illos sit aequalitas. 7a ut sit
amor erga paucos.
Ex quibus oritur difficultas non levis dubitandi
videlicet num inter deum et iustos intercedere
amicitiam quae cum illis enumeratis conditionibus
in mutuo illorum amore impleta conspicitur. 1a
q. l. deus semper amet iustos non semper ab illis a
metur imo nec amari potest. nam saepe adulti
qui iusti sunt non eliciunt actum charitatis; infan
tes vero qui in baptismo iustitiam adepti sunt deum
redamare non possunt propter infantilitatem. 2a in eorum

huius amoris. nec 2a quia deus non amat creaturas nisi
propter seipsum et propter gloriam eius manifestandam
iuxta illud proverbiorum universa propter
semet ipsum operatus est deus. 3a etiam iusti diligunt
deum propter beneficia quae in illos confert. nec
3a quia nihil honestatis prohibet quod sit obiectum
huius amoris cum potius divinus amor sit principium
et fons omnium bonorum quae deus contulit tum quia ex
ipso nihil verum est. nec 4a quia iusti seclusa speciali
revelatione ignorant an amentur a deo. nam quod
iustus nihil possit tribuere deo cum quidquid
boni habet a deo accipiat, et alioquin deus ipsum non
indigeat. nec 5a quia convictus esse potest
inter deum et infantem recens baptizatum. nec
6a quia inter deum et iustum infinita distantia
et summa inaequalitas. nec denique 7a quia licet iustus
unum singularissimum amicum habeat nempe deum,
deus tamen multos homines ad amicitiam admisit
quia inter deum et hominem iustum vera amicitia est.

Nihilominus persistendum est in opposita sen-
tentia quam praecedentibus quae [illegible] communiter comprobatis
diluendo propositis obiectionibus et explicando quomodo
apte in amorem mutuum dei ac iustorum dictae per-
fectae conditiones conveniant. et quidem quoad 1am
attinet non est necessarium ad amicitiam semper amo-
rem actu exerceri quia [illegible] quod deum et [illegible]
cibus homines diligit amicum et satis quod habitualis
amor quibusdam temporibus in actum prosiliat. adulti

q. in se aliquid solent diligere Deum saltem cum precep
tum dilectionis obligat et semper hēt charitatem
quae ex his proclinationes illius ad istum amorem et hēt
quidem habitus sed in infantibus, prohibitque in actum
exeat quo ad adultam aetatem pervenerint, qd si quis
quam operetur amorem amittat illum secundo letha
lis desidentiorum enim non propterea erant amici
ad illum habent, nam ut Arist. dixit libro 8° ethicor
cap. 5° amor quidem similis est affectui, amicitia
vero habitui hic autem possibiles ipso semper erit?
Altera etiam conditio amicitiae servatur in amore
mutuo Dei et hominis iusti, nam Deus iustos amat
propter suam divinam bonitatem quia ipsa est omni
fratri divinis voluntatis ut in sacro concilio [illegible] proba
bitur [illegible] amat illius ob [illegible]
iucunditatem quam Deus ipse provenit ex illis deus
[illegible] nullo nostro bono indiget, nec minus fe
lix et beatus esset absque ulla creatura quam
unde [illegible] psalmo 15 dixit deus meus es tu
quoniam bonorum meorum non eges nec minus eleganter in ori
ginali hebraeo ubi nostra legit dixisti domino meus
deus meus es tu et bonum meum non super te
scilicet Caldiani quod simile [illegible] genebrard
deus et in editione septuaginta dixi ego apud me
bonum meum nihil sibi confert. Quem locum ex
plicuisse videt sanctus augustinus tomo 2° epistola
ad marcelinum columna 3a nihil inquit deus in
bet quod sibi prosit set illi cui inbet, ideo deus et

~~qui subiecto non indiget et quo subiectis indiget. nege~~
risque possunt eadem psalmi verba si attendatur quo
tempore sint in persona Xpti Domini quando erat dicta
fuisse ut constat ex apostolo Petro qui actorum 2 de Xpto
Domino explicat predictum psalmum. unde sanctus Hiero
nimus vox inquit Xpti quae sunt bona Xpti nisi incar
natio, passio, resurrectio, et redemptio nostra. Vel aliter
bona sunt celi et terra et cetera. his sunt nec postquam fac
ta sunt indiguit nec antea. ista rati non sunt ipsius
nec necessaria. Concludo igitur quod esse de ratione amicitiae ut obiectum
finale amantis sit ipse amicus, sed satis esse si qui amat
velit amico bonum non propter utilitatem aut iucundi
tatem quae inde proveniant amatori sit n. amor ille
non concupiscentiae, sed gratuitus et non mercenarius.—

Dices Deus ideo amat creaturas quae sunt media
ordinata et conferunt ad finem et ad eius gloriam ma
nifestandam, igitur amant ab illo propter utilitatem inde
ipsi provenientem et consequenter medium ut medium
non amatur nisi ob utilitatem seu quatenus con
ducit ad finem. Respondeo concesso antecedente distinguendo consequens
creaturae n. non amant ob utilitatem aut commodum
intrinsece existens in Deo, nihil n. intrinsecum afferre
possunt Deo omnia creata; nec amant ob aliquod extrinsecum
commodum quo Deus absolute loquendo indigeat ad suam
numericam aliquam absolutam felicitatem, amant vero
tanquam media ad Deum ipsum ordinata, sunt quod perfectissi
mam Dei voluntatem ob decet alius finis ultimus: tum
quod haec vel ipsa sanctitas creaturae sunt quidquid habent et quidquid

sunt ad deum ut ad ultimum finem atque ad eius
gloriam referat quare dicendum hac qui amat illas
vere diligit, quia est intrinsecum bonum et similiter
maxime honestum esse id spere non potest satis suffi
cere totius amicitiam. at vero inter hos merito
censet aris ipse perfectam amicitiam. cum quis
alterum amat ob delectationem aut utilitatem
ab amato provenientem quod vere non diligit propter
intrinsecum emolumentum amantis et non propter
proprium amati bonum, hoc enim consistit in virtute
et honestate quam in se habet amatus et non in eo quod ad sui
amici utilitatem referat.

Quod vero attinet ad amorem quo ipsos prosequitur
Deum, ille quidem ut ex charitate procedit non
amat Deus ipsi iusto bonus est nec propter bene
ficia in ipsum collata. licet enim sit magis amoris
honestus sit ut postea dicemus, ut tamen elicitur a vir
tute charitatis quae est proprie amicitia: charitas enim
amat divina beneficia inconsideratam et amanda
quae ex deo in hominem derivantur sed non amat propter
illa ut propter motivum amandi hoc enim est sola boni
tas qua Deus in se et sibi bonus est quod quidem ele
gantissime explicavit Sanctus Bernardus in tractatu de
diligendo Deum his verbis non sine praemio diligitur
Deus, et si absque praemii intuitu diligendus sit va
cua namque vera charitas esse non potest, nec ta
men mercenaria est quippe non quaerit quae sua sunt
affectus est non contractus, nec acquiritur pacto nec acquirit

sponte efficit et spontaneum facit. verus amor se ipso contentus est, est praemium sui et id quod amat nam quidquid praeter aliud amare videatur id plane amor suo amoris finis praetendit non per se ostendit haec bernardus.

Sed obiiciat aliquis aristotelem qui 8o ethicorum capite 2o ait ire simpliciter quidem amabile ipsum bonum unicuique autem id quod est unicuique bonum ubi plane affirmare videtur amantem amari velle id quod bonum ipsi amanti unde amant ipsi illum quod in se bonum est nec fruendi id requirit ad veram amicitiam. R. mentem aristotelis ire amicum non amari nisi bonus amico non quidem propter utilitatem aut iucunditatem inde amico provenientem sed propter intrinsecam virtutis honestatem quae in amico est cum ipse quod ab amico cui similis est in honestate diligatur et quidam unus cum eo efficiatur quidquid boni habet unus est bonum alterius, unde in cap 5o volunt inquit amici bona iis quos amant illorum tamen gratia et amantes amicum id amant quod sibi ipsis est bonum vir enim bonus factus amicus bonum fit ei cui iam est amicus.

3a conditio amicitiae perspicue lucet in hoc iusto vel enim ille amat a deo amore amicitiae prout est in aliis aut peccata lethali infectus sed gratia iustitiae charitate praeseruatus quod licet sit effectus divinae dilectionis hominem amoris in se tamen ubi proportionati dilectioni divinae requiritur amicitiae et eius colorat et decorat hominem ut a deo tamquam amicus diligatur.

4am etiam conditionem ostendi facile [illegible] quod

amicitiam ut requirit internum amorem qui per ma-
nifestum amicis sui [illegible] contemnerit inter hos an ab
altero hoc verè diligatur sufficit si [illegible] si nonnullis signis
hic amor indicet. Et quidem Deus eximii sui erga hos
amoris indicia praebuit innumera, nulla vero majo-
r[em] testificatio amoris amicitiæ qualem erga justos habet. hoc
vero erga deum amor eo ipso sufficit, deo manifestissi-
mus est. ~

nec vero deest mutua benevolentia Communicatio quæ in 3a con-
ditione petebatur nam deus eximia beneficia confert
justis et inter alia tribuit jus ad æternam beatitudinem
in qua fundatur haec amicitia divina ut sanctus Thomas affirmat
in arto 1o. homo vero justus et si nihil tribuere possit deo quod
dei non sit hoc tamen quod de manu ejus accepit reddit eo
ipsi offerendo libertatem studendo bonis operibus et
cavendo a malis ut deo placeat, ipsis [illegible] gratiis quorum
munificentissima tanta majestas contenta est. ~

adest etiam convictus et communicatio aliqua nam
adultus in hac vita si justus sit deum alloquitur mediis
sanctis cogitationibus et desideriis. deum interius adlo-
quentem audit perpetuam in patria communicationem
expectans. infans vero id habet in habitu et aptitudine quod
ad habitualem amicitiam sufficit, licet ad usum et com-
pletum exercicium illius. ~

ad 2am conditionem [illegible] supernaturalis fidei splendore
illustratus minime agnoverit amicitiam inter deum
et homines propter summam inæqualitatem ut constat ex li-
bro 8o. cap. 7o. ibidem tamen affirmat quod quamdam esse

tiam amicitiae quae in excellentia consistit et eam ipse po
se inter aequales etiam inter principem et subditos et inter
patrem et filios immo in excellentia adhuc inter dominum
et servum quas servus est non posse ipse amicitiam, bene
tamen quia hoc est itaque inter eiusmodi personas sit in
aequalitas absolute fundamentum tamen amor aequalitatem
facit sic q. deus qui supernaturalem charitatis habitum infun
deus reddit hos consortes divinae naturae et tribuit ius ad
visionem divinae essentiae qua ipsi similes efficiuntur eo ipso
erexit illos ad aliquam aequalitatem quae ad propriam ami
citiam sufficiat. l. aliquo ipse sit rex pater et dominus,
hi vero subditi, filii, et servi.

ad experimentum et si limitatae virtutis homo ad illos
perfectam amicitiam habere non possit nisi forte illos
ob unum singularissimum amicum diligeret de quo loq
sea, deus tamen infinitae capacitatis cum multis
atque adeo infinitis strictissime amicitiae iura servare
novit. sequitur statuis solam charitatem supernaturalem
ipse rationem formalem adaequatam praefatae amicitiae

Sectio tertia.

Statuitur solam chari tatem supernatura lem esse rationem formalem adequ tam prefatae amicitiae

tia ponantur in huius sit titulo que singulatim expendenda
et probanda sunt. Tum est sine supernaturali charitate non
posse consistere veram amicitiam hominis ad Deum quan
tumvis illum diligat amore aliquo naturali super omnia, ac proin
de si Deus non erexisset hominem ad finem supernaturalem non fu
turam predictam amicitiam id quod recte advertit Banes ad
articulum tamen in solutione 2a et colligit ex doctrina patrum
et scolasticorum qui pro eodem reputant esse hominem
gratum Deo eiusque filium et esse amicum, sine gra
tia autem supernaturali nemo potest esse gratus et filius Dei
ex quo deprimitur ratio nam eo ipso quod non sit gratus Deo
et eius filius et heres eterne beatitudinis que in cla
ra Dei visione consistit, et ideo sine dono supernaturali
nullus potest esse filius qui non potest habere ius ad hanc
hereditatem que maxime supernaturalis est et eodem modo
amicus Dei ordinatur ad eius communicationem in patria, imo
fundamentum huius amicitie est beatitudinis communicatio.
sine charitate supernaturali cui hec communicatio respondet
non potest esse vera amicitia. 2a ratio est quod perfecta
amicitia excludit inimicitiam sed naturalis amor non
excludit divinam inimicitiam quia ut est imperfecta ami
citia minor quod si loquamur de habitu naturalis amoris
Dei, ille compatibilis est cum peccato lethali etiam ac
tuali quod constituit hominem inimicum Deo; si vero de ac
tuali amore sermo sit quantumvis, iste si sit verus et
ex corde, non compatitur peccatum mortale actuale, com
patitur peccatum originale, ratione cuius redditur homo fi
lius ire et inimicus, filius autem habitus charitatis cum gratia

quam Comitat ista sanctificet animam ut peccatum etiam actuale mortale propterea excludat.

Advertite tamen eiusmodi amorem valere sufficere ad aliqualem imperfectam amicitiam in eo homine qui peccatum lethale non haberet et diligeret Deum super omnia quod quidem si non vera seu non erecta ad finem supernaturalem [illegible] potuit non autem modo quia qui [illegible] charitatem supernaturalem habitualem non habet etiam peccato lethali saltem originali, tamen quo amicitia. Congruenter potest itaque posita divina providentia quae hominem et angelum erexit ad finem supernaturalem nulla vera in perfecta amicitia hominis ad Deum esse potest sine habitu charitatis supernaturalis, quia sine isto nullus est nisi peccato lethali infectus, ac proinde non solum non amicus sed etiam inimicus Deo.

Atque ex his infertur immo quod in hac re asseruit scilicet nullum quantumcumque praedestinatus sit esse amicum Deo pro illo tempore quo habitum charitatis non habet. Ita contra [illegible] praedestinatos saltem plerosque fuisse aliquando sine charitate quod salva fide negari non potest [illegible] si beatam virginem excipias omnes concepti sunt in peccato originali et sine charitate de hoc [illegible] sunt apostoli, sunt martyres, sunt religiosi praedestinati sufficienter ad solum statum [illegible] quod dixerim praeter primos parentes qui in statu innocentiae [illegible] gratia et charitate insigniti conditi sunt. [illegible] Deletum originale ubi amiserunt charitatem ut in [illegible] 4° patebit et tamen ex his multi fuerunt [illegible]

destinati ut sanctus Petrus, sanctus Paulus, sancta
Magdalena et innumerabiles alii. Probatur quia istos praedes-
tinatos quamdiu peccato lethali infecti erant non
se dei amicos ergo charitate destituti erant. probatur ma-
nifesta ratione ex sacra scriptura et conciliis constat impossibile
esse aliquem esse simpliciter inimicum deo et simul amari
a deo amore amicitiae. sed quilibet existens infectus culpa
lethali est simpliciter inimicus deo, ergo impossibile est si-
mul amari a deo amore amicitiae. minor patet quilibet
charitatem non habens est simpliciter inimicus deo ex illo
Ioannis in 1a canonica cap. 3o qui non diligit manet in
morte. ergo sine charitate nullus quantumcumque praedes-
tinatus est deo amicus sed odio sunt deo impius et impie-
tas eius. sed praedestinatus potest pro aliquo tempore esse
impius ergo odio est deo vel ut inimicus ergo non potest esse
amicitia sine charitate. unde sanctus Cyrillus adduc-
tus a beato Thoma in Catena super illa verba Lucae
12 dico autem vobis amicis meis non quibuscumque sed inquit
simpliciter hic sermo convenire videtur sed his qui
deum ex tota diligunt mente.

Sed obicies deus ex sua aeternitate dilexit praedes-
tinatos et amor eius immutabilis est ergo semper illos
dilexit sed non alio amore quam amicitiae ergo etiam quando
sunt in peccato diligit amore amicitiae. Confirmatur
quia peccatoribus vult deus conferre auxilia atque alia
bona supernaturalia et alium id non provenit ab amore
concupiscentiae ergo ab amore amicitiae. unde 1a Ioannis
4o non quasi nos dilexerimus deum sed quoniam

esse prior dilexit nos, sibi et amore charitatis qui idem
est qui amicitiae. et de hac loquitur Christus dominus
Joannis 3o dicens sic deus dilexit mundum ut filium
suum unigenitum daret &c. Certum est eximio amo
re deo [illegible] deum ex charitate praedominandum [illegible]
ac [illegible] ac proinde [illegible] hac praecisione praedestina
tos, sed nihilominus amorem illum non esse amici
tiam absolute quamdiu ex parte hominis non est amor super
omnibus charitatis, sic amicitiae, charitas, amor [illegible]
praedestinatus quamdiu est in peccato lethali non habet
praesentialem amorem charitatis, nec est amicus dei,
sed amor quo deus illum praesentit diligendus est ami
citia, ut quia sit [illegible] sed [illegible] illi vera
[illegible] ut amicitia [illegible] amor benevolentis
[illegible] fundamentum amicitiae in effectibus vero
[illegible] semper a deo amari praedestinatos a
[illegible] praescientia [illegible] in deo in
mutabilis [illegible] amicitiae [illegible] praedestinatum
sed ille amor tendit ad beatitudinem [illegible]
[illegible] charitate non [illegible] peccato lethali in
effectum.

[illegible] quoniam huius sit [illegible] reprobos est etiam
dei [illegible] habent charitatem [illegible]
et quidem nonnulli scholastici de divino erga repro
bos amore ita loquuntur ut indigeant explicatione [illegible]
magister in [illegible] ubi dicit [illegible]
[illegible] est deum ab aeterno dilexisse electos, odisse vero
reprobos ex illud Malachiae 1o Jacob dilexit Esau autem

odio habuit sanctos etiam [illegible] ibi [illegible]
fore solos in finite electos diligit deus amore amicitiae
cui favet Durandus [illegible] eiusdem dist.
Certa tamen doctrina [illegible] reprobus [illegible]
[illegible] ut amicum dei [illegible] reprobus [illegible]
in charitatem [illegible] amicitiae [illegible] Ioan-
nis 15 ait Christus dicens vos amici estis si feceritis
quae ego praecipio vobis at reprobus [illegible] chari-
tatem [illegible] facit [illegible]
praeterea deus diligentes se diligit proverbiorum 8
et qui diligit [illegible]
nis 14 [illegible] reprobus diligit [illegible]
[illegible] amicitiis
denique [illegible] amicus [illegible] cha-
ritatem [illegible] amicus dei [illegible]
[illegible] charitatem [illegible] gratia [illegible]
[illegible] iustificationis [illegible] definit [illegible]
[illegible] iustificat
[illegible] ex inimico fieri amicum [illegible] definit
iustificationem gratiam [illegible] praedestinatis [illegible] repro-
bis etiam contingere. reprobus [illegible] iustificationem [illegible]
[illegible] amicus [illegible]
[illegible] doctores [illegible] contendere [illegible]
[illegible] de dilectione [illegible]
[illegible] praedestinationis et reprobationis [illegible]
gratiam [illegible] praedestinati
[illegible]
[illegible]

destinatum ad gloriam aut reprobatum ... praescit. hic
statim in quo charitatem hic vere amet amore
amicitiae. Sanctus Thomas et Durandus loquu
ntur de praedestinatis ad salutem seu electis de iis
qui [illegible] iustitiam sunt electi, reprobi
[illegible] charitatem habent. electi sunt in hac
[illegible] habent ius ad gloriam et deus decreverit
illis eam conferre si perseveraverint. [illegible] probat
[illegible] charitatis esse etiam amicitiam hominis ad homi
nem et ad angelum

sectio quarta.

Probatur habitum chari
tatis esse etiam amicitiam
hominis ad hominem
imo et ad angelum.

Etsi tam certum sit charitatem infusam esse amici
tiam hominis ad deum, Gabriel Vasquez libro 1° de ado
ratione disp. 6 cap. 3 et libro 3° disp. [illegible] cap. 3
[illegible] 19 existimavit non posse dici amicitiam compa
ratione alterius hominis et multo minus compara
tione angelorum; suaderi quae potest [illegible]
de charitate et amicitia divina ac [illegible] quidquid
mediante illa amat [illegible] diligit [illegible] propter

deum nisi charitas inclinat hominem ad amandum hom[illegible]
l'angelum gratia ipsius ut exigit vera amicitia. dein
16 amicitia est mutuus amor, [illegible] aut [illegible] qui
nec [illegible] nec redamare volunt amatores
[illegible] [illegible]. sese diligit proximum sibi inimicum,
[illegible] charitatem in hoc quia redamare possit. Con[illegible]
[illegible] si iustus diligeret peccatorem amo
re amicitiae etiam diligeret [illegible], [illegible]
proinde amicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
amicitiae ad paucos [illegible] charitas dicatur
esse amicitia hominis ad hominem, amicis [illegible]
angeli et hominis [illegible] multitudo [illegible] in
[illegible].

nihilominus negandum non est charitatem
esse [illegible] hominis ad hominem et ad an
gelum sic [illegible] in [illegible] ad [illegible]
[illegible] libro [illegible] magon [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] et
ex [illegible] de religione [illegible]
[illegible] gravibus [illegible] et
videt [illegible] testimonia [illegible] et
[illegible] [illegible] hoc est praeceptum meum
ut diligatis invicem sicut dilexi vos. dilexit
[illegible] Christus [illegible] et [illegible]
[illegible] multitudinis credentium erat cor unum
et anima una [illegible] amicitia [illegible]
[illegible] ut [illegible] libro [illegible]
[illegible] moralium [illegible] [illegible] voluntatibus

[illegible] ipsiusque amicorum dicere [illegible] bonum et [illegible]
diligimus seu facimus quia [illegible]
[illegible] amicitiam pertinere, id quod [illegible]
desiderare [illegible] quam bonum et quam iucundum
habitare fratres in unum [illegible] unitatem in
charitate [illegible] sancti augusti
[illegible] hieronymi [illegible]
[illegible] illa verba.
[illegible] amorem [illegible] charitatis
[illegible] declarant illa verba [illegible]
[illegible]
[illegible] 4 [illegible] 4 [illegible]
[illegible] creaturis [illegible] dilectionis
vinculum [illegible] et tanto
[illegible] indivisa
[illegible] et concordia [illegible]
[illegible] in charitate dei et proximi
ut per charitatem dei [illegible]
[illegible]
[illegible] respondendo [illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible] alterum [illegible]
[illegible] eadem charitate [illegible]
[illegible] alterum [illegible]
[illegible] amanti [illegible] sit aut
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatem esse amicitiam, nam mediante

[illegible] se mutuo diligant semper quod bonum [illegible]
alium vel saltem [illegible] obligaverit
et praeterea [illegible] utique injusto [illegible]
[illegible] sub conditione quilibet habet
se movit se ab altera [illegible] sit
[illegible]
[illegible] ipsi exhibere potest. [illegible]
iste in aliquo convictu et cohabitatione [illegible]
[illegible] vel eandem aliquam [illegible]
sacramentis et ad eandem beatitudinem [illegible]
[illegible] et ad aeternam haereditatem, [illegible]
[illegible] per charitatem [illegible]
[illegible] ipsum [illegible] proximum [illegible]
[illegible] distinguitur
[illegible] amicitia [illegible]
diligit [illegible] charitatem [illegible]
[illegible] amicitia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Deinde [illegible]
quidem [illegible] amicitiam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] amicitiam ex charitate perfectam [illegible]
[illegible] et [illegible] amicitia

[illegible] recte notavit sanctus Thomas [illegible]
primarius amicus, et secundarius et dilectus [illegible]
tamen cuius amor [illegible] amatur
[illegible] redundat.
[illegible] internum inter personas divinas [illegible]
[illegible] quod habent necessaria et connaturalis in bo-
nis [illegible] gloriae [illegible] saltem in [illegible]
[illegible] consistat ex [illegible]
[illegible] ipse beatitudinis [illegible] absolute [illegible]
ordinarie dei [illegible]
alia vera et supernaturalis amicitia in [illegible]
[illegible] habitu infuso a charitate distincto proveniat

Sectio quinta.

Sitne alia vera et supernaturalis amicitia in techo mines quae ab habitu infuso a charitate distincto proveniat.

Supponendum [illegible] nos [illegible] amicitiam
id est [illegible] amorem benevolentiae, cuius fundamentum
virtus in ipsis [illegible], ac proinde ex eius [illegible]
fieri [illegible] actibus voluntatis [illegible] naturalem

qui ad hunc amorem instituat. Certe qui [illegible] dubitatio

[illegible] unde iste honestus sit [illegible] quoque hone

stus erit [illegible] ad quem de modo loquendi pertineat an

virtus appellari debeat sane Aristoteles ethicorum cap. 1 dixit

[illegible] virtutem [illegible] continentia

[illegible] vero [illegible] dum [illegible] definivit

[illegible] Caietanus [illegible] scripsit [illegible] quod

[illegible] ut videtur, cum sit [illegible]

pro tali [illegible] respondere [illegible] saper

naturalem [illegible] quo temperantia [illegible] alias [illegible]

[illegible] respondent [illegible]

[illegible] honesta [illegible]

lem referunt [illegible]

[illegible]

[illegible] vero [illegible] a

[illegible] supernaturalis [illegible] amant [illegible]

[illegible] ut [illegible]

amor sit vera amicitia distincta quae [illegible] ab

[illegible] supernaturali de [illegible]

[illegible] et qui [illegible] diligit [illegible] nisi ob divinam

bonitatem [illegible] declarabit in hoc

et in [illegible].

Item [illegible] tomo 1o de reli

gione [illegible] aragon ad [illegible]

[illegible] videt [illegible]

[illegible] charitate [illegible]

[illegible] deum [illegible]

[illegible] amari deum et proximum [illegible]

amare? an vero dari aliam amicitiam de quo hic dis-
putatur, imo Suarez ... non ... ait istum amorem sepa-
ratum ac tamen ipsa non dari quidem sentiunt alii recen-
tiores.

Pbr 1° ex testimoniis patrum qui dilectionem proximi
dicunt esse ita connexam dilectioni Dei ita ut ab illa
separari non possit. Sic sanctus Augustinus tomo 9
tract. 83 in Ioannem ubi dilectio inquit proximi ibi neces-
sario etiam dilectio Dei; qui enim non diligit Deum quomodo
diligit proximum tanquam se ipsum? Et tract. 9 in 1am
epistolam Ioannis, sufficit inquit si quando diligis fra-
trem putas sine diligis Deum. Necesse est qui diligis
fratrem diligas ipsam dilectionem, dilectio autem Deus
est, ut Deum diligat quisquis diligit fratrem. Et San-
ctus Bernardus tract. de diligendo Deum art. perfecta
diligit iustitia sit diligere proximum ... hic
necesse est aliquem proximum sancte diligere quod non
potest qui in Deo non diligit. Porro in Deo diligere non potest
qui Deum non diligit. Oportet ergo Deum diligi prius ut in
Deo diligi possit et proximus. Nullam itaque hi sancti
patres dilectionem aut amicitiam supernaturalem agno-
scunt inter homines quae ab amore Dei ac proinde ab habitu
charitatis non proveniat.

Probatur ostendendo in solum esse praedictum amorem
ordinis supernaturalis in ... amor amicitiae respicit
bonum intrinsecum ipsius personae amatae et in ...
illius vult ... bonum; unde amor supernaturalis amici-
tiae a charitate distinctus respiceret ut motivum forma-

ipsam proximi personam et intuitu illius vellet gra
tiam et caetera bona supernaturalia, hoc autem est in solo
tum ob eum finem amoris supernaturalis non potest quod
sciam nisi quando est persona proximi qui diligit. tum
etiam [illegible] bona supernaturalia referantur ad ipsam perso
nam quae illis est longe inferior quod sine ordinatio
ne fieri non potest. deinde ostendit eadem in solitus
praedictus amor esset theologicus et non theologicus. enim
in iis theologicis esse possit. Cum sit habitum virtu
tis theologicis sicut fides spes et charitas: [illegible]
vero videtur theologicus quod mediante illo vellet homo pro
ximo propter ipsum Deum qui est summum bonum
illius ac proinde obiectum esset Deus quod est professionem
virtutis theologicae

Respondeo [illegible] habitus [illegible] non requirendum esse infundi
[illegible] habitum aut exhiberi cum supernaturalibus [illegible] super
naturalis ad eliciendum amorem eliciendum [illegible] cum chari
tatis habitus sufficienter inclinet ad amandum proximum
ut amicum [illegible] dicta supra [illegible] esset alius habitus [illegible]
tia cum amicitia fundamentum habeat in communicatione bonorum
et in [illegible] ad supernaturalem finem [illegible] sit eadem
[illegible] et eorundem bonorum [illegible] gratiae et gloriae communicatio
[illegible] proinde unius tantum amicitiae [illegible] et [illegible]
illius qui provenit a charitate. [illegible] ex solitate alium
[illegible] habitum aut actus supernaturalis ut bene [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible]
[illegible] necessarius [illegible] necessarius [illegible] habitus [illegible] amici
tiae [illegible] sit fides supernaturalis [illegible]

dat divina misteria propter auctoritatem angeli vel hominis beati,
ad eum n' infunditur ergo sufficit fides qua credunt propter
auctoritatem dei, ergo si solus sit amor supernaturalis quo quis
diligat proximum propter dona totius ordinis su
pernaturalis ad eum n' infunderetur a deo, ergo sufficit chari
tas qua proximus amatur propter deum. Ad 2um dico
vel admittes habitus inclinans ad amorem proxi
mi propter dona supernaturalia cum hec sint plura
et satis distincta, plures quam pro eo habitus infun
dentur? [illegible] unus ad amandum proximum propter
bonum luminis gloriae, alter propter bonum gratiae,
alius propter bonum fidei, quod nemo [illegible] videat
necessarium. Sit ergo tamen quod cum inter hos multi
sint dispositionibus donis supernaturalibus illos saltem
n' dicit amare predicto amore imo nec conversa
tione illorum poterit esse amicitia cum ista sit
mutuus amor et qui dona supernaturalia n' habet re
damare n' potest proximum a quo diligitur.

Dicendum tamen est predictum amorem ordinis
supernaturalis n' esse solum sed etiam ratione ipsa in
[illegible] supernaturalium bonum predictum elicien
dum inclinet sic docti [illegible] et [illegible]
[illegible] adoratione [illegible] Colligit ex d.
Thoma qui in hac [illegible]
n' infudit per charitatem diligimus in proximo
nisi deum et ideo eadem charitas est qua diligit
deus et proximus. Sunt autem aliae amicitiae differen
tes a charitate quae [illegible] hos amant.

ubi n. loquitur de amicitiis naturalibus seu quas fratrum
cl aliis natl. donum tanquam ex simili colligit quod
adorationem latriae debitam deo ob eius excellentiam
esse aliam s. dulliam debitam sanctis propter illorum su-
pernaturalem excellentiam eandem cum doctrina durandus in 3o
dist. 9a q. 2a ad 1um

Atque in his praedictum amorem esse solum vix
potest ab ullo negari nam ubi obiectum et honestum et
ordinis supernaturalis ibi esse potest amor supernaturalis
quo proportionate diligat, sed in his bonis erectis
ad finem supernaturalem est obiectum honestum et or-
dinis supernaturalis, in illis esse potest amor super-
naturalis quo proportionate diligat. consequentia clara
deus minor [illegible] per [illegible] cum beatus gratiam,
charitatem, lumen gloriae, visionem beatam, et
similia [illegible] manifeste [illegible] quia nullus
adeo [illegible] exigit ad [illegible] esse supernaturalis
quam obiectum supernaturale quod [illegible] sit dignum
amore ut fit honestum.

[illegible] haec doctrina [illegible] si consequentia
[illegible] pro [illegible] huius amoris [illegible] sunt et
[illegible] ab amicitia [illegible] ut ami-
[illegible] bona honesta [illegible]
sint obiectum [illegible] amoris et ut dici solet finis cui
quare dum proximus vult fratri suo gratiam et
visionem beatam [illegible] ut [illegible] proxi-
mus [illegible] obiectum [illegible] et finis cui et persona
[illegible] persona fratris sit [illegible] amor [illegible]

pernatis ut pote cuius obiectum formale venit gratia et cet.a
supernaturale est nec ulla inordinatio reperitur in eo
amoris modo nam dona supernaturalia non referuntur ad
hominem ut ad ultimum finem, sed tandem totum
hoc gratiae natura refertur ad deum .i. hoc sit finis sui
ultimus, quae omnia perfectiora sunt in virtute spei
quia deum summum bonum amat nobis et tamen
honestissima et supernaturalis est, quia obiectum formale illius
est deus nos vero sit primus finis. Cui qui tandem
ultimum deum refert ad [illegible] praedictum amorem
caritatis theologicum globum formale illius est deus, nec
in medio ille veramus proximis nostris deum in
mediate in seipso, sed dona supernaturalia creata in se
et velut ipse deus.

Deinde vero reipsa infundit deus super
naturalem habitum ad praedictum amicitiae amorem clarum
Deum probatur 1.o quia in multis occasionibus occur-
rat necessitas aut utilitas diligendi proximum vera
amicitia supernaturali non tantum quasi humana
et politica aliunde quae difficile sit elicere actum cha-
ritatis seu theologicae amicitiae ut pote perfectissi-
mum humanae imbecillitati consultum fuisse cre-
dendum est infundendo istum habitum infusionis amici-
tiae quae facilius exerceri possit. Confirmatur quia
virtutum moralium potest vacari voluntas mediis
actibus charitatis et tamen quia id sublimius et diffi-
cilius erat infundit deus virtutes morales quae [illegible]
ipsa creata versarentur sicut quae provenit a [illegible]

datorij in [illegible] nostri [illegible] diligere proximum amari [illegible] sit et soleat propter deum media virtute charitatis erit etiam alia virtus inferior et nobis magis accommodata quae inclinet ad eius amorem propter dona creata.

Ex quibus deus infundit habitum attritionis habitum quo inclinet ad detestanda peccata propter poenas inferni ut ex [illegible] de poenitentia [illegible] sed obiectum formale huius attritionis est supernaturalis beatitudo creata et cetera dona quae ad beatitudinem referuntur quia [illegible] sit habitum ad amandam beatitudinem et cetera dona supernaturalia creata [illegible] nobis sit etiam proximis in [illegible] eodem [illegible] formalis [illegible] minor [illegible] quod ipsius poenis inferni [illegible] sed obiectum formale habitus praedicti supernaturalis [illegible] bonum ordinis supernaturalis poena vero malum [illegible] et [illegible] malo [illegible] confirmatur quia ab eodem habitu provenit odium mali et amor boni contrarii ut alibi dictum est et infra dicetur sed attritionis habitus inclinat ad odium [illegible] inferni et ad amorem beatitudinis supernaturalis cui opponuntur.

Et quidem Suarez tomo 4o in 3am partem ad [illegible] 81 disputatione 3a sectione [illegible] admittit istum habitum, addit tamen illum non distingui a virtute theologica spei quia mediante illa volumus deum ut bonum nobis [illegible] quia [illegible] nostra beatitudo sed in [illegible] [illegible] verum [illegible] fateri oportet habitum spei [illegible] amicitiam supernaturalem [illegible] deum [illegible]

amat propter se, et proximos ex medio illo amamus Deum et nobis et proximis nostris: unde cum deus amet amore concupiscentiae proximum cui amat diligit amore amicitiae quae doctrina clare deducitur ex sancto Thoma 2a 2ae quaestione 26 arto 4o et Caietano ibidem asserentibus cum quis vult alteri aliquod bonum illud quidem quod vult amat amore concupiscentiae, personam vero cui vult amat amore amicitiae, nec jungere ei solutionis amicitia supernaturalis a charitate distincta.

Deinde non videtur verum affirmare habitum spei eundem quem habitum spei nam licet virtus theologica, et proinde prae morali virtute perfectior habitus aut virtus imperfectus dolor et ex motivis creaturis conceptus: confirmatur quia virtus poenitentiae a qua elicitur actus doloris peccati quatenus est offensa dei habet excellentius motivum quam actus spei et habitus spei habet excellentius motivum quam poenitentia cum haec sit virtus moralis illa vero theologica; ergo habitus affectionis non habet motivum spei.

Dicendum nihilominus esse infundi a deo viis justos quemdam habitum supernaturalem, cujus motivum formale sit perfecta intrinseca hominis pulchritudo ex donis supernaturalibus proveniens prout complectit vim bona ad consequendam beatitudinem supernaturalem gratis, neque est tantum et proinde ipsam etiam beatam visionem hic itaque habitus inclinat voluntatem ad amandum propter [illegible] positione et proximis hanc pulchritudinem et sub ratione amicitiae quam [illegible] statimque in

clinat etiam ad odium mali huic pulchritudini opposi
ac proinde ad odium poenae inferni quae consistunt
potissimum in privatione illius decoris, et in dolore
de hac privatione concepto et consequenter ad detes
tanda peccata quae infligit ista poena, et sub hac ra
tione.

nec obstant quae in 2° fundo prioris opinionis
iacta fuerunt cum quando ostendimus utque istud ami
citiae genus superfluum est in creatione beatis
dictis fundamentum erat quod ad unum sunt diversa motiva fidei
et propterea distinguuntur a charitate. nec enim quod illa
doctrina vera sit in generali verisimiliter etiam de
eis bitis sola fuisse infusas quos in fundo dicunt.
ostendimus aut saltem maxime huius amicitiae in
fusionem. nec quoniam quod consequenter negandum est con
sequentiam ... angelus aut beatus alter ...
solent proponere nobis veritates credendas nisi ob
divinam testimonium possibilitas fides theologica ad illas
... et alia foret superflua saepe vi ... nobis
occasiones elicienda actus istius amicitiae supernaturalis et
... quae ad illam pertinent ut dictum est. ad tum
... sicut charitas unica est quod licet in deo sint plures rationes boni
bonitatis ... per communem et sub quadam generali
... ... habebit ista una
haec amicitia quod eius obiectum est perfecta interni ... pul
chritudo ... per modum unius, forent
quae superflua plures pro multitudine ... et ... ad
quam faternum in deo ... istum amorem

perfectam amicitiam. Habet tamen ex parte amantis quidquid requirit ut cum alter redamaverit dicatur et sit amicitia et quamvis ex dictis dicta amicitia sit ad paucos et vix extendi possit adeo hoc quippe quibus velle possimus hanc perfectam internam hominis pulchritudinem, ex tamen amicitiae conditio necessaria quasi qui multos diligit reciproco et remunerativo amore respondit, esse absolute amicus, praesertim si auxilium gratiae adsit quod nihil aliud fructus ut reparetur id quod adesse in amicitia humana ad maiorem perfectionem amoris requiri solet.

Ad extremum patres qui adversantur negant istam dilectissimam quam explicamus. Nam Sanctus Augustinus in illo tract. 83 agit de dilectione qua quis amat proximum ut regnet cum Christo et hanc ait oriri ex amore Dei quod plerumque solet illum proponere ut qui salutem in obliquo trahat tendens ad Deum, et eiusmodi amicitia de qua hic loquimur vult. n. proximus amico suo perfectam internam hominis pulchritudinem quae includit gratiam et principaliter ad regnandum cum Christo, de qua et ipsam Dei visionem et amorem quo possidet Deus in regno suo totus hic amor ad Deum refertur immediate seu consequenter ex dilectione Dei qui non amat eius ad videndum Deum et fruitionem illius ipsius Deum amare perfecte et eodem modo explicandum est quod dicit in illo tract. 9° et similiter Sanctus Bernardus nisi forte loquatur de amore proximi perfectissimo hic non sine dubio a sola charitate theologica. vide quod ex d. Augustino

repetimus in disp. ubi eum amorem etiam provenientem ab aliis virtutibus volunt amorem dei quemadmodum ad illum fundem referri debet. disp. 4a utrum habitus infusus charitatis sit virtus teologica ubi de eius exelentia inter ceteras virtutes et entitates.

Disputatio quarta.

Utrum habitus infusus charitatis sit virtus theologica. ubi de eius exelentia inter ceteras virtutes et entitates.

Legendus est sanctus thomas in art. 3 4 et 6o nos in aliis locis disseruimus de his rebus et ideo ex illis breviter recolenda sunt. Dicimus habitum charitatis esse virtutem in qua habitatum est quod inclinat .n. ad actum honestum et alio qui difficilem mensurat quae regula totius honestatis quibus deus clarum ut denominetur virtus requiritur aliqua magna intensio sed sufficit quaecumque gradus nam charitas comitatur gratiam quae reddit hominem iustum et potens resistere cuilibet vitio contrario inclinanti ad peccatum mortale. et idem ipsum habent ceterae virtutes infusae quae gratiam

Comitari etiam si valde remissi sint i. virtutis valde sive gratia ut habeant ad statum virtutis quando ita remissi sunt ut vix valeant contrariis vitiis alternatim resistere.

Unde charitas est virtus specialis, ut optime D. Thomas in arto 4o habet speciale obiectum formale, nempe divinam bonitatem prout gaudens in se et sibi ipsi bonus est, ista vero virtutem a ipsa obiecto formalium consequitur ex quo ulterius insertur virtutem teologicam, ut in tractu de virtutibus dicebamus illa est virtus teologica cuius obiectum formale saltem proximum deus est et obiectum autem formale adequatum huius charitatis est divina bonitas ut in 7tt sunt declarabitur.

Ad hoc inter optime sanctus Thomas in arto 6o absolute affirmat charitatem esse virtutem omnium excellentissimam et quidem virtutibus cardinalibus seu moralibus quia ipse dei immediata ipsarum regula est recta ratio, teologicarum autem virtutum regula immediata et perfectissima deus est, inter teologicas vero nulla est tam perfecta quam fides attingit deum ut aliquod nobis revelantem, spes ut aliquid promittentem seu quod est bonum nostrum in patria possidendum, at charitas tendit ad deum in se et propter se non habita ratione alicuius emolumenti quod inde nobis proveniat, et hic modus attingendi deum praestantissimus est. propterea inquit apostolus 1a ad Corinthios 13 nunc inquit manent fides, spes, charitas tria haec maior autem horum est charitas.
unde obiter infertur excedit habitum charitatis ab habitibus luminis gloriae et a visione beata, quae pertinent ad intellectum, qui est facultas nobilior et attingunt nobilissimo modo deum ut est in se, excedit etiam charitas a gratia prout est illius radix

habitus qui iustificat animam et consequenter ab unione hipostatica [illegible] optimo modo satisfaciat reliquos vero habitus supernaturales imo et omnes entitates naturales creatas vel creabiles superat charitas de quo quoniam late disserui [illegible] de gratia [illegible] 4o disp. 5a et 6a nihil hoc loco dicendum est ad unum alterum [illegible] quod ibi [illegible] Augustinus tomo [illegible] de laudibus charitatis [illegible] inquit [illegible] ecclesiae et universi excellentias charitatis [illegible] cognosces [illegible] in [illegible] perhibuit et [illegible] maximus [illegible] sententia [illegible] charitas [illegible] et [illegible] nihil [illegible] perfecta dilectione. disputa[illegible] habitibus charitatis sit virtus unius infimae speciei [illegible] proposita multiplici ratione dubitandi statuitur habitum charitatis esse unum specie infima

disputatio quinta.

utrum habitus charitatis sit virtus unius infimae speciei.

sectio prima.

proposita multiplici ratione dubitandi statuitur habitum charitatis esse unum in specie infima.

sermo e(st) de bonitate supernaturali nam de aliis bonitatibus in
libris statuta (est) doctrina generalissima tamen de bonitatibus
bonitatum q. per se infusionem charitatis quae multipli
cem in specie videtur docuisse gabriel in d. dicta
quae unica actu (est) notabilis et actu ... ubi ... probatur
quae (est) dicto bonitatum ... dicte obiecti ...
... obiecta formalia bonitatis charitatis q. bonitas chari
tatis (est) multiplex in specie maior et consequenter fa
tens minor ... obiectum formale charitatis (est) bonitas
qua deus in se bonus (est) sed haec bonitas (est) multiplex
... minor ... nam in deo una (est) bonitas
... altera supernaturalis una ... altera personae
alius unius attributi alia alterius. Confirmatur
q. bonitas charitatis distinguitur a bonitate spei eo quod obiectum
formale illius sit bonitas qua deus (est) in se bonus, huius
vero obiectum sit bonitas qua deus sit bonum nobis q.
similiter erunt plures bonitates charitatis pro multiplici bo
nitate qua diversa attributa divina bona sunt. Con
firmatur 2o q. si nunc ... videret unum attributum
divinum absque altero visionis forent specie distin
ctae et consequenter bonitates luminis gloriae inclinantes
ad illas q. similiter ad amanda diversa attributa erunt
diversi amores et proinde diversi bonitates. Confirmatur 3o q.
solus diversus modus tendendi sufficit ad distinctionem bonitatum
sed ad bonitatem divinam possunt quae diversimode tendere
si volueris q. —

Respondetur idem (est) charitas habitus et charitas
virtus distinguuntur specie q. ... charitas unius infusionis specie

aug probatur tum quia charitas patriae pervenit a visione clara Dei ut est in se et charitas viae a cognitione obscura et abstractiva fidei tum quia illa diligit Deum ut est in se et prout secundum omnem bonitatem explicite cognitam; haec vero fertur ad Deum prout abstractive cognitum saepe quae non distincte et explicite sed confuse tum denique quia amor patriae est necessarius, amor autem viae est liber.—

Respondetur quod ad charitatem spectat non solum amare Deum sed etiam proximum, hi autem amores non possunt esse ejusdem infimae speciei quia vel habitus a actibus specificantur. minor est omnino certa et consequentia patet quia distinctio specificabilium dependet a distinctione specificantium; minor probatur tum quia Deus amandus est super omnia et tanquam summum bonum, proximus vero ut ita p. diverso modo afficitur voluntas erga Deum et erga proximum quod plane indicat talem distinctionem; tum quia proximus amatur ut medium Deus vero ut finis; amor autem finis et amor medii distinguuntur specifice. Confirmatur quia habitus inclinans ad cultum Dei differt specifice ab eo qui inclinat ad cultum sanctorum, quia habitus inclinans ad amorem Dei differt etiam specifice ab eo qui inclinat ad amorem sanctorum aug patet quia prior ille habitus est latria, posterior autem dulia. Consequentia vero probatur quia nulla ratio potest reddi discriminis.

4o tandem probatur multiplicitas habitus charitatis quia inclinat ad plures actus specifice distinctos nimirum ad amorem Dei, ad odium peccati, ad spem salutis et animae, ad desiderium gloriae divinae, ad complacentiam de delectatione de adeptione summi boni. Confirmatur

quod amor efficax dei et amor inefficax distinguuntur specie
quia illis respondet duplex virtus charitatis neque sufficit quod a
mor inefficax reperiatur in peccatore quia amor quoque iustitiae
est diligere [illegible] iustitiae [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] si autem est eiusdem
speciei cum amore efficaci diceretur absolute in pecca
tore reperiri virtus charitatis [illegible] cum
charitas [illegible] expellat peccatum mortale et [illegible]
nisi nomine [illegible] ad illud [illegible] si quis diligit
me diliget a patre meo et ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus.

Nihilominus dicendum est virtutem charitatis
[illegible] re ipsa infunditur esse unius infimae speciei
sic sanctus Thomas in [illegible] ubi [illegible] valentia [illegible]
[illegible] 4a et Aragon ad [illegible] aliis [illegible] commo
dius referemus in sequentibus sectionibus. Et probatur
[illegible] duobus [illegible] prior est obiectum formale seu finis virtutis
charitatis unicus est [illegible] virtutis charitatis est unius infimae
speciei [illegible] ex [illegible] ubi explicabit obiectum formale
et quidem proximum finem charitatis esse divinam bo
nitatem prout [illegible] in se ipso
bonum saltem comparatione finis [illegible]
[illegible] et absolute [illegible]
[illegible] vero probatur unitatem specificam
virtutis [illegible] ex unitate obiecti formalis [illegible] tendens
[illegible] ad illud nulla est [illegible] diversitas ut [illegible] in virtute cha
ritatis patebit ex sequentibus sectionibus. posterior [illegible]
[illegible] est charitatis virtus est amicitia [illegible] fundari [illegible]

in Communicatione beatitudinis eternæ ut supra explicabamus
sed beatitudo eterna seu clara dei visio est unius
ambarum speciei ut ex Caste se Capponi sq: et cha
ritas sua consequenter quia unitas amicitiæ provenit ab uni
tate boni cuius communicatio est fundamentum illius saltem u
nitas adsequenda quæ rationem excludat sed includat potius
priorem quia semper unitas ubi specialis requirit unitatem
bitatem speciei. Sectio 2 diluit 1a dubitandi ratio et disserit
de absoluta possibilitate alterius charitatis speciei distinctæ

sectio secunda.

diluitur prima ratio dubitandi et diseritur de asoluta posibilitate alterius charitatis speciei distintæ

Ad 1am igitur rationem dubitandi respondeo concessa maiori negando mino
rem cuius probatio non urget quia charitas quam deus
concessit nobis et angelis infusis non respicit ut obiectum
formale bonitatem solam unius attributi vel alterius sed
bonitatem dei prout complectitur omnia illa quasi indegra
tas formalitates quia omnia attributa divina sunt in
se ipsis bona. bonitatem vero relativam personarum re
spicit ut complementum sui obiectum formalis valem aut bo
nitatem ex dilenda in tribus personis respicit quod ut obiectum male
quod proinde non diminuitur vel multiplicat speciem habitus

quare absolute unicum l. summum finale charitatis.

Ex his Confirmatur huius si argumentum recte probaret idque propterea considerandum est. Fit et potentiaque aliam uno et alios habitus charitatis specie distinctos quod negat add. cum ipsi de sola charitate existente disputent et infuso. secundo in d. disp. 31 parvalho visa de fide verum. Quinto si obiicit diserte tyrat quod soleat unus habitus charitatis l. re ipsa non dicunt imo gravius secundo ex potentia soler. quoniam quod duos actus charitatis satis diversos ut patebit ex sequenti et ut hoc ipsum magis elucescat de ipsis l. si amor bonitatis divinae propter l. quid divinis distinctus eam l. sola dilit ab amore bonitatis sapientiae aut immensitatis ergo re ipsa infunderet deus habitus charitatis specie distinctos nam experientia constantem l. esse a iustis solere amare divinam bonitatem proprie deinde vero sapientiam aut alias divinas perfectiones sicut solent esse illas singulatim considerare. Confirmatur quod plerique item iusti qui in antiqua lege illos nosceebant deum nisi ut unam solam bonitatem quod amabant ut obiectum finale et uno frequentissimum l. amicitiam divinam et vicinus amores ipsi diversum obiectum finale habent ac proinde habitu diversi sunt illisque respondent habitus specie diversi ex eliciendo voluntatis ad eos eliciendos.

Urgendo Consequentiam et ut probatio defuerat auctoritatem l. cum quis Considerat excellentia divinae aut aliarum perfectionum divinae, debet ad amorem illius, id posse dupliciter evenire unum, non itaut

illam amet ostendit. Cum si alia forte quam hec saltem
implicita quadam et virtuali vel certe non amari
si supervenerit explicita consideratio unius tantum per
se et id non satis est ad distinguendos habitus amoris ipso
enim isti habitus separantur a divina bonitate prout
in se est et sub differunt ob implicitam aut explici-
tam representationem eiusdem motivi bonitatis quod
licet ad distinctionem actuum intellectus forte sufficiat
non ad distinctionem actuum voluntatis, quod non est explica-
re aut implicare obiectum sed tendere in illud a(?) alter
modo evenire potest [illegible] bonitas [illegible] divi-
na sit [illegible] motivum amoris qui sua intrinseca di-
gnitate tendit ad hanc potius quam ad illam quasi pos-
tulando ab intellectu [illegible] proponitur motivum ip-
sam bonitatem et non aliam sicut actus charitatis
exigit proponi bonitatem sua dei est in se bonus
[illegible] sua nobis bonus etiam hanc exigit actus spei
Et sic fatemur distingui posse illos amores qui respi-
cerent diversas bonitates aut in via et a [illegible]
[illegible] sed negamus esse ipsa convenire deum
[illegible] auxiliis supernaturalibus ad eliciendos actus supernatura-
les ob hoc non [illegible] proposita et consequenter in [illegible]
sibi [illegible] supernaturalis ad illos qui re vera soli sint,
[illegible] negari et alioqui iam [illegible] unius
[illegible] et ob datum supernaturale auxilium ex volun-
tas hanc [illegible] bonitatem ut [illegible]
obiectum [illegible] amet [illegible] amoris est magis consen-
taneus excellentis ob divini [illegible] voluntati [illegible]

solet sub eiusdem praecisionibus diligere bonitatem obi-
ectivamque vel [illegible] infundi a deo habitus ad
quoddam veluti complicationem aut praecisionem ob[illegible]
supernaturalem, quae a nobis effici potest idem super
[illegible] videlicet [illegible] unde ad amandum deum
[illegible] ut bonum sibi et bonum nobis vel infundit
[illegible] habitum qui ab utraque bonitate specificetur
similiter [illegible] virtus infusa [illegible] simul [illegible]
[illegible] ad usum temperantiae et [illegible]
sunt aliae virtutes quae [illegible] singula ex iis obi-
[illegible] respiciunt.

Concedo [illegible] explicata caritatem
amorem alicuius illorum [illegible] entitatis [illegible]
[illegible] ut possit ex absoluta sua [illegible] super-
naturale auxilium [illegible] supernaturalis.

Ad confirmationem [illegible] iustos in antiqua lege dilexisse
deum ut [illegible] explicite et virtualiter [illegible] quae
in solutione obiectionis diximus diligi posse et solere
[illegible] deum ab eo qui explicite [illegible] alia con-
sideratione excellentiae [illegible] divinae et prop-
terea ille amor erat eiusdem speciei cum eo quo
diligunt nunc iusti.

Obiicies [illegible] ille amor [illegible] attributi posteriori
[illegible] explicatus [illegible] ex absoluta
sua [illegible] infundi actu habitum supernaturalem qui
ad illum inclinet [illegible] habitus per se in-
fusus [illegible] ad malum inclinare alioqui deus
illum infundens [illegible] et [illegible] mali [illegible]

2. probo quia illa unio amoris est in divinam personam, etiam
sicut de ratione cuiuslibet attributi est includere boni
tatis ceterorum, ita exigit ceterorum bonitatis amari in ama
to bonitate ~~illius~~ unius, ac secundo obiectum formale
cuiuslibet amoris supernaturalis debere esse unum
et idem et consequenter nullam esse diversitatem
spetiei in actibus quibus deus diligi potest propter
divinam perfectionem esse diligi bonitatem unius attribu
ti excludendo ceteros ex ratione obiecti amatis, quare videmus
non posse amari bonitatem unius attributi quin
ceteris amentur saltem implicite, et ut obiectum materiale.
Nulla vero ratione suaderi potest esse contrarium
propter diversas voluntates nostram sint una actu
ad bonitatem unius attributi ut ad obiectum formale
adaequatum, et altera ad bonitatem alterius, quia
tis [illegible] est ut distinguantur specie. Sit [illegible] re
ista [illegible] in [illegible] et charitate [illegible] illa
[illegible] ut obiectum formale cum solam bonitatem quaerens
est bonum [illegible] vero illam solam quae est
[illegible] bonum et propterea differunt specie. Altera
respiciat obiectum alterius ut quoddam materiale. Sectio 3a
ostendit charitatem patriae esse eiusdem speciei cum
charitate viae.

Sectio tertia.

Ostenditur charitatem patriae esse eiusdem speciei cum charitate viae.

posit, eam rem dubitandi existimarunt nonnulli
theologi, actum charitatis existentem a beatis distin-
gui specie ab illo quem eliciunt viatores, ita Sco-
tus in 4° dist. 49 q. 5 a paragrapho aliis potest dici, Pala-
nus in 3° dist. 31 q. 1 art. 1 [illegible] sub finem, Gabriel
ibidem q. unica art. 3 dubio 2° tribuit Ferrar. [illegible]
gentes cap. 62 et alii plures plane [illegible] habitum
charitatis esse eundem in utroque statu, cum absolute
apostolus dicat 1 ad Corinth. 13: numquam excidit, ut
charitas deficiat [illegible] negari non potest illam
[illegible] quae viatorem inclinabat ad amandum
Deum inclinare etiam voluntatem beati

Dicendum tamen est charitatem tam quoad
actus quam quoad habitum esse [illegible] ejusdem spe-
ciei. Ita sanctus Thomas 1a 2ae q. 67 art. 6, ubi Caieta-
nus, sanctus Bonaventura in 3° dist. 31 art. 3 q. 1, Sco-
tus [illegible] unica paragrapho [illegible] de fide, Durandus [illegible]
Vasques, magnus apud [illegible] et alii [illegible]
probatur 1° illo ipso fundamento adversarii [illegible] ardent
in patria et in via ejusdem speciei habitus chari-
tatis et actus; probatur consequentia 1° quia distinctio habitus a [illegible]
[illegible] ab actibus [illegible] diversos [illegible] potest
at habitus [illegible] speciei actuum [illegible] est
et nisi hoc principium semel statuatur, nullum
erit aptum signum identitatis et distinctionis habituum
ut tale in [illegible] habitibus [illegible] formas
probatur [illegible] nulla pluralitas aut distinctio ponenda est sine
necessitate, et nulla necessitas est ponendi hanc distinctionem

actuum charitatis [illegible] minor habebit respondendo ad
[illegible] subsistendi [illegible] brevis. Confirmatur [illegible]
habitus fidei se inclinat ad actus eiusdem speciei
et similiter habitus spei [illegible] idem dicendum est de habitu
charitatis.

Ad [illegible] negando [illegible] et ad [illegible]
probationem dicitur visionem et fidem esse [illegible] Conditio-
nes seu applicationes obiecti [illegible] volunt-
[illegible] idem obiectum [illegible] summa dei boni-
tas [illegible] actus [illegible] voluntatis [illegible]
habet actum amoris eiusdem speciei quantumcumque
Conditiones seu applicationes differant [illegible].

Ad [illegible] probationem [illegible] in via
tendit ad [illegible] est in se id est ad illam [illegible]
[illegible] bonitatem [illegible] quam bea-
tus videt [illegible] actus fidei illam [illegible] attingit ut est in
se id est per conceptum qui deum mediante pro-
pria specie intelligibili et [illegible] actus [illegible]
[illegible] quamvis [illegible] vera attingat [illegible] dei
[illegible] bonitatem itaque in hoc [illegible] est [illegible] osten-
dit diversitatem inter actus intellectus [illegible]
[illegible] et obscurum, intuitivum et abstractivum [illegible]
et [illegible], at ipsi actus voluntatis [illegible] differunt [illegible] eam-
dem bonitatem attingunt quantumcumque diverso modo pro-
ponatur [illegible] voluntati [illegible] amoris [illegible] idem [illegible]
[illegible].

Ex [illegible] nihil [illegible] cognitum sit in via
vel cognoscatur [illegible] ut est in se [illegible] vel [illegible] ut est in se.

amor patriae tendens ad deum ut est in se quidpiam diversum attingit in obiecto, ac proinde differt saltem ab amore viae. Et consequenter maiori distinguendo minorem sic. illud ut est in se attingitur ut hic attingit ex parte cognitionis, verissimum, quia actus fidei non repraesentat deum media visione divina ut specie intelligibili et per modum actus puri, si vero illud ut est in se attingitur ex parte obiecti, quasi aliquid sit in deo quod attingat fides, falsum, charitas totum quod deus habet attingit obscure a fide. unde absolute negatur consequentia quod voluntatem ferri ad deum ut est in se, si significatur ferri ad id quod deus in se habet, id non est obiectum voluntatis et charitatis: quare idem amatur in via et in patria, et omnis alia diversitas in intellectu est non in voluntate. vide S. T. q. 27 art. 4.

ad 3am probationem libertatis et necessitatis [illegible] sunt differentiae saltem accidentales, et quidpiam materiale quod non tollit eandem speciem, repetit ut patet ex dictis etc.

in fine sectionis advertendum amorem patriae licet sit eiusdem speciei cum amore viatoris habere aliquid peculiaris per se, ratione cuius antecellat cuicumque amori qui elici potest in via ut late explicabitur in 3. 3o disp. 4a sect. 4a explicatur quo modo eadem specie charitatis deus et proximus diligantur

sectio quarta.

explicatur quo modo eadem spetie charitatis deus et proximus diligantur

autissiodorensis libro 3° summae apud carthusianum in 3° dist. 27 q. ultima ipsoque fecit eodem charitatis actu diligi deum et proximum: ita explicat carthusianus et bojus de amore proximi cuius finale obiectum sit aliquod bonum creatum in eodem in 3° dist. 27 idem videtur docere sanctus bonaventura quem ibidem refert et quod sine dubio verissimum est et ex dist. 27 q. ultima, quo ad proximus sit quoddam obiectum materiale ipsius volentis intuitu bonitatis divinae negari non potest unde similiter charitatis diligi deum et proximus sic d. t. aquinas in dist. 27 q. ultima et in actu 3° communis ad eam quam durandus ibidem relatus magister in 2° dist. 27 ubi sanctus bonaventura actu 2° q. 3° carthusianus ibidem suarez libro 3° de religione cap. 5° bassus libro 2° de adoratione dist. 5 a et etc.

Probatur 1° auctoritate patrum qui una eademque charitate re fert diligi deum et proximus sic sanctus gregorius hom. 38 in ezechielem ut longe ab initio vitae inquit nostra tunc justitia per charitatem stetit in amorem dei simul et proximi sanctus nazianzenus in oratione de sancto amore cum ab initio illius virtutis commendaret sit tamen inquit ex pauli atque ipsius etiam xpi sententia et auctoritate charitatis praeceptorum omnium cum maximum sit consensum eius potissimum fit in eo sitam esse cognovi ut sanctus amore et benevolentia completa una esse ad charitatem qua diligit deus chistum et eam et maximum mandatum extendit deus quod ait nazianzenus pertinere amorem proximi. et d. aug. tomo 1° tract. 87 in ioannem charitas inquit et fructus noster

hac diligimus in bonum hac diligimus deum.

Respondeo ... generali non eodem habitu et eodem
specie actus amant obiectum formale et male sed deus est obiectum
formale charitatis, et proximus obiectum materialis, eodem habitu
et eadem specie actus charitatis amant deus et proximus.
Consequentia est evidens maior est generale principium desumptum
saepius et iterum a nobis distinctum [illegible] specie nam in illis
deum est obiectum formale adequatum charitatis certum est.
Minor vero proximum est obiectum ac proinde non nisi materiale
facile ostenditur quia eadem virtus quae respicit obiectum formale,
respicit etiam ea quae ad formale obiectum referuntur et quae per
modum cui applicari potest sua ratio formalis sed proximus
refertur ad deum et illi exoptamus ipsum bonum divi
num, ergo eadem virtus charitatis quae deum ut formale obiectum
respicit, attingit etiam proximum ut obiectum materiale.

Ad 1um nego consequentiam [illegible] Concessa maiori nego do
minorem et ad eius probationem dico non solum diversis actibus
sed etiam eodem non posse voluntatem ferri in deum et pro
ximum ita ut virtus illius actus respiciat deum ob
se ipsum, proximum vero ob ipsum, quia in eundem actum utrumque
non cadere potest sicut deus eodem actu amore suam bo
nitatem diligit propter se, creaturam vero non nisi ex
consequenti sui beneplaciti. Ad eius probationem nego me
dium intendendum et simul amari esse et solere non propter bo
nitatem, sibi intrinsecam sed propter bonitatem finis ad
cuius adeptionem conducit et sunt idem specie, imo et
non actus intendit finem et eligit media, et hoc modo di
ligendum et amari proximum propter deum ultimum finem

2do amat virtute charitatis teologicæ.

Ad Confirm. d. t. in qd. est nego ad min. respondet Concedo maj. et negando Consequentiam reddit que ratio discriminis q. amor respicit bonum in Coi. sed honor respicit peculiare bonum illius qui honoratur: unde eo ipso q. deus et sancti habent vere habent diversa bona seu inæquales excellentias postulantes illis diversos et maxime inæquales honores deo quidem supremus qui dicitur latria sanctis vero alius inferior qui dicitur dulia, et propterea ad exhibendos istos honores infudit deus habitus habitus diversos; at vero l. deus et proximus habeant inæqualem bonitatem possunt eodem amore diligi deum tamen proximum non propter suam pecularem bonitatem diligat sed propter divinam suæ et perfectionis et proportionatum obiectum amoris, qui non petit quod semper ad peculiare bonum amatur at obiectum tale sed satis est si fiat ad aliquod bonum id est significat sanctus id convenit ab amore respici bonum in Coi.

Et quidem Gonzalez ubi supra esse valde difficile indicavit hanc solutionem ... amor non solum refertur in bonum alt. sed etiam in tale illius cui quam diligimus. ... non satis apparet quomodo bonum quod proximo ex charitate volumus in deum referamus, honor vero quem sanctis deferimus non referatur etiam in deum, cum ille qui martirem colit, deum colat.

Hic tamen ... quidem ... posse ab amore respici bonum tale ... indecentissimam ... posset ... in deo

torem angelicum sed sicut dolet ut ratio amoris fieri
in aliquod obiectum intuitu alterius boni quod sit pro
prium soli dei amati et propterea amorem proximi habere
posse pro motivo divinam bonitatem quod satis probat amor
dei et amor proximi sint eiusdem speciei. at vero ratio supe
tatum honorandi [illegible] ut exhiberi alicui personae in
intellectuali cultum propter excelentiam alterius: et ideo
cultus qui exhibetur sanctis debuit fundamentum habere in exce
lentia creata et limitata quam divinitus acceperunt
sicut et cultus exhiberi debet deo propter suam infinitam
excelentiam quas duas res formales necessario exigebant
duas virtutes specie distinctas.

Unde etiam facile solvitur ratio bonum quod proxi
mo volumus ex charitate teologica ita refertur in deum
ut divina bonitas sit obiectum formale quo sufficit ut deus et
proximus eadem charitate diligantur at honor qui exhi
betur martyri refertur in divinam excelentiam ut in rationem
colendi sed sicut in finem ultimum nam martyris glo
ria cedit in gloriam dei qui tanta fortitudine ro
boravit [illegible] cultus martyris rationem formalem immediatam
diversam ab illa quae est propria cultus divini et ideo hi duo
honores sortiuntur distinguuntur consentanee ad haec dicta po
itus brevius [illegible] aliud discrimen quod consistit ibidem
[illegible] et exhibet ad [illegible] in hac causa [illegible] ad
[illegible] obiectum amoris ut bonum sicut obiectum ho
noris seu cultus [illegible] excelens: et quoniam bonitas divi
na potest communicari creaturis ut aut divina excelentia potest
proximus amari eodem amore quo deus sed non colitur eodem

Cuius solutionis haec est vera et legitima intelligentia
bonitas divina potest et coli solet creaturis in gene-
re sub quatenus habet ut obiectum formale amandi creaturam
at vero divina excelentia non solet quae in modo [illegible] ad
colendi creaturam seu personam intellectualem quae
sunt propriis excelentiis perfectionibus [illegible] et propter illam
deret coli ut dicebamus, et ideo amor dei et proximi po-
test et solet ab una charitatis virtute. [illegible]
cultus dei et sanctorum vel [illegible] [illegible] habent [illegible]
[illegible]. Sectio quinta ad quartam rationem dubitandi et explicatur an
amor supernaturalis et inefficax dei sit eiusdem speciei cum
amore efficaci.

sectio quinta.

respondetur ad quartam rationem du- bitandi et explicatur an amor sup- pernaturalis et inefficax dei sit eiusdem spetiei cum amore (eficasi.)

Superest diluenda postrema dubitandi ratio ad quam breui
dicendum est quod illos actus quae eiusdem speciei quatenus habent idem
obiectum formale nempe divinam bonitatem sed quae differre
realiter ob diversas conditiones [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quandam [illegible] ad divinam bonitatem, desiderium
[illegible] voluntatis in deum ut absentem, delectatio [illegible]
in illo ut presenti seu possesso et sic de reliquis.

in eo vero quod in Conc. tangitur ut media dispos

est quidem inter amorem dei super omnia quo ita diligit

deum ut excludat omne peccatum lethale certum est esse a

liam dilectionem imperfectam seu complacentiam inef

ficacem quae appellari solet velleitas et peccandi affectum non

excludit. Verumque tamen sit cum respiciat ergo summam

Bonitatem et distinguat valentem ad dilectionem perfec

tam [illegible] mediam [illegible] cod. art.

3o pagina 334 et sequenti Bellarminus tomo 3o libro 2o de

poenitentia capite [illegible] sub initio [illegible] et tomo 3o

libro 6o de gratia et libero arbitrio capite 2o [illegible] in Con

cilii [illegible] tertia parte tomo 1o disp. 4a sect. 2a

Gregorius [illegible] tomo [illegible] disp. [illegible] cap. 9o [illegible]

bonum dei et supernaturalis ut sufficere videntur praedicti

auctores et sequentia probat Bellarminus.

Hoc supposito [illegible] utrum [illegible] hunc

inefficacem et efficacem amorem non esse eiusdem spe

ciei cum amore dei super omnia [illegible] ab

bitu charitatis [illegible] sicut diximus [illegible]

[illegible] ita se habent comparatione voluntatis

actus qui affectative summa fertur in obiectum et ille qui

efficaci appretiative non habet sicut comparatione intellectus

actus certus et actus incertus licet ipsi semper differant

[illegible] quae [illegible] ad diversos [illegible] credibili

Cum ergo amor efficax feratur ad deum summa appretiati

one et [illegible] illum [illegible] amor vero inefficax non

ita sit plane eos specie distinguet. Confirmatur diversus

tendendi modus distinguit [illegible] actus, sed amor efficax

et amor inefficax habent diversos modos tendendi ad obiectum ergo
distinguuntur saltem. 2o quia si isti duo amores essent eiusdem
speciei cum ille imperfectus esse possit et soleat in pecca
tore diceretur absolute charitas. Comparati statum peccati [illegible] et
peccatori infunderet habitus charitatis ut potentias necessarius
ad eliciendum actum diligendum quo [illegible] si amor
inefficax et distinctus ad efficacem [illegible] habet se comparatione
illius tamquam gratia excitans [illegible] ad produc
tionem amoris efficacis quod quidem saltem distinctionem indicat.

Probabilius tamen est utrumque amorem esse eiusdem
speciei ac procedere eiusdem habitus eiusdem quae habitus chari
tatis ut aliqui docti opinantur. Probatur 1o quia si amores isti
distinguerentur specie essentialiter essent diversi specie habitus
a quibus eliciuntur sed id asseri non potest [illegible] Constat
ex his dictis quod nunquam habitus [illegible] nisi [illegible]
[illegible] speciei ex [illegible]
considerare multiplicanda essent habitus sine necessitate
et 2o [illegible] nulla virtus sit quae
circa obiectum [illegible] possit amore efficaci et in
efficacis ex hoc solo capite [illegible] actuum
illis quoque respondentes distincti specie habitus esset quod [illegible]
[illegible] habitus cuiuscumque virtutis. [illegible] cum
spes theologica habeat etiam suum [illegible] efficacem [illegible]
rem nostri et alterum inefficacem infunderet Deus
duos habitus speciei et duos item charitatis sicque [illegible]
rent quinque virtutes theologicae [illegible]
[illegible]

Responderi potest actus isti inefficaces [illegible]

mediante vit. sed a solo deo simul cum voluntate eos
sint veluti necessarii quaedam et dispositiones ad amorem per
fectum sic in illustrationes et inspirationes sunt actus
supernaturales ad quos eliciendos nullum virtutem deus in
fundit quae sunt inefficaces et veluti inchoationes ac
tantum perfectos. sed haec solutio refellitur 1o quia in na
libus generat virtus ab amore inefficaci ut experien
tia constantem et propterea in quo se excitet in
eiusmodi amore facilitatem expedit ad similes actus eli
ciendos ergo in supernaturalibus infundet et deus virtutem ad ac
tus supernaturales inefficaces. 2o refellitur expendendo id quod
de illustrationibus et inspirationibus dicendum est etenim
dixit illas quaedam sunt eiusdem rationis cum aliis actibus
supernaturalibus quos libere elicimus. l. g. conservant ad
num [illegible] excitantis fiunt sine libera nostra coope
ratione et ad hoc [illegible] pertinet amor inefficax dei quo so
let deus excitare nostram voluntatem ut ipsum efficaciter
amet, similiter illustratio qua deus nos solet ad fidem
excitare et quaedam supernaturalis apprehensio mysterii sunt
a deo [illegible] nos postea possumus pro libertate nos
tra adiuta supernaturaliter a deo efficere eiusmodi apprehensio
nes. et istas illustrationes et inspirationes necessarium esse
virtute [illegible] iste dat, sive in concurrit ad elicie
ndum virtus virtute cuius solemus postea libere eli
cere similes actus si vero contingat per tempus ali
quas istas inspirationes infundit [illegible] virtus super
naturales ut saepe contingit sufficient sine concursu
virtus praestante deo desuper illius sicut evidere solet

in productione alicujus actuum supernaturalium pro quibus
debitum infundi certum est.

aliqui vero illustrationes et inspirationes sunt tales
ut nunquam pro libito nostro possimus elicere actus superna-
turales circa illas obiecta, sed Deus pro misericordissima libera-
litate illas immittat. Cujusmodi sunt quidam simplex
affectus voluntatis erga actum ipsum charitatis vel
obedientiae quo excitamur ad actus illas dictatos.
et ad similes inspirationes videtur infundi habitus quia hic sem-
per deserviet ad operandum ex libertatem nostram; inspi-
ratio vero immittitur a Deo quando ipse vult et absque nostro
consensu ex quo fit amorem inefficacem de quo lo-
quimur in hac sententia fieri sine habitu cum experimur
illum elici dependenter a nostra libertate.

quod amor inefficax habet idem formale obiectum quod a-
mor efficax nempe divinam bonitatem ergo ejusdem speciei
cum illo sit. Consequentia quia idem est obiectum formale nihil effici-
ens potest salvam dictam nisi diversus tendendi modus, sed in
his amoribus vel diversus tendendi modus ergo nec specie
diversitas specie inde sit provenire potest quod amor efficax
tendat in deum summa appretiatione, inefficax vero non
inde non videtur sufficiens ... similiter ...
ex eo quod unus actus sit delectatio alter dyslectio
unus timor alter amor cum tamen hi omnes eandem
speciem amoris contrahant, ideo sit diversitas proveniens
ab obiectis materialibus vel a diversa conditione obiecti formalis. Sic
de efficacitate et inefficacitate amoris dicendum est; illa enim
in eo consistit quod voluntas ita ferat in deum ut dictet

illius tendentis obediat divinae legi quidem amor inefficax videtur. ~

Ex quo patet ad secundum Contrariis sententiis nec facit quod in exemplo ibidem afert nam actus lentus et intensus ideo differunt solum quia habent obiectum finale diversum, unus praevidens alter observans quas duas maxime speciem et solemniter actum intendens distinctum perficiunt; at vero amor efficax et inefficax tantam diversitatem non habent. ~

Ad 2um respondere etiam tenetur adversarius namque amor ille quo amatur deus et in peccatore reperitur ipsorum sententiam diligendum itaque quod meritum esse incommodum si reperiatur in peccatore inefficax amor dei non ... hic quod qui charitas et amor dei absolute nuncupatur et cui iustificatio annexa quod quique incompatibilitatem habet cum violatione legis divinae in materia gravi. nec ad illum eliciendum habet peccator ... pro eo statu sicut nec ad eliciendos alios actus supernaturales ... quos elicere solet, inferuit ... donec iustificetur sed supplet deus suo concursu illorum defectum. ~

Ad 3um dico non perficere ad distinctum solemniter advertendo quod amorem inefficacem non concurrere solito influxu ad efficacem sed solum impenere excitantis aut ... quo facto ipse amor efficax ad inefficacem et ad alia supernaturalia opera concurrere potest. Ipso habitu charitatis supernaturali fit unus numero

Disputatio sexta.

Utrum habitus charitatis supernaturalis sit unus numero.

Dicendum breviter (in his) est diversum numero in diversis subiectis ut satis patet. deinde in eodem subiecto pro diversis temporibus est etiam diversum, cum enim quis lethaliter peccando amittit habitum charitatis, quod in infinitum redeat, utrius (?) idem numero habitus, quia quod semel destructum est non potest sine miraculo reproduci cum in hoc eventu nulla sit necessitas aut utilitas patrandi miraculi infundit sine dubio alium habitum numero diversum. denique in eodem subiecto et pro eodem tempore unicus numero habitus est constans quidem tantum gradibus intensionis ut patebit. tertio numero ex predictis collationis nec illas habere potest comparatione partis de essentiali et indivisibile nec comparatione obiecti quia idem est obiectum formale habitus supernaturalis diversus est comparatione diversorum obiectorum materialium id est electionum habituum naturalium ut in una de bonitate divina est locutus quam autem habitus charitatis qui residet in voluntate non habet partes corporeas et separabiles respondens est ex parte corporeo et quod tantum sequens dicit aliquam extensionem et multiplicitatem est. Dicendum tantum charitas sit forma virtutum

Disputatio septima.

utrum charitas sit forma virtutum

Sanctus Thomas in articulo 8° quem Caietanus, Banes, Aragon
ibidem Valentia puncto 3° et Nicolaus de [illegible] art 5° par-
te 2ª [illegible] aliique sequuntur [illegible] affirmant cha-
ritatem esse formam virtutum [illegible] illis [illegible]
[illegible] [illegible] substantialis aut accidentalis [illegible]
[illegible] [illegible] actus illarum ad ultimum finem
nempe Deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illis [illegible] [illegible] [illegible]
bis aliarum virtutum possunt et solent imperare actus aliarum
referendo illos ad suos fines [illegible] [illegible] Justitia [illegible]
[illegible] [illegible] abstinentia ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cha-
ritas imperare [illegible] actus aliarum virtutum et eos informare
[illegible] [illegible] virtutem [illegible] Cui [illegible] [illegible]
subjectionem exhibere [illegible] [illegible] charitas [illegible]
[illegible] [illegible] ad finem [illegible] et ultimum
[illegible] nempe Deum [illegible] [illegible] charitatem
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] declarat d. 4 in articulo 7° [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de illarum connexione

Commentarius in [illegible]

commentarius.

in tres primos articulos questionis vigessimae quartae.

In hac q[uaesti]one disserit d. t. de causis charitatis et primo quatenus ad [illegible] [illegible] ostendit [illegible] auctor in 1o. docet subiectum charitatis [illegible] [illegible] et voluntatem in 2o. affirmat habitum charitatis infundi nobis a Deo in 3o ait non infundi hominibus secundum capacitatem naturalem sed ex beneplacito divino. tractatus de causa efficiente et recipiente habitum charitatis

tractatus secundus.

de causa eficiente et recipiente habitum charitatis.

Omnia quae in hoc tractatu disputari possent, explicata a nobis sunt in aliis locis [illegible] quare ne eadem longitudine [illegible] repetantur brevissime [illegible] perstringenda [illegible] solum recolenda sunt pro [illegible] complemento et declaratione auctoris d. t. [illegible] recolentes habitum charitatis distingui realiter ab habitu gratiae sanctificantis ut in materia de gratia tractatu 4 disputatione [illegible] late probavimus [illegible] [illegible] sequentes

doctrinam D. Th. in eo [illegible] dicti [illegible] sit [illegible]
gratia [illegible] habitus immediate in habitum [illegible] illam [illegible]
[illegible] charitas [illegible] habitus supernaturalis [illegible]
tiones a gratia [illegible] elementis [illegible] in [illegible]
[illegible] eliciendos actus [illegible]
males.

Deinde cum actus charitatis pertineant ad voluntatem
eo quod sint amor, desiderium et similes erga Deum
spiritualem [illegible] quod obiectum [illegible]
tibus [illegible] subiectum voluntatis [illegible] capacitatis [illegible]
[illegible] habitum supernaturalem charitatis [illegible] ad illos eli-
ciendos [illegible] in intellectu [illegible] qui amare [illegible]
[illegible] vel [illegible] sensibilia [illegible]
[illegible] in voluntate [illegible] sit [illegible]
[illegible] ut [illegible] D. T. [illegible] voluntatem
[illegible] habitum super-
naturalem [illegible] ad eliciendos actus erga Deum [illegible]
[illegible] sensibilis [illegible]
[illegible] sit [illegible] in [illegible]
[illegible] eandem [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] et supernaturalis in [illegible]
[illegible] supernaturalis [illegible] pertinet ad [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]

[illegible] D. T. [illegible] habitum
charitatis [illegible] inaequalem in diversis [illegible]
probabilis [illegible] inaequalitatem
habitus in [illegible] aut [illegible]

ito divino nam ut inquit apostolus 1a ad Corinthios 1o non mul
ti sapientes secundum carnem non multi potentes, non multi
nobiles sed quae stulta sunt mundi elegit deus ut confun
dat sapientes. et Matthaei 11 Jesus dicit confiteor inquit
tibi pater domine coeli et terrae quia abscondisti haec a sapien
tibus et prudentibus et revelasti ea parvulis ita pater quo
niam sic placitum fuit ante te unde eleganter D. Aug.
tomo 7o libro 1o ad simplicianum [illegible] inquit
quit adversus multos fideles nostros ambulantes viam
dei [illegible] nulla [illegible] ingenio comparari ne dicam quorum
dam haereticorum sed etiam mimorum [illegible] quid dicere
[illegible] ingenio [illegible]
placet donantem cui placet absit.

Et quidem [illegible] charitatis [illegible] gratis [illegible]
[illegible]

faciorem aut minus efficacem, ut pro maiori aut minori parte [illegible] sit pro beneplacito suo. Cum autem id cum hominibus facit, augens vero absolute [illegible] auxilia uberiora [illegible] excitantia late in [illegible] controversia [illegible] ut dixi [illegible]

40 [illegible] ad cuius efficientem habitus charitatis spectat breviter dicendum etiam tanto [illegible] in actu [illegible] esse [illegible] habitus ipse supernaturalis ipsos autem [illegible] esse [illegible] ab ipsa vero gratia sanctificante dimanat physice habitus charitatis, sicut ab instrumento [illegible] de gratia [illegible] dicebamus sacramenta etiam tanquam instrumenta physica [illegible] habitum charitatis [illegible] producunt gratiam [illegible] physice dimanat. ab actibus vero ipsius charitatis [illegible] [illegible] habitus supernaturalis [illegible] ab actibus [illegible] [illegible] in [illegible] de quo late in [illegible] de habitibus [illegible] commentariis in [illegible] et [illegible]

commentarius.

in articulum quartum, quintum, et sequentes questionis vigesime quarte.

his sex art. conficitur d. 17. ad dict. illam et longam fere
disputationem de augmento charitatis. in art. 4. 4o affirmat
charitatem viis augeri posse et debere et non augmentum
esse [illegible] essentiae sed quoad intensionem. in 5o ait habi
tum charitatis non augeri eo quod charitas addat charitati sed
eo quod intendatur seu magis insit subiecto. in 6o docet habitum
charitatis non augeri nisi solis actibus ferventioribus, aliis
vero actibus mereri quidem nos augmentum et disponi ad
illud recipiendum quando conveniat ad [illegible] augmen
tum. in art. 7 affirmat nullum esse finem augmenti chari
tatis in hac vita. i. ad perfectionem charitatis patriae per
venire nequeat ut declarat ad 3um. in 8o ait charitatem
ex parte obiecti dilecti non posse esse perfectam nisi in deo ex par
te vero diligentis posse esse perfectam in nobis i. cum
diversis gradibus in diversis statibus et personis. in 9o con
cludit bene dividi charitatem in incipientem, proficien
tem et perfectam. ttt 3us de ca. augente habitum chari
tatis supernaturalis in quo de ipsius habitus augmento dispu
tatio prima utrum habitus charitatis augeri possit et debeat
non quoad extensionem sed quoad intensionem

Tractatus tertius.

de causa augente habitum charitatis superna turalis.

prima pars.

de ipsius habitus aumento

disputatio prima.

utrum habitus charitatis augeri posit et soleat non quoad extensionem set quoad intensionem.

Iovinianus ut refert sanctus hieronimus libro 2° contra illum et lutherani apud Belarminum tomo 3° libro 3° de iustificatione cap. 15 existimarunt omnes iustos esse pares in ipsa iustitia ita ut nullus alio iustior aut sanctior sit et consequenter negarunt augmentum charitatis quae iustitiam comitatur et in [illegible] iustis sit sine [illegible] mediis [illegible] [illegible] Christi [illegible] [illegible] lutheranos [illegible] hos iustificari [illegible] [illegible] iustitia per fidem [illegible] et illis [illegible] quem errorem [illegible] in [illegible] de pa[illegible] [illegible]

[illegible] charitatem in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

catolicae et [illegible] divinam fidem confirmabit [illegible] testimonii
sacrae scripturae ad ephesios 4 veritatem facientes in charita
te, crescamus in illo per omnia qui est caput christus
ad philippenses 1o hoc invito oro ut charitas vestra ma
gis ac magis abundet in scientia et in omni sensu. 2a cum [illegible] et
prudentia ne amorem vestrum velut indiscrete infunda
tis amicitiam cum haereticis aut similibus infideli
ut declarat ibi sanctus chrisostomus hom 2a et 1a ad
thessalonicenses 3 vos dominus multiplicet et abundare
faciat charitatem in invicem et quamvis [illegible]
loquatur expresse de fide charitatis posita [illegible] id in tt 10
dixit constanter fatemur subiectum infundi iustis habitum istum
dubitari non potest de illius augmento, maxime quod docet
apostolus nam crescente actuali amore crescit et habitus
2o ex auctoritate [illegible] in sessione 6a
cap. 10 statuit hominem iustificari per infusionem gra
tiae et donorum, subiectum habitum fidei, spei, et praecipue cha
ritatis ut dictum in tt 10 dixit 1a additur in cap. 10 iustos in
ipsa iustitia crescere et magis iustificari. 10 confirmamus
verbis sacrae scripturae apocalypsis ultimo qui iustus est iustificetur
adhuc et ecclesiasticus [illegible] ne verearis usque ad mortem iustifi
cari subiungitque hoc iustitiae incrementum postulari
a sancta ecclesia cum dicit, da nobis domine fidei, spei,
et charitatis augmentum, et in canone 24 si quis dixe
rit iustitiam acceptam non augeri anathema sit. ex quibus
verbis perspicue fit definiri augmentum charitatis et aliorum
habituum infusorum augmentum.
3 redit sanctus thomas in [illegible] 4 [illegible]

verum et u. dum mortalem hanc vitam agimus viatores
sumus qui tendendo ad deum ut ad finem fundamentalem nostrum
tendimus. Conditio autem viatoris ea est ut ad finem magis
et magis accedere valeat donec in illo comprehendat. Accedunt
ad deum accedunt non corporis passibus sed animae affectibus et
illi conjunguntur. Cum quaelibet affectus et spiritus conjun-
tio supernaturalis perficiatur ad charitatem fieri oportet
charitatem augeri posse et solere.

Superest tamen aliquis an istud augmentum sit quoad
extensionem an potius quoad intensionem. Et quidem
quod ad extensionem attinet non potest charitas augeri quoniam
illa extensio consisteret in diversis partibus quae responderent
diversis partibus subjecti quod esset divisibile. [illegible]
subjectum charitatis est indivisibile nempe voluntas
[illegible]
quae theologi nullam aliquam extensionem habent ut in
[illegible] charita-
tis secundum eandem rationem [illegible] ad amorem
[illegible] diligendum
[illegible] gloriae [illegible]
[illegible] in deo [illegible] charitas [illegible] ad
[illegible]
[illegible] discrimen inter [illegible] gloriae
et [illegible] fidei et charitatis.

Dicitur augeri potest charitas solum quoad intensionem
quae consistit in [illegible] charitatis realiter
distincta magis ac magis [illegible] et radicatur in subjecto
[illegible] ad generalem

rem intensionis spectat aspice determinus ad suum librum de generatione in disputatione de alteratione nihil hic ... vendum venit eo tamen recusamus pro ipsius ... quod responsionem negativam fuerit ad expediendas teologicas eas quae gravissimas ... et alibi circa intensionem qualitatum an fieri fiat additione graduum ad gradum an sola maiori radicatione eiusdem met qualitatis in subiecto illud a nobis declaratum et hic ex professo declaravimus tantum doctorem si ... fieri teologica in qua ab eo ... disputatio ... utrum habitus charitatis supernaturalis habeat ex parte sua terminum intensionis ... relatis sententiis statuimus duas assertiones.

disputatio secunda.

utrum habitus charitatis supernaturalis habeat ex parte natura terminum intensionis

sectio 1.

relatis sententiis statuuntur duae assertiones

1. sententia affirmat ita infinitam esse charitati suam intensionis ut ne ex absoluta potentia dei fieri ... posset magis ac magis et in infinitum intendi ... eam amplectuntur ... in 3 dist. 13 ... et ... in 1 dist. 17 ... maxime ... et ... et ... refert et sequitur ... ibidem ... caietanus hic ...

de et 3ae q. 2ae art. 11 et 12.

2a sententia fatetur quidem ex absoluta potentia charitatem posse augeri in infinitum, sed addit si fieret, ipsius charitatis naturam illi fore fingendum esse aliquem terminum tribuisse tenetur. Hanc doctrinam tamen docet in 3o dist. 13 q. 1a [illegible] nam illam quasi ad explicandum terminum charitatis afferunt exempla petita ex qualitatibus naturalibus quibus [illegible] terminus [illegible].

3a sententia dicit docet non esse praefixum charitati terminum subiective, sed addit habere terminum aliquem versus maximum [illegible] tatis subiecti quibus infundit, ita ut [illegible]. [illegible] maior charitas quam dicitur sit sanctus Bonaventura in 3o dist. 13 art. 1 q. 2a favet Durandus 1o in fine et [illegible] hic loquitur [illegible] indubitata ut patebit dist. sequenti.

4a denique sententia addit charitatem subiective non habere terminum quoad minimum, itaut ex ordinaria potentia non possit esse minus et minus intensa in infinitum, licet ex absoluta fieri id non repugnat, sic sentiunt nonnulli recentiores.

Dico 1o ex absoluta potentia potest habitus charitatis magis ac magis augeri in infinitum. Asserit sanctus Thomas in hoc art. 7o probasse et ibi eum sequuntur recentiores Banes, Aragon et Valentia q. 2a [illegible] et siquis attente consideret Commentarium Caietani merito dubitare poterit de mente sancti Doctoris, videlicet potius loquutus de augmento charitatis in via et de infinitudine graduum minus rigorosa, et [illegible] in dist. de [illegible] et alia testimonia nam in dist. [illegible] 9a 2a art. 11 [illegible] solemus esse gratiam sanctificantem (idem dicendum de charitate) perfectiorem gratia

beatam Christi Domini plane consequitur de potentia ordinaria et de absolu-
ta. Communicare eo augeatur sibi debuisset augmentum gratiae
et per virtutem divinam hoc autem est infinitas. ~~Posset ef-~~
~~ficere gratiam infinitam id est maiorem ac maiorem [illegible]~~
~~[illegible] gratiam Christi Domini [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] facere aliquid maius et melius quam sit~~
~~beatitudo gratia Christi [illegible] posset et [illegible] [illegible]~~
quae est Caietani [illegible] ut sibi [illegible] [illegible]
[illegible] de aliis rebus quae non sunt gratia. Et non dicat quod posse
gratia Christi [illegible] verum id foret [illegible] cum ibi in
augendo [illegible] sola gratia [illegible] sit sicut et in [illegible] toto. Et
tangendo [illegible] ad 3um plane consequitur visionem beatam quae
posse magis ac magis perfectam sine fine eadem quae [illegible]
in gratia et in lumine gloriae nam haec infinitudo [illegible]
[illegible] referri in maiorem ac maiorem [illegible]
[illegible] quos Deus potest creare ut ostendimus [illegible]
[illegible] referenda est ad lumen gloriae [illegible] magis ac magis
perfectum esse potest. Et consequenter ad gratiam et cha-
ritatem [illegible] Christi beatitudinis et aliis sibi [illegible] respondent.
Hanc eandem cum [illegible] amplectuntur Gabriel in 1o
dist. 17 q. 3a art. 3o et 5o dub. [illegible] notabili 6o Gregorius
q. [illegible] art. [illegible] in 3o dist. 13 [illegible] tomo 1o
q. [illegible] Bassius dist. 13 Medina q. [illegible] art. [illegible] Azorius
tomo 1o institutionum moralium libro 9o cap. 3o q. 3a et
[illegible] in 1o q. [illegible] in dubio [illegible] notabilem re-
fert.
[illegible] breviter [illegible] ex generali doctrina quam in
3 [illegible] et [illegible] stabilivimus [illegible] in rebus

habet aliquam latitudinem extensionis aut perfectionis tale

q[uod] maior et maior augmentum sine fine [illegible]

[illegible] charitatis habet latitudinem perfectionis quoad intensio

nem, ut in praecedenti dissertatione q[uod] in habitu charita

tis tale q[uod] maius et maius augmentum sine fine maior

intensio potest induci nam[que] charitas potest adeo

fieri maior et maior in infinitum quantitas etiam di

screta seu numerus potest esse maior et maior nullus etiam

[illegible] perfectionis [illegible] alius aliq[ua] perfectio:

nulla denique qualitas [illegible] tam intensa ut non possit am

plius intendi [illegible] quia nulla infinitas [illegible] in chari

tate id ipsum [illegible] et [illegible] habitibus supernaturalibus dicen

dum est hoc vero doctrina probabilis [illegible] in praesen

te.

Dico 2.o habitus infusus charitatis non habet terminum fixum

te [illegible] potest [illegible] magis et magis in infini

tum augeri et idem verum est in reliquis habitibus supernatura

libus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], valentia, [illegible], et

[illegible] [illegible] pro [illegible] vero declaratione [illegible]

q[uod] qualitatibus ordinis [illegible] fixum [illegible] in

tensionis [illegible] [illegible] ordine [illegible] ut non possit [illegible]

dere certum gradum intensionis maximum [illegible] non

possit [illegible] intensior [illegible] [illegible]

[illegible] possit [illegible] qualitates [illegible]

[illegible] ad [illegible] [illegible]. at vero in qualitatibus

supernaturalibus [illegible] [illegible] reperiri posse ad aliquem

gradum [illegible] [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ut possint [illegible] [illegible] perfectionem.

id sibi applicando et simul explicando rem̃ ampli-
tudinis in actu p^mo ibus charitati probante non tollit quin in
tensionis id est convenit ex ipsius charitatis essentia vel ex agente
a quo producitur vel denique ex subiecto in quo recipitur et ex nullo
istorum capitum provenire potest indefinita et singularis pecu-
liaris ratio exigens predictam infinitatem ... charita-
tis non petit quin subiecto non est ea ... in mutata aut in
versa potest in infinitum augeri maior fit ... animi
sibi conveniunt aut differentia ... aliquid
ex illis capitibus minus ... non potest provenire
ab ipsius charitatis essentia ... creatum
sit et omnis creatura debeat limitata id est ita accipiendum
est quasi infinitudo sincategorematica sit quamvis illius
... non possit sine fine augeri et ipsius ...
... extendi non possent sine ... Compossibi-
lia applicarentur passive sumpto dicerent sibi ... creaturis
infinitudo simpliciter quae ... solet categorematica de qua
hic non disputatur. asserit similiter entia creata peculiari titulo
sibi vendicare videntur gratia, charitas, et reliqua accidentia
supernaturalia aliquam infinitudinis gratia non est sanctificatio divina
... infinita ac proinde consentaneum est ... sanctifica-
tionis suae habeat infinitudinis de qua loquimur, quod
... non potest. similiter charitas creata est sancti-
ficatio infinita ... charitatis qua deus se ipsum diligit et
lumen gloriae inclinat ad visionem beatam quae est ...
... similitudo dei infiniti ... praedicta infinitudo
... unde fit non ... obiicitur
habet etiam accidentia realia ... infinitudo non derelicta

...ge sanctificationis Dei non sunt multae minus perfectae sanctificationis nam n. ipsa nec alia proprie dicta creata vel creabilis tam perfecte sanctificant divinam seipsam quam ipsae qualitates supernaturales propterea n. sunt in se nobiliores illis ut in tract. de [illegible] dictum est.

Deinde nec ex parte agentis Deus non potest produ- ctionis charitatis ulla finalis agens est Deus cuius virtus est infinita et proinde [illegible] si effectus eius quod concluderet limitibus ille ipsum effectus qui peculiarissimo [illegible] in Deum tamquam potissimus operationes sunt illae quae ad ordinem gratiae spectant si autem sermo sit de agente instrumentali illud est corporale [illegible] tia sanctificans a qua fluit Divinam [illegible] charitatis sic oportet ipsam gratiam magis ac magis augeri ut radix ut possit maioris ac maioris charitatis [illegible] instrumentum elevatum [illegible] obedientialis [illegible] agenti potest creatura ad supernaturales effectus et [illegible] cum sit instrumentum virtutis infinitae Dei a qua ad ipsum [illegible] proportionatum nullum [illegible] sui activitatis [illegible] [illegible] fere effectum quem Deus potest ipsa producere potest.

Dices actus supernaturales charitatis concurrere ad augmentum [illegible] saltem ut causae morales seu meritoriae [illegible] magis ac magis [illegible] [illegible] producti a [illegible] limitata ac proinde nec [illegible] qui illi [illegible] [illegible] [illegible] charitatis augeri potest adeo sine [illegible] meri[illegible] [illegible] infectum virtute sacramentorum [illegible]

[illegible]

aeternam sitit eorum [illegible] rapiunt deum ut omnipotentem
h. modo divinae providentiae id fiat modo ut plerumque
medijs actibus augeat. Loquendo multiplicatione aliorum eius
dem intensionis [illegible] [illegible] augmentum habitus
charitatis ut infra patebit quia et iste magis ac ma-
gis intendat nisi mediante actus charitatis hos magis
ac magis intendis 3us falsum est nec his praeservatis
charitatis [illegible] [illegible] intensioni
[illegible] ista efficiant [illegible] vitali [illegible] [illegible]
et obedientialis et subdita deo tanquam instrumentum [illegible]
autori qui [illegible] ad quamcumque intensionem [illegible]
[illegible] potest voluntatem suis auxilijs [illegible] et con
[illegible] sit in creato [illegible] augeri potest [illegible]
[illegible] mobiliorem qui [illegible] [illegible] angelis [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] charitatis [illegible]
in deum.

Denique ex [illegible] [illegible] quod obstat sit potius
quod possit [illegible] intensioni habitus charitatis [illegible]
magis auget habitus [illegible] magis [illegible] habilitas [illegible]
[illegible] ad novum augmentum quod [illegible] [illegible]
[illegible] gradus charitatis conferant [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] maiorem intensionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] habitus charitatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] charitatis
[illegible] voluntatis [illegible] obedientialis [illegible] [illegible] voluntatis
intensionem [illegible] habitum charitatis [illegible] magis [illegible]
[illegible] ad [illegible] diligendum deum et [illegible]

bona opera que novum ius conferunt ad novam gratia-
tem habitus hi... bonis operibus auget et ipse mag...
pervenient ad tantam intensionem quam non possit maior
obtineri. ... diluuntur objectiones adversus dicta.

Sectio secunda.

Diluuntur objectiones adversus dicta.

Sed obiicies 1° inde inferri in habitibus etiam naturalibus nullam
esse ... intensionem ... quia habitus ... augent
... ad novos actus ... habitus
intendendos ... consequentiam et ... [illegible]
... etiam habitus naturales non ... [illegible]
... eosdem ... actus ... [illegible]
... possibile ... naturalis et ... virtute ...
... habet ... [illegible]
... actum ... maiorem ... [illegible]
... mediante habitu ... [illegible]
..., at habitus ... ad eliciendos actus
qui ... virtutem illius ... non ... [illegible]
... elevata ... [illegible]
... habitus ... elevat...
... exigunt.

Obiicies 2° ... convenit ad recipiendum habitum cha-
ritatis ... consummationem ... influxum ...
... [illegible]

[illegible] intum recipere aut patet [illegible] vires charitatis [illegible] instrumentalis [illegible] pertinent [illegible] malis [illegible] hoc [illegible] generaliter non potest voluntas aut vis eius instrumentum [illegible] cum concurrat media potentia obedientiali [illegible] non potest alterius quam Dei esse instrumentum [illegible] impossibile [illegible] non possit esse causa [illegible] ullius effectus [illegible] ex alia persona consequentia [illegible] [illegible] non potest hoc effectum aut [illegible] influxum nisi limitatum. [illegible] Consequentia [illegible] negando consequentiam [illegible] probationem [illegible] dum [illegible] voluntas sit limitata concurrere tamen media [illegible] obedientiali [illegible] in [illegible] sibi [illegible] ipsi [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] maxime iuvat et roborat ut [illegible] intelligibilis [illegible] voluntatis, [illegible] auxilio [illegible] charitatis et unionem illius ad [illegible] valde [illegible] [illegible] obedientialem ut recipiat et [illegible] concurrat ut [illegible] in eo valde [illegible] [illegible] obedientiali active [illegible] [illegible] subordinatis [illegible] supernaturalis operantis [illegible] [illegible] Calidus [illegible] in [illegible] [illegible] convenienti [illegible] et [illegible] [illegible] divino concursu ordinis supernaturalis [illegible] concurrentibus ad recipiendum [illegible] potest [illegible] subordinatis agentibus [illegible] limitatis [illegible] [illegible] [illegible] operantis ex limitis [illegible] conditionem naturae. [illegible] nulla qualitas [illegible] [illegible] et intendi in subiecto [illegible] medio agente [illegible] [illegible] [illegible] intensionis [illegible] [illegible]

Ex quibus obiter infertur falsam esse tertiam sen-
tentiam quae de absoluta potentia naturali et potentia obedientiali eam-
dem latitudinem habet in angelis et in hominibus, sicut velle aliquid
quod in uno possit et non in altero unde videmus in anima beatae
virginis etiam reipsa esse maiorem multo charitatem
quam in angelis.

Infertur 2o eodem modo quo gratia et charitas augeri
a deo possunt extra subiectum posse etiam in anima aut in alio
subiecto quia ratio a nobis adducta utrumque probat, unde cum d. T.
3a p. q. 7 a. 12 ad 2 in corpore probaverit gratiam habitualem animae
Christi domini fuisse in genere entis seu qualitatis quiddam
finitum quia subiectum in quo recipitur finitum est, loquitur de
potentia ordinaria vel de ipsa ratione limitationis gratiae
debuit proportionari subiecto nam de potentia absoluta loquendo
nullam agnoscit limitationem in subiecto recipienti gratiam
ita in q. 29 de veritate art. 3 ad 3 ubi ait capacitatem
obedientialem qua mediante recipitur gratia numquam impleri
posse quia respicit deum qui ultimum supernaturalis potest opera-
ri quidquid voluerit in creatura limitata.

Obiicies 3o qualitas disponens ad formam finitam petit tantum
subiectum ... et habitus charitatis est qualitas disponens ad
formam infinitam ergo petit tantum subiecta ... consequentia est evidens
maior ... quia dispositio ordinatur ad id cuius dispositio est tamquam ad finem
et inde ... eius limitata perfectio unde talis est forma
finita et ... ... intensionis disponit ad formam
ignis quae est quiddam finitum minor ... quia perfectissima
... ad quam disponere potest habitus charitatis est unio hypos-
tatica ... quaedam supernaturalis quidditas et

maxime perfectus et finitus ut in ma[teria] de incarnatione
est 4o dices q[uod] maiorem ge verum quando q[ua]lis
perfecte natura disponit ad illam p[otenti]am ita ut ipsa
sit Conalis ad alios fines referri, ecis vero falsum
ge quoniam p. charitas i. in Xpto Domino fuerit
aliqua mod[o] disp[ositi]o ad unionem et tota proxime sit ita
explicat alia Conalis ge potest sine unione ulli in
vibus ipsis post Xptum dominum refert ad alissi
mysticos ad videndum et amandum deum in quibus
ge potest maius ac maius augmentum ipsa proprie cha
ritas potest sine xo augeri.

Sed hinc sequitur 4a obiectio et u. gratia habitualis
et charitas ais Xpti Domini quoad illam perfectionem qua
litatis finita fuit ut certa facta [illegible] sancto
thoma dicendum est sic. charitas ut [illegible] fuit
potuit ge in aliquo maior quam in Xpto domino [illegible]
det valde incommodum [illegible] fuit [illegible]
ta charitas debeat quanta filium [illegible] dei. 2o conse
dendo totum [illegible] ut incommodum [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] concludit [illegible] verus si
consederet alicui infundi [illegible] ordinaria maio
rem charitatem quam Xpto dno [illegible] consideratur
[illegible] amplius in [illegible] sequenti, [illegible] nemini con
[illegible] potest maior charitas quam Xpto dno quasi
divinitati eius magis consentanea sit cum ut [illegible]
maior dignitas quam Xpti Dni, et quoniam [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] ab unione hypostatica [illegible]
[illegible] erat ipse proprie [illegible] ut nisi [illegible]

dum infuserit eo posset vero deus aut ipsi ani-
mus Xsti domini aut alicui alteri iusto conferre
gratiam et charitatem infinitam merito X et sic ipse
dominus meritis suo maiorem ac maiorem cha-
ritatem obtinere posset. Cum sit infinitum et si
nihil iustum posset deus hunc uberioribus auxi-
lijs praevenire ut mereret tandem intensiorem cha-
ritatem quam quae est in Xsto domino. Secunda pars
disputationis assertio probatur.

sectio tertia.

ultima disputationis asser-
tio probatur.

Dico tertio habitus charitatis ubi habet [illegible] non tamen sua
[illegible] [illegible] potentiae est infundi posse in
quacumque intensione minori et quantumlibet exigua si
attendas id quod exigit illius natura quidquid sit de lege
fixa adeo ut dicenda in praesente disputatione. Probatur
1o. Pueris qui circumcidebantur in lege antiqua in-
fundebatur [illegible] certus gradus gratiae et charitatis pro
beneplacito suo et in lege gratiae ijsdem infantibus con-
ferunt sacramenta gratiam et charitatem ex [illegible]
[illegible] divinam quae quidem sicut certum gradum
charitatis decrevit [illegible] his sacramentis potuit decer-
nere minorem aut remissiorem quia [illegible] quilibet

ferventiam gratiae et charitatis idem sive fixum fundo
aggregat p[er] in hac vita [illegible] habitus [illegible] minimum.
Reprobatur q[uia] licet saepe infundatur habitus charitatis ad
commensuratam dispositionis alterius in adultis adhuc ista dis-
positio potest esse magis ac magis remissa ergo et ipse habi-
tus. probatur quia licet nos non cognoscamus distincte
gradus intensionis nostrorum actuum [illegible]
a concilio [illegible] intelligimus [illegible] minimum [illegible]
[illegible] separationem [illegible] tamen [illegible] potest magis
ac magis remissus [illegible] sive propter venialem
[illegible] sive ob [illegible] sive ob mentis diva-
gationem [illegible] magis ac magis languere possunt.
3º intensio actus charitatis dependet maxime ex
quantitate auxilii divini quo voluntas excitatur sed Deus
pro libito suo potest hoc auxilium conferre in mino-
ri et minori intensione quia [illegible] in infinitum ergo et actus
charitatis potest esse magis ac magis remissus ac proinde
habitus illi proportionatus. disputatio tertia utrum habitus cha-
ritatis praefixus sit a lege divina terminus aliquis in hac vi-
ta

Disputatio tertia.

Utrum habitus charitatis praefixus sit a lege divina terminus aliquis in hac vita.

[illegible] eorum bizardos et biginas qui referuntur in
clementina ad nostrum de haereticis [illegible] ut hujus
verbis [illegible] his dicunt ista significantibus et ta-
lem perfectionis gradum potest adquirere quod amplius
in gratia proficere non valebit idem [illegible] in dictum
est de charitate et aliis virtutibus quas gratis infusio-
nem et augmentum [illegible] pertinebat praedicti
haeretici hunc apperte quod in illam [illegible] continguo
vel si [illegible] gratia et charitate proficere
posset [illegible] gradum gratis
et charitatis [illegible] [illegible] [illegible]
dissimum ut [illegible] majoris [illegible]
[illegible] gratiae et charitatis [illegible] [illegible]
finitum et limitatum [illegible] ad [illegible]
[illegible] de [illegible] dictum est [illegible]
verbi divini mortalem in [illegible] [illegible]
[illegible] distinctis [illegible] potest majo-
[illegible] charitatis augmentum sibi comparare [illegible]
charitatem [illegible] nostri [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] sit [illegible]
[illegible] cum illa potest adquiri [illegible]
[illegible] potest [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
sententiarum [illegible] consilarunt.

[illegible] apperte [illegible] potest altius [illegible]
[illegible] angelum [illegible]
ad sanctitatem beatissimae virginis mariae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ut infinitam etiam [illegible] Consequi possit [illegible]

dem charitatis gradum et in ma[teri]a de praedestinatione sen-

tit d[ivus] Aug[ustinu]s Contra [illegible] 4o auctoritate [illegible] probatur

2o singulos praedestinatos electos esse ad determinatum gloriae

gradum cui proinde determinatus charitatis gradus respondet,

nam cum praedestinatio divina sit [illegible] certa ut [illegible] fallit

praedestinatos illius gratiae aut gloriae sibi Conferenda [illegible]

3o divina electione praefinitam [illegible] plane [illegible]

videntur charitati in hac vita praefinitum terminum sem-

per [illegible] habeat ulla [illegible].

Dico tamen 1o excepto Christo domino nullus ipsorum

viatorum [illegible] gratiae et charitatis gradum [illegible] ultra quod

[illegible] perfectionem [illegible] fecit [illegible]

et [illegible] Contendit [illegible] charitatem

in hac vita [illegible] infinitum [illegible] infini-

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

idem sentiunt [illegible] et [illegible]

dum de Christo domino nihil hic dicendum [illegible]

de incarnatione [illegible] ostendimus in gratia et virtuti-

bus nihil augmenti recepisse sed ab initio semper

ipso momento incarnationis [illegible] tem-

poris magis ac magis internam sanctitatem manifesta-

verit. Ceterum ut illud obiter [illegible] Elias

dum in paradiso aut alio remoto loco Continentur

quidam [illegible] in gratia et

charitate [illegible] licet postea maximum

incrementum alicui sint adversus [illegible] hostes
[illegible] [illegible] [illegible] se novissimis late [illegible]
his dictum.

[illegible] [illegible] iustos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuit a Clemente V in Concilio Viennensi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Concilio ad
[illegible] et reprobat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] scriptis [illegible] [illegible]
sine limitatione [illegible] [illegible] atque [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] in Christo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Concilii et [illegible] [illegible] id ipsum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Chrysostomus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

aliis perfectam existimet [illegible] concludam. Sanctus
etiam Gregorius Magnus in Ezechielem dixit
iustus usque ad finem vitae in virtute proficere
nec contrarium et Sanctus Augustinus in enchi
ridion cap. [illegible] in hac vita
pervenit ad charitatem qua maior [illegible]
sit [illegible] evidenter manifestum est contendere
re charitatem intendunt [illegible] ita [illegible] ut
qui illam habet ponat animam pro amicis suis ex
illud [illegible] Domini Ioannis 15. maiorem hac di
lectionem nemo habet ut animam ponat quis pro ami
cis suis. charitatem tamen [illegible] in [illegible]
[illegible] reperit [illegible]
velit magis ac magis [illegible] D. Ber
naldus in sermone [illegible] de sancto Andrea [illegible]
[illegible] fuit ad [illegible] Dei [illegible]
et [illegible]
dixit qui edunt me adhuc esurient et qui bibunt
me adhuc sitient [illegible]
Bernardum [illegible] dicit [illegible] chari
tas [illegible] semper [illegible]
Ad [illegible] probat [illegible] veritas [illegible] D.
Th. optima [illegible] praecedente [illegible]
[illegible] sicut in [illegible] charitas [illegible]
alte [illegible]
[illegible] magis ac magis augeri [illegible] etiam
et [illegible] in hac [illegible] vita
[illegible] pervenire ad gradum quem

excedere n possit sed ea hoc multo dilucidius erudet in sequentibus.

Dico 2° cum veritate precedentis assertionis optime colligit singulis instibus prefixum esse tantum aliquem intrinsecum numerum habitus charitatis quem in via excedere aut attingere n possunt n solum potestate morali sed etiam physica et quidem possibilem tantum negative posse superadent suscipit augeri per habitus nove producta sunt. et saltem ad charitatem Xpi Dni ſmo et beate virginis neminem pervenire posse ad indubitatum Quae proinde quatum illius intensionis et amoris esse tantum quem nostra [illegible] attingere n potest.

Sed preterea id istum probat premittendo nõ [illegible] sive esse fuerit brevis divina [illegible] tam et tempus vite singulis et omnibus hoibus prefixum [illegible] ab ipsa nali conditione [illegible] et certam tam n sint ab intrinseco corruptibiles alii tandem corantur [illegible] speciali providentia alii dispensat quod tamen factum n esse iam novimus.

[illegible] in hoc tempore finito n nisi certum num actuum naturalium aut supernaturalium elici posse ab hoibus sive simul sint successive et quidem si [illegible] quod [illegible] limitate et intensionem quam actibus eliciendis impendit, n

potest ita dividere ut in quovis rerum multitudinem di-
versis operationibus faciat id quod satis docet experien-
tia quod autem successive possit [illegible] in [illegible]
[illegible] dicemus singulos actus determinatam du-
rationem exigunt, ita ut non sit in potestate nostra
illos elicere [illegible] cum difficultate, sed neque
sit per se loquendo per aliquod determinatum tempus ma-
nere [illegible] durationis [illegible]
[illegible] tempus illud in quo recitat angeli-
cam salutationem est in tempore finito qua-
le [illegible] quod hic [illegible] quantitatem [illegible]
[illegible] non in infinitum excrescere, aliqui [illegible]
alter tempus finitum ex infinitis [illegible] temporis [illegible]
libus quod plane reiectum [illegible] in [illegible]
illum solum non actum elicere [illegible] hoc
successive qui in [illegible] durationem [illegible]
[illegible].

Quoad singularitatem interim [illegible] quan-
tum [illegible] non si de actibus naturalibus [illegible]
sit illi proportionata facultas [illegible]
[illegible] et ditatus [illegible]
impendere potest [illegible] maiorem; sit autem de supernatura-
libus [illegible] et [illegible] absolute [illegible]
Dei tamen non [illegible], ut tamen vera certis limitibus
a divina providentia conclusi sunt nam sine effici-
nunquam [illegible] sine gratia praeveniente quae comple-
ctitur [illegible] illustrationem et inspi-
rationem caelitus immissam ut in [illegible] de gratia [illegible] dixi

[illegible] probatum [illegible] quamquam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] aut
[illegible]
[illegible]
[illegible]
dare nisi id [illegible]
venientis [illegible]
[illegible]
[illegible] impedimentum erat, [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] ex divinis
providentiis [illegible] nisi [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] et singulis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
sacramentis augeat, vel [illegible] sacra
[illegible]
sine [illegible]
[illegible]

to maius augmentum quo fuerit maior dispositio [illegible] gratiam gloriam[que] sicut actus supernaturales [illegible] [illegible] quando extra [illegible] augent habitum dilatandum et [illegible] sacramento [illegible] quando cum dispositione recipiuntur [illegible].

Probo maiorem in tempore vitae [illegible] et non potest [illegible] nisi [illegible] infra de [illegible] quidem [illegible] probatum est [illegible] [illegible] [illegible] charitatis [illegible] correspondet [illegible] constat quale [illegible] ubi aliud [illegible] idem [illegible] de angelis dilatum [illegible] temporis illos [illegible] correspondet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ex his [illegible] [illegible] [illegible] charitatis [illegible] [illegible] [illegible] toto tempore vitae [illegible] [illegible] correspondeat [illegible] [illegible] [illegible] ad charitatem ut [illegible]

Si consideres charitatem utramque [illegible] in altera v. [illegible]
[illegible] quamdiu vivit et adhuc [illegible]
[illegible] habitu [illegible] surgit [illegible]
[illegible] gradum [illegible]
[illegible] posse. [illegible]
[illegible] vitae [illegible]
[illegible] dicta charitas [illegible]
[illegible] in acceptione [illegible] fuit adeo
[illegible] minimum, [illegible]
gradus [illegible] in lege [illegible] aut [illegible]
cum illis [illegible]
liberabant charitas [illegible]
[illegible]
[illegible] actus quo ad [illegible]
[illegible] charitatis illa minima
charitas [illegible] perfecte
se disposuit.
[illegible] facile [illegible] ex dicta nam
quamvis [illegible] charitatis [illegible] sit quaedam
[illegible] ille gradus [illegible] sublimior quam
[illegible] et angeli attingere potuerunt
[illegible] charitas [illegible]
[illegible] potuerunt [illegible] gradu
[illegible]
[illegible] et [illegible] et
idem [illegible] de charitate [illegible] dei
[illegible] de charitate [illegible]
[illegible].

ad id quod ultimo loco afferebatur ex [illegible] de [illegible]
ficatione [illegible] [illegible] possit habere dilectio [illegible]
maxime [illegible] singulis [illegible] [illegible] gloriae
viae gradum [illegible] id [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] alium [illegible] [illegible]
divina ad [illegible] [illegible] absolute potestatem
tem ad [illegible] [illegible] compositio et [illegible]
de [illegible] praedicta [illegible] dictum est. disputatio [illegible]
utrum charitas viae adequare vel excedere possit cha
ritatem patriae

disputatio quarta.

utrum charitas viae adequare vel excedere possit charitatem patriae

Conclusio [illegible] sententia est charitatem viatoris numquam ge
ita perfectam [illegible] excedere vel aequare charitatem comprehen
soris seu illius qui beatitudinem adeptus est sic D. T. [illegible]
art. [illegible] ubi Caietanus, et in [illegible] art. [illegible]
ubi Banez et Aragon, Enriquez libro 4 [illegible] [illegible]
[illegible] tomo 1 [illegible] 47 [illegible] [illegible] tomo [illegible] libro
[illegible] [illegible] ubi refert [illegible] [illegible]
[illegible], Gabrielem, Ricardum, et Argentinatem.

idem perspicue disertisque verbis testantur aliqui
Patres, sed precipue sanctus augustinus idem tomo 7°
libro 3° ad bonifacium cap. 10 post medium dimissum
fuit insipiens dicit tantum amari deum antequam videtur
quantum amabitur cum viderit, videat etiam tomo
3° in enchiridion cap. penultimo. Unde sanctus ber
nardus sermone 50 in cantica ait charitatem quo
ad affectum non posse in hac vita obtineri perfectis
felicitatis servari tamquam premium.

Sed operae pretium est indagare quidnam sit illud
excellentiae excedentis quo charitas patriae habet et a chari
tate viae attingi non potest, cum ex supra dictis constet utramque
esse unius eiusdemque speciei: potest autem esse sermo de habitu
charitatis vel de actu, et rursus tam de habitu quam de ac
tu comparatione eiusdem subiecti et diversi. Ac ...
dem subiectum adeo in hac vita adipisci habitum tam
intensum charitatis et elicere actum tam intensum
quam in patria, comparatione diversi subiecti et nimirum
indubitatum aliquem in hac vita intensiorem seu
perfectiorem charitatis habitum et actum habere posse quam
alius in patria.

illud igitur in his ... dicendum est habitum charitatis com
paratione eiusdem subiecti esse aequalis ordinis
in via et in patria. Unde infantes qui cum sola gratia
et charitate baptismi ... excesserunt nullum habitus
gratiae augmentum in beatitudine recipiunt, gloriam
proportionatam gratiae, unde si maiorem gratiam acciperent
in coelo conferret illis maiorem gloriam quam ...

gratis illis in hac vita infusis in eodem sacramento baptis(mi)
quia id videtur contra receptam doctrinam theologorum [illegible]
[illegible] [illegible] in sanctificatione [illegible] hac vi
[illegible] gratiae sanctificantis [illegible] respondet, et
dicendum certum est gradus gloriae [illegible] iustificatis
in hac vita hoc debetur cum in eadem [illegible] sit charitas
[illegible] et gratia fateri oportet eandem quoad inten-
sionem et quoad substantialem [illegible] habitualis charitatis
pueri in hac vita et in gloria; quo vero attinet ad adultos
si totam charitatem [illegible] suis operibus respondet
conservari in hac vita [illegible] eandem [illegible] intensionem
habitus charitatis comparative eiusdem [illegible] in
hac vita et in patria [illegible] in patria con-
ferendam quoad [illegible] charitatis vitae
charitate patriae [illegible] [illegible]
[illegible] expendet.
Sed obiiciat aliquis dicto quod [illegible] ante [illegible]
re gratia [illegible] viatoris cum sit [illegible] a gratia com-
prehensoris [illegible] minorem [illegible] gratia comprehen-
soris et in d. dist. 13 [illegible]
quantumcumque [illegible] gratia viatoris [illegible] potest
esse similis gratiae comprehensoris cum [illegible] gratia habitus
sit et illius individua [illegible] sit charitas habitualis videtur
plane sanctus Doctor negare habitum charitatis [illegible] via
posse aliquando esse aequalem habitui comprehensoris. R. Sanctum
Thomam [illegible] habitus gratiae sed de
illa quae [illegible] similis [illegible] gloriam adi-
[illegible] et dicit [illegible] gratiam consummatam. [illegible] quanto

Cum[que] aequalibus gratiae aut charitatis in via mag[is] [illegible]
esse [illegible] comparantur [illegible] perfectiorem
[illegible] in [illegible] dominatur [illegible]
[illegible] aut longe [illegible] vide
[illegible] in locum [illegible] ex [illegible] Et hoc ipsum
[illegible] declarat [illegible] 117
[illegible] 3 [illegible]
[illegible] minus [illegible] quam [illegible]
[illegible] sit [illegible] tamen [illegible]
sit in [illegible] ad [illegible] quam per
meritorie [illegible] sit. Et gratia [illegible]
[illegible] et [illegible] in hac vita [illegible] maximus sit [illegible]
de Conservationis [illegible] gloriam in caelo [illegible]
[illegible] gratia [illegible] beatitudinem [illegible] Ecclesia
[illegible] gratuito [illegible] ac proinde per
[illegible] sibi debitum [illegible]
[illegible] dubitari non posse ut vere notavit
[illegible] charitatis quod in [illegible]
operibus [illegible] gratiae et charitatis [illegible]
[illegible] multis
virtutibus [illegible] solent [illegible] in aliis
[illegible] charitatis [illegible] in sola gratia
[illegible]
[illegible] et [illegible]
vivant [illegible] bonis operibus [illegible]
operibus valde [illegible] charitatis in via [illegible]
[illegible] velle [illegible]
beati intensissimo [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] mortem sibi comparaverat [illegible]

ete tomo 2° disp. 4a s. 1a paragrapho ultimo.

Deinde quod spectat ad actum gloriae, Suarez, Vasquez et Aragon absolute affirmant actum amoris Christi in beato ad eam intensionem pervenisse qui a quolibet viatore elici potest et ideo favet omnibus supra dictis. Non posse a viatore elici amorem ferventiorem quam a beato elicitur, patet vero quia non potest esse doctrina juxta charitatem inaequalem aequalem quia posse charitatis habitus tamen etiam quamvis et deinde multo melius cognoscit infinitam ejus pulchritudinem quam magna cum qualis viator cognoscere potest, et infinitae pulchritudinis tanto ardentius amat quanto perfectius cognoscit.

Existimo tamen in multis viatoribus existere actum amoris majoris intensionis quam in multis beatis, probatur quia actus amoris in patria quoad gradus sunt proportionati habitui charitatis, sed multi viatores habuerunt charitatis habitum longe intensiorem habitualiter quam beati, ergo et actum amoris intensiorem elicuerunt, maior est quia actus supernaturalis charitatis et aliarum virtutum nullo modo pluribus sive habitu qui sua qualitate excedit et superat, ergo qua proportione autem fuerit actus, oportet etiam augeri habitum, alioquin gradu ille habitum elicere actus improportionate seu minus consentaneum illius, nam in patria ubi omnia sunt in statu proportionato ad eas eorum actus charitatis in infra proportione sui habitus, minor est quia deus in suo vinculo perfectissimum, factum est, quod nullum actum elicuit qui non adaequaret habitui.

minore vero patet ex dictis, si in hac [illegible] consequentia [illegible]
ubi [illegible] beatissima virgo maria semper [illegible]
psallens tam in templo quam [illegible] erat [illegible]
respondebat divinis [illegible] illam [illegible] ad
[illegible] ad vires [illegible] suas [illegible] infusis tribue-
bant [illegible] [illegible] illius [illegible] proseravit
[illegible] alios etiam
[illegible] illorum [illegible] ecclesiis [illegible] sese
[illegible] ministeriis clerici [illegible]
[illegible] psalterium ab apostolis
et aliis viris [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] beatos [illegible] dictum [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] beatos [illegible]
[illegible] beati [illegible] [illegible]
dictum [illegible] [illegible]
[illegible] valde [illegible] apostolis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ibi [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] apostoli
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] liber beati
[illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] [illegible] virtutis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

divinus exercuit excellentiam amoris patris ad dignam
-tionem infiniti [illegible] saltem dispone creaturarum gra
-duum commensurabili ac proinde adaequari posset a beatis
vel viatoribus et tamen in actu quod tendit non ipso
se ignoreret vis adaequari amori patris [illegible] diversa
quippe sunt linea quantumcumque crescat non potest
attingere extensionem perfectionis. Revocavit quam
inaequalitatem ad id quod causa [illegible]
his verbis declaravit charitas tua per augmentum
non potest pervenire aequalitatem charitatis Christi
-tis [illegible] dispositione ex parte [illegible] visionis
[illegible] maioris ut dixi in 9° charitas deus [illegible]
-tur perfectius cognoscit tanto perfectius amat.
Id vero declarat et roborat a posteriori hoc optima
consequentia [illegible] intra eandem speciem
sufficit quod esse unum altero altera perfectionem
[illegible] inter se habeant [illegible]
-bilem et [illegible] per adaequari non potest
ab altero quantumcumque augeatur [illegible] visionem
-ficam [illegible] in [illegible] tempore [illegible] dixit deus
omnibus beatis visio beata quae in [illegible]
-ti creaturae [illegible] eiusdem speciem multo
nobilior ea visione qua [illegible] ipsius [illegible]
in deo conspiceret. [illegible] hoc ea visio
intenderet non posset adaequari [illegible]
[illegible] describens claritas illa [illegible]
videt in deo [illegible] conspiciens [illegible]
multo excellentius et maxime [illegible] ad [illegible]

[illegible] gratiam divinam. similiter in statu hu-
[illegible] diximus inefficacem actum amoris [illegible]
esse [illegible] affici erga amorem efficacem sed nihil
omnino [illegible] in [illegible] dicta [illegible] illo nobi-
lissimo [illegible] inefficax complacentia in
[illegible] ut attingat perfectionem amoris efficacissimi [illegible]
[illegible] gradum [illegible] affec-
[illegible] convertit ad Deum, amor
[illegible] inefficax etiam intensissimus [illegible]
[illegible] Amorem igitur amor [illegible] beatus efficacissimus [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] tanta
efficacitate et perfectione [illegible] ad divinam bonitatem ut
[illegible] amorem viatoris etiam [illegible] intensum
ex efficacitate et perfectione [illegible] Cognitio
qua voluntati obiicit divina bonitas [illegible]
[illegible] nihil [illegible] conducit ad excitandum
amorem [illegible] clarius et melius obiicit voluntati
[illegible] illam ad amorem
inclinat. sed visio beata obiicit voluntati beatorum di-
vinam bonitatem ut in se, fides vero aut [illegible]
[illegible] alia cognitio status viatoris obiicit illam nisi
imperfecte et per analogiam ad creaturas [illegible] illa
[illegible] cognitio inclinat voluntatem ad nobiliorem et
perfectiorem amorem qui quidem [illegible] potest consi-
stere in pluribus gradibus [illegible] maior inten-
sio consistit in [illegible] perfectione [illegible] eundem
[illegible] et [illegible] ex maiori [illegible] habitus
aut concursus divini qui potest in beatis esse

[illegible] singularis et intensum valde exigens. Consistit [illegible]
[illegible] numeris ita, [illegible] ipso [illegible]
liberae [illegible] voluntatis [illegible]
divinus concursus [illegible] veritas fit [illegible] potestate
[illegible] adderem et
[illegible] cognitio [illegible] Confirmatur [illegible]
[illegible] potestate [illegible] illa
[illegible] sit intensius
[illegible]
[illegible] cognitio [illegible]
[illegible] inter [illegible].
et [illegible] infinitus [illegible] et
[illegible] liberis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] etiam venialis [illegible] beatis [illegible]
[illegible] amat [illegible] culpam [illegible]
[illegible] efficax et intensus [illegible]
[illegible] veniales saltem levissimi.
Ex dictis infertur posse esse [illegible] amorem [illegible]
[illegible] et talem vis [illegible] habet [illegible]
intrinsecam [illegible] etiam [illegible] amor
vis liber et amor [illegible] necessarius et in libris de
[illegible] ostendimus libertatem esse [illegible] intrinsecam

[illegible] liberum [illegible]

disputatio quinta.

utrum charitas in patria habeat terminum [illegible]

[illegible]

beatitudinis necessario elicit [illegible] totam virtutem habitus et in eadem statu immutabilis perseverat. Disputatio 5^a utrum habitus et actus charitatis ex absoluta potentia ita augeri posit ut evadat simpliciter infinitus.

disputatio sexta.

utrum habitus et actus charitatis ex absoluta potentia ita augeri posit ut evadat simpliciter infinitus.

Postquam hactenus de quinta habituali disputatione [illegible] ad eadem disp. in illa ex ceteris habitibus infusis, sed praesertim in charitate quae summam continet: quare [illegible] ex rationibus et [illegible] ad quantam speciosam [illegible] tam [illegible] pro charitate et [illegible] item [illegible] affirmantem in hac disp. amplectuntur [illegible] disp. 44 q. 1 a. [illegible] in 3 disp. 6 q. 1 et [illegible] qui charitatem [illegible] infinitam [illegible] augmentum [illegible] in generali [illegible] infinitum [illegible] et [illegible] et idem [illegible] explicanda et confirmanda.

[illegible] et vero theologi [illegible] charitatem [illegible] simpliciter infinitum [illegible] Bonaventura in 1 disp. 63

[illegible] ... derivandus [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... Egidio ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... 10 ... [illegible] ... 46 ... [illegible] valen...
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... 4. ... [illegible]
[illegible]

Probavi [illegible] ... illis ... [illegible]
[illegible] ... qualitatem ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... praxi ... [illegible]
[illegible] ... bene ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... legitime ... [illegible]
[illegible] ... veritas ... [illegible]
[illegible] ... Gabriel ... probat ... [illegible]
[illegible] ... interesse ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... et infra patebit.
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]

bono charitatis, humilitatis, [illegible] [illegible] sancti-
ficat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] gratiam [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sicut infinito
[illegible] [illegible] [illegible] aliquando ita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si [illegible] gratiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] libro [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] boni [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

fuerit propter solis infinita visio, sed visio infinita in-
volvit contradictionem, ergo gratia seu charitas infi-
nita. Consequentia [illegible] quia visio [illegible]
gratiae et charitati [illegible]
[illegible] amicus [illegible] gratiam et charitatem
[illegible] seu charitate ma-
ior [illegible] et [illegible] ad maiorem chari-
tatem seu [illegible]
maiorem gratiam et charitatem [illegible] perfectionem intel-
lectus: [illegible] visio infinita vide-
ret [illegible] in deo sed videri [illegible] crea-
ras in deo possibiles [illegible] impossibile [illegible] visio infinita
Consequentia [illegible] probavi in [illegible]
[illegible] ostendi [illegible]
[illegible] in illa [illegible] ille [illegible]
[illegible]
[illegible] creatis [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] visio [illegible] infinitam [illegible]
[illegible] creaturas in [illegible] loco [illegible]
[illegible] infinita [illegible]
[illegible] indivisibili [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] videbit [illegible] videre
creaturas [illegible]
[illegible] visio infinita. [illegible]
Dicet aliquis visionem beatam [illegible] magis a[illegible]
magis intensam etiam [illegible]

[illegible] ad videndum deum maiori ac maiori claritate [illegible] divina [illegible]

[illegible]

[illegible] infinitum [illegible]

[illegible] infinite [illegible]

fectis in finitudinem habet se quo in 3° [illegible]
ex nobis dictum est.

[illegible]

[illegible] stetit Confessor [illegible]

Secunda tractatus pars.

De iis quibus augetur habitus charitatis

Disputatio septima.

Utrum charitas augeatur mediis actibus intensioribus habitu, ubi [illegible] aumenti [illegible] (finalis)

[illegible]

melior dictto excogitari potest ad augendum habitum charitatis [illegible]
quam actus [illegible] intensioribus [illegible] ut
immerito valentia glossa [illegible] negavit posse
ex actu [illegible] intensiorem [illegible] charitatis [illegible]. imo recte
Bessus [illegible] tomo [illegible] disp. [illegible] cap. [illegible] 23 dixit nu
llum peccatum [illegible] gratiam
debitam operi intentiori [illegible] habit. Confirmatur [illegible] habi
tualis [illegible] [illegible]
[illegible] habitus comparatur ita intelligit [illegible] activitatem [illegible]
[illegible] intensio
[illegible] exigit [illegible] charitatis intensio
re [illegible]
[illegible] solent in [illegible] habitus [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
Cum dubitaretur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad charitatem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] intentio [illegible]

[illegible] fuerunt esse a multis etiam solere sibi in
his sentire videns sanctus Thomas [illegible] et aliquibus
theologiae [illegible] disputationibus referre [illegible]
[illegible] bitam [illegible] caritatis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ageri in actibus [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
de victoria in [illegible] de [illegible] caritatis [illegible]
[illegible] et iterum [illegible] et [illegible]
13 [illegible] beatae virginis et apostolorum et etiam
beati francisci et similium virorum dixit [illegible]
religionem et semper pro aliquo [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] etiam [illegible] caritatis
[illegible] [illegible]
et [illegible]
[illegible] bitae [illegible]
et [illegible] gratia actualis [illegible]
[illegible] ad [illegible] caritatis [illegible]
[illegible] et virtus [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
tum id ipsum [illegible]
[illegible] aliquotiens [illegible]
bitas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

qui praecedenti parti respondent, conferre solent [illegible]
[illegible] ut frequentius patet.

Ad [illegible] partem [illegible] dubitandi [illegible]
1. interdum enim [illegible] sentitur vel forte experiant
interdum etiam experiuntur fervorem et facilitatem
[illegible] minor [illegible] et frequentius
[illegible] facile sentit ut [illegible] statim [illegible]
2do actus sit valde intensus maxime si contingat
[illegible] complexionem [illegible] facilita-
tem illam [illegible] sentiunt, [illegible] quam facile sen-
tiunt [illegible] quando [illegible], et [illegible] sibi
[illegible] si [illegible]
[illegible] conatus [illegible]

2o dubitatur an habitus charitatis augeatur in omnibus actibus in-
tensioribus quoad [illegible] in quo [illegible] an
[illegible] quoad [illegible] latitudinem [illegible] an si quis
justus habens charitatem ut octo eliciat actum charita-
tis ut decem, adaugebitur charitatis duobus gradibus
in quibus ipse actus excedebat, an vero decem gradus
qui toti intensioni actus respondeant. [illegible] referen-
dis [illegible] augeri habitum charitatis quoad gradus
in quibus ipse actus excedit [illegible]
[illegible] augeri quoad latitudinem actui responden-
tem charitatem [illegible] ad [illegible]

[illegible] habitus [illegible] augeri
[illegible] quoad gradus [illegible] in ordine [illegible] quoad [illegible]
propter illos gradus [illegible] — habitus [illegible] augeri in omnibus actibus intensioribus nisi
quoad gradus [illegible] excedunt [illegible] etiam habitus [illegible]

aut nulli minus sibi quam aliis valid. [illegible] habitui
produxit potentia et potest, cum [illegible] et [illegible]
[illegible] potest producere [illegible] intensionem [illegible]
[illegible] actus [illegible] produxit [illegible]
[illegible] producere [illegible] intensiore [illegible]
[illegible] actus validi et [illegible]
[illegible] [illegible]
producere potest [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] actus [illegible]
et [illegible] potest [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible]
[illegible] potest
[illegible] actus [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] actus et [illegible]
[illegible]
[illegible] et eadem [illegible]
[illegible] brevissimo [illegible]
fidem [illegible] tamen oppositum docet experientia post
multos [illegible] annos [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quoad [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quoad [illegible]

[illegible]

[illegible] in quibus excedunt ipsum [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

haret id maiorem disen[illegible]
et ad id satis est quilibet gradus actus charitatis elici
[illegible] patebit
amplius dist. 9a. et hic maxime conferenda est statim
Cum [illegible] itaque
1. in genere causae gradus n' attingat perfectionem noni potest
attingere [illegible] nobi
lior est ad conferendum corpus [illegible] consequenter [illegible]
[illegible] quinn
tum charitatis gradum habet, n' potest proprie mereri me
dio alio [illegible] sunt ipsi
actui, at qui [illegible] charitatem habet, [illegible]
condigno mereatur [illegible] totius actus
[illegible] cum totus sit meritorius. [illegible]
actus ut [illegible]
[illegible]
[illegible] valorem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] confert [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] confirmatio
[illegible]
[illegible] reservanda

disputatio octava.

utrum charitas statim augeat medijs actibus charitatis quorum intentio est equalis intensioni habitus, vel an continuatio actus mereatur etiam huiusmodi (augmentum)

sectio prima.

partis negantis argumenta referuntur.

Videtur [illegible] de qualitatibus in disputationibus se-
quentibus [illegible] statim [illegible] charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible] qui [illegible] equalis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] aut certe si illud [illegible] statim [illegible]. Confir-
matur quia se deus excitat homines medijs illustrationibus et

infinitis temporibus aut eliciat alterum infinitesimum [illegible] bitur sal
tem [illegible] eliciat [illegible] [illegible] [illegible] ac
[illegible] erit dignus [illegible] charitatis statim augendae
[illegible] respondet item quod si actus equalis [illegible] praemium
[illegible] augmentum charitatis statim conferendum
[illegible] continuatio eiusdem [illegible] aliquid temporis
[illegible] augmentum [illegible] est falsum pet
[illegible] [illegible] quod continuatio nihil [illegible]
quam [illegible] si in principio meruit
ille aliquid charitatis [illegible] statim conferendum
merebit etiam in continuatione saltem [illegible] consequen
tis ostendit quod [illegible] brevissimo
tempore reperiri in se infinitam charitatem. Haec quae
deinde infinite magna [illegible] etiam in
quolibet tempore sunt infinitae partes et infinita instantia
quod actui continuato per illud [illegible] infinitae partes [illegible]
mi. Confirmatio [illegible] continuationi per unum instans
respondet aliquid praemium [illegible] per infini
ta instantia respondet infinitum praemium quale
[illegible] conservandum
[illegible] [illegible] productione respon
[illegible] praemium [illegible] quale respondebit in
conservatione, [illegible] instanti [illegible] in quo
[illegible] conservatio respondet quale praemium [illegible]
conservatio in infinitis instantibus deberet illi infini
[illegible] praemio [illegible] deinde conservat in
finitum praemium seu charitas simpliciter infinita. Con
firmatio [illegible] praemii respondet uni actui con

tracto per horam quam prioribus aut sequentibus qui
in eadem hora eliceret uno maioris satisfactionis quia
deus [illegible] quae actus confirmatus praestat [illegible]
sequuntur infinitum et ideo magis gratum reddunt vero
illum confirmatum quam in instanti sed infinitis ac-
tibus responderet in una hora sequentium infinitum, si
praesumimus decem actibus charitatis remissis responderet
[illegible] uni actui confirmato per horam: sectio
secunda explicata veritate ad primum argumentum

sectio secunda.

explicata veritate respondetur ad primum argumentum.

In hac difficultate [illegible] actus charitatis ad magis intensos [illegible]
bitus magis placent sit gloriam solum sed etiam incremen-
ta ipsius gratiae [illegible] charitatis illius quae [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] qui
existimant [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
charitatis [illegible] sed et in corpore [illegible]
tia augeri charitatem si [illegible] quo intensiorem

[illegible] illo [illegible] charitatis [illegible] actus
[illegible] ille [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible] ex charitate [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible] autem [illegible] gratia
[illegible] quaelibet
[illegible] charitatis [illegible] charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] habitum
[illegible]
[illegible]
[illegible] quaelibet [illegible]
[illegible] conditio [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] illo [illegible]
gratia [illegible] ut in nullo gradu
[illegible] dicit
[illegible] in [illegible]
[illegible] charitatem [illegible]
[illegible]
in nobis [illegible] actus gradus [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] charitatem.

[illegible] per horam quam [illegible] an [illegible] qui
in eadem hora elicerent unum maioris [illegible]
dei [illegible] que actus [illegible] [illegible]
[illegible] et ideo magis gratum reddunt [illegible]
nem continuatam quam interruptam per infinitis ac-
tibus [illegible] et in una hora frequentiam [illegible] si
frequentia [illegible] actibus charitatis [illegible]
[illegible] continuato per horam. [illegible]
secunda explicata veritate ad [illegible]

Sectio secunda.

explicata verita- te respondetur ad primum ar- gumentum.

Ex hac [illegible] actus charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
charitatis [illegible] et in [illegible]
tum augeri charitatem si elicit actus quo intensiorem

[illegible] ferret [illegible] illi [illegible] [illegible] aut actu
[illegible] illi [illegible] ad [illegible] bitu [illegible]
[illegible] ab bitu [illegible]
[illegible] bitu [illegible]
[illegible]
[illegible] ex charitate [illegible]
[illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible] charitatis [illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] habitu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible] ut in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatem [illegible]
[illegible]
[illegible] charitatis [illegible] charitatem.

Et quidem scriptis aliis quo tanto gradu habitu
charitatis, ipsum verum [illegible] gloriis ac ipsi
de verum gratiis et charitatis [illegible] habebit [illegible]
[illegible]
[illegible] vir [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] incredibile [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] incredibile [illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible]

actu simili ad 3am partem tomo 2o disp. 16 sec. 2a assertione 2a.

Sed dicet aliquis instrumentis esse [illegible] ad eliciendum maiorem charitatis actus habitus sed semper ab actuali gratia excitante, unde l. attenta sola virtute habitus efficiat potentiam [illegible] qui actum elicit habitui qualem prope intensum, ut tamen attenta [illegible] [illegible] elicit, ut sufficienter respondet divinis gratiis vel proinde [illegible] [illegible] [illegible] tamen certum videri gratiam excitantem saltem sufficientem esse talis conditionis [illegible] habitu, frequentia [illegible] et valde intensus sed si qualem [illegible] [illegible] intensum [illegible] nostrae assertionis doctrina sed licet possideret gratiam istam esse ita perfectam [illegible] instantia si eliciendo actum intensiorem habitu diligendum est statim asseri [illegible] vera [illegible] ex viribus et [illegible] [illegible] augmento [illegible] illo [illegible] augmentum potuit gratia [illegible] actualis [illegible] in [illegible] ut efficiens sed [illegible] et ideo [illegible] gratiis ut respondet [illegible] alia ulteriora gratia excitans [illegible] et efficax.

Ex quibus patet ad [illegible] ingressi ad [illegible] [illegible] ut progredi in via Dei eum qui elicit actus quales habitui [illegible] omnibus bonis actibus [illegible] sit in virtutis via [illegible] [illegible] gratiis, sicut [illegible] intendunt [illegible] [illegible] intendunt [illegible], ita intendunt ferventiores actus elicit intendunt minus fervens sed [illegible]

congerit, sicut qui novis lapidibus pretiosis et spirituale sa-
cri aedificium erigat. Sectio 3a Continuationi actus cha-
ritatis respondere augmentum gloriae et charitatis ubi quo-
modo absolvantur argumentum supra velatum

Sectio tertia.

Continuationi actus charitatis respondere augmentum gloriae et charitatis, ubi quomodo absolvantur [illegible] ciendum argumentum supra velatum (tum.)

Ante solutionem argumenti supponendum [illegible] id quod
in [illegible] nostris [illegible] adversari subjicit cum
quis libere continuat actum charitatis mereri novum
augmentum gloriae, charitatis et gratiae, eo quod novum obse-
quium exhibet deo qui sicut ceteris paribus magis diut-
urnius supplicium infligit ita et opus bonum maioris du-
rationis afficit praemio maiori, propensior enim liberalitas
sit in praemiando quam severitas in puniendo, unde ele-
gantissime sanctus Cyprianus in epistola 16 seu libro 2°
epistola 4a hortatur Moysen et maximum presbyte-
rum, aliosque Confessores simul vinctos ad fastigia

mirgrit felfiore meriti ipsa pasioni, ascendit longo quo tempore duratur gloria, vestra ... habitis, et angelis tot ... quot dies, quot ... cavilla tot irreverenter merito semel vixit qui ... habit, ... semper in ... Cum dolore ... vixit ... Cyprianus. Et ... in ... hac ... ipsa ... Confessio.

... gloria ... in ... vita Confert gratiae ... et charitatis ... Confirmatio ... intensa ... bitij ... in Confirmatione ... in Confirmatione ... variatis ... bitij ... et ... Confirmatio ... Confirmationis ... Confert ... Confirmatione. ... in Confirmatione ... variis ... inferioris ... charitatis ... in ... et ... charitatis ... alterius ...

qui per saltem non existat durare per aliquod tempus determin

ita ut ex his quae eliciat [illegible] per se loquendo

illum conservari ad aliquod tempus absque nova libertate,

nisi forte ob aliquam circumstantiam extrinsecam diversa

ratione ad aliud obiectum. Ergo prius infertur in toto illo tempore

quo moraliter durationis non [illegible] [illegible] quam

in primo instanti in quo actum elicuit [illegible] non est nova li

bertas non sufficit quod meritum novum, nisi continuatio

actus sit meritoria, [illegible] durat actum per aliud tempus

[illegible] instantia, ut [illegible] correspondebit singulis [illegible]

instantibus temporis [illegible] [illegible] et ita [illegible]

[illegible] infinitum.

Ego quidem verum quod existimo singulis actibus

[illegible] his [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]

[illegible] durationem [illegible] non [illegible] [illegible]

per se loquendo [illegible] [illegible] ex [illegible] quod semel eli

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad solutionem

propositae difficultatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quod et [illegible] per [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]

se [illegible] tempus aliquod [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] sicut et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quod et [illegible] per ultimum quod [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]

quod et [illegible] per [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]

posse [illegible] durare per aliquod tempus, [illegible] [illegible] determinatum

aliquam durationem ita ut per minorem n̄ posset. ex

quo fit in quolibet instanti post tunc verissime dici

illum actum potuisse desinere in infinitis instantibus

quae ante illud et post tunc in quo elicitus est extiterunt

cum infinitis partibus temporis intermediis. liberi [illegible]

sibus conservat actus, ac proinde praestat dictus quasi

-sit velut decretum infinitum terminari duratione libe-

-risque ibi per infinita instantia et [illegible] posse

mutari quo modo contradictionis ille [illegible] dicat

[illegible] [illegible] continuationi actus

[illegible] infinitum aliquo in [illegible]

[illegible]

[illegible] et longe [illegible] actum

facultas [illegible] infinitis actibus

[illegible] simpliciter finita [illegible] actibus

[illegible]

[illegible] infinitum simpliciter [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] infinitum [illegible]

in [illegible]

[illegible] infinitis [illegible]

n̄ potest [illegible]

[illegible]

[illegible] brevissimo tempore infinitis

[illegible] et diversis [illegible]

[illegible] quolibet [illegible]

[illegible] instans [illegible] tempus [illegible]

retineri posset et statim [illegible] posset [illegible]

aliquis in cujuslibet substitutis partibus ab angelo qui
cognoscit infinita obiecta quorum singula singulis actibus
cognoscere potest. Cum ergo in quovis tempore sint infinita
instantia et infinities minores et minores aliae [illegible]
sint intra illud infinities aliquis est infinitum pro
numero respondentes [illegible].

Sed obiicies: ab aliquo peccatore in quolibet instan-
ti potest aliquem [illegible] actus peccati et cogitare
[illegible] boni [illegible] per [illegible] tem-
pus [illegible] si [illegible]
in hoc instanti [illegible] quod pecca-
tum non posset ab illo [illegible]
[illegible] in [illegible] et instantibus illius
[illegible] non posset [illegible] confessionem [illegible]
[illegible] vero et [illegible]
[illegible] habere [illegible] confessionem
[illegible] confessionem [illegible] temporis
sed in instanti [illegible] poenitten-
tiae. [illegible] singulis actibus [illegible]
[illegible] posset [illegible]
confessionem [illegible] immediate post [illegible] in gravem
culpam [illegible] potest facere [illegible]
peccator [illegible], sed [illegible]
[illegible] immediate post culpam potest pec-
cator ab illa resurgere et converti ad deum, ac proinde
separare a [illegible] peccati, [illegible] actibus [illegible]
[illegible] temporis [illegible] in quo [illegible] terminantur.
[illegible] distinguendo [illegible] potest peccator [illegible]

deinde Converti q[uia] deus semper potest sua exci-
tante gratia vocare illum ad poenitentiam et au-
ferre omnia impedimenta Conversionis: sed non semper
est in potestate peccatoris Converti, 1° q[uia] ad Conversio-
nem requiritur interna gratia illustrationis et inspi-
rationis divinae, hanc aut[em] non Confert deus in sin-
gulis momentis et statis temporibus ex suo bene
placito, ideo non semper est in suis potestate eam habere
q[ui]a haec gratia praevenit nostram libertatem, Cum fiat
in nobis sine nobis de qua plura dicimus in mat[eri]a de
gratia [illegible] dist[incti]o 2° q[uia] si homo [illegible] obligat[ur]
post Conversionis, et interdum dormit q[uan]do [illegible] tunc
[illegible] est in eius potestate vigilare aut recordari Con-
versionis ita ut Converti sit igit[ur] dilandum est ex hipote-
si praed[icta] hic propria libertate elicit [illegible]
esse in eius potestate Converti ante elapsum [illegible]
[illegible] fixum: poterit tamen Converti q[uia] potest deus
immittere illustrationem qua videat ad Cor et sic ab
acto malo, et tunc sanare poterit, non sibi gratiis ante
[illegible] advenientibus, [illegible] divinae, hanc non posse [illegible]
separare [illegible] [illegible] voluntas sua libertatis
[illegible] ad eam Confessionem actus Contritionis [illegible] potest [illegible]
[illegible] et id tempus Contendunt [illegible] in mat[eria] de poenitentia
ex hip[othes]i [illegible] q[uo]d [illegible] per se [illegible] durare [illegible]
[illegible] tempus [illegible] Confessionem [illegible] potest homo facere sine gratia
praeveniente quidquid [illegible] videat, et ex hi-
pothesi q[uo]d [illegible] gratia dei, poterit sanare [illegible] facili [illegible] si
elapsum non fuerit [illegible] temporis [illegible] actus exigebatur [illegible]

v.g. et si Deus praevenientem gratiam tunc non conferret.

Ex dictis patet quam immerito Samuel l. 2 p.e (b) art.o
3.o Ecclesia putaverit sibi esse certissimum non dari eiusmodi mo-
rulas et Medina p. 1a art.o 4.o pagina 163 puncto ultimo
aio dixerit non posse defendi sine errore doctrinam propug-
nantis praedictas morulas asserentis, cum opinio oppositi valde
probabilis, et vera.

Posterior asserti pars scilicet has morulas non suf-
ficere ad expediendam difficultatem quia in casu supra pro-
positum et cum qui in ea morula durationis non deberet
actui alicui praemium prout illud qui in 1.o instanti deberet,
nihilominus post illam classem perstat idem argumentum,
si vir actus charitatis necessario durent per tantum tempo-
ris in quo recitatur angelica salutatio, ex illis potest
ipse pro sua libertate statim ab illo actu cessare, qui si
illum continuet per aliam temporis partem merebit prae-
mium infinitum, sed consequens in eo tempore sunt
infiniti actus, ex infinita instantia in quibus libere con-
servat eumdem in eo actum quem initio elicuit.

Dices utriusque libere continuet actum charitatis
classis morula necessariam esse novam advertentiam
intellectus, et quoniam hic non potest infinities haberi in tem-
pore sufficit finito non posse actui respondere meritum
seu praemium infinitum. Sed haec solutio refellitur
1.o quia falsum est eam novam advertentiam requiri
satis v.g. ab initio propositum esse ab intellectu obiectum vo-
lunti ut hic eliciat actum quo libere illud complectatur per durationem
orationis salutationis angelicae ita tamen ut in casu

necessario conservet ex hisi quod libere elicitus sit, in na-
tura quod libere retineatur, ut proinde in quavis momen-
to relinqui possit. 2o quia nova advertentia requireretur post
1um momentum ea sufficeret ut [illegible] esse libere continua-
retur actus per aliam equalem temporis partem in cuius
proinde singulis instantibus separaretur ab illa voluntas.
Persistat per eadem dispositio [illegible] non in aliquo instanti [illegible]
momentum quod designetur, verum et posse voluntatem cessare
ab actu, et sit tamen necesse, potest cessare in alio et sic
de singulis, semper verum est actum libere conservari.
In quolibet parte et pro toto illius temporis merito novum
praemium [illegible] in infinitum correspondens [illegible]
Quinta doct. [illegible] aliam solutionem exhi-
buerunt [illegible] alii [illegible] qui eliciat
ab hoc [illegible] respondere praemium aliquod [illegible] tam
[illegible] postea continuatur, ut esse videtur novum praemium
infinita actus per [illegible] sufficiens sufficeret [illegible]
[illegible] item [illegible] actus duret libere per totum [illegible]
[illegible] durationis [illegible] novum praemium [illegible]
[illegible] illius temporis et [illegible] in partes [illegible]
[illegible] sufficit [illegible] [illegible] [illegible]
durationem [illegible] finitum constituent [illegible]
[illegible] infinitis [illegible] [illegible] praemium
sufficit finitum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nihil [illegible] respondere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] durationem
[illegible] [illegible] temporis [illegible] continuatus
per [illegible] [illegible] [illegible] meritorius et si duret

per instans tamquam durationem huius temporis quam si per illud ad durare; confirmatur quia instantia in numero collecta non efficerent maiorem durationem quam unum instans sicut ex eo quod indivisibile additum indivisibili non efficiat aliquid maius ut docent physici. duratio instantanea non tamen movendi est propter illam aliquid fieri deberet.

Et quidem tamquam quod hi recentiores affirmant verum est et declarabitur amplius in sequentibus sed quod vero asseverat ad praemium durationis instantaneae mihi probari non potest quod instans sine dubio addit durationem partibus temporis non minus quam mutatum esse motus et partibus partibus lineae extensa divisibilis reddit absolute maiorem quam continuat ... per istas temporis et per instans magis perseverant in esse bene ac proinde maius aliquid propter ... praemio dignus est cum probans instans dicat durationem ... divisibilis illud vel indivisibile, et quod existit instans iam ... istis si post existere et perseverantem ... dicit ... existere instans et indivisibiliter perseverare, sicut post lineam divisibilem existit punctus in loco diverso ab eo quem ... ac proinde ... lineae additur ... quam ... habere.

Nec obstat quod puncta indivisibilia in numero collecta non efficerent ullam extensionem aut maiorem durationem ... ex eo provenit quod indivisibile additum indivisibili ... et ... ibi ac vero quod ... vere singula ... sine ... quod ... et proinde in istis ... potest de eo

distinctum obsequium. Confirmatur quia si ponantur duo justi quorum unus amet libere Deum per [illegible] ... alter vero amet [illegible] per instans alterum illius, alter vero amet Deum per instans, vere dicetur hic dilexisse Deum quamdiu ille diligebat, et insuper quando ille jam non diligeret, vere iste habet amorem Dei quia iste praestat Deo obsequium quando ille jam non praestabat. Sit ergo vera solutio propositae diff.

Sectio quarta.

Vera solutio propositae difficultatis.

mihi

Mihi in re perobscura valde placet solutio quam diligenter explicuit Suarez in relectione de reviviscentia meritorum sectione 3 ad 4 nimirum in actu charitatis continuato per horam v.g. oportere distingui substantiam operis et illius circumstantiam, substantia est ipsamet actus libere elicitus a voluntate in obsequium Dei et quoniam actus non potest elici nisi in instanti vel tempore et per se loquendo exigit determinatam durationis moram in qua necessario duret ex hoc quod libere elicitur, haec ipsa mora durationis cum actus substantia consummanda et ita actui charitatis libere elicito in 1º instanti et necessario conservato per moram v.g. per millesimam partem horae respondet determinatum praemium vel causa, quantitas gradus gratiae et

charitatis qui statim infunduntur si actus assignaverit in tem
poribus meo explicato in secunda et quatuor gradus gloriae qui
in aeternum vitam vivendi respondent.

Si vero praedicti actus et libera illius confirmatio
per certas partes et instantia horae in quo praemium idem est
charitatis qui ostenditur et nihil novi obsequii praestitit deo post
confirmationem respondentem tempori successivo sit magis
istius augmentum praemii huic successivae commensuratum
ac proinde in parte temporis partem gratiae et charitatis in indi
visibili autem temporis parte partem respondentem, indivisibile
gratiae et charitatis quod est partem infinitis quae in parte temporis col
lata fuerat. Cum ergo in hora sicut et in quibus alia dura
tione finita ut sunt infinitae partes gradus per proportio
nales quae constituunt unum tempus finitum in gratia et
et charitate quae illis proportionantur sunt infinitae partes
proportionales quae finitam intentionem efficiunt. eadem quae
vero indivisibilia gratiae et charitatis quoniam infinitis par
tibus respectivis non efficiunt gratiam vel charitatem
absolute infinitam, sicut nec infinita ipsius tempora dura
tionem infinitam.

Ex his patet ad eum argumentum in secunda propositum et si
mili ad [illegible] tertium ad [illegible] vero consessis maiori et mi
nori [illegible] negando consequentiam [illegible] instanti [illegible] libera ipsa
actus fuisset [illegible] in confirmatione [illegible] semper ob
lata et sic [illegible] indivisibilis confirmatio ac proinde maius
praemium respondet [illegible] instanti quam aliis in quo continuat.
Quamobrem in [illegible] [illegible] idem [illegible] qui conservat
[illegible] qui producit quia eum influxum utrique in [illegible]

dit nihilominus quoniam in Conservatione non offert deo
novum quid sed illud idem quod iam primo affectum est
ingerit quidquam reddititus sed sola confirmationis
demum superadditis aliqui idem [illegible] et infinitis [illegible]
[illegible] quod non est consentaneum. Sic [illegible]
[illegible] aliquamvis digna est aliqua mercede sed
[illegible] offerendi [illegible] perseveraret [illegible]
[illegible] ipso novam mercedem [illegible] sed quod illi per
severantes demum deveret quamvis [illegible]
[illegible] et eodem [illegible] semper offerret.

Ad [illegible] Conser[illegible] negando [illegible] si ceteraque paria
sint [illegible] [illegible] offerret [illegible] deo [illegible]
quod [illegible] [illegible] continuando [illegible]
[illegible] novam [illegible] minimis momenti [illegible]
dixisti ceteraque paria sint [illegible] considere [illegible] tantum [illegible]
[illegible] et aeternum [illegible] bonis
[illegible] sine bono opere et proinde continuatio [illegible]
[illegible] eiusdem [illegible] [illegible] multipli
[illegible] [illegible] de oratione continuata [illegible] ad
[illegible] continuata
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nihil inter
[illegible] et [illegible] et [illegible] rigorosa
continuatio; sed agit de oratione in qua [illegible]
perseverat [illegible] mentem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et valde [illegible] [illegible]
[illegible] ut voluntas [illegible] divinis affectum [illegible] et [illegible]

ipsius dulcedinis veluti liquefiat propterea quae continuatio-
nem orationis antecedere solent orationi ad continuatum. At
vero si quis totus intentus sit rebus divinis per horam etiam
si singulis momentis bonos actus specifice aut numerice va-
riaret, re vera continuatae orationi incumbit. Sectio quinta
adversus doctrinam praecedentis dicis nonnulla obiiciuntur

Sectio quinta.

Adversus doctrinam sec-
tionis presedentis non
nulla obiiciuntur.

ut solutio haec explicata evadat dilucidior obiicitur indivi-
sibile tempus spatium persistentem daret homini iusto etiam si
nil continuaret actum meritorium usque ad instans ...
continuationi instantis nihil praemii respondet. ad illud respon-
detur quod si indivisibile aut partes quaecumque intendi extensioni
debet indivisibile tempus complementum sine quo
existere non potest spectato indivisibili. eo ipso quod quis conti-
nuando actum charitatis per aliquas partes horae ... meruerit et
obtinuerit aliquos gradus in his gratiae habet indivisibile tempus
illius etiam si actus interrumperet in ultimo instanti horae. ...
distinguendo aut dicendo illud indivisibile propter connexionem
... cum illa praecedenti tempore ... alicuius bo-
ni operis. unde actui continuato usque ad instans ... consert-
... gratiam ... conservet sit illud ipsum quod propter ...

Conexionem dandum aut dat augmentum et Corona
nec id ullum inconveniens nam eadem gloria jure
titulo hereditatis deberet huic in 1° instanti quo fuisset ba-
ptisatus dispositio ad gratiam et istam obtinet dat aug-
mentum eidem Confictioni sicut etiam infusa ab
ipsa gratia ut l. 2 Controversia de gratia ttt alti
mo dicebamus et cum aliqui Confirmatio per instans
sit modicissima ut potest et Cogitari, minimum in ipsi
illi etiam respondeat minimum premium quod potest exco-
gitari.
obiicitur 2° omnis justus amittit premium quod meruit nisi
ob suam culpam sed indivisibile tamen gratiam amittit
sepissime justus absque culpa quia indivisibile tamen gratiam
vel premium minus sit nam quando augmentatur gratia sequitur
tamen, advenit novus status quae amittit suae existentiae
pro habebat indivisibile tamen, Colum sed existit quod partes
minuentur aliis ulterioribus. sicut quando extendunt solum
unitas alter solum, destruit indivisibile quod extensionem
illius solum habebat. Respondeo maiorem intelligi tantum in premio
Sed in illo sed quod est essentiale et in quo absolute sita essen-
tia et beatitudo. alia vero premia minus sita Conferri
solent ad tempus quo elapso sine culpa possunt amitti et
auferri, et ratio quod id cedit in maius bonum ipsius
ut patet sicut justus sepe accipit bona temporalia quae
non semper durant imo sepe auferuntur deo misericordi
nobis cum agente, plus etiam gratias excitantes in quo
justus quae non semper durant sed auferuntur sine culpa et
intendunt ob maiorem utilitatem similiter ratione

indivisibilia praemia gratiam per existentem a persevera-
tionem cadunt, amittunt ob aliud novis bonum nempe
quod addit nova gratia per persistentiam continuet.
Obiicies 3° indivisibilia continuantia gradus gratiae habitua-
lis cadunt sub idem ordinem meritorum sub quo cadunt ipsi
gradus idem actus eo ipso quod mereatur augmentum alicuius
gratiae meretur etiam continuationem illius ad gratiam persis-
tentem ergo idem dicendum esse de indivisibilibus praemiis
quae illa essent secundum praemium continuationis alter-
num per instantia. Respondet dupliciter solere iustos
mereri augmentum gratiae, uno modo simultaneo ut cum
eliciunt in instanti actum meritorium cui debetur
gradus gratiae respondet, altero modo successive ut cum con-
tinuant actum per tempus successionem. Priori modo ve-
rum est indivisibilia praemia cadere sub idem ordinem merit-
um sub quo cadunt ipsi gradus gratiae quia tamen illud praemium dat
per modum unius. Posteriori modo addita, quia praemium dat
divisum et proportionatum successioni durationis in qua
sunt successive et indivisibilia et his non possunt responde-
re nisi indivisibilia gratiae praemia. Continuativa vero gra-
tiae non possunt respondere continuativis temporis quia illa
nec dant nec dari possunt nisi in tempore in quo consistit
gradus gratiae manendus per existentiam, ne aliquis existat
continuationem sive utraque scilicet quam meruit per-
maneat idem est quod ipsius de quo in alia dictum est.
Obiicies 4° si indivisibilia gratiae forent praemium conti-
nuationis instantaneae sequeretur idem ordinem praemium de-
beri continuationi actus remissi et actus intensi con-

sequens est falsum, patet aut minor, sit quod sicut alteri perfectiori debetur maius praemium, si cetera sint paria ita et continuationi alterius perfectioris meritis cetero conse quentis [illegible] quod continuationi insistitur, cuiuslibet alterius [illegible] debetur indivisibilia gratiae intensioris [illegible] gradibus [illegible] loquendo consequentiam etiam probationem [illegible] [illegible] gradus [illegible] [illegible] heterogenei eo quod intra eandem speciem perfe ctio quo sunt superiores [illegible] indivisibile per gradum superiorem perfectius est eo quod per gradum inferiorem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debeatur maior gratia, et proinde superior gradus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam continuato consequens indivisibilem per [illegible] pondet alteri perfectiori [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible] temporis est perfectius illo quod respondet alteri imperfectiori [illegible] [illegible] [illegible] sunt per se loquendo [illegible] in aliquo casu per [illegible] deus fieri potest ut continuationi [illegible] imperfectioris seu remissioris debeatur perfectior gradus gratiae et con sequenter perfectius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cit remissiorem aliunde supponit [illegible] maiorem gra tiam et charitatem [illegible] [illegible] [illegible] imperfectiorem.

Obiicies ultima [illegible] [illegible] charitatis et visionis dei nec est gratia nec charitas nec visio quod potest esse praemium meriti in [illegible] [illegible] absolute non sint charitas gratia, aut visio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad intrinsecum complementum illius et propterea recte appellari praemium quod quidem inferri operi iusti et indivisibiliter continuationis illius quod est aliquid ipsius meriti. disputatio quaerit utrum iustus mereatur augmentum gratiae charitatis et gloriae mediis actibus charitatis qui sunt habitu remissiores. sola quid in proposita difficultate senserit dominicus banes et quibus fundamentis innixus

disputatio nona.

utrum iustus mereatur augmentum gratiae charitatis et gloriae mediis actibus charitatis qui sunt habitu remissiores.

sectio prima.

quid in proposita difficultate senserit dominicus banes et quibus fundamentis innixus.

Dominicus banes ad articulum 6 quaestionis 114 dubio 3 late contendit actibus charitatis qui sunt minus intensi quam habitus mereri iustos novum aliquod augmentum

ipsius vite et gratie sanctificantis aut gloriae sali
gradi illis fuisse respondent eiusmi augmentum
Est ius contra tantum praedictos actus esse meritorios
gratie et gloriae quod si quis postea in hac vita
eliciat actum intensiorem vite charitatis, cuius
nihil illi gratia et gloria (quae huic maiori [illegible]
corresponderet) non solum infra actus intensioris, sed
etiam aliorum remissiori: ac proinde pluribus tita
lis eandem ordine premii frustratus sit si vero
contingat post elicitos plures actus charitatis remi
sos ultimum aliquem fervertiorem quisque edat in
hac vita, non conferentur illum gratie et gloriae ta
lis augmentum, sed si habiturum in caelo maius
premium accidentale solius gaudium ex illis bo
nis operibus concessum.

Eandem doctrinam latius scripsit in relectio
ne de merito et augmento charitatis [illegible]
inter alia a pagina 106 sequentes doctrinam theologum
sui familiarem magistrum Mathiam de [illegible]
referat a pagina 79, statuit visionem beatam
considerari posse ut est actus vitalis elicitus ab in
tellectu illustrato lumine gloriae et ut est premium
debitum bonis operibus in futuris, et hoc duo re valde
diversa, nam in Christo domino et in infan
tibus qui cum solo baptismo discesserunt est visio
beata et tamen non est premium, illam non me
ruerunt; ac vero charitate martyr virginum et
doctor [illegible] premium solius et accidentale

et tamen non sunt ipsa visio dei. Ex quo infert deum premiis visionem beatam quatenus premium est correlativum meriti, et quotquot sunt merita eo augeri visionem in ratione premii, licet non actus et visio ipsa Deum sit. Tum et illum qui pluribus actibus remissis velut diversis titulis meruit eandem beatitudinem salem, habere maius premium quam illum qui paucioribus actibus eandem visionem meruit, quia licet in genere actus eliciti sit equalis in utroque, attamen ratione premii inequalis et maior in hoc quia plura merita, maior inquam extensive id est ratione plura merita. licet in intensione sit inequalitas et eodem modo gratiam et charitatem correlativam ob plura merita appellat maiorem extensive. licet quoad intensionem et in genere qualitatis eadem sit. Cuius dissimilem unit charitatibus in 4o genere.

Pro hac sententia Dominici Soto faciunt Durandus in 1o dist. 17 q. 8 ad finem qui absolute negat iustos mereri augmentum charitatis meritis actibus remissioribus et Capreolus ibidem q. 2 ad 3um dicens talem positionem esse probabilem licet actus ille tum charitatis augmentum felicitatis augmentum. l. vitam eternam mereat.

Sunt fundamentum Cuiusdam initio auctoritas sancti Thome qui solis actibus maioris charitatis respondere premium salvatorum et gratie atque charitatis augmentum docere plane videtur ubique

in 1° dist. 17 q. 2ª art. 3° ad 1um et 2um in 2° dist. 27 q. 1ª art. 3° ad 1um in 3° dist. 18 q. 1ª art. [illegible] contra gentes 4 dist. 49 q. 1ª art. 4° q. 1ª [illegible] la 4ª [illegible] in prima parte q. 1ª art. 6° et q. 2ª [illegible] art. 4° et in caput quintum epistolae ad romanos lectione 5ª in illa verba principia [illegible] hentys et latiore in caput 3um [illegible] ad Corinthios in illa verba [illegible] propriam [illegible] eisdem [illegible] laborem.

[illegible] l'Confutatio opinionis nominalium et opinionis [illegible] [illegible] caput [illegible] [illegible] et soluta a nobis fuit in duabus disputationibus precedentibus pertinent ad ipsum [illegible] [illegible].

[illegible] Complectitur [illegible] et [illegible] testimonia matthaei [illegible] dabit et abundabit [illegible] et [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] augustino [illegible] dabit [illegible] gratiis et donis [illegible] bene [illegible] utilibere [illegible] altum [illegible] [illegible] aliquid [illegible]. deinde apocalypsis [illegible] reprehendit [illegible] ephesinum quod [illegible] [illegible] antiquum [illegible] [illegible] meritorius novi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reprehensione et [illegible] periculo. et in [illegible] eiusdem libri reprehendit [illegible] [illegible] eius opera non invenit [illegible] coram deo de [illegible] gregorius in pastorali admonitione [illegible] [illegible] sic loquitur [illegible] videtur [illegible]

dum solicite iuste in Cregit etiam quod fuerit bene

~~systum regeret [illegible] tanti boni facti ipse~~

~~[illegible] ad [illegible] ipsa [illegible]~~

~~di remissi [illegible] quod operationis [illegible] et [illegible]~~

~~[illegible] infra [illegible] actus [illegible]~~

[illegible] cum sit [illegible] exigere ut in bonis [illegible] profi

ciamus et [illegible] proficiamus per bonos [illegible] si

[illegible] aliqui [illegible] a nobis [illegible] illud mathei 25

auferte ab illo talentum et date ei qui habet decem

denique [illegible] 19 [illegible] modica [illegible]

~~[illegible]~~ quod adversus negligentes et tepidos dictum

videtur.

4um fundamentum est si actus remissi mererentur nova

premium gloriae [illegible] [illegible] homines [illegible]

[illegible] vanam confidentiam [illegible] bonos [illegible] et ex

[illegible] fervorem charitatis ad [illegible] videret

[illegible] remissionem [illegible] contradicit bonis [illegible] forte

[illegible] contraria vera sit nihil [illegible]

quod debuerit solis actibus remissis deveri novum

premium gloriae qui se qui [illegible] intensiori

[illegible] sine dubio melius [illegible] at qui [illegible] sen

tiunt [illegible] tepiditatis [illegible] et aliis [illegible]

[illegible] exercitium bonorum operum fervent [illegible]

[illegible] premium gloriae [illegible] et gloriae augeri

[illegible]. Secunda vera sententia [illegible] auctoritate [illegible]

[illegible] Concilii Tridentini, et [illegible] ecclesiae.

sectio secunda.

vera sententia probatur autoritate sacre scripture concilii tridentini et patrum ecclesie.

Dicendum tamen est [illegible] ingredi [illegible] [illegible] gratie charitatis et gloriae [illegible] [illegible] [illegible] charitatis [illegible] [illegible] re [illegible] [illegible] postea [illegible] [illegible] sententia [illegible] [illegible] [illegible] 114 [illegible] et in hac [illegible] concilium [illegible] [illegible] con [illegible] 4 et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 24 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] victoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] sacramenti [illegible] [illegible] [illegible] litera [illegible] [illegible]

4º [illegible] in opusc[ulo] de reviviscentia meritorum disp. [illegible]
[illegible] Lessius lib. 2 tomo [illegible] disp. [illegible] Aragon
hic art. 8º Valentia 2a 2ae puncto 3º Lorca disp. 26
de charitate Torres disp. 68 dubio 2º et [illegible]

Pbr 1º testimoniis [illegible] in quibus semel et ite-
rum et saepe [illegible] promittit aeternum praemium
et verus [illegible] operibus etiam sub distribu-
tione generali nulla vero addita [illegible] limitatione
ad ea quae fuerint [illegible] praemium [illegible]
dentale [illegible] manifestum [illegible]
maiorem [illegible]
tale [illegible] misericordia faciet [illegible]
unicuique [illegible] meritum operis [illegible]
3º quodcumque facitis ex animo operamini sicut Deo
et non hominibus scientes quod a Deo accipietis retributionem
hereditatis [illegible] unusquisque propriam
mercedem accipiet secundum suum laborem Matthaei 16
filius hominis venturus est in gloria patris sui cum an-
gelis suis et tunc reddet unicuique secundum opera
eius [illegible] venite benedicti [illegible]
[illegible] regnum [illegible] caelo [illegible]
[illegible] dominum [illegible] et [illegible]
filii et vitam aeternam possidebit [illegible]
[illegible] dederit uni ex minimis istis calicem
aquae frigidae tantum in nomine discipuli amen dico vobis
non perdet mercedem suam [illegible]
bono facto [illegible]
2º Pbr auctoritate Concilii Tridentini sessione 6 in

quam tamen ex professo tradat doctrinam de merito
bonorum operum quae a iustis fiunt sentiendum est in
[illegible] loqui cum in sua doctrina [illegible] quisquam
[illegible], et praeterea [illegible] conditiones ad meritum requi
sitas, [illegible] aliquid diminute egerit [illegible].
in capite 10 sic ait [illegible] observationem manda
torum dei et ecclesiae in ipsa iustitia per Christum accepta, coope
rante fide bonis operibus crescunt atque magis iustifi
cantur. et capite 16 bene operantibus usque in finem pro
ponenda est vita aeterna et tamquam gratia filiis dei per
Christum Iesum misericorditer promissa, et tamquam merces ex
ipsius dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fi
deliter reddenda. Cum enim ille ipse Christus Iesus tamquam caput
in membra et tamquam vitis in palmites in ipsos iusti
ficatos iugiter virtutem influat [illegible] iustifica
tis [illegible] credendum est quo minus plene illis
[illegible] operibus quae in deo facta sunt [illegible] pro
[illegible] tempore (si tamen in gratia decesserint) consequen
dam vere promeruisse censeantur. et canone 24 si
quis dixerit iustitiam acceptam non conservari coram deo
per bona opera anathema sit. et canone 32 si quis
dixerit ipsum iustificatum bonis operibus quae ab eo
per dei gratiam fiunt non vere mereri augmentum gratiae
atque aeternam gloriam anathema sit. ecce in omnibus his
testimoniis nullam de [illegible] intensioribus men
tionem facit sacrosancta synodus, signum est [illegible]
requiri ad augmentum gratiae et gloriae promerendum.
respondet [illegible] conclusionem con

contendisse id definire quod negabatur a Lutheranis, horum enim
error erat eos justos aequalem justitiam habere, quia
minime per intrinsecam Christi Domini justitiam ipsis imputatam
justificari credebant et nulla bona opera justorum esse me-
ritoria augmenti justitiae et gloriae. Solum igitur docet fidem
tenere justos habere intrinsecam justitiam, cujus au-
gmentum fiunt et gloriae merentur aliquibus saltem bonis ope-
ribus. Abstinuit vero a dicere theologis controversum an sit et
id de operibus remissioribus intelligendum esse vel non,
sicut etiam non definivit opera bona moralia seclusa omni
praesidentia ab homine justo esse meritoria imo nec omnia bo-
na opera supernaturalia cum valde probabile sit ea non esse
meritoria gratiae et gloriae satis si non sint actus charitatis
vel a charitate imperati.

Sed haec solutio refellitur 1° quia non semper Concilia defi-
niunt id quod praecise opponitur errori haereticorum saepe enim occa-
sione definita ab errore confutando declarant etiam
alias veritates, et saepe praedictis in locis tam universaliter loquitur
Tridentinum ut nulla limitatio adhiberi possit. Quid enim
clarius quam quod in esse ibi post enumeratas aliquas con-
ditiones bonorum addidit sic ... nihil amplius deesse creden-
dum est quominus illis operibus quae in Deo sunt facta
vitam aeternam vere promeruisse censeantur. 2° refelli-
tur si Tridentinum solum definit aliqua opera esse meri-
toria et non omnia, etiam definivisse dicetur aliquos justos et non
omnium opera mereri augmentum gratiae et gloriae sed absur-
dum esse a Concilio non censeri definitum quod pertinet ad
omnes justos, sed et pertinet ad omnia opera sit consequentia

nam in explicandi similis est, cum de passionibus, et
cum de operibus agit. 3° obstant exempla [illegible]
[illegible] sufficientiam plane exstinxit in lapsu
[illegible] bonis operibus agendi semper de illis
[illegible] operationem fecerit, [illegible] earundem operum
[illegible] vitiorum [illegible]
[illegible] aliquis [illegible] fuit charitatem [illegible]
[illegible] ex verbis [illegible]
[illegible] memoria [illegible] clari
[illegible] sufficientiam [illegible] Capitis.
[illegible]
[illegible]
[illegible] sunt [illegible] et [illegible]
nia.

[illegible] inmerito
[illegible]
[illegible] bonis operibus mereri
[illegible]
[illegible] gratiae et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nisi [illegible] statim subsequente [illegible]
adit, justos bonis operibus mereri justitiae et gratiae in
crementum, [illegible] operari semper
dum et id quod satis exigit in canone de fides justos bo

nis operibus mereri augmentum gratiae, id est, hac gratia
per ipsam et opera quae ab his habeant iustus iusti
ficationem habitualem ab ipsis provenientem ut bassus
declarat, verum ex(ipso) violanta et praejudicet alteri
et ipsum mereri id quod habitualiter provenit ab illo, cum
nihil se ipsum mereat, sicut ex e in Concilio de gra
tia habituali.

3° probatur assertio nostra testimoniis patrum qui unani
mes absolute quam fidelissime affirmant bonis ope
ribus iustorum deberi premium eternum, sanctus iusti
nus in apologia secunda ad ... hos ait qui dignos se
dei voluntate et consilio operibus praestiterint cum eo vi
turos esse meritis suis promissimus ac regnaturos. orige
nes libro 2° in epistolam ad romanos explicans ca
put 2um ... inquit fideles fuisse ipsum in iudiciu
dei ... opera sua sancta ... ...
... in ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
sit meritis ad ... ... vide ... ...
... tomo ... de iustificatione ... 4°
... ... eadem veritas ... ...

Sectio tertia.

eadem veritas

efficacibus ra
tionibus co(m)
probatur.

[illegible] ad hoc quae ex ipsis etiam sacris literis [illegible]
[illegible] deprompi possunt. [illegible]
tionibus [illegible] meretur [illegible]
[illegible] gratiae et gloriae [illegible]
etiam [illegible] propter [illegible]
[illegible] charitatis ut [illegible] nihil praemii [illegible]
[illegible] si forte ipse haberet iam charitatis [illegible] in
tempore [illegible] consequens [illegible]
[illegible] falsum. Consequentia maioris non indiget probatione
[illegible] ipsa sit [illegible]
Gal. [illegible] [illegible]
aeternam [illegible]
[illegible] potest dicendo [illegible]
nisi [illegible] sit [illegible] et [illegible]
[illegible] ille [illegible]
[illegible]
gratiae et gloriae [illegible]
[illegible] charitatem et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitatem [illegible]

sed ut diximus in q.ne de gratia art. 11 meritum con-
fert ad valorem meriti; 3o. quia Deus quibus bonum
ut religiosus eliceret actum intensum ut theologicum
quo si vellet elargiri nunc augmentum gratiae dicendum
tollere [illegible] dubio [illegible] obligationem [illegible] Deo quam si
[illegible] opulentissimo [illegible] conferendum vi-
tam offerre vellet in religione medio actu charitatis inten-
[illegible], [illegible] premium [illegible]
[illegible] et hic posterior maior [illegible]
[illegible] fidelis [illegible] quam apud et [illegible]
[illegible] proponeret [illegible] probatione [illegible]
[illegible] et consequentiam [illegible]
Ex his [illegible] quam impossibile sit [illegible] quod con-
ferit ad [illegible] premium accidentale [illegible]
[illegible] consedendum esse [illegible] illud [illegible]
respondet operi [illegible] intensius [illegible] dicit [illegible]
[illegible] actibus [illegible], [illegible] premium [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] premium [illegible]
[illegible] actibus [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] potest ut [illegible] gratiam ut [illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
[illegible] meritorium [illegible] sacramentis
[illegible] gratiam [illegible] premium
[illegible] gradum [illegible]
[illegible] et bonus charitatis [illegible]
[illegible] actum

alium ut septem mereat unum novum gradum gloriae. qui simul delinquerat actus intensos ut quinque et potest pluribus titulis illum unum gradum consequi. sicut etiam quod assignare potest ut post elicitos sex actus remissiores sibi velles postea intensior elicere. quia nihil erit praemii saltem quod pluribus titulis mereatur.

Non resolvit eadem solutio quod multiplicatio titulorum praemium augeat et absolute quod verbis dicit [illegible] ponitur veritas qui rem gratissimam reverat ad multiplicitatem istam titulorum quam hoc nomine assignat maius praemium extensivum. nam sit quod praemium conferri ob multos casus non est aliud quam idem conferri post multos eorum, perinde ac si quis daret tibi centum aureos quod laborasti in talibus negotiis in hoc loco tre non te fuisti quod innocentem liberasti, vere enim vera aurei adhuc fuerunt sola centum.

Sed adit quod hoc modo ipse Christus dominus quisque cuius singula opera ut fuere infiniti valoris merentur quidquid deus dat et dabit in vita illorum, unde omnia simul pueri non novum praemium sed idem nobis titulis obtinuerunt. solutio sane verisimilis si opera nostra remissa forent infiniti valoris, et singulis deus vel totam gloriam demum vitae iustus promereri posset. sed ita ut habet inde postea quod negat mereri novum praemium quod infiniti valoris fuit et pro bono non consumpta praemium quod infiniti valoris fuit et pro bono non consequenda. Cum sit singula nostra opera limitata sint et non vel sit totius limitatum praemium illis ex

pondeat oportet distinctum ye premium singulis de
signatum ne alioqui per exiguum sit q[uo]d in longa vi
ta demereri iusti superaret. 3. L.

Dices frustra peccator novis peccatis meretur no
vam penam et usque eandem novis titulis, l. peccata
subsequentia sint remissiora praecedentibus, et iustus
actibus meritoriis meretur novum premium, licet
.l. opera sint remissiora, an[te] R[esponde]o discrimen et conse
quentia stare q[uia] Deus minus liberalis est in retribue
ndo bonos opere quam aequus in iustitia infligen
do supplicio. 3

Respondet bonus duplicis conjugando ...
d bonum ex integra ca[usa] malum vero ex quolibet
defectu unde quodvis peccatum sufficit ad au
gmentum penae, sed non quodlibet meritum ad au
gmentum premii, illud vero malum. Vol. v. bonum
est. 2o Respondet duplicem esse penam deleri
peccatis unam damni quae consistit in separatione
a Deo et dolore inde proveniente et haec qualis pri
vatio divinae visionis et pura pena damni aequaliter in
fligit damnatis pro quocumque peccato mortali; al
teram sensibilem qui est dolor consequens consi
deratione alicuius obiecti, et eiusmodi pena est afflictio ab
igne inferni provenientes et tristitia de mala societa
te reproborum, quae maior aut minor pro maiori
aut minori multitudine peccatorum ... sibi
sint unde potius servatur optima proportio inter duplex
premium ... essentiale et accidentale respondens

vitij et duplex supplicium deditum peccatis.

Sed prior solutio facile refellit[ur] q[uia] infligere sup plicium n[on] e[st] possib[i]l[e] loquendo malum, sed actus bonus qui pertinet ad virtutem iustitiae, quis aut[em] videat minus exacte servari iustitiam si iudex acerbior sit in puniendo quam equus in premiando praesertim deus qui premiat ultra condignum et punit citra condignum ut docent theologi. posterior solutio etiam e[st] insufficiens q[uia] pena damni prout in privatione beatitudinis consistit equalis e[st] in omnibus damnatis sive peccata fuerint intensiora sive remissiora ut in ma[teri]a de peccatis [illegible] ultimo dictum e[st] preterea aut penam infligit sine dubio alia quae vel te potest asselari[?] salis[?] verpe[?] maior dolor ex aspre sententiae plurium aut graviorum peccatorum et tamen equalis e[st] pro inequalitate peccatorum etiam remissiorum quare eodem modo premium sale[?] sup[er]num e[st] inequale pro inequalitate meritorum etiam si sint minoris intensionis quam [illegible].

Petet fortasse quispiam quanta sit certitudo assertionis quam in hac et praecedente q[uaestione] comprobavimus. [illegible] doctores in hac parte varie sentire et loqui. [illegible] [illegible] ait oppositum esse improbabile, incredibile, nullaque auctoritate aut r[ati]o[n]e fulsitum. valentia q[uo]que prudentissimum et maxime [illegible] cum salva [illegible] aragon q[uo]que plusquam temerarium. magister petrus et magister soto maior apud [illegible] in littera c dicunt q[uo]que errorem. victoria denique ait nostram

[illegible] et sane [illegible] mirror [illegible] qua [illegible] sententia [illegible] relata [illegible] alioqui catholicissimus aeque ac doctissimus fuerit qui illa[m] propugnavit [illegible]

sectio quarta fundamenta sectionis primae medilunt.

ad 1um

ad 1um [illegible] ... sancti [illegible] in libris sententiarum [illegible] merito dici posset et de [illegible] Capreolo [illegible] ... [illegible] sine dubio docuit nostram assertionem in [illegible] ... [illegible] gratiae [illegible] charitatis augmentum [illegible] veri posset. et in [illegible] obiicisset [illegible] ... medijs actibus [illegible] meren [illegible] ... [illegible] augmentum gratiae sicut et gratiae consummationem [illegible] vitae aeternae et in [illegible] ... [illegible] charitatis meret charitatis augmentum [illegible] ... [illegible] charitatis augmentum [illegible] ... [illegible] meriti sancti [illegible] Capreolus, Caietanus, victoria, Sotus et alii sapientes thomistae nostram assertionem ex his locis [illegible] ... ibi illud augmentum charitatis et gloriae [illegible] actibus remissioribus

conferendum esse suo tempore quod si silisset quis conatus
fuerit ad eiusmodi augmentum. at n. [illegible] hoc ipsum
ne verum sit. nam in hoc [illegible] 4o dicente textu
quod reipsa postea erit actum intensiorem [illegible] solum
dari illi eum gradum charitatis quo actus superat [illegible]
unde cum actus sequentes non fuerint intensiores [illegible]
nihil illis postea respondet, nihil in futuro illos dat cha
ritatis aut gloriae [illegible] id plane [illegible] verba [illegible]

Sed nihilominus ad Caietani explicationem [illegible]
testimonia ex libris sent. cum iis quae ex [illegible]
conciliant. ait. n. [illegible] in [illegible] sl conten
dere in [illegible] actibus remissioribus non [illegible] praemium
[illegible] statim confert et [illegible] ipsos actus in partibus
vero conspendere praemium quod postea suo tempore confert
et hoc [illegible] unde in 1o testimonio [illegible]
ta ex 1o libro sent. quilibet [illegible] actus charitatis [illegible] ordinat
ad augmentum charitatis [illegible] charitas [illegible]
[illegible] (quasi diceret non statim conferat [illegible]
[illegible] actus meritori) sed [illegible] ad augmentum chari
tatis [illegible] ad [illegible] praemii quod [illegible] dabit suo
tempore et eadem explicatio [illegible] quadrat in reliquis te
stimonia ex 2o et 3o sent. in ceteris vero [illegible]
confert gloriam saltem respondere charitati [illegible]
de [illegible] sed de [illegible] quasi diceret non maiorem
gloriam consedendam quam [illegible] fuerit [illegible] charita
tis. Et [illegible] tanto aliquo opus esse maioris meriti quanto
ceteris paribus [illegible] fuerit ex maiori charitate actuali
[illegible] verissima sunt sed non probant actui cha

vitetis remisso n' deberi premium sale.
Ad confirmat. 2am respondemus. ad 3um ad hunc
respons. testimonium verbis matth. habenti dabitur ei
qui respondet divinae vocationi dabitur maior gratia aut no
vum premium, ille autem qui n' respondet sed talentum
abscondit, peribit se perit ac si illud n' haberet et ideo di
cit q[uo]d ... auferendo ab illo gratiam divinam ex
quo n' potest probabit inferri n' deberi premium actibus
remissioribus cum in ... respondeat divinae gratiae licet
n' tam perfecte quam iustus posset et sane si testimo
nium hoc acciperet in eo sensu quem huius contendit, au
ferenda essent dona gratiae ab eo qui remisse operatur cum
Xptus dicat ei autem qui n' habet et q[uo]d videtur habere aufe
retur ab eo. Constat autem absurdissimum esse dicere propter
solam remissam operationem privari iustos gratia sancti
ficante.

testimonium apocalypsis 2i dupliciter explicatur uno
modo ut episcopus ille ephesinus dicatur caritatem
reliquisse q[uia] peccavit lethaliter, altero et multo melius
ut significet illum intermisisse opera bona quae fa
cere consueverat et debebat ut frequentiores conciones
eleemosinas [etc] simile et ... testimo
nium v. laodic. 3° intelligit de episcopo lethali culpa infec
to dicitur n' ibidem nomen habes q[uo]d vivas et mortuus es vide
riberam et viegam in caput eundem apocalypsis.
sanctus gregorius et alii patres merito reprehendunt
eos qui in via virtutis progredi n' conantur, q[uia] ipse remi
ssus actus malus sit et indignus premio cum tali

si nequam sit esse actum bonum et supernaturalem et esse bonis
fateatur mereri novum praemium accidentale et idem sale
novo titulo [illegible] tepidos tamen propter novas
culpas veniales quas committunt et non corrigunt sed
permittit passiones dominari velut et indignos assumere
maiores viros tamen etiam propter omissionem eliciendi
actum ferventiorem quem poterant esse culpabiles
et quoniam in his non mala probabant quia non conantur
ulterius progredi deo favente [illegible] in via dei progre
di regredi esse adeo ipsis actibus remissis ut inquit sanctus
thomas in [illegible] in via dei quia
illi disponunt ad augmentum bibus charitatis modo expli
cando in disputatione sequenti ~
[illegible] tamen facile convelli [illegible] scire
esse [illegible] et operationem [illegible] conditionem
[illegible] [illegible] peccat [illegible]
[illegible] scire ope
ribus remissis mereri praemium sale novum contraria
opinio maxime deterret ab exercitio bonorum operum
difficillimum [illegible] morali [illegible] scire a nobis [illegible]
[illegible] intensiva [illegible] ex hac parte [illegible]
[illegible]
esse [illegible]
praemium [illegible] mereri [illegible] actibus remissis [illegible]
[illegible] a deo conferat sola [illegible] thomas [illegible]
[illegible] et [illegible]

disputatio decima. ~

utrum premium quod iustus meretur medis actibus remissis statim a deo conferatur.

sectio prima.

vera santi thome doctrina declaratur et probatur.

certum est vitam eternam seu beatitudinem tanquam quae est potissimum premium bonorum operum non conferri statim, cum quis ingressus sit post mortem quod subiisset animus corporis vinculis absolutus et si forte indigeat purgatorii igne probatus libere evolat ad deum. difficultas ergo posita est tantum explicando tempore quo augmentum gratiae et charitatis confertur iustis propter actus charitatis remissiores [illegible] nam hoc augmentum quod illis debitum satis constat ex dictis superiore.

Ego quidem in re incerta probabiliorem existimo sententiam S. t. quae in [illegible] ad quem libet ingressum actu meritorio augeri hoc augmentum gratiae, sicut et gratiae consummationem quae est vita eternae; sed sicut vita eterna non confertur nisi suo tempore ita nec gratiae augmentum nisi suo tempore, cum [illegible] fuerit dispositus

ad gratiæ augmentum. explicans autem hæc ge
4 acto 6o ad levius dispendendus, sit in his dis
positus ad recipiendum gratiæ aut charitatis augmen
tum augetur ingerit charitas quoad aliquis conatu ad hoc
magnum augmentum. quod v. conatu explicuerat amplius
in tempore aut dicens quod multiplicatis actibus chari
tatis reddit hominem promptiorem ad iterum elicien
dum actum charitatis et habilitate seu facili
tate crescente etiam tandem aliquem actum fer
ventiorem dilectionis et tunc augeri charitatem
[illegible] verbis non contendit. sed actum quo augetur cha
ritas debere esse ipso habitu intensiorem, negasse in
id docuit, nec illa parte secundarium. Confirmatur
tamen quam habitu quod habitus non augetur ferventiores
Comparat actum qui non attigit tamen ius qui elici
ti fuerant quod charitas non augetur. et ideo ait ne
tum qui necessario requirit ut charitatis habitus sta
tim augeatur debere esse precedentibus ferventiorem
talem similiter gradus sufficiat ut iustus dicatur cum
vi ad charitatis profectum seu augmentum. in
libris v. sententiarum dicit dispositione gratiæ futura
sit iste fervor ut charitas augeatur [illegible] in 1o
distinctione [illegible] ad [illegible] et in 2o distinctione [illegible] ge
[illegible] dixit debere actum esse gradus tal
tem intensi cum habitu ut ita respondeat ex divinæ gratiæ
et excellat ob viris [illegible] habitus [illegible]
bonus [illegible] in [illegible] verba [illegible]
[illegible] in hoc loco repetamus. ~

Concludo quamvis [illegible] [illegible] communem augmentum gratiae et charitatis debitum meritis bonis operibus remissioribus pro ipsius charitatis gradu statim conferri a deo, sed tunc cum elicit aliquis actus qui excedat vel aequet sui ipsius intensionem et tunc etiam conferet augmentum debitum confirmationi actus qui minus intensus erat in ipsa confirmatione quam [illegible] ipsius ut in dispositione [illegible] sequenti ratione [illegible]. D. vero [illegible] in [illegible] referendus dixit [illegible] et D. T. id contendere ipsum charitatis augeri statim in actibus ac tibus remissis tantum dispositive, i.e. augentur tantum de merito [illegible] contrarium ait D. T. non conferri augmentum statim sicut neque vitam aeternam sed suo tempore scilicet quando quis conatus fuerit ad ejusmodi augmentum. Cum S. T. sentiunt Caietanus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] to magis clare Conradus, Durandus etiam in 1° dist. 17 q. 8 paragrapho dicta sententia quoque [illegible] [illegible] fatetur augeri ipsum statim atque elicit quodcumque actus charitatis remissus. Idem denique sentiunt Scotus et aliqui qui existimant augmentum debitum actibus remissioribus non conferri in hac vita sed in altera.

Probatur 1a pars quae deprompta est ex doctrina S. T. in solis adultis ex 1° et 2° sententia ut ipsius gratiae et charitatis augeantur requiritur sufficiens et proportionata dispositio, sed quando non elicitur actus excedens vel aequalis ipsum charitatis gradum [illegible] deest sufficiens et proportionata dispositio; ergo non augentur ipsius charitatis et gratiae. Consequentia legitima est et maior [illegible] [illegible] [illegible] augmentum gratiae seu charitatis [illegible] ipsa gratia seu charitas, sicut [illegible] et infundatur requirit

sufficientem et debitam dispositionem unde sufficientiam [illegible]
ut habeat [illegible] dixit disponi adultos ad justificationem vel
dispositionibus fidei, spei, et detestationis peccati, qui
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] gratis et charitati
[illegible] ad justificationem, tunc etiam [illegible] [illegible]
[illegible] valde nobilem exigere dispositionem [illegible]
gratia [illegible] charitas [illegible] nobilissimum [illegible]
[illegible] fidei et [illegible] peccatorum [illegible]
Dei et [illegible] dispositionem, in [illegible]
dispositionem [illegible] meritis.

Ad [illegible] quod [illegible] adaequatam habitus
[illegible] aliquantulum et efficacitas in [illegible]
dum [illegible] et aliquid habitale [illegible] [illegible]
a Deo [illegible] sufficientem dispositionem
ut habitus [illegible] habitus infusus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] majorem virtutis, ac [illegible] ordinata ad maiorem [illegible]
de [illegible] efficiat [illegible] adaequatam, [illegible]
[illegible] aliquid excellendum et digna Dei gratia velut ad ac
[illegible] inducenda, consequenter [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible]

Confirmatur [illegible] [illegible] consilio et a
amicis [illegible] [illegible] et ergo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

mentum gratiae et bonorum supernaturalium in haeredita
ut mediis illis operentur et in dies ferventius gratiae
quarum mediis illis operantur quod possunt, et potius
aliquos gradus ipsos bonorum velut reponerent otiosos
et possunt aeque inde postulare illorum augmentum pro
Thesauri sui dispositione ut statim conferat augmentum.
Confirmatur ex illo Mathaei quo reprehendit servum qui
otiosum talentum reposuerit nullum ex eo lucrum
reportans, qui bonum intensum hoc est talentum
alignatum relinquit reprehensione dignus est quia
otiosum conservat donum divinum quoad eum gra
dum in quo superat intensum qui [illegible] illum
exhibet perinde ac si minus intensum haberet quia
nimirum si fideliter [illegible] dispositus ut
statim adsistat augmentum hujus doni
Ob eadem aperta vel sancti thomae in actu [illegible]
[illegible] augmentum [illegible] bonorum [illegible]
proportionem aliquam et similitudinem habet ad augmen
tum corporale deinde in [illegible] gratiae quoad [illegible]
incommodo fieri potest [illegible] ipsum ut [illegible]
[illegible] augmentum corporale [illegible]
[illegible] ut [illegible] proportione [illegible] dispositi
[illegible] augeri, [illegible] experimur [illegible]
[illegible] alimentum et dispositione [illegible]
[illegible] conversatione [illegible] substantiam [illegible]
[illegible] similitudinem [illegible]
[illegible] augmentum [illegible]
[illegible] dispositionem [illegible]

venit adaequate sibi conferendi augmentum.

Ex quo obiter intelligitur cur [illegible] charitatis [illegible]

tam ut [illegible] et duo quibus

meruit novos gradus gratiae, charitatis, et gloriae et tandem

obtinuit alium [illegible] sibi [illegible] conferri statim illud

augmentum gratiae et charitatis quod ultimo actui debebat

sit etiam quod [illegible], actus

adaequatus sibi e[st] dispositio proportionata ad totum id quod prius

[illegible] deerat quod exerceret gratiam et

virtutem [illegible]

[illegible] et id est [illegible] apparebat [illegible]

[illegible] conferebat

[illegible]

[illegible]

[illegible] conferendi

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ad [illegible] librum [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

Sectio secunda.

probatur eadem assertio confutando sententias aliorum.

Multi [illegible] existimarunt [illegible] et charitatis [illegible] conferri [illegible] in 4.° dist. [illegible]

[illegible]

[illegible] in 4.° dist. [illegible] improbabile existimavit [illegible] et charitatis [illegible] actibus [illegible] conferri in [illegible] et de [illegible] in instanti mortis nihil potest haberi in [illegible]

[illegible] ille [illegible] actum que [illegible] fit ipse [illegible]
[illegible] in via [illegible] in via [illegible]
[illegible] conferat [illegible] vis [illegible]
[illegible] et [illegible] via
[illegible] via [illegible] et [illegible]
[illegible] qui [illegible] ob [illegible]
[illegible] qui [illegible] elicit [illegible]
[illegible]
[illegible] vita [illegible] intensi [illegible]
[illegible] posse [illegible]
conferi [illegible]
[illegible] elicit [illegible] qui
[illegible]
[illegible]
[illegible] intensi
elicit actum qui [illegible] et [illegible]
[illegible] a Deo.

[illegible] dicte
[illegible] ipsa [illegible] dico [illegible] videre posse
alicui iusto [illegible] predic
tor esse [illegible] in hac vel in altera vita conferat
maior gratia [illegible] gratia et gloria
[illegible] proportionatur [illegible] illa [illegible]
[illegible] ad gloriam [illegible] gloriam [illegible]
[illegible] gratia [illegible]
[illegible] in altera [illegible] bona
gloria [illegible] conferenda [illegible]

[illegible] videtur [illegible] ipse [illegible] ut [illegible]
fundit [illegible] charitatem [illegible] fuerint
tot actus remissi qui [illegible]
[illegible] habitum [illegible]
multiplicent actus remissi [illegible] et [illegible]
[illegible] habitus intensiores [illegible]
[illegible] habitus [illegible] et [illegible]
[illegible] et consequenter [illegible] dispositiones [illegible]
[illegible] amplius [illegible] et eodem [illegible]
[illegible] habitus [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible] contendimus [illegible]
[illegible]
[illegible] docet [illegible]
[illegible] habitus [illegible]
[illegible] proponunt et diluunt.

Sectio tertia.

Objectiones adversus sancti Thomae sententiam proponuntur et solvuntur.

1a objectio [illegible] sententiam [illegible]
[illegible] docet [illegible]
ipsa [illegible] et ratione et [illegible]

tiam acceptam augeri coram Deo per bona opera
ius testimonium in dicto [illegible] existente expendebant
ad probandum quod liberi ipsi etiam remissionis [illegible]
meritorium augmenti gratiae et eadem aut efficacita
te persuadere videntur hoc augmentum statim confer
ri intuitu cuiuscumque operis nam ibi primo crescere
debet iustus in ipsa iustitia vel ipsa augeret coram deo
sicut ut dicit crescere in gloria [illegible] ut confert
statim et [illegible] gratia. Et verissime dici a tridentino
iustos quovis opere bono crescere in gratia et iusti
tiam augere usque ad illam in actu [illegible] statim recipiunt
set quod statim comparant ius ad illam et reponitur
tamen apud deum fidelissimum suo tempore reddenda
cum [illegible] et ipsi voluerint se disponere. Et a. verissi
me dicit crescere in iustitia et augere gratiam [illegible]
qui enim lucratur [illegible] ius habet [illegible] possessionem
illius quo voluerit, [illegible] in domo [illegible] set
apud fidelissimum creditorem quod vero attinet ad gloriam
fatemur dici [illegible] iustos crescere in gloria set in iure
ad gloriam, nam [illegible] gloriae augmentum statim ut recipiunt
set quod eam gloriam possidere [illegible] et [illegible]
ut dicit [illegible] augeri at vero iustitiam [illegible] gratiam
et in potestate eius est in hac vita recipere augmentum
quod meret si se disponere velit et ideo dicit in gratia cre
scere.

[illegible] obiectio deus ex [illegible] et ordinaria lege nemine 2
potest acceptare ad gloriam nisi mediante gratia inhae
rente [illegible] eius ad hereditatem aeternam, set [illegible]

iustus eliciat opus bonum quantum cum quo remissum
respectu ad maiorem gloriam, si statim recipit ma-
iorem gratiam. Confirmatur, nemo iustificatur
sola extrinseca acceptatione dei et sine infusione
gratiae justificantis, ut definit Tridentinum sess. 6
sed quoties iustus elicit bonum opus toties magis
iustificatur, sit in illo charior et sanctior, impletque
quod dictum est apocalipsis ultimo qui iustus est
iustificetur adhuc, quod sit nequit extrinseca dei accep-
tatione sed etiam infundit novam gratiam gratificantis
[illegible]. ad confessio maiori et minori sed negando
consequentiam, sicut iustus acceptationem ad maiorem
gloriam includere etiam infusionem maioris gra-
tiae sive confirmandus statim sive postea et ideo
[illegible] acceptationem gloriae sive gratiae
in iustificatione tamen confert statim gratiam cum
[illegible] acceptatur ad gloriam, si dat sufficientem dispositionem
sed contritio quae cum [illegible] bitum, ut dicit esse
minus intensa quam ille, et [illegible] obstat quod
[illegible] statim confirmatur maior [illegible]
[illegible] ordinet totum [illegible] ad confessionem
similiter confessio maiori et minori negata consequentia
[illegible] infert [illegible] iusto novum [illegible] gratia
[illegible] qua mediante magis postea iustificatur in [illegible]
quantum [illegible] et [illegible] statim sit charior et iustior.
sed [illegible] gratia [illegible] [illegible] iustifica-
tioni [illegible] augmentum gratiae [illegible]
augmenti iustificationis sed statim ut iustus eliciat opus

formam servisset det incrementum iustificationis [illegible]
[illegible] incrementum gratiae [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
eodem modo [illegible] gratiae subsequentis.
3a obiectio deinde [illegible] creditoris [illegible]
[illegible] iustitiae [illegible]
et de [illegible] de dilatione [illegible] gratiae de vel
[illegible] peccatoribus remissis et multo [illegible] ipse
[illegible] de dilatione [illegible] statim [illegible] est.
Confirmatur primo quia Deus in Scrip
tura [illegible] statim dare [illegible]
cenario ergo incredibile est [illegible] dicere
a deo collationem mercedis [illegible] cum Deus
non [illegible] promissionem [illegible] ut habetur se
cunda [illegible].
Confirmatur secundo quia Deus [illegible]
[illegible] nostri [illegible] ergo statim [illegible]
incrementum gratiae debitum bonis operibus remissis [illegible]
diante illo fiet persona [illegible] et con
[illegible] fecerit fecerit
[illegible] maioris valoris ut [illegible]
negando minorem [illegible] illi [illegible] ipsa
[illegible] ponit [illegible] ut minimum [illegible]
[illegible] bene [illegible]
[illegible] ad operandum [illegible]
[illegible] Deus sit [illegible] liberalitate [illegible]

necessedem scribus instruct poterit pro sua sapientia ut de
[illegible] atum discerne terminis solutionem per ipsa indicabit
ob aliquos fin expedire, ostendimus nec [illegible] facere
expediens vel nego vera. 2° ipse sint justi [illegible] differendi
[illegible] ipse [illegible] creditorum [illegible]
le obtendere [illegible] dilationis et [illegible]
minus [illegible] generalis [illegible] consensu [illegible] ex dic
tis [illegible] 26 [illegible] et in
[illegible] promissionem [illegible]
pro tempore [illegible] gratis [illegible] aperiret
[illegible] nullum quibus [illegible]
[illegible] ut praestetur fruit quod [illegible] libet ad
[illegible] Conducere [illegible]
[illegible] Sponte fuit.
4° Obiicitur ille qui habet gratiam ut gratum faci
ant actum ut [illegible] statum [illegible] gratis
q. ille etiam qui habet gratiam ut [illegible]
tum ut [illegible] videlet ipse [illegible]
Conditionis ille qui [illegible]? R. negando Conse
quentiam [illegible] illa qui habet gratiam
ut [illegible] conditionis [illegible]
minus ipsa [illegible] gratiam [illegible] vix
aut ne vix quidem [illegible] qui habet gratiam ut [illegible]
[illegible] ipse [illegible]
ad [illegible] gratis qui pro tempore illi conferent
[illegible] ipse in casu [illegible]
[illegible] sicut illam [illegible]
gratiam habebit.

5.º obiectio tempus huius vitae est adiuvandum in suscipienda gratia sicut tempus alterius vitae collationi gloriae; sed gloria non confertur in altera vita pro gratia quae in ista habet consequi maiori per se loquendo si non adsit de vita dispositio in hac vita conferret; sed quidem vero conferri aliquo poterit in altera quae tibi non adfuit dispositio in quo casu iam diximus conferri gratiam in loco instanti mortis quod fuit cum hac vita coniunctum.

6.ª obiectio omnis gratia quam iustus acquisiverat et peccando amisit, restituit illi cum iam a peccato resurgit et disponit ad iustificationem medio actu contritionis quam peccatum fuit remisso; ergo omnis gratia quam iustus meruit operibus remissis confertur illi statim. Ad difficultatem hanc ut gravissimam et propriam nos de penitentia in qua veritatem ex mente sancti Thomae conatis sumus explicare et ibi diximus. Confirmat potius doctrinam huius disputationis dispositio de aliis quae ad augmentum charitatis conducunt.

disputatio undecima.

de aliis quae ad augmentum habitus charitatis conducunt.

dupliciter augetur habitus charitatis uno modo ex opere operato,
altero ex opere operantis, prior augmentum habet in iis
sacramentis quae si digne ut par est ab homine iusto recipiantur
gratiam et charitatem augent et eo magis quo ma-
ior est dispositio recipientium atque ad hunc augmentum
revocatur ille qui provenit a martyrio quod si ab homine iam ius-
to subeatur charitatem auget quasi ex opere operato ut
in materia de baptismo dictum est. altero modo augetur habitus
charitatis ex opere operantis scilicet meritis actibus me-
ritoriis ex condigno et ita eaedem conditiones quas in
materia de gratia etc et diximus requiri ad meritum ex con-
digno requiruntur etiam ad charitatis augmentum. et quid-
quid conducit ad maius meritum ex condigno maxi-
me iuvat ut habitus charitatis augeatur.

Imprimis in loco citato dicebamus ad meritum ex
condigno requiri sanctitatem personae merentis id est ip-
sam gratiam dei, et quo magis intensam gratiam
habuerit eo ceteris paribus esse actus illius magis merito-
rios, eadem ergo gratia requiritur ad augmentum et quo ma-
ior fuerit gratia eo debebit operi maius augmentum cha-
ritatis. deinde opus non potest esse meritorium nisi sit
liberum ut ibidem probatum est idem ergo requiritur ut me-
diante illo charitas augeatur, ad eundem vero est ceteris paribus
quo opus fuerit magis liberum, id est factum ab homine
cum maiori cognitione obiecti et voluntate magis expedita,
eo esse meritorium maioris augmenti charitatis. Deinde ob-
sequium magis perfectum et minus habens necessitatis quae
propria est naturalis. dixi autem ceteris paribus si intendu

minor libertas et indifferentia proveniunt ex majori plena
cognitione bonitatis objecti ex abundantiori gratia et
similibus circumstantiis quae afferre solent voluntati
majorem agilitatem bene operandi, quo facto asse-
rabat saepe beatissima virgo maria et operarentur sancti
praesertim in rebus maximi momenti et quae operabantur
cum dei auxilio propriis viribus et vi suae libertatis
non minuit sed potius auget meritum quod provenit ex
majori affectu erga bonum virtutis et perfectiori
principio operandi.
Ex his praedictis et dictis 4a difficultate probatum est
nullum actum bonum rationalem esse meritorium
ex condigno augmenti gratiae et gloriae nisi saltem vir-
tualiter referatur ad finem supernaturalem medio aliquo
actu libero ordinis supernaturalis, et id ipsum diligendum est
requisiti actu charitatis [illegible] vero virtualis
non est necessario faciendum medio actu charitatis, sed
sat est si fiat medio actu libero cujuscumque virtutis
infusae unde ut ibidem auctoritate satis sufficienti
hic ut vere contra nonnullos scholasticos probatum est
non solum auget ipsum medio actibus imperatis a charitate, sed
etiam medio actibus cujuslibet virtutis infusae et prae-
terea conditionem laterum esse ut hoc in casu fuerit
de primaria trinitate et fide catholica attingit nisi
augere confitentes verum etiam conjugatos per hanc
tam fidem et operationem bonam placentes deo ad
aeternam ingens beatitudinem pervenire.
4o ex dictis sequitur constat majorem intentionem actus

perfectionem seu consubstantialem valde conducere ad
maius incrementum charitatis [illegible] excel
lentiam ubi ceteris paribus conducere ad maius in
crementum, [illegible] ipse actus illud amplectens [illegible] ad
profundiorem [illegible] obsequium intendit ille qui illum elicit.
dixi aut ceteris paribus quia alioquin potest actus simpli
citer minus excellens obiectum, et ita intensus et ef
ficax, ut superet alium circa obiectum [illegible] nobilius;
et praeterea fieri potest actus charitatis ita inten
sus et efficax ut etiam actum charitatis valde re
missum superet in aliquibus [illegible] secundum [illegible]
seu [illegible] valorem meriti.
Advertendum aut[em] [illegible] maiorem excellen
tiam [illegible] consistere [illegible] illius
[illegible] seu in maiori [illegible] comparatione observantiae
cuius rei probatio et declaratio sunt verba Christi Domini
[illegible] Cum [illegible] in gazophila
cium et multi divites iactarent multa, venit
quaedam vidua pauper et misit duo minuta, id est
quadrantem, convocans [illegible] discipulis suis
ait illis: amen dico vobis quoniam haec vidua pau
per plus omnibus misit qui miserunt in gazophi
lacium: omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt,
haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit totum
victum suum in quo loco venerabilis Beda apud
D. Thomam in Catena [illegible] inquit [illegible] substantiam obser
[illegible] consilentiam pensat [illegible] pendit [illegible]
[illegible] sacrificio seu ex quanto proferat.

[illegible] aliud difficile bonum aperit, etiam conducere
ad augmentum meriti, perfectionis, charitatis, et gloriae
[illegible] [illegible] [illegible] mathei [illegible] gaudere
et [illegible] transferre iubet difficultas. Circa perfectio
nem operationum [illegible] [illegible] [illegible] inquit
[illegible] [illegible] et [illegible]. Tom. [illegible] libro
14 de civitate Cap. [illegible] [illegible] [illegible]
magna obedientia praedicat [illegible] videret [illegible]
difficillima [illegible] [illegible] etiam [illegible]
[illegible] [illegible] valde commendant [illegible] religio
[illegible] magnitudinem [illegible] illi respondet [illegible]
[illegible] perfecta [illegible] obedientia [illegible] difficili
[illegible]. Denique [illegible] [illegible] [illegible] et
difficilius eo maiorem conatum adhibet voluntas magis
[illegible] se ipsam superat [illegible] ut illud assequatur [illegible]
dignum [illegible] maiori laude et praemio apud Deum et homines. Con
firmant [illegible] maioris meriti [illegible] propter Deum [illegible]
valde difficile [illegible] subire mortem [illegible] eligere [illegible]
valde intensum [illegible] quis vult [illegible] vivere [illegible]
propter Deum [illegible] [illegible] maius praemium
[illegible] et illi dixi.
Animadvertendum autem in his [illegible] de dicta [illegible]
provenit [illegible] libera [illegible] [illegible]
et [illegible] evitare [illegible] [illegible]
[illegible] maiorem affectum [illegible] [illegible]
maiorem [illegible] [illegible] agit [illegible] de dicta [illegible]
[illegible] et [illegible] evitare et nihilominus se ipsa
excitat ut illam vincat.

Sed obijciet aliquis inde inferri maioris meriti esse ieiunium hois Deum insufficienter qui facit intensionem bi-tum ansijs intensivis maximam difficultatem in ieiu-nando habet quam ieiunium viri sancti qui diuturna ieiunandi consuetudine maximam facilitatem con-sequitur et adiungendo absolute consequentiam quod illud me-riti augmentum quod ex difficultate oritur hoi Deum insuf-ficienti contingat, aliunde in viro sancto tunc quia multo intensius operatur, tunc quia ieiunium illius et forte per-sonae sanctioris valet magis apud Deum. tunc denique quia vir sanctus ex eo quod nunc vult ieiunare paratus esset su-perare [illegible] difficultatem quam experiebatur [illegible] et vincere posset; fatetur tamen aliquando accidere posse ut ieiunium hois imperfecti sit maioris meriti eo quod contingant aliqua ista praemissa in viro sancto.

Deinde respondeo et maiorem hanc difficultatem quoad ad meritum solet conducere, ut esse de ipso martyrio exemplo operis perfectissimo sed maxime ex intensione actus voluntatis in quo eliciendo intendit maior caritas; quam fieri potest ut quis subeat mortem pro Christo Deo ex voluntate mi-nus intensa quam alter qui aliud opus facilius agere vel sed intensissimo dei amore inflammatus [illegible] militis pateretur mortem si daretur occasio et tunc sine du-bio hic magis mereret quamvis ut haberet aureolam marty-rii quae respicit ad praemium accidentale et sic acciden-dum est. ut alii fortasse doctores affirmant difficultatem operis ad conducere ad maius praemium sale set accidentale.

Ad 3m et ultimum, si illud praeceptum sit de aliquo bono
opere quod sit vel praeceptum aut non, est meritorium maioris
augmenti gratiae charitatis et gloriae, quam si [illegible] de eo
ipso opere magis honestum, [illegible] sunt
tamen pertinet ad virtutem temperantiae, si vero cadat
sub votum pertinet etiam ad virtutem religionis, si ca-
dat sub praeceptum pertinet ad virtutem obedientiae
ergo maiorem laudem. Dixi si caetera sint paria, quia alioquin
[illegible] praeceptum potest esse magis meritorium, si
nimirum qui illud exsequitur habeat promptissimam vo-
luntatem efficiendi illud in honorem Dei, nisi praeceptum
sit quod magis gratum Deo. Et ideo a viris spiritualibus com-
mendatur [illegible] ille subditus qui [illegible] praecep-
to sed cognita voluntate superioris aliquid facit, hoc
enim ipso ostendit promptissimam voluntatem exsequendi ha-
[illegible] cum etiam sine obligatione impleat voluntatem
superioris, et ideo eius exsequutio est etiam obedien-
tiam perfectissima.

Doctrinam huius disputationis fere totam breviter ver-
bis complexus est D. Thomas dicta q. 9 arto 4° [illegible]
[illegible] sententiam theologorum
et utrumque [illegible] tractatus [illegible]
Cum [illegible] charitatis augmento disputatio [illegible]
[illegible] charitate [illegible] gratia et
caeteris virtutibus [illegible] profectione

tertia tractatus pars.

de iis quae simul cum habitu infuso charitatis augentur.

disputatio duodecima.

utrum aucta charitate augeantur gratia et ceterae virtutes infusae et qua proportione.

Ex dictis in 9a disp. constat virtutes augeri gratiam augeri etiam habitum charitatis, quia gratia [illegible] ut [illegible] sed etiam [illegible]. Et cum eadem ratio sit ceterarum virtutum infusarum ut tota etiam [illegible] profluentium eadem ratione dicendum est aucta gratia augeri ceteras virtutes infusas. Sic quidem illam colligit ex 3a parte q. 89 a. 2 [illegible] in fine Caietanus ubi cum dixisset gratiam quam per peccatum lethale amiserat interdum recuperari in maiori, interdum in exiguo [illegible] addit et eadem ratione esse de virtutibus quae ex gratia consequuntur. Illam sic sentire videtur [illegible] infusionem et augmentum virtutum infusarum esse connexum infusioni et augmento gratiae et idem docet ibi Caietanus nec videtur in dubitationem cadere posse.

Illud autem non immerito desiderabit aliquis, utrum
gratia illis et proportione gratia et virtutes augeantur
videmus semper sint ex ipsis habitus equales, an potius
intendum sit inequalitas et quanta differentia ex parte anime
sit. Sed expedire voluit Caietanus loco citato et videtur
qualem [illegible] inequalitas asserenda [illegible] habitus fidei et
spei augeri possunt et soleant in peccatore ubi non est gratia
habitualis. Peccatum quo aliquis [illegible] valde extrema
et tunc a peccato resurgit accipere gratiam et alias virtu-
tes in gratia remisso eo quod disposito [illegible] actus contritio-
nis [illegible] remissionem et gratiam infundat ad [illegible]
dispositionis [illegible] sane [illegible] videtur habitus esse inequales
et fidem et spem esse intensiores gratia. Post [illegible] omnis
virtutes ex humilitate [illegible] proportionem habet ad
augmentum habitus humilitatis quam alias virtutes quae
[illegible] esse non equales [illegible] habitus intensos, et [illegible]
in [illegible] iusto actum humilitatis scilicet gratia et ceteri
habitus augeantur maxime augebitur habitus humilitatis quae
augmentum virtutum [illegible] equalis [illegible] vehementer
[illegible] mixto vivente [illegible] qualitates diversa
[illegible] ab una forma substantiali [illegible] ab alia [illegible]
[illegible] et [illegible] intensionem [illegible]
qualitates vitales [illegible] virtutes [illegible] dimanant a gra-
tia [illegible] erunt [illegible]. Confirmatur [illegible] consentanea
[illegible] virtutes [illegible] nobiliores sunt et magis
[illegible] gratiae esse magis intensas quam
alias ut charitatem et religionem magis quam
temperantiam et [illegible].

in hac re aut sententia vix aliud certi definiri
potest probabile tamen assero inde videtur utriusque
distantiam inaequalitatem ut [illegible] ita in generali et
absolute ut vix dubitandi principium exigere videtur
quod quidem declarabit extendendo habitus [illegible] et
sic quidem recte probat interdum dari [illegible] habitus
habitus fidei et spei magis intensos quam gratia
et ceteras virtutes. Aliquando tamen [illegible] post
[illegible] ille [illegible] elicuerit novos actus meritorios ex
gratia et virtutes illam eminentes [illegible]
nihil [illegible] peccatoris habitus fidei et spei donec
gratia [illegible] per [illegible]
[illegible] illi gradui in quo fides et spes prius
existebant. in [illegible] augent virtutes
nisi [illegible] gratia a qua profluunt, si autem
fidei et spei [illegible] tempore [illegible]
[illegible] donec ipsa
[illegible] operatur [illegible] virtutem.
Ex quo [illegible] et ceterae
virtutes morales infusae [illegible]
[illegible] nisi simul cum gratia [illegible] et
ideo illas augmentum [illegible] mediante augmen
to gratiae a qua profluunt, unde sive eliciat actus
humilitatis sive cuiuslibet alterius virtutis, de
inde augebit virtus humilitatis [illegible]
[illegible] gratiae et [illegible] ad [illegible]
[illegible] positis autem ceteris virtutibus
[illegible] gratiae [illegible] fuerit [illegible].

denique si dicas videri sibi tendi textus vix definiri posse cui in sciat nunc 3ᵃ virtus theologica fidem et spem habere equalem intensionem an potius inequalem, nihil asserimus gratis. Jam si tanta sit intensio et debent virtutes magis intensae et ... collatione, sequitur gratia eadem crescere virtutes. utrum autem ea proportio sit equalitatis arithmetica ita ut a gratia ut unum profluant omnes virtutes intensionis eiusdem, sicut et unum, an potius geometrica, ita ut determinata gratiae intensio exigat etiam determinatam intensionem in singulis virtutibus, in una tamen maiorem, in altera minorem pro cuiuscumque virtutis nobilitate et proximitate ad ipsam gratiam occultum est et in utramque partem disputabile. disputatio 13 utrum aucta charitate et ceteris virtutibus infusis augeantur etiam divina auxilia actualia.

disputatio desima tertia.

utrum aucta charitate et ceteris virtutibus infusis augeantur etiam divina auxilia actualia.

permittendum est una de gratia ut iustus eliciat actus supernaturales charitatis et aliarum virtutum non sufficit ipsos habitus, sed requiri gratiam actualem, id est divinam illustrationem et inspirationem qua ad bene operandum excitet et concursum ordinis supernaturalis qui appellatur auxilium concomitans et quidem iste concursus non impenditur nisi cum iustus operatur et eo quo major aut frequentior quo majori intensione aut frequentia iustus bene operatur. Solum ergo dubitatur an gratia excitans scilicet illustrationes et inspirationes eo frequentiores et intensiores immittantur a deo, quo iustus magis intensum habitum charitatis et aliarum virtutum habet.

Pro parte affirmante facit quod qui magis intensam gratiam et virtutem habet magis diligit a deo sed qui magis diligit a deo uberioribus auxiliis praevenit ergo qui magis intensam gratiam habet frequentioribus et intensioribus inspirationibus excitatur a deo. minor probatur quia dilectio divina, ut pote efficax operatur aliquid in eo quem diligit, sed nihil est quod maiori manifestius sit ad ostentationem huius dilectionis quam auxilium quo iustus praeveniat et roboret, ergo quem magis diligit maioribus auxiliis copia ditat. Confirmatur quia iustus non potest elicere actus supernaturales sine gratia actuali praeveniente, sed qui habet intensiores habitus virtutum, exigit a deo vim eliciendi actus supernaturales intensiores ergo exigit etiam intensiorem gratiam excitantem seu praevenientem. Confirmatur 2° deus ipse fert dona sua ye-
ordina ac proinde peculiari titulo exigit a iustis ut ex

conceant bitis in se et illi magis atque frequen
tius quos bitis sunt intensiore q. ipse etiam con
fert frequentiores et intensiores inspirationes et con
sequentia q alter magis intensus nō potest elici sine
intensiori gratia preveniente, nec potest esse maior
frequentia alterum quam inspirationum et illustra
tionum qq ad eos eliciendos instig excitat.
dicendum tandem est maiorem et intensiorem
gratiis excitantis copiam aut frequentiam adesse aspic
tam maioriem gratis sanctificantis et aliorum habituum
infusorum per negotium predestinationis divinae ma
xime pendet ab hac multitudine, frequentia, inte
et efficacitate gratiae actualium qq preveniunt ad
prosequutionem boni et fugam mali sicut ut tste Ti
dentino sessione 6a cap 5o ipsius justificationis exordiu
in adultis a dei per Xptum iesum preveniente gratia
sumendum esse huius justificationis consequutio
et ad finem usque vite conservatio ad eandem gratiam
maxime referri debent, ut ut elegans Innocen. papa
in epistola ad anasthasium quae legitur in tomo 3o con
ciliorum omnia incrementa probabilium studiorum et in
eius usque ad finem perseverantia et bonae volunt
incrementa ad Xpti gratiam semper sunt referenda
et hec inspirationum copia est illud quotidianum ad
iutorium quo indigemus ad vincendas carnis concu
piscentias et perseverandum in bona conversatione
ut loquitur Celestinus papa in epistola 1a ad episcopos ga
llos cap 6.

Ex quo infert tum perseverantiam in bono usque ad finem vitae et consequenter donum praedestinationis non sit adstrictum maiori iusti bonitati sed electioni gratuitae Dei, efficacitatem etiam et multitudinem gratiarum excitantium idque adstrictam maiori iusti gratiae sed beneplacito divino.

Confirmat et declarat hoc amplius exemplis desumptis ex sacra Scriptura et n. Sanctus etiam cum inspiravit minus in discipulos duos mira et efficacissima gratia excitanti ille persuasus et mutatus est cum tamen multis iustis numquam tam intensa et efficax inspiratio vel inspiratio immittatur. et id ipsum perspicue cernitur in conversione latronis et magdalenae. Sunt praeterea nonnulli iusti qui ita frequenter et intense a deo vocantur ad bonum ipsis quodam modo renitentibus ut de illis verissime dici possit illud psalmi 22 misericordia tua subsequetur me sive ut alia lectio habet persequetur me omnibus diebus vitae meae, cum tamen alii non ita frequenter vocentur a deo.

Roborabit amplius 4° respondendo ad rationem dubitandi concessa 1a maiori distinguenda 2a minore qui plus diligit n. diligit aliquis a deo uno modo dilectione quae est amor amicitiae et qui sic diligit accipit a deo gratiam ius ad gloriam, et auxilia sufficientia ad hanc gratiam conservandam et praeterea qui hoc modo magis amat maiorem gratiam sanctificantem et ius ad maiorem gloriam recipit seu non semper maiora auxilia quae sunt ita connexa gratiae sanctificanti ut ea cum

cente crescant negamus. alteram vero diligit aliquem
a deo dilectione speciali benevolentiae ut re ipsa
gloriam consequatur et a maioribus periculis prae
servet et ipsius maioris amoris fuerit gratiis excitan
tibus tanto frequentioribus et efficacioribus quanto certius
et facilius vult deus illum ad beatitudinem perducere
et a periculis liberare. ex quo fit ad probationem
minoris ut [illegible] semper et ipsius dilectionis prioris dilec
tionis maior copia auxiliorum actualium sit una
cum gratia habituali et ius ad maiorem gloriam.
Ad 1am confirmationem negatur consequentia quando in
tensiorem habitum habet potest etiam cum minus
intensa gratia excitante elicere actum intensio
rem eo quem elicit qui minus intensum habitum
accepit. ad 2am confirmationem distinguendo voluntatem
in deo [illegible] quod efficacem, alteram antecedentem
quae non est efficax: prior quidem sortitur semper effectum
sed mediante illa quod vult deus ab omni iusto habente
habitum intensiorem elici actus frequentiores et inte
siores aliquando semper ita quidem per se loquendo facilliores
tunc ex dictis; posterior autem voluntas non semper sortitur effectum
et mediante illa eatenus vult [illegible] et intensiores
actus elici ab hoc inceptivi quatenus dedit illi principium
magis perfectum [illegible] si ipse [illegible]
impediente [illegible] peccatorum veniam peteret [illegible] a deo si
[illegible] obedientiam [illegible] suam respiceret,
et suam [illegible] [illegible] habitus [illegible]
tam intensi [illegible] semper [illegible] limitata

divina providentia necessitates, ut in dicto 3.o pro blemate singulis praefixit deus certum numerum et efficacitatem inspirationum quem excedere non possunt: et si contingat ut semel et iterum accidit homini iusto necessitatem esse adeo maiorem numerum inspirationum et magis intensas non poterit aliis iustior illum obtinere.

in fine disputationis adverte, licet absolute verum sit numerum et efficacitatem maiorem inspirationum et illustrationum non esse adstrictam maiori gratiae habituali: nihilominus forte esse certam quandam proportionem inter gratiam habitualem et excitantem, itaut maiori gratiae deceant quodam modo frequentiores et intensiores inspirationes nisi hoc obstet peculiare impedimentum gratae fidelitate. Praeter hanc vero proportionem solet deus saepe dare multas plures inspirationes homini habenti minus gratiae sanctificantis quam alteri magis sancto, itaut absolute loquendo ille habeat plures quam iste, immo peccator plures quam amicus ut diximus in disputatione 14 utrum habitus fidei et spei augeri possint et soleant quamvis charitas ipsa non augeatur.

disputatio desima quarta.

utrum habitus fidei et spei augeri posint et soleant quamvis charitas ipsa non augeatur.

sequitur secundum q[uo]d ex dictis [illegible] de fide tamen videtur
tum fidem existere posse in peccatore quamvis gra-
tiam sanctificantem n[on] habeat [illegible] de actu, sed etiam
de ipso habitu in fide intelligendum esse ibidem probabat
et preterea cum sit Caietano, et alijs contra Vega
tenens gratiam et ipsum habitum fidei infundi posse et so-
lere hominibus qui ad fidem convertuntur [illegible]
gratiam requisitam vel statim gratiam sanctificantem
consequantur. q[uo]d autem de fide dictum et de habitu etiam
spei dictum intelligat, n[on] enim eadem ratione de spe
in materia de spe tractatur disp. 33a.

Ex qua doctrina inferri plane videtur habitus fidei et spei
augeri posse in peccatore, ac proinde sine augmento cha-
ritatis, et in eadem ratione infusionis et augmenti gra-
tiae si disponi potest homo ut fidem et spem accipiat qui-
bus indispositus ad gratiam et charitatem disponi
etiam poterit ad augmentum fidei et spei habitus, cum sine
quo augmentum charitatis et sane cum peccator
fidelis possit diu et frequenter se exercere in eliciendis
dis actibus fidei et spei, non videtur credibile nullum
harum virtutum augmentum ab eo recipiendum fore.

Supplicat p. expedienda dicta quibusnam actibus
et qua proportione predicti habitus in peccatore au-
geantur et an statim hoc augmentum consequantur aut a-
gon in [illegible] art. 6 disp. 33a post [illegible] pars
pro advertendum [illegible] q. 114 art.
8 disp. 33a obiectione 1a ex iis quas in fine affert
et disp. 4a vel 4a existimant fidem et spem in se

Catore sl augeri medijs actibus intensioribus, et sl
quoad eum gradum in quo actus excedit habitum.
itaque si alicuius habitus fidei ut sex et eliciat
actum ut septem sl unus gradus additur habitui.
Ubi in peccatore non potest augeri habitus meritorie
potest tamen per modum dispositionis, actus enim qui non est in
tensior habitu non est dispositio ad eius augmentum, quia non au
getur nisi medijs actibus intensioribus et quoad eum gra
dum precise in quo actus excedit intensione.
Gabriel vero in 4 dist 14 q. 2 art. 3 dubio
3 in universum asserit omnem habitum qui augetur
medio actu intenso, augeri etiam medio actu remi
sso. unde cum fides et spes in dicta augeantur medijs
aliquibus actibus saltem intensioribus, augebuntur
etiam iuxta Gabrielem medijs remissioribus.
Tu hactenus dicendum est augmentum habitum fidei
et spei in peccatore fieri eadem proportione, qua aug
mentum charitatis in homine iusto et spe discrimine
quod charitas augetur ob meritum condigni, fides vero et spes
in peccatore ob meritum congrui. ipso conclusio
varias partes sigillatim explicando et probando
prima. tum quod cum elicit actus fidei intensio
rem ille meretur ex congruo augmentum habitus
supposito quod peccator sit capax huius augmenti ipse
actus fidei est optima dispositio cum congruum est
attendi a deo ut habitum augeat quod sufficit ad meri
tum congrui tamquam hoc augmentum statim conferre
sed nullum est impedimentum, sed potius servata

proportione ad minus congruum est statim augeri
habitum fidei elicito actu fidei intensiori, quam
augeri habitum charitatis medio actu intensiori
de quo in disp. 3a diximus esse verum sicut ibidem
dicebamus habitum charitatis augeri non totam la-
titudinem meriti quam in actu reperit et v.g. secundum
gradum in quo habitum excedit, dicendum etiam est
habitum fidei augeri quoad totam latitudinem me-
riti de congruo quod in actu fidei intensiori reperit.

Ratio huius assertionis est habitum fidei statim augeri
si actus fidei aequet intensionem eius sed ille actus
est meritorius augmenti habitus ex congruo et alio-
qui est optima dispositio ut statim habitus augmentum con-
feratur, fatetur enim fidelis peccator quidquid medio
habitu potest excercendo eius vires et efficacitatem
illius ergo consentaneum est ut lucretur augmentum
nec differat vide dicta in simili disp. 3a quare non est
firmum fundamentum opinionis probabilis et argumentis
nulla enim ratione probari potest actum qui non est inten-
sior habitu fidei non esse sufficientem dispositionem ut ipse
habitus augeatur.

3a assertionis prius si actus fidei sit remissior habitu
merito quidem de congruo maiorem gradum habitus
sed illum non confert a deo donec fidelis sufficienter
disponat eliciendo actum aeque aut magis intensum.
Probanda est et explicanda haec doctrina ex dictis quoad
disp. 9a et 10 probatum est in ipsis meriti augmen-
tum gratiae et charitatis mediis actibus remissioribus

per illud conferri, donec eliciat actus saltem aeque intensus, est eadem vero cum eo solo discriminat quod actus charitatis mereatur ex condigno, actus vero fidei in peccatore non nisi de congruo.

In fine huius difficultatis ubi notandum est cum habitus spei supernaturalis non possit esse in peccatore sine habitu fidei, bene tamen e contra, sicut etiam nullus augeri posse habitum spei quin augeatur habitus fidei, ex quo in de illis actus qui fuerint dispositio ad augendam spem consequenter disponere ad augmentum fidei, non tamen e contra quia disponit ad augmentum fidei disponi ad augmentum spei, itaque actibus spei quibus augetur eius habitus, auget etiam fidei actibus [illegible] fidei fides auget [illegible] in aliud [illegible] disputatio ultima utrum charitas bene dividatur in incipientem proficientem atque perfectam

Disputatio decima quinta et ultima. Utrum charitas bene dividatur in incipientem, proficientem, atque perfectam.

S. T. in arto 3° verte distinguit triplicem modum
quo charitas potest esse perfecta prior est ex parte
obiecti scilicet diligibilis, et sic, illa charitas perfecta
quo deus se ipsum diligit, perfecta est quia solus deus
se ipsum diligit quantum diligibilis est et in hac
velut assequita sine amoris ad deum amantem con
sistit prior modus perfectionis. posterior est ex parte dili
gentis et sic illa charitas dicitur perfecta, qua quis
in aliquis amat deum quantum potest attentis
viribus gratis quas deus voluntatem creaturam dona
re voluit. etc.

ex quo patet saltem charitatem beatorum esse per
fectam quia semper actu diligunt deum quantum
possunt attentis viribus gratis unde proverbior 4°
dei iustorum semita quasi lux splendens procedit
et crescit usque ad perfectum diem, id est usque
ad visionem claram dei in patria, ubi charitas per
fectionem consequuta est sic ut explicant S. Greg. hom. 5a
in Ezechielem et Beda libro 1 in proverbia tomo
4° dubitatur utrum etiam in via consequi possint et so
leant iusti perfectionem charitatis. pro parte negante fa
cit 1° quod apostolus perfectionem non fuerat consequutus
ipse testatur ad philippenses 3° nullus igitur alius affir
mare audebit se illam consequutum fuisse. et [illegible]
nis 4° perfecta charitas foras mittit timorem, in hac
autem vita omnes timent peccatum et peccati poenam ergo
nullus habet perfectam charitatem. 3° charitas in hac
vita semper potest magis ac magis augeri quam

q. attingit perfectionem. ~

Pro parte vero affirmante adsunt varia testimonia praesertim 1a Joannis 4o si diligamus invicem deus in nobis manet et charitas eius in nobis perfecta est et plures sunt in hac vita qui se invicem diligunt q. deinde in aliis locis invitat nos deus in hac vita ad perfectionem matthaei 5o estote perfecti genesis 17 ambula coram me et esto perfectus et 2 corin. 13 perfecti estote denique aliquos iam perfectos agnoscit paulus ad philippenses 3o dicens quicumque ergo perfecti sumus hoc sentiamus. ~

ut his testimoniis consulam et simul veritatem declarem distinguere oportet duplicem perfectionem ex parte ipsius diligentis unam quae in eo posita est quod homo iustus ita diligat deum toto conatu ipsius potentiis viribus ut nullumque peccatum committere possit et haec propria est beati. alteram quae in eo consistit quod homo saltem amet teneat deum ut bono creato nec violet divinam legem in materia gravi et haec perfectio est intrinseca atque essentialis charitati quam deum habet unum lethale peccat. et in hanc acceptionem charitas cuiuscumque iusti perfecta est quamquam habere potest additamentum perfectionis accidentalis prout mediante illa iustus magis adhaeret deo et recedit ab amore creaturarum. ~

attenta q. hac accidentaria perfectione distinguit D.T. in arto 9o tres gradus seu status charitatis, quidam enim dicuntur habere charitatem incipientem, et proficientem

primum insistunt in evellendis pravarum inclina-
tionum spinis et vitandis peccatis gravibus. alii habent
charitatem proficientem eo quod potissimum incum-
bunt in studium augendi virtutes, alii denique ha-
bent charitatem perfectam eo quod potissimum stu-
dent adhaerere deo. et in idem redeunt illi tres status
quos viri spirituales distinguunt. scilicet viam purga-
tivam quae respondet charitati incipientium, illuminati-
vam quae proficientium, et unitivam quae perfectorum.

ex dictis patet quid conveniat testimoniis pro
parte affirmante adductis. 1um persuadet in hac vi-
ta obtineri in justis perfectionem charitatis [illegible]
tum, et 3um [illegible] sunt de iis gradibus perfec-
tionis accidentalis quos diximus convenire posse charita-
ti in via praesenti [illegible] et 2o quam denique de iis qui
in praedictis charitatis gradibus proficere student.

ad testimonium [illegible] negantis [illegible] apostolus
fatetur se non habere in hac via perfectionem charitatis pa-
triae. deinde testimonium joannis [illegible] explicat
[illegible] charitatem quam valde fervens [illegible]
excludere timorem servilem non filialem sic s. aug.
in psalmum 18. deinde ut [illegible] excludat [illegible] et
mundanus timor [illegible] pro xpi dei amore
liberos perfecte reddunt xpi dei servi. sic s. ambrosius,
s. augustinus et fortunatianus apud vegam 6 in tri-
dentinum cap. 25. denique ut [illegible] ab hoi-
bus [illegible] charitatis vix timeri dicam [illegible] constat
s. gregorii ab apostolo ioanne charitatem in hac vita

ut posse aliquo modo perfectam. ad 3um denique respondetur charitatis perfectionem in altera vita in eo consistere quod augeri non possit in hac vero vita solum requiri ad charitatem perfectam id quod explicatum est commentarius in artes 10 11 et 12

Commentarius

in articulos desimum, undesimum et duodesimum questionis huius 24.

in arto 10 rogat S. T. utrum et directe diminui posse charitatem; affirmat. v. dici non posse indirecte diminui quatenus plenè venialibus et alia exercacio charitatis semper disponit ad eius corruptionem, in arto 11 docet charitatem vis amissi posse ut tamen charitatem patrie. in 12 charitatem destrui quolibet peccato lethali. ttt Aug de causa diminuente et destruente supernaturalem habitum charitatis dispositione tamquam charitas amitti posset et re ipsa amittatur

tractatus quartus.

de causa diminuente et destruente supernaturalem habitum charitatis.

disputatio prima.

utrum charitas amitti posit et re ipsa amittatur.

Calvinus ut refert Cardinalis Bellarminus tomo 3.o libro 3.o de iustificatione cap.e 14 n.o 1 contra Catholicos, et etiam 1.a pleros que Lutheranos et alios hereticos existimavit iustitiam ac proinde charitatem non posse amitti et si aliqui interdum eam amisere videantur credendum potius esse nunquam illam habuisse quem errorem multo retro seculis docuerant Iovinianus et Pelagius ut auctor est S. Aug. tomo 6.o libro de heresibus quando ille dicebat hominem accepto baptismate non posse peccare hic vero vitam iustorum in hoc seculo nullum habere peccatum, consequenter gratiam et charitatem amitti non posse nisi in gravium peccatum.

Probari videtur hic error nonnullis sacre Scripture testimoniis Canticorum 8.o aque multe non potuerunt ex-

tinguere charitatem, unde Concludat illud apostoli ad romanos 8° Certus sum quod neque mors neque vita neque Creatura alia poterit nos separare a charitate dei. 1ª Corinthios 13 Charitas numquam excidet Ioannis 4° qui biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in aeternum sed fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam, ubi sermo est de spiritu sancto seu ipsius gratiae et charitatis, 1ª Ioannis 3° qui natus est ex deo filii et per gratiam et charitatem non potest peccare quoniam ex deo natus est id est non amittere charitatem quam solum peccatum excludit et ibidem cap. 2° si fuissent ex nobis scilicet per gratiam mansissent utique nobiscum id est charitatem quam nobis communicant non amisissent et Ioannis 10 Christum esse oves meae vocem meam audiunt et nemo rapiet eas de manu patris mei.

Dico tamen 1° charitatem viatores amittere posse et solere. Est enim fidem certa quam amplectuntur S.P. et illius interpretes in art. 11 atque omnes Catholici doctores cum magistro in 3° dist. 31 et alibi. Probatur 1° testimoniis patrum. Ezechielis 18 Cum averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem morietur in his; iustitia autem idem est quod gratia cum fide, spe et charitate, id est potest autem sacram illam averti homo iustus a charitate sed fidem illam amittere. Matthaei 24 quoniam abundabit iniquitas refrigescet charitas multorum id est extinguetur. Committet ad galatas 5° evacuati estis a Christo

gratia excidisse et ad hebraeos 6° impossibile est eos qui
semel sunt illuminati et gustaverunt, facti sunt
Spiritus sancti et prolapsi sunt rursus renovari
ad penitentiam et cet. ergo labi possunt iusti et
amittere gratiam prius acceptam.

2° probatur exemplis ab ipsa sacra scriptura petitis in
qua fit mentio de pluribus qui aliquando iustificati
fuerunt ac proinde divinam amicitiam et charitatem
amiserunt nam Lucifer et eius sectatores
cum in gratia et charitate conditi essent ab illa
exciderunt peccando, nostri primi parentes iustitiam
in qua a Deo constituti fuerunt perdiderunt.
David, Salomon, Sanctus Petrus, Iudas, et alii
aliquando fuerunt iusti quorum tamen lapsum scriptura com
memorat.

3° ut alia patrum testimonia praetereamus [illegible]
statae Concilii tridentini sessione 6ª capite 14 qui
ab accepta inquit iustificationis gratia per pecca
tum exciderunt rursus iustificari poterunt et
capite 15 ait quocumque peccato mortali amitti
gratiam iustificationis. et canone 23 si quis
hominem semel iustificatum dixerit amplius pecca
re non posse neque gratiam amittere anathema sit.

4° demum id ratione ex S. T. in art° 11 et 12 licet
charitas tantam inclinationem considerata non
possit amitti, tamen nihil efficere possit quod se ipsam
destruat ut patet et similiter licet attenta Spiritus sancti
motione [quae] ad amandum Deum inclinat amitti

charitas requirat, eo ipso Deus esset, et inclinet ad amorem sui nec potest in sensu composito effici aliquid huic amori contrarium: attenta tamen materia in qua recipitur charitas, nempe voluntate creata, quae est defectibilis, est potest charitas amitti in hac vita, quia potest quis illam habet avertit a bono divino et efficere opus contrarium charitati. Confirmatur quia viator potest et solet peccare lethaliter ergo potest et solet amittere charitatem, quae cum illo est incompatibilis ut patebit disputatione sequente.

Dico 2o charitas patriae nec quoad habitum nec quoad actum amitti potest. sic sanctus Thomas et interpretes eius. Ratio unicuique patet quod et quidem habitus charitatis de lege communi amitti non potest sine culpa lethali, beatus autem nec lethaliter nec venialiter peccare potest ut in materia de beatitudine probatum est. actus vero cum sequatur necessario visionem Dei, et de integritate beati illum cohibere; alioquin vero Deus non cohibet sed potius vult illum amorem universaliter durare; quare de absoluta potentia utrum possit Deus a beato in patria habitum aut actum charitatis certissimum est id nunquam esse facturum et ita absolute verum charitatem patriae amitti non posse.

Oportet autem breviter explicare duas vias quibus D. T. in actu probat istam assertionem, dicit quod simul dicit primam inter charitatem viae et charitatem patriae prima est illa quia per se expellit totam ... charitatem non potest amitti, bene tamen illa quae totum

totam capacitatem non replet, et charitas in patria replet totam capacitatem quia subiectum ubique voluntas non aut in via; charitas in patria amitti non potest bene aut in via, maior est, eo ipso quod explet totam capacitatem subiecti, et restat aliquid explendum ab alia forma, ac proinde subiectum sibi tendi aliam, et cum forma propter magis amittat nisi ob indispositionem alterius, est plane tam amitti non posse, unde forma celi propterea non potest corrumpi quod explet magis totam capacitatem, minor probatur eo ipso quod beatus intueatur deum ut est in se, non potest eius voluntas non ferri in tam excellens bonum toto conatu ipsi possibili ex potentia et auxilii divini, unde perfecte possidet ab amore divino etiam extra hi, proinde ac si alia forma illi incompatibilis opponere non potest, in via aut non habet charitas tantam perfectionem, sed potius indifferens manet voluntas ut erga bona sensibilia charitati contraria afficiatur, ac proinde ut eliciat actum peccati quo charitatem amittat.

Posterior pars probatur, charitas patriae inclinat voluntatem in summum bonum quod clare videt non autem charitas viae quia illa amitti non potest, haec vero potest, maior est communis apud doctores, et indicat ratio quam posui ad agendum gratia facit ut obiecta talis actus separent bonum, sed charitas in patria facit ut semper separent nisi summum bonum, vel aliquid contrarium deo videat dignum absolute aliquo amore, in via aut ... proponit bonitas dei ut esse

n'o occurrere obm mala quae bonitas absolute alicui voluntatem p. charitatem in patria amisit n' potest be ne similiter in vita sit consequentia p charitas n' amittit nisi p amare aliqd contrarium primus bonitati. ~

Advertendum est tamen antes dicta aut habitum voluntatis tal inclinare ad asserandum quasi fruit obm videlicet bonum ut figurare ipsum habitus quae qui habit aut effective hic cujus cognitionem bitus voluntatis nec est cognitio nec efficit cognitionem obi dolet p. tota voluntas inclinante habitus et alte valde propendet in aliqd obm inclinare simul intellectum (ob valentem hanc facultatem connexionem) ut in obo ipso consideret rationem boni, sic n' nec te dici solet prava voluntatis affectionem quae magni momenti ut intellectus iudicet bonum et verum quae illud erga qd affecti sumus tamen p. voluntas tanto affectu feratur in idem medio actu charitatis in patria id ipsum valde iuvat intrinsecus stimulum illius momenti quae bona consilia deo comparia unde fit voluntatem n' aspici erga illa ut proinde n' amittere charitatem secus v. g. idis viatoribus qui n' ita erga eadem affecti sunt. ~

Ad testimonia sacrae scripturae pro heretico errore adducta v. ad primum sensum quae efficacitatem charitatis quae tantam ut nullae tribulationes eam destruere possint si instus qui illam habet n' velit, secus sive sit et idem fere sensus est omnis testimonii in q contem

dit paulus charitatem nunquam excidere id est nec
in hac vel in futura vita defecturam, secus si
quis voluntate sua illam perdat, sicut enim deus
gratiam et charitatem in eo qui voluntarie illa
non perdat perficere ad extinguendam poenam aeter
nae damnationis et ad tribuendam in hac vita gradua
lem sanctitatem. cuius testimonium sicut deum
iustus in gratia et charitate permanet non posse
peccare lethaliter quod certum est. unde probat ipse
qui iustum peccare et peccando cadere ab amicitia
et charitate. in 2o. termino est de hereticis, ut [illegible]
quorum heresis tandem manifestatur et fine a catho
licorum consortio recesserunt. ex nobis inquit ioan
nes prodierunt, quod si fuissent ex nobis non [illegible]
sed non erant ex nobis, quia verum fidem non habebant
[illegible] firmam et constantem, si
[illegible] non defecerunt ab ea, itaque a nostro consortio
separaverunt. in ultimo [illegible] ibi ait [illegible]
esse de [illegible] qui non [illegible] in
[illegible] peccato vel damnabunt [illegible]
[illegible] peccare et [illegible]
charitatem [illegible] postea [illegible]
[illegible] quodlibet peccatum mortale [illegible] charita
tem [illegible] veniale

disputatio secunda.

utrum quodlibet pecca

tum mortale destruat
charitatem, nu
llum vero ve
niale #

Lutherus ut refert Valentia ... puncto 4 in fine existimavit gratiam seu charitatem ... amitti per illud peccatum quo quis non certo credat se esse iustum et Michael Baius damnatus in bulla Gregorii 13 infra referenda docuit veram charitatem esse simul cum peccato lethali.

Contra tamen catholica doctrina est charitatem habitualem destrui quocumque peccato lethali nullo autem veniali et quidem in materia de peccatis [illegible] late ostendimus hoc esse discrimen inter peccatum veniale et mortale quod illud probabiliter convenit divinam amicitiam ac proinde habitualem charitatem hoc vero illam excludat nunc autem breviter afferenda sunt nonnulla quibus convincitur charitatem habitualem excludi a quolibet peccato mortali. In primis Iacobi 2 quicumque totam legem servaverit, offendat ~~autem in uno factus est omnium reus id est contemnit absolute et simpliciter peccatum~~ ... ac proinde

divinitatem deo et dignum aliquo [illegible] pro [illegible]
[illegible] Cardinalium [illegible] [illegible]
et ad Corinthios 6° excludunt a regno dei [illegible]
credendo [illegible] divina [illegible] contra fidem
peccant, et etiam [illegible] ob alia crimina [illegible]
[illegible] dubitare [illegible] illam [illegible] fidem
[illegible] deo falsitatis [illegible]
[illegible] veritatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]
lethali [illegible] [illegible] et [illegible]
charitatem et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infidelitatis [illegible]
[illegible] amisit charitatem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illius [illegible]
[illegible] [illegible] lethalia.
[illegible] vel g. f. in [illegible] mediante cha
ritate [illegible] deo [illegible] antepon[en]do illius amicitiam
et observantiam divinam [illegible] gravi [illegible]
[illegible] rei [illegible] lethalis
amisit [illegible] et [illegible] bonum
[illegible] amicitiae et observantiae divinae
[illegible] amisit [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] charitas [illegible]
[illegible] [illegible] dependet a deo
[illegible] [illegible] et con

[illegible] [illegible] reddit despicientem [illegible] in Deo
[illegible] summum [illegible] [illegible]; ad
quod reddit hominem absolute inimicum Deo, excludit
habitum charitatis. Et quodlibet mortale reddit
hominem absolute inimicum Deo, ergo quodlibet peccatum
lethale excludit habitum charitatis. Minor et con-
sequentia [illegible] [illegible] habitus charitatis reddit
hominem absolute amicum Dei ut dictum est [illegible] co-
dit [illegible] incompatibilitate [illegible] quodlibet mortale
quod reddit absolute inimicum absolute inimi-
citia excludit absolutam amicitiam [illegible].
Ex quo et licet habitus fidei et spei [illegible]
quodlibet peccatum lethale [illegible] habitus
charitatis [illegible] charitas reddit hominem
amicum [illegible] Dei et [illegible] et [illegible] quod
dixit S. T. [illegible] charitatem [illegible] contra-
[illegible] [illegible] ad Deum [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] ad Deum [illegible] re-
bellionem [illegible] charitatis ut
ad amicitiam, [illegible] voluntatem
[illegible] divinae et Dei [illegible] culpa lethalis
[illegible] [illegible] divinae [illegible] exclu-
dit habitum charitatis.
Dubitabit tamen aliquis an quodcumque
peccatum lethale excludat [illegible] charitatis
[illegible] charitatis [illegible] inferatur ex
[illegible] a peccato lethali [illegible] perfecte voluntatem
[illegible] divinae et [illegible] quamcumque [illegible] in [illegible]

[illegible] contrariis actu [illegible] efficaciam contrariam.
Deinde si peccatum veniale mortale compatitur
cum actu efficaci charitatis, ut fuerit [illegible]
compatibilia [illegible]; etiam si quis [illegible]
Deum super omnia ut profiteatur condignum [illegible]
[illegible] offerret Deo pro peccato lethali quod commisit
[illegible] distinctam [illegible] et [illegible]
de incarnatione, ex lege [illegible] in contritione
[illegible] ipso actu [illegible] efficaci [illegible] chari
tatis [illegible] sufficienti [illegible] ut [illegible]
[illegible] excludit peccatum [illegible]
[illegible] actus efficax charitatis [illegible]
[illegible] lethali [illegible] dilendum [illegible]
[illegible] incompatibilia [illegible] efficax charita
[illegible] Deum et legem eius [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] mortale [illegible]
[illegible] legis [illegible] divinae [illegible]
[illegible] volunt [illegible] talis [illegible]
[illegible] excludunt,
[illegible] ad [illegible]
contrarietas [illegible] efficaciam [illegible] ad [illegible]
[illegible] incompatibilitate [illegible]
[illegible] ex [illegible] etiam Dei
[illegible] veniale [illegible]
[illegible] charitate [illegible]
[illegible] vel [illegible] efficax
[illegible] subiective [illegible]
[illegible] Dei [illegible] destrueret
[illegible] efficere peccatum mortale [illegible]
[illegible] oporteret [illegible] [illegible]

ut potest [illegible] adiuvare voluntatem ad peccandum
aliquid fortius ipse causa peccati p. ut patet [illegible]
tamen [illegible] sicut peccare mortaliter.
p. v. attinet ad actualem [illegible] existimans etiam ut
ipse peccatum lethale actuale et habituale simul
cum illa [illegible] eadem [illegible] et eadem
non [illegible] gratia [illegible] ostendimus [illegible]
[illegible] et peccatum lethale
esse [illegible] incompatibilia.

Una superest obiectio [illegible] etc. licet pecca-
tum lethale [illegible] commissum excludat habi-
tualem [illegible] caritatem amoris Dei, illud tamen quod ex
ignorantia invincibili commissum ut videtur cum eo [illegible]
incompatibile non contingere potest aliquem pecca-
re lethaliter existimando [illegible] potest Deo
[illegible] cum eo [illegible] compatibile [illegible] charitate quo
[illegible] debet [illegible] legem et [illegible]
[illegible] divinam conformat, ob ignorantiam [illegible]
inadvertentiam potest [illegible] attentio [illegible] contradi-
[illegible] ob tamen potest voluntas elicere actum
[illegible] amoris et actum peccati lethalis.
[illegible] esse ex lege divina esse incompa-
tibilia ut dictum [illegible]
amorem erga eum cum eo qui lethaliter peccat [illegible]
ex ignorantia, sive existimans etiam ex [illegible] esse
incompatibilia, ut late probavi in [illegible] de peccatis
[illegible] ignorantia [illegible] aliquam
actualem [illegible] subdo

[illegible] voluntatis [illegible] est peccatum mortale [illegible]

[illegible] vere [illegible]

[illegible] divinam legem et [illegible]

[illegible] probabile non excludit [illegible]

[illegible] legis

ad [illegible]

[illegible] invincibilitatem [illegible]

[illegible] contradictioni, at peccatum mortale [illegible]

[illegible] cognitionem [illegible] obiectum charitati[s]

[illegible] cognitione [illegible] peccatum et [illegible]

sicut [illegible] contradictorias [illegible]

[illegible] peccatum mor-

tale expellat charitatem [illegible] moraliter et demerito-

rie [illegible] potius efficienter et phisice.

Disputatio tertia.

Utrum peccatum mortale expellat charitatem solum moraliter et demeritorie, an potius efficienter et phisice.

1a sententia affirmat charitatem [illegible] demeritorie [illegible]

[illegible] peccato mortali [illegible] Durandus [illegible]

[illegible]

ptis dicend. et sequentes Consilij ... stare ex gabriele
in 1o dist. 41 q. 4a arto 3o dubio 3o ... et 4a
... senta docet efficient etiam et physice ex se
ti charitatem a peccato lethali sic D. T. in arto 20
et clarius Caietanus ibidem banes dubio 1o valen
tia puncto 4o granel tract. q. 113 arto 3o disp. 4a
et medina ibidem ad finem arti addit valentia li
mitationem ut minimum hec senta vera, loquendo
peccatum est commissionis et actuale, de pure omi
sionis q. tunc nihil est quod possit expellere chari
tatem quoniam non expellet dominio banes
Ditas huius disputationis facile expediri sicu
ri sup. paulo distinguunt et declarauerunt. Cum exactu
peccati lethalis dicere in via aliqd reale physicum
qd contrarium sit directe charitati ... illam
que proinde expellat et ideo falsum est ... peccat
peccati lethalis non producit aliam entitatem
cum nec situm malam vitiosam hic ad unitum
sit expellere charitatem supernaturalem quibus
habitualibus non contrariantur nisi ut in ...
dictibus ... peccatum lethale
mera omissio a qua proinde nihil physicum produ
ci potest.
2o nimel sic post tamen aufert duos modos
ut explicari potest senta D. T. et veritas illorum est
peccatum lethale idem efficient physice expellere cha
ritatem, quod mederet ab ... supplementum necessaria
est ad ... et contributionem illius etiam

[illegible] ... [illegible]
verbum illius [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
respondetur per dispositionem ad [illegible] ... [illegible]
ille [illegible] ... [illegible] ... ad [illegible]
[illegible] ... destruit dispositionem requisitam
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... charitas
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... ad illam [illegible] ... producit [illegible]
[illegible] ... qui [illegible] ...
[illegible] ... cum [illegible] charitas ... dependet.
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... et charitas requirit [illegible] dispositionem
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... dispositionem [illegible]
[illegible] ... qui [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ad deum [illegible] actio [illegible] ... [illegible]
[illegible] secundum [illegible] totale.
2o. [illegible] hanc physicam et [illegible], ut ita
[illegible] ... peccatum [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] et in
charitatis [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... gratiam per charitatem [illegible]
[illegible] ... in quo conveniunt [illegible]

sentit, jo velatis non indigent alia probatione quae
fiuntur quae illata et dicta praecedenti.
2a. prob. peccatum lethale si illius opia attendat
expellit charitatem habit. et fidei per se tolerant
et quidem per se expellat fidei, pb. q. [illegible] ista
peccati est incompossibilis charitati quidem fidei tamen
sit aliquid constat ex dictis praecedenti [illegible]
[illegible] [illegible] quae provenit [illegible]
fidei per incompossibilitas charitati et peccati letha
lis provenit ab [illegible] fidei [illegible]
si peccatum mortale sit conclusio illa [illegible]
Ex his principiis resolvimus quae sequitur [illegible]
[illegible] et compossibilis charitati, si [illegible]
[illegible] sit [illegible] realis, et principio [illegible]
[illegible] habet fundabat dicere principio [illegible]
[illegible] constituere ad [illegible] sit [illegible]
[illegible] spirituale [illegible]
libertate [illegible] et in hoc [illegible] peccatum
lethale esse [illegible] contrarium charitati [illegible]
contrariat [illegible] in aliquam intrinsecam legem aut con
[illegible] per ob [illegible] ipsius charitati [illegible] peccati
sive hoc sit [illegible] positivam, sive negatio [illegible]
[illegible]
3. deinde [illegible] esse efficientem
per [illegible] ut [illegible] peccatum vi
[illegible] charitatem expellat. [illegible] peccati
ad charitatem fundat in [illegible] intrinseca peccati in
nullo [illegible] per solo [illegible] quo videtur gravis lex

a divina [illegible] et [illegible] [illegible] proprio [illegible] ad charitatem [illegible] ipsam [illegible] peccati [illegible] et [illegible]

[illegible] expellit [illegible] [illegible] physice [illegible] peccati. Caeterum id [illegible] et [illegible] probat charitatem [illegible] peccato [illegible] contrarii. Contraria [illegible] contrariorum, effective vero [illegible] contraria [illegible] probatio [illegible] proprio [illegible] expellere [illegible] producit [illegible] intrinseca [illegible] expellit [illegible] expellit charitatem [illegible] et [illegible] certa [illegible] calorem, [illegible] et [illegible] expellit frigiditatem [illegible] [illegible] intrinsecam [illegible] excludit charitatem [illegible] [illegible] physice [illegible] [illegible] illius.

Sed obijs 1° peccatum [illegible] excludit etiam charitatem [illegible] [illegible] est contraria [illegible] esse [illegible] unum [illegible] morale. Confirmatur Contraria sunt sub

sub eodem genere sit charitas et peccatum, ut plane sub
eodem genere [illegible]. R. concessis maiori et minori sit
negando consequentiam et ad probationem dicitur [illegible]
moralis quia habet [illegible] placito humano [illegible]
[illegible] illam et aliam [illegible] physica [illegible] habet
ex generatione sit [illegible] dicitur aliquid morale. Respondeo
[illegible] praeterito [illegible]
[illegible] morale [illegible]
[illegible] in illo peccato [illegible] et [illegible]
[illegible] incompossibile charitati [illegible]
[illegible] contrarie [illegible]
[illegible] stricte [illegible] contrarie [illegible]
[illegible] incompossibilitas [illegible]
[illegible] compossibilitas [illegible] ille
supernaturalis [illegible] et [illegible]
[illegible] plena [illegible]
[illegible] peccatum veniale [illegible] contrarium charitati
[illegible] plena deliberatione contrarium [illegible]
peccatum mortale [illegible] charitatem [illegible] physica [illegible]
negando consequentiam [illegible] plena deliberatione [illegible]
[illegible] libera et consequenter [illegible]
peccatum [illegible] et [illegible]
[illegible] physica contraria charitati [illegible]
[illegible] charitatis supernaturalis diminui possit

Disputatio quarta.

Utrum habitus cha-
ritatis superna-
turalis dimin-
ui possit.

ex [illegible] ad dubitandum [illegible] possit diminui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habitus charitatis diminuitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] supernaturalibus
[illegible] ex [illegible] de [illegible] deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diminuere [illegible] charitatis [illegible]

Item [illegible] diminuisse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] refert verba [illegible]
[illegible] [illegible] probabilem [illegible] videntur [illegible]
in relectione de augmento charitatis [illegible]
[illegible] [illegible] esse probabilem.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] peccata [illegible] [illegible] deo [illegible]
diminuerunt [illegible] [illegible] absoluta [illegible]
[illegible] [illegible] applicari debet etiam venialibus [illegible]
absolute peccatorum [illegible] etiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] charitatem [illegible] venialis [illegible] diminui

volendo charitatem

suadet etiate [illegible] sui valde serio commendant fugam venialium [illegible] multitudo tandem possit obruere animam et illam reddere inimicam deo sicut [illegible] venialium diminui [illegible] charitatis et gratiæ donec tandem [illegible] . videbis testimonia in tractatu de peccatis [illegible]

3° peccata venialia diminuunt amicitiam dei erga hominem [illegible] et [illegible] charitatis [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deo [illegible] charitatis [illegible] [illegible] [illegible] multiplicant [illegible] venialia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] donec tandem [illegible] gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicitiam diminuere. Confirmatur [illegible] [illegible] charitatis [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] peccata mortalia.

4° quilibet actus [illegible] [illegible] charitatis [illegible] [illegible] quilibet actus [illegible] etiam venialis [illegible] charitatis [illegible] diminutionem. Confirmatur [illegible] peccatum veniale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] charitatis [illegible] diminutionem charitatis.

Dico tamen [illegible] charitatis [illegible] multitudine peccatorum venialium diminui [illegible] [illegible]

vocali Caietanus, banes, aragon, et valentia in tertia q. 5o
antissiodorensis, albertus magnus, petrus, ricardus, durandus,
et ervilus apud cartusianum, s. alexander 4 p. tertia q. 15
membro 3o art. 3o, s. 4o ad ultimum, gregorius in 2 dist.
17 q. 1a art. 2 ad dubium 2o, gabriel in 4 dist. 16 q. 3a art. 2o
notabili 1o et 2o. Cuius sententiam docet quam valentia esse ut
verissimam, banes contrariam inquit falsissimam quam quis
an temeraria et periculosa, alii simpliciter insolubilem et
temerariam vocaverunt.

Probatur 3. pars. peccatum veniale non potest diminuere charitatem
effective aut demeritorie, sed quod idem est physice aut
moraliter, nullo modo diminuit, pars probat quia illis non potest
diminuere effective seu physice nam culpa venialis non attingit
habitum charitatis ideo non habet contrarietatem cum illo habitu
et charitatis respicit ultimum finem, aliis non contingit circa
finem voluntatem anteponendo deum et amicitiam illius aliis
rebus: culpa vero venialis potius respicit media, nec [illegible] deum
aliquid peccata venialia 1o demum ultimum finem [illegible]
et omia offendunt ipsum deum sed quod illa non reliquunt con
inversionem voluntatis et ultimi finis, nec antefonendo aliam
creaturam amicitiae divinae quam charitas habet effectum amicis
itaque per verbum s. th. et physicum et ita nova vera cha
ritatis in hoc consistunt quod diligentes anteponat deum et eius
amicitiam omnibus rebus. ut proximum [illegible] seminaria faciunt
quia [illegible] perfectam aut ponit creatura deo illius amicitiae
ut contrariantur habitui charitatis aut saltem illum physice effi
cient diminuere possunt. denique [illegible] demerito
rie posse charitatis habitum diminui a peccatis venialibus probat.

idem q. dd q. deus n. plus avertit ab hoc gravando a deo sed

solum n. sufficit venialis ut avertit a deo ut aliquis sine

illo nihil anteponit ipsi deo aut eius amicitiae q. deus n.

aufert ullo charitatem. pba Conseq. ob

ps [illegible] c. nisi ponere [illegible] ullius [illegible] et [illegible]

[illegible] voluntatem: [illegible] si deus ob culpam venialem auferret

aliquid [illegible] auferret ab hoc [illegible]

[illegible] absolutum [illegible] ad anteponen

dam aliquam creaturam amicitiae divinae auferret ullo

[illegible] et [illegible] charitatem, qui inclinat ad anteponendum

[illegible] amicitiam di. [illegible] peccatis venialibus

diminutionem charitatis [illegible]

[illegible] charitatis [illegible] augeri et di

minui [illegible] sed [illegible] venialia illam minuerent, simul

augeretur et diminueretur [illegible] peccatis venialibus di

[illegible] [illegible] opinione vero [illegible]

gradus [illegible] et [illegible] et [illegible]

[illegible] infundi [illegible] gradus [illegible]

[illegible] [illegible] opinione [illegible] charitatis

[illegible] simul augeri et diminui [illegible]

augeat [illegible] ob [illegible] gradus [illegible]

[illegible] gradus [illegible] simul

illius [illegible] illam [illegible] vero [illegible] diminutione

charitatis [illegible] licet idem [illegible]

[illegible] et [illegible] tamen voluntas

simul [illegible] [illegible] charitatis [illegible]

[illegible] bonis, et aliae [illegible] illam

bonis [illegible] [illegible] [illegible]

virtutibus et aliis [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] valente [illegible] et [illegible] inferioribus facultatibus

[illegible] libri [illegible]

[illegible]

[illegible] caritatis [illegible] tandem

illam [illegible]

[illegible] caritatem [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible] in [illegible] caritatis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] caritatem et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ad tertium [illegible] ista symonia quae [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ostantibus [illegible] sicut vero [illegible] separatio
[illegible] incidentalem [illegible] [illegible] favorit [illegible]
[illegible] explicabit mihi [illegible] de venialibus ad
[illegible] [illegible] continuandum [illegible] venialia
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] venialia [illegible] [illegible] charitatis
ad [illegible] [illegible] absolute. et ad primam
probationem: [illegible] [illegible] consistere [illegible] [illegible]
favore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] in eo [illegible] velit [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] necessaria ad conservationem perfectam
et predictionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et ideo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicuntur
ad [illegible] [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] venialium [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] bonis operibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] solet [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] dulcedinem ex charitate
[illegible] [illegible] probationem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] amicitia
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] qui culpis levibus [illegible] gravit. offendi
[illegible] [illegible] gravit. [illegible] [illegible] [illegible]
amicitia [illegible] diminuendo [illegible] charitatis
[illegible] consistit [illegible] [illegible] [illegible] etiam aliquas

leves iniurias tolerari manente ipsa amicitia
substantiali.
Ad Confirmationem: habitus naturales [illegible] diminui separatio
ne actuum quae elici solent a suis contrarijs [illegible]
generantur habitus contrarius, qui dum paulatim in
tenditur, paulatim etiam suum contrarium diminuit,
at v. habitui supernaturali nullus habitus contrariatur ut sic
[illegible] ex [illegible] de habitibus. addit D.T. in arto 10 in
fine corporis dici posse charitatem diminui
indirecte et improprie, id est, fieri, dum peccatis
venialibus disponitur ad charitatis corruptionem [illegible]
[illegible] paulatim [illegible] disponi ad amittendam [illegible]
charitatem et quoniam [illegible] diminuit habitus, dicitur
esse proximus corruptioni, indirecte et late [illegible]
[illegible] potest diminutio ipsa dicitur ad corruptionem.
Ad 2am Confirmationem respondetur negando consequen
tiam, quodlibet offensa [illegible] charitate pro
[illegible] operatio iusti et digna [illegible] gloriae
ac proinde augmento gratiae et charitatis quibus
gloria [illegible] peccatum veniale
meretur carentiam [illegible] gloriae ac proinde [illegible]
diminutionem charitatis [illegible]
ipsius et veniale peccatum esse comparatio absolute
[illegible] fient compatibilia. ad confirmationem [illegible]
[illegible] semper culpa venialis [illegible]
ordine inferiori et non est offensa dei nisi [illegible]
quid, [illegible] vero a charitate [illegible] absolute
possessionem dei. Commentarius in [illegible]

questionis 25

Conmentarius.

in articulum primum questionis vigesima quinte.

in hac questione 25 disserit D. T. de obiecto charitatis et in articulo 1o explicat obiectum finale dicens illud esse deum propter quem proximus amatur amore eiusdem speciei. tractatus quintus de causa finali et finali obiecto habitus charitatis

tractatus quintus.

de causa finali et forma li habitus supernaturalis charitatis.

Cum habitus charitatis sit quaedam forma accidentalis inhaerens voluntati, habet causam finalem intrinsecam quae ab ipso habitu distinguatur, et cum etiam ab habitum expectari possit causa finalis extrinseca, inquirit quae nam sit causa finalis extrinseca charitatis. breviter dicendum

sio est circa ipsum formalem quae ipsum obiectum formale cha-
ritatis ab eo in [illegible] respiciatur illius quodnam
vero sit huiusmodi formale [illegible] declarari magna
ex parte [illegible] deinde ipsius charitatis naturam discernere
et ideo hoc loco pertractanda sunt quae hac [illegible]
ibidem. et his explicatis declaratis erit sufficienter
[illegible] charitatis. Sunt eiusdem quod obiectum formale illius [illegible]
aliis [illegible] [illegible] possint in [illegible]
[illegible] charitatis immediatis et [illegible]
charitatis [illegible] in [illegible] Deo;
deinde [illegible] charitatis [illegible]
vivam amicitiam. denique proximus [illegible]
[illegible] etiam ad [illegible] infundit
iste habitus, [illegible] ad [illegible] divina
disputatio de ipso obiecto formale habitus charitatis
[illegible] sit bonitas dei tam supernaturalis quam naturalis.

disputatio prima:

utrum obiectum forma le habitus charitatis supernalis, sit bonitas dei tam naturalis quam superna turalis.

dicit negantivos existimant obiectum formale charitatis esse
deum ut est quatenus talem bonitatem quae supernaturali
lumine cognoscit, sed etiam quatenus habet bonitatem super
naturalem quae sine fide [illegible] cognita est favet huic
sententiae Caietanus ad articulum 4 [illegible] quatenus in se
[illegible] debet deum bonitatem divinam esse obiectum charita
tis sed magis favet valentia tomo 3° disp. 3 [illegible]
[illegible] finem quod ait infusam esse charitatem
ut diligamus deum non solum ut auctorem [illegible] sed ut bonum
supernaturale. Verum quidem est in probatione suae tertiae
assertionis absolute dixisse deum esse obiectum charitatis quatenus
bonum supernaturale.

Suadet haec sententia 1° quia charitas deum perfecti
ssimus et peculiarissimo modo [illegible] illius amoris
[illegible] diligit se ipsum pro obiecto formali charitatis [illegible]
ipsa bonitas supernaturalis sed etiam naturalis et consequenter
obiectum formale amoris quo deus se ipsum diligit est bo
nitas divina etiam naturalis et ad perfectissimum amorem
spectat esse negativum bonitati seu amabilitati divinae
ut nihil in ea sit quod non alliciat voluntatem.

2° [illegible] obiectum formale charitatis
quod expresse cognoscit et possidet visio beata sed visio ex
presse cognoscit et possidet bonitatem [illegible] etiam naturalem
ergo consequentia est evidens et minor [illegible]
tunc [illegible] obiectum formale charitatis esse
bonum beatificum, tunc etiam charitas infunditur ut
in via diligamus [illegible] bonum [illegible] et in
patria illud quod videt et possidet. Confirmatur charitas in

gratia illud bonum diligit quod visio repraesentat, sed visio repraesentat bonitatem divinam etiam ut [illegible] ergo charitas diligit illam etiam ut [illegible]

3° gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] charitas [illegible] [illegible] respicit deum etiam ut [illegible] [illegible] et [illegible] charitas [illegible] diligit [illegible] [illegible] [illegible] gratia et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] bonitas [illegible] constituitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] charitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] charitas [illegible] [illegible] [illegible] charitas [illegible] [illegible]

[illegible] dicendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] charitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respicit [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

supernaturalis beatitudinis sic diligit [illegible] charitatis

et [illegible] actio [illegible] ad bonum [illegible] diligit Deum

[illegible] et principium et finis [illegible] charitatis [illegible] obiectum beatitudinis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] theologicas [illegible]

beatitudinem supernaturalem et [illegible] obiectum

requirit theologicas virtutes [illegible] Deus [illegible] nostra

[illegible] obiectum [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] et [illegible] theologia requirit virtutes [illegible]

[illegible]

[illegible] divinam in

[illegible] beatificans [illegible] distinguitur a bono divino

[illegible]

[illegible] charitas et [illegible]

[illegible] Deus [illegible] potest [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] obiectum [illegible]

[illegible] supernaturale [illegible]

[illegible] obiectum [illegible] charitatis [illegible]

[illegible] divina [illegible]

[illegible] divinae [illegible] potest [illegible]

[illegible]

[illegible] supernaturalis [illegible]

[illegible] supernaturalem [illegible]

[illegible] ad [illegible] et [illegible] serenum
[illegible] supernaturalis [illegible] ... debere dicere
ad augendum supernaturalia et [illegible] sint
[illegible] ipsum constat [illegible] fidei
[illegible] revelatis quod [illegible]
[illegible] intercedentem [illegible] nihil revelat
[illegible] producit creatura [illegible] ad illam
[illegible] quare [illegible] significatum [illegible] aut extra
[illegible] manifestat et [illegible] suam intentionit se
[illegible] natura [illegible] deinde [illegible] finale [illegible]
esse deus et [illegible] media [illegible]
[illegible] supernaturalis sicut et [illegible]
[illegible] virtutes [illegible] et efficient [illegible]
[illegible] quod condidit [illegible]
[illegible] ex [illegible] de virtutibus et
[illegible] ex doctrina [illegible]
[illegible] principalem [illegible] obtinet [illegible] virtutis ipsa
[illegible] debet [illegible] finalem [illegible] boni
[illegible] divinam supernaturalem [illegible]
[illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] distinguit [illegible] et [illegible] illi
[illegible] significatio, et [illegible]
[illegible] divinis [illegible] ob suam infinitatem [illegible]
[illegible] et [illegible] divinam [illegible] bonum [illegible] et
[illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] illius [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] alterum supernaturalem quisque

ad supernaturalem
[illegible] supernaturaliter amorem esse, se digna
tis divinae amabilitati et illius sanctitati [illegible] ade
quata sit et aliquid simul.
[illegible] ex vi [illegible] pro nobis maxime [illegible] visio beata ex
ipsa cognoscat et velut possideat veram bonitatem
dei sicut et omnia alia attributa divina, obiectum tamen
formale illius est sola gratia divina [illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] charitas amat divinitatem [illegible] quatenus
complectitur [illegible], dum sola bonitas supernatura
lis sit obiectum formale, consequenter [illegible] quidem conse
quenter [illegible] adversarii [illegible] ipsa divina [illegible]
[illegible] et obiectum formale visionis beatae [illegible]
[illegible] intentionibus [illegible] quae possunt esse
tis intelligibilis, sed quia divina [illegible] intelligibi
lis [illegible] se intelligibiliter [illegible] supernaturalem
[illegible] obiectum formale visionis beatae [illegible]
[illegible] illud est obiectum formale [illegible]
[illegible] intelligibilis [illegible]
[illegible] ipsa divina [illegible]
[illegible] intelligibilis [illegible]
[illegible] idem [illegible] sicut et [illegible] nobis
[illegible] distinctionem [illegible]
[illegible] intellectui [illegible]
tis [illegible] ipsa divina [illegible]
supernaturalem [illegible]
[illegible] obiectum formale [illegible]
[illegible] obiectum formale visionis beatae [illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] veritatem supernaturalem [illegible]

obiectum charitatis, et supernaturalis amabilis ab providentia ... bonitatem supernaturalem.

... Etiam ... amoris ... gradia ... et ... [illegible]
... [illegible] ... finali ... et supernaturali
... [illegible] ... debeat ... [illegible] ... naturalem
... [illegible] ... et ... fundamentum
... quo ... consistere non potest ... supernaturalis semper
... [illegible] ... supernaturalis ... [illegible]
... beatitudinis supernaturalis ... ad quam ... alia re
... [illegible]

Ac ... nihil probatur ... bene ... obiectum formale
adaequatum ... [illegible] ... [illegible]
... entitatis ... bonitas naturalis ... adaequatum ... formale
formale amoris naturalis ... amor ... maiori et
minori ... [illegible] ... absolute ... negat ... [illegible]
... [illegible] ... illam
publicam bonitatem ... obiectum formale ... [illegible]
... necessarium ... conveniat ... dicta ... [illegible]
fuit amor naturalis ... bonitatem ... [illegible]
et supernaturalis ... supernaturale ... si ea ob
... aliquid probaret ... obiectum amoris
naturalis ... bonitatem supernaturalem ... absolute ...
... [illegible] ... charitatis
... bonitatem ... [illegible]
... divina potest etiam
... supernaturalis ... [illegible]
... supernaturalis ... [illegible]
divina ... [illegible] ... supernaturali
[illegible]

id est quod est radix cognoscibilitatis et veritatis supernaturalis ita bonitas divina est obiectum formale charitatis quatenus supernaturalis id est quod radix amabilitatis supernaturalis quam quidem amabilitatem [illegible] [illegible] ... primi [illegible] sit primum conveniens sibi [illegible] [illegible] in qua [illegible] tribus personis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalem [illegible] beatitudinis, praeterea [illegible] dixit S. T. [illegible] [illegible] bonum divinum in [illegible] est obiectum [illegible] [illegible] specialem rationem boni et hanc esse obiectum charitatis. [illegible] [illegible] bonitas supernaturalis divina sit obiectum formale charitatis

Disputatio secunda.

quenam bonitas supernaturalis divina sit obiectum formale charitatis

in libro [illegible] metaphysicae [illegible] de bonitate [illegible] bonum idem [illegible] [illegible] conveniens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] convenientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] sibi ipsi

Convenientissime in [illegible] in Deo [illegible] esse [illegible]
[illegible] communicatione [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] convenientissime et haec est
[illegible] [illegible] cuius [illegible] singula sunt in
suis explicitis conceptibus ob bonitatem [illegible] et
[illegible] [illegible] qualitates [illegible] [illegible]
convenientissime quod Deus [illegible] finis [illegible]
[illegible] mediante beatitudine supernaturali quam
[illegible] et decorat gratia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deus est [illegible]
bonum [illegible], [illegible] infinita bonitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] divina [illegible] bona [illegible]
[illegible] differentia [illegible] ista bonitate [illegible]
[illegible] [illegible] charitatis.
Dico 2° [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] Deus est bonum [illegible] [illegible]
[illegible] gravissimi [illegible]
[illegible] charitatem [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] differentiam [illegible]
[illegible]

[illegible] salve [illegible] et [illegible]
[illegible] probaviemus [illegible] et [illegible]
[illegible] cum [illegible] charitate
[illegible] exigat ut amicus [illegible] et ami[illegible]
[illegible]
[illegible] illud [illegible] solet [illegible]
[illegible] fit plane charitatem [illegible]
ad Deum [illegible] ipso
bonus [illegible] et quidem [illegible]
[illegible] ostenderit [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] dixit illum [illegible]
[illegible] proximum [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] bonus [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
amat ut amicum, [illegible] amat [illegible] et [illegible]

[illegible] amicitiam [illegible] ut bonum nobis, diligit a
[illegible] obiectum [illegible] charitatis [illegible]
ut in se [illegible] nobis. Confirmatur bonitas
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] in [illegible] 3°
[illegible] bonitas [illegible] est
[illegible] bonitate [illegible]
[illegible] charitas [illegible]
Dico [illegible] charitatis [illegible] illa bonitas
[illegible] divinum [illegible]
[illegible] bonitas [illegible]
[illegible] proinde
[illegible] maxime [illegible]
[illegible] obiectum charitatis [illegible]
[illegible] Deo [illegible] in se ipso bonus
[illegible] divina [illegible]
ipsi Deo [illegible] libere [illegible] liber [illegible] Creaturam [illegible]
obiectum [illegible] charitatis.
Dico 3° [illegible] dici
[illegible] personalitates et [illegible] de Trinitate
[illegible] obiectum [illegible]
[illegible] charitatis [illegible]
nobis [illegible] bonus [illegible]
[illegible] bonitatem
[illegible] Deo
[illegible] bonitas [illegible] divina [illegible] Deo [illegible]
bonitas [illegible] natura

divinae, et velut [illegible] ipsa
per [illegible] bonitatem [illegible]
[illegible] obiectum formale [illegible]
Ex dictis [illegible] absolute [illegible]
[illegible] obiectum formale charitatis [illegible]
[illegible] theologicae [illegible]
obiectum formale [illegible]
obiectum formale [illegible] ita [illegible] movet et spe-
cificat actum virtutis theologicae, sic [illegible] obiectum
formale fidei e divina [illegible] bonitas [illegible]
charitatis denique bonitas [illegible] bonum [illegible]
[illegible] obiectum formale [illegible]
[illegible]
[illegible] personalitates [illegible]
[illegible] et [illegible] obiectum formale
[illegible] aliquid creatum [illegible] ad formale
obiectum charitatis.

Disputatio tertia.

Utrum aliquod creatum pertineat ad formalem effectum charitatis.

duplex est habitudinis [illegible] ex parte
obiecti in fide fidelitatis [illegible] divina [illegible] etiam
revelatio quod spectat regina et ad aliqua creatura aut
[illegible] de fide [illegible] et obiecti fidei ipsi
ipsi bonitas increata et [illegible] etiam complementum
[illegible] perfectum [illegible] beatitudo et immediate [illegible] ex
[illegible] obiecti fidei charitatis [illegible] per [illegible]
[illegible] et [illegible] creaturam [illegible]
posteriorem [illegible]
et [illegible] obiectum charitatis esse [illegible]
[illegible] generatam [illegible] illo [illegible]
[illegible] et visionem beatam [illegible]
[illegible] obiectum fidei charitatis et [illegible]
[illegible] ad deum [illegible]
[illegible] beatitudinis et in [illegible] obiecti
charitatis [illegible] bonum [illegible] beati
[illegible] obiecti fidei charitatis [illegible]
[illegible] creaturam [illegible]
[illegible] obiecti fidei [illegible]
[illegible] dicit [illegible] esse
obiectum charitatis et [illegible]
[illegible]
[illegible] obiecti fidei charitatis [illegible] complementum [illegible]
[illegible] obiecti fidei esse bonitatem increatam
et [illegible] bonum [illegible]
[illegible] dicunt obiectum charitatis esse
[illegible] videntur [illegible]
ab hoc [illegible] ex [illegible]

[illegible] a divinitate [illegible] luminis et lumen in se
[illegible] existit [illegible] respicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mento [illegible] ostendendo [illegible] [illegible] inter charitatem ex
una [illegible] et fidem et spem ex altera, ut ostendit
[illegible] q. 1. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] fides et spes respiciunt deum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid proveniat, fides quidem ut [illegible] provenit
cognitio veritatis mediante revelatione, spes vero ut
[illegible] ideo nobis provenit adeptio summi boni mediante vi-
sione beata, et quamvis revelatio ista et visio sint
aliquid creatum [illegible] [illegible] probatione [illegible] [illegible]
[illegible] obiecti [illegible] fidei et spei [illegible] [illegible] crea-
tum. at vero charitas respicit deum ut est bonus in se
[illegible] habitudine alicuius commodi [illegible] creati inde pro-
venientis, et ideo sola charitas [illegible] [illegible] [illegible] cha-
ritatis. Confirmatur [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] dubitandi [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] doctrina
[illegible] [illegible] sicut [illegible] beatitudo [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] deus amici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
charitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creati
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] media charitate [illegible] [illegible] [illegible]

libertatem et beatitudinem [illegible] obiectum finale [illegible]. Denique [illegible] bonum esse obiectum [illegible] identitate [illegible] et [illegible] exaliter motivo [illegible] ex [illegible] dicto [illegible] obiectum charitatis esse Deum ut [illegible] et bonum nostrum. [illegible]

Commentarius.

In reliquos articulos quaestionis vigesimae quintae.

In articulis a [illegible] usque ad duodecimum et ultimum [illegible] charitatis [illegible] et [illegible] in [illegible] charitatis [illegible] quid et [illegible] charitatis.

Tractatus sextus.

De obiecto materiali habitus charitatis supernaturalis.

Disputatio prima.

Quid et quotuplex sit obiectum materiale charitatis.

obiectum materiale [illegible] illud [illegible] sit [illegible] fidei [illegible] fiat et [illegible] deus sit [illegible] charitatis [illegible] declaravimus ille [illegible] ceterum vero omnia quae sub charitatem cadere [illegible] ad obiectum materiale [illegible] uno verbo [illegible] aliquid [illegible] ad [illegible] referuntur.

[illegible] obiectum materiale [illegible] intellectuales [illegible] illa [illegible] alia sunt [illegible] complacentiae [illegible] et ad hoc [illegible] ceterum omnia [illegible] charitate [illegible] aliquis [illegible] et quae bona [illegible]

sit ea [illegible] quam exigit S. Aug. tomo 3° libro 1° de doctrina christiana capite 3° dicens [illegible]

~~[illegible] et deus alterum [illegible] summum [illegible] sibi et aliis nostrum [illegible] et proximum tamquam nosmet ipsos diligere [illegible]~~ in alio [illegible] magister in 3° [illegible] et alii magnus apud [illegible] ibi [illegible] praedictam divisionem referunt et approbant [illegible] diligenda [illegible] mediante chari[tate] [illegible] ex charitate [illegible] [illegible] ut videbimus et [illegible] contendit [illegible]

[illegible] benevolentia [illegible] [illegible] charitate [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] in divisione [illegible] [illegible] proximo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex charitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Disputatio secunda.

utrum homo deveat se ipsum ex charitate diligere quoad animam et corpus et quo modo.

Sectio prima.

statuitur non solum licitum sed etia preceptum amorem sui quoad animam et corpus.

probatur ex doctrinam S. Gregorii hom 17 in Evangelia amor [illegible] diligit se ipsum nec proprie charitas nec amicitia dicitur [illegible] charitatis [illegible] animam et corpus [illegible]

[illegible]

...tendere fundamentum esse necessariam dilectionis sui pro-
ximorum, unde D. Aug. tomo 3° libro 1° de doctrina christia-
na cap. 26: Cum dictum inquit est diliges proximum
tuum sicut teipsum, simul et tui abs te dilectio non pre-
termissa est. quod si in cap. [illegible] dixit nullum fore dandum pre-
ceptum de diligendo se ipsum aut corpus suum, sic firmavit
[illegible] in [illegible] et divisim preceptum hujus
rei, et itidem et executio ejus in [illegible] animi
que, unde in cap. [illegible] inquit diligendi [illegible]
hujus [illegible] id est quo modo se diligat ut prosit sibi quia aut
se diligat et [illegible] sibi velit [illegible] dementis est.
[illegible] charitatis inclinat in amorem pro-
ximi [illegible] charitas
inclinabit in amorem [illegible]
[illegible] inclinat in bonum proprium [illegible]
quam in bonum alienum. [illegible]
[illegible] sue eterne, [illegible] quam [illegible]
[illegible] in procuranda hac salute [illegible]
[illegible] charitate
[illegible] cum predicto amore [illegible]
[illegible]

Sectio secunda.

Cum predicto amore optime co-heret sanctum odium sui ipsius.

9a dolorum procedentibus ... exigit ... ut quisquam
lucae et verba Christi ... si quis venit ad me et non odit animam
suam non potest meus esse discipulus et ioannis 12 qui
odit animam suam in hoc mundo in vitam aeternam
custodit eam. his verbis plane laudat et praecipit
... nostrae odium ... contrarium videtur amori [illegible] et honestum et [illegible] esse
docuimus.

verum ... et [illegible] ... concessimus ex
... quodam ... odium et ... bene ...
amore charitatis consistit et quidem ... S. Ambrosius ...
... in eandem explicans praedicta
verba Christi ... inquit et [illegible] ...
odium sit ... in vitam suam ... servat
odium ... debeat ... amare ...
odere ... felices qui oderunt custodiendo ...
perdunt amando. et infra [illegible] ...
... venerit ... haec ...
... facilitatem esse ... praeceptum ...
... quot [illegible] ... aeternam ...
... communicatae ...
... dilecto amori ...
in hoc mundo animam suam ut in vitam aeternam
custodiat eam ...

nec minus ... S. gregorius hom. 37 in evan
gelia ... tunc
bene nostram animam odimus cum eius carnalibus
desideriis non acquiescimus ... frangimus.

ij qui a iam sunt dispersi erant quis dicebant ergo nisi
[illegible] et et in ierusalem [illegible] pro nomine
[illegible] esse [illegible] [illegible] amando oderat
imo odium amabat [illegible] pro [illegible] mortifica
esse ut hanc ad vitam aeternam [illegible].

Concludo [illegible] amorem de quo in praecedente sic
tum est esse [illegible] et [illegible]
[illegible] finale sit ipse [illegible] non potest homo
mediante illo [illegible] nisi ex regula [illegible]
et legis divinae. Et quoniam prava inclinatio [illegible]
[illegible] huic [illegible] et legi contra
[illegible] charitas requirit etiam odium
quo [illegible] inclinatio [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] sensum [illegible]
[illegible] charitatem. Et
[illegible] victoria [illegible] habet
[illegible] intendum
[illegible] desiderari [illegible] esse mortifica
[illegible] in [illegible]
[illegible] et
[illegible]
et [illegible] charitate [illegible] inferre
[illegible] vita [illegible]

sectio tertia.

an et quatenus ex charitate licitum sit

sibi mortem in ferre aut sal ten vite tem pus abreviare.

Coij et certa [illegible] sententia [illegible] [illegible] licitum sibi mor tem directe inferre [illegible] occidere [illegible] et [illegible] confirmavit [illegible] augustinus [illegible] libro [illegible] de civitate dei [illegible] sanctus thomas in [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] de iustitia [illegible] [illegible] victoria relectione de homicidio [illegible] de iustitia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] navarra libro [illegible] de restitutione [illegible] [illegible] et alii. [illegible] [illegible] [illegible] vite absolute [illegible] [illegible] vite [illegible] offendit [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] intendi [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adimere. [illegible] in nullo casu id erit [illegible] [illegible] [illegible] mali inclinationi [illegible] [illegible] [illegible] augustinus in illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inferre [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifestum

qd id nequ liceret.

Advertendum tamen in hoc esse ex spectati in [illegible] instinctu dei [illegible] ego videre [illegible] [illegible] qd deus jam perfectam dominium [illegible] [illegible] vitæ potest nobis tribuere potestatem [illegible] vendi illam et propterea [illegible] [illegible] qd [illegible] [illegible] indicium [illegible] [illegible] ipsum [illegible] [illegible] [illegible] viderit, qd beata apolonia [illegible] in rogum [illegible] ingerit, et eadem [illegible] [illegible] excusandam et [illegible] [illegible] videlicet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego [illegible] quid [illegible] expediret. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] spiritali [illegible] [illegible] hiperbolice dicta [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] profecta.

Deinde advertendum est indirecte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] id [illegible] est directe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omittendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scandalum generaret, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

Comedere carnes licet [illegible] conservationi
sanitatis [illegible] vederet. Imo addi [illegible] posse
hoc obligationem gravem [illegible] alibi ostendi, [illegible]
[illegible] regulam generaliter [illegible] [illegible]. hac
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] in [illegible] [illegible] licet prudentia
esse [illegible] vitae suae prolongandae [illegible] [illegible]
[illegible].

3º de casibus in quibus licet [illegible] [illegible]
dere [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] valen. in 3. p. q. et Navarra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et Valentia [illegible] [illegible]
[illegible] vitae [illegible] [illegible] dolore aut [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] docet [illegible] [illegible] dolore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] esset.

4º magis proximum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] charitatem [illegible] [illegible] [illegible] abbreviare
laboribus, vigiliis, [illegible], aut aliis exercitiis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
officio prudentis [illegible] [illegible] [illegible] ex
[illegible] [illegible] vitae, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eam abbreviando. [illegible] [illegible] [illegible]
vitae [illegible] [illegible] ex altera [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] potest eam extendere et [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ad vitam protrahendam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] praesertim [illegible] [illegible] abdivimus ob
sequium et ad satisfaciendum Deo pro peccatis valde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] postea
vitam valde abbreviaret [illegible] de victoria anno 34
[illegible] [illegible] medicus dicens fore ut vita [illegible] propter
[illegible] ad decem annos [illegible] [illegible] [illegible] nihilo
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
poenitentiis affligi. postea duodecim annis [illegible]
te [illegible] [illegible] esset. Et [illegible] victoria [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vitam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vi illud [illegible] et no 33 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita se
ipsum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita affligere [illegible] ut vita abbreviet
[illegible] aliquot annos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

laudabile in obsequio divino id esse consistit in rebus vitæ contrariis tamen eminenter hic suo fa[illegible] [illegible] cum tenuis nostræ vitæ incertum sit [illegible] [illegible] qui [illegible] annos adolescentiæ et [illegible] et [illegible] tempus [illegible] [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se exercent in operibus quæ [illegible] [illegible] incommoda videntur vitæ conservationi. 4a positne homo sibi mortem et alia nocumenta desiderare

sectio quarta.

positne homo sibi mortem et alia nocumenta desiderare.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nocumenta desiderare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] re ita nec desiderare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortem in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desiderium

desiderium obiisse [illegible] et unde apostolus ad
philippenses 1° desiderium inquit habens dissolvi
et esse cum Xpto ubi [illegible]
4° et si ob nullam inquit aliam causam ob hanc
tamen liberationem desiderare oportebat et [illegible]
[illegible]
[illegible] desideratam [illegible]
liberationem [illegible] erat. vide [illegible]
[illegible] et sancti augustini [illegible]
[illegible] exempla sanctorum [illegible] veritatis con
[illegible] infert noster [illegible]
[illegible] nomine [illegible] de imitatione Xpti [illegible]
[illegible] probat [illegible]
quam vivere [illegible] mortem sibi [illegible]
[illegible]
[illegible]
reipublicae [illegible]
[illegible] desiderabimus [illegible]
viat adeo.
Ex quo infert 3° prosit magnum bonum
ecclesiae reipublicae facere ob [illegible] vita [illegible]
[illegible] esse [illegible] mortem desiderare [illegible]
[illegible] obtinere
[illegible] et charitatis [illegible] prospicere bono
ecclesiae et reipublicae sic [illegible]
[illegible] et notavit [illegible] sanctus augustinus
tomo 8° [illegible] in psalmum 141 in ea verba educ
de custodia animam meam ut confitendum nomini

pro. forte inquit ipsemet dicit iam moriar eo quod de
cuperem ipso Domino aiunt meam animi fig
natum habet charitatem. desiderare quidem habe
ret et convenienter esse sicut apostolus ait convenien
tiam beneficii dissolvi et esse cum Christo multo
magis optimum. et ubi charitas vero
fuerit videre in ... necessarium est proxi
mos.

2° certum et licitum et laudabile esse desiderare
mortem propter aliquod magnum bonum spirituale quod
in hac vita ex morte proveniret. veritatem hanc
... id quod bene notaverunt ...
Suarez ... 4 libri de regum et navarra tomo
2° de restitutione ... ad ultimum sic est
laudabile esse desiderare martyrium et frequenter desi
derant viri sancti ... eandem vel quia praeparent nota
... subire mortem pro Christo ... longe me
lius quam vivere, unde nihil tenere mortis desi
derando nec facit homo ... amorem sibi debitum cum
potius se ipsum in eo magis diligat, vel quia de
bitum Deo quod id potius cedit in eius gloriam, vel ob bo
num ecclesiae quam potius ut elegant in epistola
quadam dixit sanctus Cyprianus gloriosus martyr
sanguinis ... et quae erat in bonis operibus
candida fit in martyrio cruore purpurea.
Si obiiciat aliquis: at ipsemet iubeat martyrium
necessarium est peccatum proximi qui illum occidat
ergo qui desiderat martyrium desiderat peccatum

persecutori, 1° quod est contra charitatem, nec videtur desiderare
martyrium. Et si obiectio foret alicuius momenti dam-
nandum esset et Ignatii desiderium subeundi mortis
quo flagrabat Christi deus et ardentissimum. Tali-
sis resolvenda est 2° negando antecedens in alique casu videt
vero evenire potest ut quis martyrio coronet sine culpa
persecutori, si nimirum iste invincibiliter ignoraret nos-
tram fidem esse veram et potius crederet oportere occi-
di eos qui eam profitentur; 3° et melius consequo ante-
cedente negat consequentia, quia qui desiderat martyrium
nobis non in persecutore voluntatem occidendi illum et
alios professores christianae religionis, ipse vero martyr
si desiderat recipere mortem sibi a persecutore [illegible]
illam in fligendo, cuius casus optime facit illam subeun-
do, et hoc est optimum quod desiderat qui martyrio coro-
nari exoptat, non autem culpam persecutoris.
3° negari non potest sanctum esse optare mortem
ad vitandum magnum malum morale, id est, optime
facit qui desiderat prius mori quam committere cul-
pam mortalem, immo qui desideraret mortem ut nec
culpis venialibus sive ut nemo iustus vivit eo anima
deret laudandus esset. Sic sentit illustrissimus [illegible]
quis tomo 1° [illegible] 8° casu 20 pagina 554 et colligitur ex
navarra sic dicente licitum esse desiderare mortem
propter bonum finem carere aut venialibus culpis. Et
mors finis est et ex abulensi sic dicente licere optare
mortem propter causam convenientem scilicet propter lau-
dem dei et ex francisco a via sic casu 8° ubi ait desi-

desiderium mortis, quae quidem indifferens ac proin
dein quae malum quod finis et media bona sunt. Sed
denique ver. desiderare mortem propter dilec-
tionem et magnum signum amoris divini, prove
nit. n. ex tanta aestimatione divini beneplaciti ut
propter illud libenter velit in ipsis privari maximo bo-
no nat.li quod est vita. et cum aliunde non liceat mori
per medium aliquod illi item sed a deo ipso proveniens
qui eam infligere potest vel etiam ex quorundam desi-
derium ut laudet sibi et illud quatenus optaret
mortem ut liberaret a peccatis gravis offenden-
di deum.

4o dubitari potest an liceat sibi mortem expe-
tere ad vitanda mala temporalia ut infamiam,
molestam quietudinem, et infernam afflictionem.
Navarra in summa cap. 15 n. 11 et Abulensis
q. 24 in caput 19 libri 3 regum existimant id esse
peccatum mortale. at sent Navarra s. aug. et s.
Thom. qui tamen affirmant illi [illegible] ex ope
sionem [illegible] ipsius probat deinde quia homo non est dominus
suae vitae. sed [illegible] quod [illegible] concedit non licere
hoi ipse vitam auferre [illegible] potest petere a deo
vero vitae dno ut illam destruat. aliam rationem ad-
dit Abulensis quod nimirum timiditatis aut pusilla-
nimitatis vitium est velle carere magno bono
temporali quod est vita et mori propter vitanda mala
minoris momenti. Sed responderi potest aliqua
mala temporalia prudenter timeri posse maiori

innocenti quam mortem. ix. ecclesiastici 30 melior est mors quam vita amara et inde strenuissimus dux Iudas machabeus 3 melius inquit est nos mori in bello quam videre mala gentis nostrae et antea quia est pusillanimitas in praedicto casu aut similibus mortem desiderare.
dicendum similiter quod non peccat qui propter quem piam desiderare mortem ut ab aliquo magno malo temporali liberet sic patres dicte sorte antica anno 30 post samuelem arias, et ilefonsus rodriguez tamen 1 et alii generose probabiliter vivi sancti mortem propter praedictum finem exoptarunt ut helias 3 regum 19 qui petivit animae suae ut moreretur taedio nimirum vitae plenae tantis calamitatibus et ionas capite 4o semel et iterum petivit mortem a deo ob nimiam afflictionem. nec satis facit quod Gabrielis satisfaciet sibi set helia desiderium ex divino zelo ortum huius conficiebat ... vive videret peccata populorum. nam licet hoc verum sit pro nobis est viderem peccatum esset culpa set ... magna afflictionis et ut ab hac liberaret mori volebat, et id ipsum ... in presenti maximum aliquem dolorem aut damnum temporale esse causam sufficientem ut licitum mortem desideret.
et hoc ipsum ... probabiliter sentiri potest eiusmodi afflictio maius malum quam mors

praeceptum in lege gratiae in qua statu post mortem
statim ad gloriam [illegible] nihil superest purgandum
qui non est charitatem sibi debitam velle mori
potius quam illud pati et alioquin nulla in
eius statu sit quod mors petitur a deo qui potest illam
iuste inferre et respublica non patitur dicendum
2° superiore [illegible] ut esse [illegible]
[illegible] ad aliquem finem magni momenti.
3° extra casum v. magnae calamitatis aut
afflictionis non audeo excusare eum qui deside-
rium a [illegible] gravius laedit charitatem
sibi debitam qui privari vult maximo bono [illegible]
[illegible] absque causa alicuius momenti. sic sane qui sine cogita-
te sufficienti desideravit [illegible] infirmitatem [illegible]
gravius [illegible] inclinationem et obligationem pro-
[illegible] bono proprio, maius aut malum eius. quare non
est suspendendum desiderium [illegible] indifferens
non licet [illegible] malitiam nisi [illegible] sit
potius est hoc desiderium [illegible] aut
bono non levis momenti cohonestet, gravius malum sit.
[illegible] est gravis malum [illegible] proximum
nisi adsint [illegible] quas D. enumerare solent.
ex dictis colliges 4° et quomodo liceat alia nocumenta
gravia sibi exoptare. aegritudinem v. dolores, et similia
corporis nocumenta [illegible] est desiderare 5° necessarium
foret ad vitandum aliquod peccatum lethale aut multa
venialia, [illegible] magna gloria divina proveniret
aut vitaret aliquod aliud malum maioris momenti. pati

net ad nocumentum famæ minus sanctisque cuius cum hic sit dominus suæ famæ, non est licet de siderare infamiam ad imitandum Christum dominum et ob alios honestos fines sed etiam sine causa se infamare non est ex genere suo peccatum mortale nisi in uno vel altero casu de quo in suo loco dicet. vide sotum de tegendo secreto membro 1° in appendice ... et presertim navarrum libro ... de restitutione capite 4° parte 2ª dubio 1° disputatio 3ª utrum iusti et sancti sint ex charitate diligendi ubi an et quatenus liceat aliquod malum illis optare aut etiam procurare.

disputatio tertia.

utrum iusti et santi sint ex charitate diligendi, ubi an et quatenus liceat aliquod malum illis optare aut etiam pro (curare)

...is et certa sententia est omnes iustos et sanctos tam viatores quam comprehensores ex charitate diligendos esse. probatur quia referuntur in deum et ad eius gloriam conducunt ... ut esset obiectum ... charitatis sed etiam peculiari modo ad illam pertinent, quatenus ... amicitiæ quæ est propria charitatis erga

os iustos hoc l. angelos haeri potest, ut in ttt
to disp. 3a declaravimus et sane cum generale
sit praeceptum diligendi proximum, nemo potior
iure proximus est quam iustus et sanctus, quare
vero praeceptum hoc intelligendum sit, patebit ex
multis infra dicendis.

Id si quaeret aliquis an et quo modo liceat iu-
stis viatoribus aliquod malum desiderare aut etiam
procurare nam beatis iam ut sunt in statu capaci
alicuius mali etiam temporalis. Aliqua esse in hac
diff. certa. Cum non liceat desiderare iusto lapsum
in aliquam culpam, liceret tamen desiderare per-
missionem culpae etiam lethalis, quod id foret ad
ipsorum ut praeservaret a aliis maioribus aut etiam
ab eterna damnatione. Quamquam liceret iusto procura-
re mortem aut illam ei inferre per se loquendo
occidere innocentem malum est intrinsecum, ut per ausi-
dens licet occidere innocentem ut explicabitur in ttt 13
et similiter forte publice interficere delinquentem
qui tempore infligendae mortis sit iam iustus. Probabile
est desiderare alicui iusto mortem, si vivendo lap-
surus sit in peccatum mortale, id enim quivis desiderare
potest et debet sibi. Quamvis in casibus in 9a diximus
licere sibi desiderare mortem, licitum etiam videtur
desiderare alteri quod hic eodem desiderio fraudaret, ut si
desiderat Petrus mortem ut Deo perfruatur, vel ab
aegritudine molestissima liberetur, licebit fine mihi
eandem mortem Petro desiderare ob eundem finem

obiectum huius desiderii honestum est ut constat ex dictis praecedente, et aliunde nullum damnum infert tertio quia tertius qui illud ipsum desiderat.

Hic superest dissolvendum an si quis recte potest vellet vivere nullum quo mortis desiderium admittere in corde suo potest sed ut semel mortem desiderare an inquam sine lethali peccaret alter qui illi mortem exoptaret propter bonum finem fruendi deo, vitandi culpas veniales et cetera aliqui videret hoc esse contra charitatem et desiderare alteri magnum damnum dicto ... dicendum tamen est id licere ut docent Navarrus et Navarra ... in fine dictis sequentis. et sua ... magis tenetur homo ceteris paribus prospicere vitae suae quam vitae proximi sed homo potest propter bonos fines supra enumeratos exoptare mortem sibi ipsi et proximo. ... obiectum huius desiderii honestum est, desiderat enim malum mortis propter alia bona quae maioris momenti quam ipsa vita sunt ... desiderium honestum est et consequenter ... bonitatem alterum humanorum ex ... dicitur ... desiderii, nec proximus esse potest in hac re rationabilis invitus ... licet desideret ibi magnum malum, id fit intuitu maioris boni et consequenter ... charitatem eiusmodi desiderium. Dicto 4o utrum viatores deo inimici sint diligendi ex

charitate, ubi de odio adversus peccatores quod legitur in sacra scriptura

disputatio quarta.

utrum viatores deo inimici sint diligendi ex charitate, ubi de odio adversus pecatores quod legitur in sacra scriptura.

§. 1.

S. Tho. in art. 6.o recte affirmat, in peccatore odio haben-dam esse culpam, et diligendam personam, id quod etiam docuit magister in 3o dist. 28 et communis ecclesiae doctri-na, quod sine ulla limitatione praecipit nobis dilectio proximi quicumque ille sit, [illegible] quantumcumque sit peccator, proximus nos-ter est. Ratio est quia fundamentum amoris charitatis et dilectionis est communicatio beatitudinis, quicumque autem viator est capax beatitudinis, quamdiu est in statu in quo accipit a deo auxilia saltem sufficientia ut a pec-cato resurgat et beatitudinem consequatur, ergo quis viator amari potest et debet amore charitatis. Atque odio haberi potest quan-tum ad peccatum, id est quoad culpam quam habet, et deinde

sit, sed de se ipso dixit illud psalmi 138 nonne qui oderunt te
Dne oderam et super inimicos tuos tabescebam. Perfec-
to odio oderam illos. ubi eleganter S. Aug. id est inquit per
fecto odio oderam in eis iniquitatem eorum, diligebam Con-
ditionem suam. hoc est perfecto odio odisse, ut nec propter vi-
tia homines oderis, nec vitia propter homines diligas. hoc in eis oderit quod
inimici sunt, hoc diligat quod homines sunt.
Sed obiicies 2o plura sunt alia ipse testimonia in quibus sacri scrip-
tores maxima mala peccatoribus imprecantur. ubi ex amore
charitatis, sed odio pro iniuriis, et pro emendatione verbis satis pre
testantur. et confessa sunt nullus et contra ipsos odii suam
imprecatio maximi mali aug. in eadem referendo varia testimonia
psalmo 34 Fiunt de flammam et conclude adversus eos qui ea
sequuntur psalmo 67 exurgat deus et dissipentur inimici
eius psalmo 93 diabolus stet a dextris eius cum iudicat
exeat condemnatus, et oratio eius fiat in peccatum. fiant
o in predicat de malum ex coram te et vindemia eos. ego
canticis 6 usque quo Dne non iudicas et non vindicas sanguinem
nostrum de iis qui habitant in terra.
Respondeo cum S. Th. in solutione text. sit inquit audienda esse te-
stimonia in quibus viri sancti imprecantur interitum et alia mala
peccatoribus. tum significant odium non peccatorem ut pecca-
tor est sed desiderium destructionis ipsius peccati. hoc quia
explicatione afferunt valentia de Sanctis eorum tantum hic
terminum et originem, et referenda ut sunt elegan-
tissima verba S. Aug. enarratione in psalmum 149 su-
per illum versiculum gladii ancipites in manibus eorum
ad faciendam vindictam in nationibus. videtur inquit si

n'e vindicta in gentibus bellum sancti ducunt ha-
bent eo [illegible], sicut [illegible], sicut [illegible] quo
modo inquies paganis [illegible] nisi cum christia-
ni fuerint. quaero paganum et non invenio. christianus est
si moritur paganus, quaero primum persecutorem et
non invenio. ergo [illegible] est. itaque haec sunt mala quae jus-
ti peccatoribus exoptare et inferre solent.

2a explicatio ut accipiantur praedicta testimonia per
modum praedictionis quasi diceret, effunde flammam id
est effundes a diabolo, fiet id est subita dextris eius, obser-
vent omnes lex id est observabunt. unde anacletus papa
in epistola 2a quae refertur in tomo 1o conciliorum ait haec
verba non optantis sed prophetantis esse dicta scire.

3o denique significant his testimoniis justos velle pecca-
toribus mala quae sciunt deum ea velle infligere quod
ita expediat ad gloriam suam et bonum ecclesiae nec est
aut malum sed bonum velle quidquid deus efficaciter vult
sub ea ratione qua deus vult sic sanctus Bernardus
sermone 8o in psalmum qui habitat [illegible] sive
quid inquit in insipientium interitu sapientiae cre-
dimus placiturum nisi justissimam suam dispositionem
et irreprehensibilem ordinem rerum sane quod sapientiae
tuae placebit sapientibus tuis placeat necesse est
universis et cetera.

obicies 1o justus in amore quo prosequitur proximum
imitari debet divinum amorem sed deus non amat immo
odio prosequitur peccatorem quamdiu peccator est ergo justus
non debet amare peccatorem. confirmatur quia nullum pe

Ceterum amat deus amore amicitiae ... nec impossibile

mare debet, sed charitas e amore amicitiae peccatori

tor non est diligendus e ex charitate. 2. Conseq. minio

ri distinguendo minorem, deus non odio habet peccatorem

ut peccator est sed diligit naturam quam creavit, sic

justus odio habere potest peccatum, dum non diligat per

sonam. ad confirmat. 2o licet deus non amet peccato

rem amore amicitiae, amat amore benevolentiae

volendo illi plura bona naturalia et auxilia supernaturalia

quare et. justus non amaret peccatorem ut amicum amare

posset et deberet amore benevolentiae volendo illi bona

quae deus vult, hic autem amor [illegible] propter divinam bo

nitatem pertinet ad virtutem charitatis, nam non neque

est omnis actus quo ex charitate diligit proximus esse ami

citiam comparatione illius, satis non est sic comparatione

dei propter quem amat sit amicitia. ergo peccatorem di

ligi a deo amore amicitiae non pro statu peccati sed pro

alio in quo gratiam seu charitatem habiturus est, et ita

[illegible] potest diligere amore amicitiae peccatorem referen

do suum amorem ad illud tempus in quo gratiam habebit

sed notari oportet discrimen inter divinum amorem et no

strum. deus non iste illud imitet non est in omnibus partibus exequenda

et non amor amicitiae existens in deo absolute efficax

sortitur quem effectum suum et ideo, si peccatorem absolute prosequeretur

ret deus hoc amore eo ipso redderet illum amicum sibi, desi

neretque proinde peccatum. at vero amor amicitiae justi

erga peccatorem non est tantae efficacitatis quod est potens illum

reddere justum, et destruere peccatum et ideo dici potest

absolute iustus peccatorem prosequi amore qui quaerit ex parte amantis et amicitia, deus v. absolute dicit non amare peccatorem amore amicitiae.

Sed urgebis 1o. plures peccatores sunt qui numquam erunt iusti, ergo iustus non desiderat iustus ex animo iustitiam et beatitudinem, ac proinde nec amat amore amicitiae supernaturalis. R. negando consequentiam, iustus negat qui etiam proximus pertinent ad hunc numerum peccator, et ideo unicuique desiderat ex animo iustitiam, sempiternam, amor v. aut desiderium efficax esse tendit in id quod numquam eveniet, saltem si non sciat ut eveniret.

Sed urgebis 2o. saltem iustus qui deo revelante sciret aliquem peccatorem numquam a peccato surrecturum sed perpetuo damnandum non posset illi velle efficaciter gratiam et beatitudinem, ac proinde non amaret illum amore amicitiae. Sed consequentia quoad priorem partem, sum voluntas efficax non potest tendere in id quod scit non futurum. Tunc etiam is amor esset malus ut potentia opposita efficaci voluntati dei qui vult illum hominem damnare propter sua peccata. Quoad posteriorem v. partem amor amicitiae esse debet efficax ut omnes amorem. R. distinguendo consequentiam non posset v. illum amare amore plene efficaci provenientium absolute et attentis omnibus sicut iustus vellet ex animo gratiam et gloriam re ipsa conferri huic peccatori, posset tamen amare amore amicitiae imperfecte efficaci, virtute cuius vellet adhibere aliqua media conducentia ad illius iustificationem et gloriam, hoc v. modo velle potest

desiderari qd scit non futurum nec esse prae voluntatem dei, quia ipse qui tamen decrevit aliquem obdurare et damnare, simul vult a nobis adhiberi media quae emo-liat et salvet.

obiicies 2o non magis tenetur iustus peccatores diligere quam peccatores ament se ipsos, sed peccatores non amant se met ipsos, ergo nec iustus tenetur illos amare minor probatur quia volunt sibi maximum malum nempe culpam et eternam penam quod est manifestum signum odii. g.t. in actu 2o late explicat an et quatenus verum sit peccatores non diligi a semet ipsis. breviter dico peccatorem diligi a semet ipso quatenus sibi vult bona nalia sed odio haberi quo ad bona divina quae peccando amisit qua doctrina posita vel concessa maiori et distinguendo minorem ex dicta consequens vel non bene infertur ex premissis quia in casibus in quibus iustus tenetur diligere peccatores ipsi etiam tenentur se diligere volendo sibi et exire a peccato quemque et preceptum exercendo, extra hunc vel et similes non tenetur iustus amare in actu 2o peccatorem et tenetur non odio prosequi illum volendo nimirum quod peccet sed eodem modo ille peccator id volendo peccaret.

in fine dicti sui petet aliquis an liceat aliquo exoptare mortem peccatori, et quidem quod ipse ante mortem reciperet, et aliquin vita eius valde noceret rei publicae, bonum esset illi mortem exoptare. sed dis-putari potest an si vita alicuius tyranni valde noceret ecclesiae vel sterneret eius correctio liceret illi mortem desiderare

et a deo respirare. l. censo, sicut fore damnandus, navarra libro 2.o de restitutione cap. 3.o parte 2a d. 2a affirmat absolute id esse licitum quod aliis non potest ob varia mala quae fraudis inferunt rei publicae et idem docent sine limitatione dionisius Cartusianus in 3.o dist. 30 q. 1 in fine et navarrus in summa cap. 11 n.o 10. ubi... Dicimus licet fideles exhortandi et petendi remedium ... quatenus tiranus damnandus sit provenit ex eius culpa a quam respuit cum posset et deberet ... tenetur aut respublica tam grave damnum ut ... damnatio alterius qui non vult corrigi presertim si non adsit spes correctioni, tandem ille damnandus erit et quo longior fuerit vita acerbiores erunt postea illius cruciatus. addit etiam et recte quidem navarrus licitum esse desiderare peccatori mortem, morbum, aut iacturam rei familiaris ut ad deum conversus ... tot facinora ... quod ... predictis sine id esset necessarium. disputatio 5a utrum divino precepto teneamur ex charitate diligere nostros inimicos. inimicos.

disputatio quinta.

utrum divino precepto teneamur ex charitate diligere nostros inimicos.

Coij et certa sententia est in lege gratiae praeceptum esse
a Deo dilectionem inimicorum nam Christus Dominus apud Ma
thei 5º ego inquit dico vobis diligite inimicos vestros
benefacite iis qui oderunt vos. quibus verbis non significavit
Concilium sed praeceptum declarat consensus inter
pretum et praxis ecclesiae vide scolasticos in 3º distin
30 et interpretes s.t. ad Matthaeum 5 huius [illegible]. Confir
mabitur et explicabitur ista veritas latius in resolu
tionibus.

Superest modo expedienda gravis difficultas utrum hoc prae
ceptum diligendi inimicos obligaverit antiquum illum
Dei populum cum lex scripta vigebat, et sua in re
illud praeceptum est obligavisse quoad inimicos qui
ad ipsum Dei populum pertinebant, ac proinde erant
iudaei, hos enim nomine proximi signavit Deus in
praecepto decalogi diliges proximum tuum sicut animam
tuam tuum amicum eiusdem natione et professio
ne, cui proinde quantumcumque inimico obviam
[illegible] aliis [illegible] tenebat iudaeus impendere dilectio
nem et signa amicitiae, unde dicitur Exodi 23 si
videris asinum odientis te iacere sub onere non
pertransibis sed sublevabis cum eo et Levitici 19
non oderis fratrem tuum in corde tuo, non quaeras ultio
nem, nec memor eris iniuriae civium tuorum et Eccle
siastici 28 qui vindicari vult a Deo inveniet vindic
tam et peccata illius servans servabit, relinque pro
ximo tuo nocenti te.

Sed quaeritur dubitatur an in lege scripta tenerent hoc

diligere inimicos externarum nationum, an potius hisitum licerte licet permissum esse eos odisse Salmeron tomo 5° tract. 4° et Maldonatus in caput quintum Mathei versu 43 existimant lege divina ceteri expressum aut saltem permissum fuisse hoc odium inimicorum sed Christus dominus stabilivit in lege gratiae praeceptum diligendi inimicos Mathei 5° praemisit auditis quia dictum est diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum, ego autem et cetera ubi nomine proximi amicum significavi per dictum est ex antithesi ipsius exponit non proximum inimicum illud enim verbum dictum est significat dictum esse a Christo domino seu habere in scriptura sacra, tum ecclesiae patres magno consensu affirmant in capite 5° Mathei voluisse Christum dominum tradere doctrinam sublimiorem ea quae per Moysen lata erat, cum igitur praecipiat dilectionem inimicorum plane supponit a Moyse non fuisse praeceptum sed potius odium permissum fuit etiam quia et cetera quae Christus dominus in hoc capite enumerat tamquam antiquitus dicta sibi sit non oidas non moecaberis oculum pro oculo dentem pro dente habentur in scriptura sacra igitur et hoc quod addit de inimicorum odio in scriptura etiam habebatur, tum denique quia si a pharisaeis introducti additum fuisset legi gravius propterea a Christo domino reprehensi fuissent, quod tamen factum non est.

Sed ab aetate pharisaeorum sanctus Augustinus tomo 4° libro 1° de sermone domini in monte capite 41 in fine

nec quod in lege inquit dictum est odies inimicum tuum vox iubentis iusto accipienda est sed permittentis infirmo. S. Gregorius hom. 38 in Evangelium subiicitur. Cum in lege inquit scriptum sit diliges amicum tuum et odio habebis inimicum tuum, accepta tunc iustis licentia fuerat ut dei inimicos eorumque adversarios quanta possent virtute comprimerent et let. quod in novo procul dubio testamento compescit. et Origenes relatus a Salmerone hom. in predicta verba capitis 5 Mathei tomo 2.o ad odiendum inimicum mandatum fuit ut et amicum non odissent concessum fuit ista populo illi veteri rudi et infirmo.

3.o prob. quod deus bonis illius populi praeceperat ut bella aliquando gererent adversus nonnullas barbaras nationes, quoniam illas devitarent ut constat ex cap. 23 et 34 Exodi et cap. 20 Deuteronomii et 1.o regum cap. 15 et quamvis sint sine odio quod in lege gratiae prohibet fieri recte possent tamen populus ille rudis erat nec ipse divina gratia praeditus munitus ex quibus lege evangelica Christiani, absolute odium permissum est,
2.a pars absolute negat hominem odium consequentiam aut absolute permissum fuisse populo iudeorum et illos etiam obligasse praeceptum diligendi inimicos sic magisterium Sententiarum dist. 30 dicens in praecepto legis diliges proximum tuum nomine proximi signari omnem hominem. Clarius

ibidem q. 1. a. 1. art. 1. ad 2um q. Bonaventura, q. 4. ad
augustinus durandus q. 2. ad 3um et iterum q. 1. in Ca
put summa mathei glosa apud eundem in Catena liva,
titelmannus, abulensis q. 343 et insuper Caje 40
Concordiae qui omnes affirmant illud praeceptum veteris
dicit audistis quia dictum est odio habebis inimicum tuum
non fuisse praeceptum aut permissionem legis mosaicae
sed fuisse falsam aliquorum interpretationem. idem
docent Banes ad articulum quem in solutione ad antelum
dicitum valentia q. 3. puncto 3. paravalho maior et ara
gon qui tamen falso ait esse ex fide certum.
probatur quia praeceptum diligendi et non odio habendi inimi
cos est naturale et nullibi constat deum cum iudaeis in
illo dispensasse quia iudaicum etiam populum obliga
bat. consequentia est evidens. antecedens probatur minorem item decla
ratur et probatur etiam praeceptum hoc dicitur esse naturale quia si
homo evectus non fuisset ad finem supernaturalem nec ulla
lege scripta obligatus, adhuc teneretur diligere naturali amore
et conservatione bonorum naturalium et non odisse inimicum:
deinde etiam appellatur naturale quia eo ipso quod homo evectus sit
ad finem supernaturalem absque ulla lege scripta te
neretur non odisse inimicum sed illum prosequi amore
supernaturali et conservatione bonorum supernaturalium. in utro
que quia sicut praeceptum istud esse naturale probatur quod fundamen
amoris sunt naturae est similitudo naturalis in bonis gratiae
sed inimicitia non evertit hoc fundamentum quia restat naturalis
inclinatio quod naturale est praeceptum amoris. Confirmatur quia
quod declinare inimicitiam est naturale praeceptum diligendi et

in odio haberi. etiam si adsit inimicitia aut et simile
quod dilectionem vis debitam non vi alterius satis, nemo
autem qui renuit odio haberi et non diligi grave idem
tenetur alteri praestare consequenter. Probatur quod inimicitia ni-
hil aufert eorum quae sunt fundamentum huius obliga-
tionis amandi et non odio prosequendi. Confirmatur quod
nemini licet propria seu privata autoritate laedere inimi-
cum aut de illo vindictam sumere, alioqui foret in
republica perturbatio intolerabilis. Saltem probat ex-
terna effecta contra legem naturalem esse odisse inimicum, ex
eo tamen ulterius infertur contra naturam esse odium internum
quo praedicta externa mala desiderarentur, nam malitia
huius interni odii desumitur a malitia effectuum externorum.

Deinde posteriorem assertionem probatur
quod difficile 1o, deus non potest dispensare in praeceptis natura-
libus ut probavimus in tract. de conscientia [illegible] dispe-
[illegible] dispensare potest nullibi legitur haec dis-
pensatio facta cum iudaeis et [illegible] testimonia sacrae
[illegible] praecipit populo iudaico ut [illegible] bar-
baras nationes evitat et ab illorum convictu separet
probant iudaeos accepisse a deo potestatem inferen-
di eius nationibus mala et denegandi aliqua aut pla-
signa externa benevolentiae ac providentia illis [illegible]
[illegible] cum quo tamen stare potest aliqua dilectio
qua vel exoptaret illis aeternam salutem aut certe quod
minus graviter offenderent deum: et similiter
stare potest quod non haberent odium in personas sed
in peccata in quorum poenam infligebant aut infligere

desiderabant scilicet nomine et auctoritate dei sic in-
iudex et qui ab eo legitimam potestatem habet ita
in lege statuta punit malefactores quin propter
ea eos odio prosequatur et ecclesia ipsa prohibet
nobis convictum cum haereticis non propter odium
personarum, sed peccati et ad vitanda damna quae
ex illorum conversatione provenire possunt. Verum
quidem est haec et similia appellari posse et solere
odium non tamen odium prohibitum sed per-
fectum aut honestum. et in hoc sensu ecclesias-
ticus cap. 50 duas inquit gentes odit anima mea,
tertia autem non est gens quam oderim qui sedent in
monte Seir et Philistiim et stultus populus qui
habitat in Sichimis.

Non erit ut opinor difficile conciliare duas sen-
tentias quae hactenus relatae sunt et quidem posterior
recte probat non fuisse dispensatum cum iudaeis
in praecepto dilectionis inimicorum, sed quoad aliqua
obligatos fuisse et ad diligendum et ad non odio pro-
sequendum ut in illius explicatione declaratum est
et amplius declarabitur in sequentibus. prior vero sen-
tentia bene persuadet aliquod odii genus erga nonnullas
exteras nationes fuisse permissum imo et praeceptum
iudaeis quod in lege evangelica nec praeceptum nec per-
missum est quod quidem diligentius in solutionibus
perspiciet.

Ad locum prioris sententiae in lib. Numerorum nec exi-
quae asserti esse interpretes quidicant illam

fuisse falsam iudeorum interpretationem, cum
in lex expresse si diceret dilige proximum tuum
seu amicum tuum inde male intulerant odio
habendum esse inimicum et quamvis. Ceterum quae
ibi referunt habentur in sacra scriptura nihil urget nos quod
potius inde sumitur pro hac opinione argumentum. Cum enim
nullibi in sacra scriptura asserat absolute odio habendos esse inimi-
cos merito id credit ex falsa iudeorum intelligentia ortum
fuisse. quod si id in specifici dominus non reprehendit, damnabit
in generali cum dixit mathei 15 caeci sunt duces et duces
caecorum: nec omnia in specifici reprehendenda erant aut cum
te scripta non mansit reprehensio sicut et alia multa.

Itemque illa verba odio habebis inimicum tuum erat dici
posse desumpta ex sacra scriptura quia dominus in locis adductis in 2°
argumento dederat iudeis potestatem insectandi barbaras
quasdam nationes, et singulis etiam personis conces-
serat potestatem occidendi hos illos et sumendi vindic-
tam qualis indicat iudicum 16 ubi samson petiit et
accepit a deo fortitudinem qua vindictam sumpsit
de inimicis. in lege autem gratiae non est facta ista po-
testas sed potius invitamur ad desiderandam et pro-
curandam infidelium salutem. itaque promulgavit
Christus dominus in evangelio legem benignius agendi
cum inimicis quam in lege veteri agebatur et ideo dixit
ego autem dico diligite inimicos vestros, non quod illi antiqui
hos non tenerentur diligere sed quod in aliquo gradu licebat
odium seu persecutio inimicorum, in quo modo non est licitum.

ad argumenta illos potius agere de odio quod diximus licuisse

populo iudaico adversus nonnullas nationes, non de omni modo inimicitia et pleno odio. ad 3um licet ille populus rudis esset, adhuc plures erant sapientes, et nulli deerat gratia sufficiens ad diligendos inimicos et similiter perfecte quam in lege evangelica, quae propterea etiam illum obligabat istud praeceptum.

Ad argumentum posterioris partis nihil aliud respondendum est quam praeceptum istud esse quidem naturale et absolute obligasse iudeos nec in eo fuisse dispensatum, factum tamen esse exceptionem sicut in lege gratiae non fit nam deus in poenam peccatorum dedit iudeis potestatem insectandi et debellandi nonnullas barbaras nationes, stricteque prohibuit convictum illarum ne ille populus imbecillis deciperetur et ad idolorum cultum traheretur quo posito licitum iudeis hoc odium erat, in lege evangelica benignius multo agit deus cum infidelibus non baptizatis et non vult absolute a nobis devellari nec ita vitari convictum eorum quia gratia est multo copiosior et maior spes conversionis ad veram fidem, atque tum propter hanc causam tum etiam propter magis expressam voluntatem quam in lege gratiae debemus velle amicis et inimicis aeternam felicitatem, et familiarius agere cum illis, appellat Christus dominus ipsum dilectionis praeceptum mandatum novum Ioannis 13 dicens mandatum novum do vobis. disputatio 6a de modo quo tenemur diligere et non odisse inimicos

disputatio sexta.

De modo quo tene

mur [illegible]gere et

non ad[illegible]

[illegible]mitis.

[illegible]

n' erit illud [illegible] [illegible]

quod ad internum actum amoris spectat cum illum eliciere [illegible] [illegible] affirmativa et hæ n' obligent nisi in specialibus [illegible] [illegible] vel quis positive [illegible] [illegible] inimicum [illegible] [illegible] sitas occurrerit quæ prudenti arbitrio talis sit ut obliget etiam [illegible] [illegible] [illegible], tenebit itaque quis inimicum amare quod sic [illegible] n' [illegible] crederet de ponendum [illegible] [illegible] quod esset in extrema aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exhibe [illegible] § 4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exhibendum [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] se velle [illegible]
efficere [illegible] in iustitia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] efficere [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] clericus [illegible] bene
[illegible] quasi [illegible] si [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ad 3 [illegible]
[illegible]
[illegible] in hoc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] excluderet [illegible]
[illegible]

... honore aut ut familiari ... potest

... amicitia et ... culpa ... etiam coram

... ... tamen

... ex odio ... sine dubio ...

... ...

... ... ex ... ...

... ... in honore aut ... ...

... ...

... ... coram iudice ... illud ...

... ...

... ...

... ...

... ...

... ...

... ...

... ... coram iudice ... ...

... ...

... ...

... ...

... ...

ibi ... ... quam ...

... aut ... bonam ...

iudicis fieri ... ...

... qui ... ad vindictam ... ex odio

... delicti ... ...

tamen ... valde ... ex odio ... ab eo

[illegible] fieret [illegible]
[illegible] nihil [illegible].

Ad 4um dicendum [illegible] sententiaque fuit [illegible]
[illegible], tenent alter alterum [illegible]
[illegible] P. [illegible] Generali
[illegible] facere, non videri quod obligetur [illegible]
vitet scandalum, vel saltem [illegible]
ad exhibenda signa benevolentiae [illegible] alter [illegible]
etiam obligatus [illegible], unde si
[illegible] illum in [illegible]
[illegible] invi-
tus, si alter non faciat, ipse non tenetur facere [illegible]
[illegible] in hoc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible]
[illegible] charitate diligendi [illegible]
[illegible]

Disputatio septima

Utrum damnati [illegible] ex charitate diligendi.

[illegible]

ubi etiam de amore [illegible] turarum irrationalium et insensibilium.

(6 A)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

qui maxime [illegible] charitatis [illegible]

amicitia [illegible]

[illegible] bonos [illegible] et maxime [illegible]

[illegible]

[illegible] nihilominus [illegible] ex charitate in

[illegible]

[illegible] in [illegible] ad.

[illegible]

[illegible]

Commentarius in quaestionem vigessimam sextam.

In hac q[uaestione] disserit S. Th. de ordine charitatis [illegible] de [illegible] sub habitu charitatis [illegible] et [illegible] de ordine [illegible] cadunt sub habitu charitatis supernaturalis disputa[illegible] charitatem [illegible]

Tractatus septimus.

De ordine quo obiecta cadunt sub habitum charitatis supernaturalis.

Disputatio prima.

Utrum obiecta cadant sub charitatem aliquo ordine qui sit praecipuus et quis, et quotuplex ille sit.

[illegible]

prius ordini [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible], [illegible] in lege [illegible]
[illegible]
quo [illegible] quo inimicus, [illegible] ordinem [illegible]
[illegible]

§. 7. [illegible] vedit [illegible] esse veritatis [illegible]
ubicumque [illegible]
[illegible], [illegible] quoque [illegible] ordinem [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] in ultimum finem et [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] amicitia [illegible]
[illegible] charitate [illegible] aliquem [illegible] ordinem [illegible],
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] charitate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], et ideo [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] dilectioni alterius

[illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] charitati [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] de cha-

ritate [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] charitati [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] charitati [illegible] [illegible]

in [illegible] [illegible] tendit

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] alteri [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] charitati [illegible] vero

[illegible] fidei ut tota perfruentes ad intellectum, [illegible]
dinavi ad [illegible] et ad [illegible] veri
tatis [illegible] in [illegible]
tas credendi [illegible] illud [illegible] oia [illegible]
[illegible] credi [illegible] dicendi [illegible]
[illegible] credibile [illegible]
ordinem [illegible] et eius [illegible]
[illegible] credere [illegible] et [illegible]
[illegible] fidei [illegible]
[illegible] 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] inclinat [illegible]
[illegible]

Dubitabit aliquis [illegible] quis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] alterum

et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] alte-

ri, [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] al-

terum, illud [illegible] [illegible]

diligit, et hic ordo cadit sine dubio sub praecepto [illegible]

[illegible] [illegible] creaturis

et bonum [illegible] [illegible] ordo est obiectum

vel [illegible] [illegible], alterius

[illegible] et hic [illegible] [illegible] quoad [illegible]

nem, [illegible] [illegible] velle uni

proximo [illegible] [illegible] alteri, [illegible] licet velle

illi minus bonum, nisi [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quod ad bona externa requiruntur.

Observandum est in fine huius difficultatis circa ordinem charitatis cadat sub praeceptum itaque dicendum est [illegible] peccare obligare sub mortali [illegible] [illegible] si contingat [illegible] [illegible] requiri in obligatione [illegible] uni potius quam alteri [illegible] et in [illegible] [illegible] alterius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligationis [illegible]. [illegible] [illegible] Deus prae ceteris diligendus sit.

Disputatio secunda.

Utrum Deus plusquam cetera omnia diligi [illegible]

In hac [illegible] [illegible] plusquam cetera diligi [illegible] Deus [illegible] bonum sit longe [illegible] excellentius bonum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quem videt, Deum quem non videt quomodo [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] sit vera [illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
occurrunt violandi legem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1° Caietanus in [illegible] fol 74 [illegible]

[illegible]

[illegible] et singuli [illegible]

[illegible]

[illegible] in [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et

[illegible]

[illegible] illam [illegible]

[illegible] in [illegible]

[illegible] divini beneplaciti.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

valentia q. 4a puncto 1o et alii, est quae sine dubio verum est, quod tamen dictat summum bonum quod est nostrum ultimum finis [illegible] principium anteponendum esse omnibus aliis rebus multo magis quam bonum [illegible] anteponi nil bono privato, et bonum capitis bono membri. Confirmatur quia dictat esse multo majus malum committere gravem culpam quam pati cuiuscumque alterius rei detrimentum, quod dictat ob reverentiam divinae legis esse praeferendam omnibus aliis rebus, et deum diligendum esse super omnia ordine appretiationis. ~

Ad testimonium sanctorum patrum [illegible] adversarii ex doctrina s. t. infra q. 44 et alios dicendum esse quid spectet ad perfectissime implendum illud praeceptum, aliud quid requiratur ad satisfaciendum obligationi illius in hac vita. ad primum requiritur [illegible] perfectionis et puritatis quam sancti habent in patria unde in hac vita non potest illud perfecte impleri. ad secundum non satis est si deum anteponamus nihil bono, sicut in operationibus explicaturi, itaque vel in voluntate vel in intellectu vel in alia facultate admittamus aliud quod laedat divinam amicitiam, verum requiritur in hac vita ad maiorem perfectionem et ad obligationem [illegible] declarato. ad contritionem [illegible] requiri summum dolorem, sed illum qui satis est ut excludat omnem affectum peccati lethalis et conveniunt hunc actum efficacem charitatis supernaturalis. ~

Ad argumenta partis quae affirmabant esse solius charitatis supernaturalis inclinare in amorem dei super omnia

v. ad 2um illud intelligendum est de alijs proximis non de deo qui nobis est maius bonum quam nos ipsi. ad 3um nos sumus per identitatem quidem magis coniuncti nobis quam deo sed alioquin sunt nos qui conviuant quoad dilectionis obligationem deum esse multo coniunctiorem. ad 3um l. illud praeceptum sit difficilius nihilominus natura ipsa obligat ad diligendum deum magis quam nos et saepe evenit maiorem esse obligationem efficiendi id quod difficilius est. disputatio 3a utrum quisque debeat seipsum diligere plus quam ceteros homines et angelos

disputatio tertia.

utrum quisque deveat seipsum diligere plus quam ceteros homines et angelos.

Conclusio

Conis et vera theologorum sententia affirmat post deum nihil esse quod dilectioni proprie praeferendum sit absolute loquendo ac proinde plus debere unumquemque se diligere seipso quam ceteros homines immo et angelos. est magistri in 3o dist. 29 ubi sit. s. bonaventura, durandus, gabriel, argentinas et albertus magnus. cum sanc. ambrosio et s. aug. apud castellanum ibidem, [illegible] valentia, bañez, et alii recentiores. cum sit in [illegible] [illegible]

[illegible] Corol. 3. doctoris fundamentum amoris charitatis est
communicatio bonitatis divinae seu beatitudinis supernaturalis
et quoniam haec provenit a Deo ut a primo principio ad
illum diligendum potissime inclinat virtus charitatis
[illegible] ad illum amandum sui beatitudinis huius
[illegible] et postremo [illegible] facilitatem habent
in huius felicitatis participatione [illegible] habet [illegible]
[illegible] tamquam qui a Deo beatitudi-
nem [illegible] alios [illegible] et amplius tamquam [illegible]
huius participationis [illegible] inclinat mediante cha-
ritate in sui amorem quam in dilectionem pro-
ximorum [illegible]

[illegible] virtutes infusae propter bonum ipsius
[illegible] inclinant in bonum
illius [illegible] virtus charitatis [illegible] id prohibet [illegible] magis
inclinet voluntatem ad amandum illum [illegible] ad
amandos [illegible] in divina lege [illegible]
[illegible] ipse tamquam exemplar ad cuius imitationem ceteros dili-
gat diliges inquit proximum sicut te ipsum et
exemplar dilectionis debet esse potior dilectionis [illegible]
quam id comparatione cuius est exemplar [illegible] magis inclin[at]
[illegible] in amorem nostri quam proximorum [illegible]

[illegible] et obiec. 1o charitas inclinat magis ad amorem Dei
quam ad amorem sui ipsius [illegible] quo magis fuerit [illegible]
[illegible] Deo eo magis inclinabit charitas in amorem
illius [illegible] saepe [illegible] proximi sunt magis coniuncti Deo
quam nos ipsi [illegible] charitas non quaerit quae sua sunt [illegible]
te apostolo [illegible] ad Corinthios [illegible] multo minus [illegible]

amorem sui dilectioni maximo.

ad 2um p. conseq. antecedentis distinguendo conseq. quia duplex in conventu vertit una absolute in se spectata altera in ord. proportionis ad amorem. priorqui deum diligit et hominem partem se quod maior quo ho. e pars. posterior inest deum et subiectum cui inest talis amor, et. alioqui neminem partem sit nihil quae respicit caritatis sive amor ut motivum finale quo specificat et subiectum cui inheret, et adaequat per suum ordinat. quare post motivum finale nihil immediatus esse potest quam subiectum amoris et illa in ordine ad illum hi duo maxime conveniunt, sunt ad eam charitatem ut superior communitatis ...est sibi in iis quae ... salutem sui ... bonum commune ... ferendum et bono privato ... ut ... apostolus ... ... esse verus charitatis sive ... salutis spiritualis immo et temporalis quaest. in sui gloriam ... .

Generaliter doctrina haec stabilitur ... ut conveniat ... christum ... ho. ... humanitatem ... quisque diligere magis ... se ipsum ... observant magister in ... distinctione ... octava in fine ... bona ... ibidem in explicatione ... ... quaestione ... ... in ... ad ... ... ho. e ... filius ... dei, ... illa ... ... dilectionis

a deo quam est creatum, et mediante ejus humanitate omnia supernaturalia bona tam in hoc quam in angelis, deinde B. V. longe digniori amore quam reliqua et velle volbis tot plures stimandum a nobis esse bonum illius et [illegible] quam omnium nostrum, et [illegible] [illegible] nos optare carere propria gloria quam ipsa pateretur [illegible]

2° limitant alii ut beatam virginem mariam plus nobis ipsis amare debeamus; de quo non est videndus apud castissimum [illegible] dixit 3 p(art)e a ad finem et [illegible] mihi [illegible] [illegible] ex [illegible], et infimam [illegible] cum Christo uno ex sua [illegible] ut [illegible] bonum sit etiam pro me [illegible], plusque quam [illegible] [illegible] diligatur a deo non est tamen [illegible] ita explorata nam [illegible] [illegible] nobisque alia limitatione fuit inductum in ea [illegible] existimant proprium subjectum esse id in quo [illegible] maxime inclinat charitas [illegible] [illegible] bonum nobis sic considerando intuitu, quamquam debeo velle mihi deum ex charitate, ius tamen quam beatae virgini, non est fundamentum volendi [illegible] deum.

3° limitanda videtur generalis doctrina ut non fiat comparatio ad totum [illegible], nam cum bonum commune praeferendum sit bono privato, plus amare quisque debet bonum ecclesiae aut religionis cui nomen dedit quam [illegible] proprium. Sed hoc l. in aliquibus rebus verum sit, non est asserendum in omnibus; pro salute totius mundi non liceret alicui condemnare salutem propriam in aeternum

nem quare in sequentibus disputationibus explica bitur an et quatenus haec limitatio veritatem habeat. disputa tio an et quatenus possit unusquisque sua bona tempora lia temporalia anteponere bonis spiritualibus proximi

disputatio quarta.

an et quatenus posit unus quisque sua bona tenpora lia anteponere bonis spiritualibus pro ximi.

S. aug. tomo 3° libro 1° de doctrina christiana cap. 27 et cum s.t. et aliis interpretes in art° 5° sequentis affirmant proximum esse diligendum a nobis magis quam corpus proprium. cuius assignatur ratio quod bona spiritualia proximi sunt praeferenda esse nostris bonis temporalibus. probat S.t. 1° quia amor charitatis fundamentum habet in communicatione seu participatione eiusdem beatitudinis et proximus vere participet beatitudinem saltem ad quam nos primus vocati, nostrum v. corpus [illegible] gloriae insidentaliter ab anima in illud derivatur longe maior est ratio qua debemus diligere proximum seu bona spiritualia illius respectu beatitudinis quam illa quae obligat ad exhibendam dilectionem proprio corpori seu ad

bona temporaria illius procurandum quam veniam ex
bono [illegible] desumpsisse videtur nitimur [illegible] aliis hoc
diligendus est suum [illegible] nostrum quam potest nobis
cum aliis bonis [illegible] [illegible] qui potest [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obliget ad curandum bona spiritualia
proximi et temporalia nostra, et illa sint absque
ulla comparatione maioris momenti, [illegible] obli
gat ut haec illis praeferamus.

et quoniam haec est maxime [illegible] doctrina,
quae nisi declaretur et limitetur breviter [illegible] poterit in
[illegible] errandi, oportebit eam extendere. et variis [illegible] [illegible]
[illegible], qui sub illa continentur. tria quae sunt temporalia bo
na, divitiae, fama, vita, totidem spiritualia nimirum
aeterna beatitudo, infusio aut conservatio gratiae sancti
ficantis quam [illegible] delent peccata lethalia [illegible] sine illis
perseverat. et denique [illegible] gratiae et aliorum donorum [illegible]
[illegible] incrementum [illegible] acquirere solet exer
citio bonorum operum, quae sub gravi saltem praeceptum mi
nime cadunt; denique triplex necessitas in eiusmodi bo
nis spiritualibus amittendis, aut acquirendis distingui
solet, extrema, gravis, et communis. extrema necessitas
in negotio beatitudinis aeternae tunc reperitur quando moraliter
certum aut fere certum videtur hominem aliquem fore
damnandum nisi ei succurratur. ut infans iam iam
moriturus sine baptismo nisi ego accedam ad illum bap
tizandum, et adulter qui ob ignorantiam culpabilem
perseverat in actuali peccato lethali quod vix fugiet etiam
instante morte nisi ego veritatem declarem. necessita

gravis est qui sine magna difficultate non salvabit nisi alter ei consiliis orationibus, aut alia vel sua deat vel succurrat aut quod valde probabile aliter fore damnandum. v.g. probabilis spes adsit salutis illius, quae sine eius complacetur ex damnationis periculo, quod nos vel plerique subire solent attenta humana fragilitate. et quidem triplex necessitas nimis haec explicatur positione locum habet cum agit de extrema salute, ut constat ex add. extrema necessitate. Largiori autem acceptione de necessitatis nomen, tunc dicet quis pati extremam necessitatem quod vix aut ne vix quidem vitavit contrarium aliquod peccatum lethale nisi ego illi succurram correctione aut alio remedio. gravem v. quando maxima cum diff. vitabit. Communem denique necessitatem omnes aut plerique patiuntur ob humanam imbecillitatem. similiter in iis quae spectant ad culpas vitandas, sed ad spiritualem virtutum incrementum largissime loquendo dici potest extremam necessitatem pati, qui vix aut ne vix quidem proficiet in virtutibus nisi ego illum adiuvem, gravem qui non proficiet sine maxima et extraordinaria diff.; communem denique omnes aut plerique patiuntur. haec omnia distingui oportuit ut plenius satis fiat difficultati propositae in titulo disputationis, an liceat et quae temporalia bona propria spiritualibus proximi praeferri possint.

Dico igitur 1° si proximus sit in extrema necessitate salutis eternae tenetur quisquis poterit succurrere illi etiam si propterea amissurus sit divitias, famam, imo et vitam temporalem. sic sentiunt recentiores omnes et antiqui

ad articulum quem valentia puncto 3° assegna navarrus in summa
Cap. 24 n° 9. et colligitur plane ex s. tho. in arto 5° maxi
me ad 3um et ex ceteris DD qui cum s. aug. affirmant
magis diligendum esse proximum quam corpus proprium
nec de hac certa veritate dubitari potest. hinc ex le
ge charitatis tenetur unusquisque magis diligere bona
spiritualia proximi quam temporalia propria et in aliquo
saltem casu tenebitur anteponere spirituale bonum
proximi cuicumque bono temporali proprio, sed nullus
casus ita urgens occurrere potest quam cum proximus
est in extrema necessitate salutis eternae et in eo e
venta culpa lethalis erit ei non succurrere propterea
mors corporis subeunda sit.

Dico 2° urgente gravi necessitate proximi in ne
gotio salutis eternae tenentur spirituales pastores illis su
ccurrere etiam cum manifesto periculo vitae corpo
ralis. sic recentiores citati bannes, cc 4a valentia lara
sho ex quo sequitur 1° et aragon q. 2 a in fine. Ratio quia
multo maior est obligatio pastoris spiritualis ut episcopi aut
parochi erga suas oves quam alicuius extranei sed
hic tenetur succurrere proximo in extrema necessitate
spirituali cum evidenti periculo vitae ergo pastor tenebitur cum
necessitas spiritualis est gravis hic enim est bonus pastor testante Christo
dno ioannis 10 qui animam suam dat pro ovibus suis mer
cenarius autem fugit quia mercenarius est unde cum tem
pore pestis sint multi in gravi necessitate spirituali reci
piendi sacramenta saltem confessionis et eucharistiae et
hoc est generale et usitatum medium consequendae

salutis aeternae tenentur spirituales pastores non fugere set ait(?) sua civitate vel ecclesia ut illa ministrent, nisi forte alius vellet munus illorum obire.

Ex quo infert recte dixisse dominicum Banez c... 3a eos qui pastores non sunt, non teneri simplici(?) gradibus necessitatibus succurrere cum detrimento seu periculo evidenti suae vitae, aut amittendo res suas familiares quia minor est eorum obligatio quam pastorum. Set circa gravem necessitatem non tenetur pastor subire mortem ut succurrat ovi suae, quia etiam est pastor non tenebit in gravi. Et quidem licet bona spiritualia proximi maioris momenti sint quam temporalia nostra, nihilominus inclinatio charitatis in commodum proprii subiecti est multo maior quam inclinatio in bonum alienum et ideo ut obligemur ad contemnendam propriam utilitatem oportet multum praeponderare bonum alienum circa extremam aut necessitatem non praeponderat salus alterius vitae propriae nisi qui sit pastor, et aliunde obligationes ortae ex lege charitatis non adeo stricte accipiendae sicut sumuntur obligationes iustitiae. Teneret tamen quisque succurrere gravi necessitati salutis aeternae proximi etiam cum non levi iactura temporalium bonorum si non foret alius qui succurreret.

Dico 3o in levi necessitate salutis aeternae proximi tenentur pastores providere ovibus suis de generalibus mediis ad salutem spiritualem, ut minimum non desint conciones, confessarii(?), templa, cultus divini frequentia et alia quae bonum [illegible] conservant(?) et si oporteret subire vitae temporalis discrimen

ut leg. n. quod deserverent etiam ad corp. necessitates ecclesiae sub levandas, indubie sub gravi praecepto tenerent, alioqui ecclesiae splendor obscuraret et magnum detrimentum pa terentur fideles, cet. vero esse circa laicum non incumbit nulla specialem obligationem hunc succurrendi civibus necessitati bus eternae salutis proximorum praet. illam quae oritur ex aliis generalioribus praeceptis, scilicet eleemosinae, correctionis et caetera de quibus infra et aliis in locis dicendum est. occurrere non possent civibus in ea propter incuriam praelatorum est neces sarium ut alii succurrant civibus necessitatibus spiritualibus et tunc succurrere tenerentur qui possent sine detrimento alicuius momenti.

dico 4.º qui sine notabili detrimento suorum bonorum tempo ralium potest vitare seu impedire peccatum lethale proximi, aliqui casu aut fere certo cedit commissurus tenetur sub mortali illud impedire, quia in. praeceptum charitatis obligat ad sufficiendum bono proximi neces sariis in spiritualibus, ergo graviter violat hanc legem qui facile potest impedire peccatum lethale proximi et non impedit. ubi vero damnum valde notabile est cessat haec obligatio, damnum spirituale proximi potest facile postea reparari et suavitas praecepti charitatis tanta est ut in iis et similibus eventibus non obliget ad praeferendum bonum proximi in spiritualibus magno damno tem porali proprio subire cuius ardore maxime inclinat bitus charitatis. ex quo fit quam minus obli get charitas ad procurandum bona spiritualia proximi quae sunt supererogationis. si non pietatis religionum

impositam magnam obligationem procurandi bo
num spirituale subditorum etiam in iis quae ad personam
spectant, et posse in hoc genere committi peccata letha
lia si debita devita diligentia patitur iacturam spiritualem
subditos.

In fine huius disputationis duo notanda sunt
unum est in cap. huius sc. sermonem de necessitate
spirituali proximi comparata cum bonis corporalibus
propriis pretiosis, nam si adsit detrimentum spirituale
proprium potest hoc esse tanti momenti ut nemo
teneatur illud subire ad succurrendum proximo de
quo in disp. sequenti. alterum est in multis casi
bus in quibus dictamus obligat praeceptum charitatis
ad succurrendum necessitati spirituali proximi cum
detrimento corporali proximi posse esse valde laudabile
succurrere sacerdotes parochos qui cum evidenti peri
culo vitae propriae succurreret aegrotis peste gravatis
optime faceret. Licet teneatur similiter propter vitandum
peccatum lethale proximi subire detrimentum tempo
rale gravissimum e.g. magnae pestis, et sic de
aliis in quibus praeviam bonum spirituale ut pote maioris
momenti praefertur bono corporali nihil fit contra chari
tatem sed potius consentaneum illam. dicto quando et
quando bona spiritualia proximorum praeferenda sint bonis
spiritualibus propriis.

Disputatio quinta.

An et quatenus bona spi-
ritualia proximorum
preferenda sint bo-
no spirituali
proprio.#

Ex dictis in 2a dubitatione manifestum est si absolute et in generali loquamur posse et teneri unumquemque preferre suum spirituale bonum bono spirituali proximi, nam cum homo magis se ipsum diligere debeat quam proximum in nullo casu ita evertere potest hec maior dilectio ut in procurando bono spirituali id inter omnia bona principatum locum obtinet. verum quoniam hoc tam generale principium declarationes et limitationes habet, expediamus oportet varias difficultates ad illud pertinentes.

Prima difficultas est an sit intrinsece malum ac proinde contra charitatem committere aliquod peccatum saltem leve propter magnum bonum spirituale proximorum. sine dubio esse intrinsece malum, unde si detur alicui optio aut potestas unum e duobus eligere scilicet velle peccatum etiam leve aut totius mundi salutem nec debet nec potest velle peccatum. Probatur 1° quia sunt fa

cienda mala ut veniant bona et qui ipsi ipsum pertubant sensibus discipulos xpi quod qui turpertubant illis blasphemiam ut docet paulus ad romanos 3o quam si diceret nullo modo tolerandum esse quod quis vehit facere malum culpae intuitu boni quodcumque illud sit. Confirmatur quod velle peccare est absolute malum, ipsum et cuiusvis voluntatem in aliquo constituere quamvis sequeretur salus mundi adeo quod quis vellet proferre verbum otiosum, nihilominus id esset malum, sed verno est quia intendit absistere a malo propter nullum finem licet velle peccatum. nec obstant illa verba michaeae utinam non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer nam tum sermo esse videtur de ignorantia et deceptione quae invincibilis et sine peccato assidere potest. deinde id dictum videtur exageratione quadam ut denotaret propheta quantum desideraret ne illae calamitates evenirent. sic in historia dicitur sine peccato orta ministeria io.

Hic diligenter advertendum est aliud esse velle aut eligere ipsum peccatum aliud autem velle illud in se ipso permittere tum. nunquam licet ut probatum est. nam vi[illegible] esse potest. et interdum cadere sub praeceptum et quidem permittere in se peccatum est velle efficere aliquod opus quod in se non est malum, sed tamen fore occasionem saltem per accidens prolabendi in peccatum, et hoc propter bonum proprium aut alienum urgentis spiritualis honesti status est ut sit aliquis si confessiones audiat fore ut aliquo in peccatum lethale labatur potest nihilominus licite audire confessiones quod hoc est magnum bonum spirituale

et facit quod illud permitti potest culpa lethalis, cum etiam propter bona temporalia permitti possit, sic v. nullum in magno eos qui munus aliquod temporale excellens sic semel aut iterum e illis occasio peccandi lethalis, hoc n. est periculum remotum peccati quod ~~subiri~~ subiri inferendum potest sine peccato.

Advertendum tamen esse neminem aliquem ~~etiam~~ obligandum esse ad succurrendum proximo si propterea certo crederet lapsurum in peccatum lethale. i. periculum ut dixi satis remotum ut colligit ex s. t. in art. 4° in fine corporis et ad eum imo si sese lapsurus esset et praesensit si prudens timeret diuturna perseverantia in eiusmodi culpis teneretur succurrere proximo etiam constituto in ~~[illegible]~~ extrema necessitate spirituali cum tanto detrimento proprio nullum bonum alienum anteponendum est. si vero esset periculum aut etiam certo dolapsus in aliquas culpas veniales aut tepiditatis alicuius vel distractionis posset et deberet in multis casibus hoc damnum permitti propter magnum bonum spirituale proximorum.

Addis an tamen liceat velle carere sempiterna beatitudine propter bonum spirituale proximorum saltem alicuius magnae reipublicae aut nationis. Item affirmantem persuadere videntur sacrae litterae et sanctorum patrum testimonia nam moyses exodi 32 aloquens deum aut dimitte inquit populo suo noxam hanc aut dele me de libro vitae id est [illegible] pro consecuta felicissime sic v. explicat s. Bernardus sermone [illegible] in cantica et apostolus ad romanos 9° optabam inquit anathema esse a christo pro

pro fratribus meis quasi diceret desiderabam a[nathema] fieri Xpto deo seu gaudiis sempiternis pro salute populi iudeorum sic n. explicant S. Chrysostomus late hom 16 in illam epistolam Theophilactus, Oecumenius, sanctus Thomas Sotus, et Catharinus quos afert Severius disp[utatione] in prefatum locum pauli. addit etiam efficax ratio quod laudabile est exoptare id quod magis gloriosum est deo sed magis gloriosum est deo magnam aliquam rempublicam salvari quam unum alterum hominem. laudabile est pro reipublicae salute velle separari Xpto deo quantum ad privationem celestium gaudiorum et eternis mancipari cruciatibus.

in hac re distinguendum est posse n. esse distinctio de carentia sempiternae beatitudinis et perpessione cruciatuum eternorum quantum ad id quod ex communem legem divinam habent aut precise quantum ad penam damni et sensus. et quidem in priori sensu nec laudabile nec bonum esset exoptare carentiam beatitudinis etiam pro salute totius mundi Quia n. inquit Xptus dominus matthei 16 prodest homini si universum mundum lucretur animae vero suae detrimentum patiatur aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. itaque in negotio salutis eternae docet Xptus dominus pro nihilo ducendum esse interitum universi mundi si inde interitus animae proprie proveniret. ratio vero est quod eterna damnatio ex communem legem necessario supponit lethalem culpam in qua quis moriatur sed etiam innumera peccata eaque gravissima quae damnatus per eternitatem committet quod quidem malum tanti momenti est ut valde sit

perpendus sibi et deo inimicus qui propter salutem aliorum velit illud subire et tot scelera in deum admittere ut alios peccatis eximeret?

in posteriori autem sensu desiderare carentiam visionis beatae et poenas inferni absque omni culpa quod dici foret quod numquam erit necessarium ad salutem multorum hic nulla intervenit culpa sed gloria dei et utilitas proximorum, propter quae contemnere commoditatem propriam signum videtur ferventissimae charitatis et merito laudatur desiderium sanctorum qui sine ulla culpa inferos cruciatus libenter sustinerent si hoc dei gloriam cederet.

testimonia autem explicata in prima parte quaestionis [illegible] probant optime hoc quod apertum quod sunt dicta desiderium pauli et mosis conditionatum erat, si nimirum absque culpa propria accideret carere beatitudine et necessarium foret ad populi salutem, sed non est explorationem in praedicto sed illa esse admittenda nam aliae sunt [illegible] explicationes valde probabiles quas diligenter congessit pererius in caput 9 epistolae ad romanos. quidam enim explicant ut si optaverint paulus et moses mortem corporalem, alii vero de quorum numero est toletus sapienter voluntatem solum agere de se ipso ante conversionem, significando infinitum dolorem quo afficiebatur postquam Christum dominum cognovit, eo quod illum tanto affectu persecutus sit ut in deos [illegible] ferret quasi diceret vehementer doleo quod pro salute fratrum meorum procuranda optaverim separari a Christo salvatore meo et redemptore meo. moises vero ex quadam filiali ad deum confidentia loquutus est se curans nimis

q. deus vellet illum delere de libro vitæ lege s. aug. tomo 4o q. 147 in exodum.

3a difficultas est an liceat desiderare carentiam gratiæ et charitatis quando id cederet in salutem spiritualem multorum. et quidem circa hanc rem legem communem nullus privatur gratia et charitate nisi ob peccatum lethale grave, sicut certum est ita certum esse desiderare certitudinem mortalem, ita et velle privari gratia et charitate. sed difficultas procedit in hisce quæ dona auferrent sine peccato. negat valentia q. 4 a puncto 3o post aliam assertionem quæ sequitur. probat 1o testimonio Christi domini super relato quid prodest homini si universum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiatur. 2o quia id foret contra ipsius charitatis inclinationem, nullus enim bis inclinat in sui destructionem. 3o quia gratia aut charitas amittit ob peccatum, sicut nemo est qui non teneatur abstinere a peccato, ita nemo est qui non teneatur non amittere gratiam.

vera tamen est contraria sententia quam tenent illi patres qui locum apostoli ad romanos intelexerunt sicut supra retulimus. probatur quia est multo maius bonum est visio beata quam gratia et charitas, sicut licitum esset velle sine culpa carere visione beata ita et gratia seu charitate.

neque urgent argumenta valentiæ nam ad primum Christus dominum agere de eo qui peccando amittit gratiam et in æternum privatur beatitudine non vero in eo [illegible] sine peccato amitteret. ad secundum nego esse contra charitatis inclinationem velle sui destructionem quando id cederet in maiorem

dei gloriam, habet, n. magis exoptat charitas quam sui
conservationem. ad 3um resp. nos agere in eo eventu quod sine ulla
culpa charitas destrueret vel auferret a deo, et tunc ne
gamus sive praeceptum procurandi conservationem
charitatis in eo casu quo eius destructio foret necessaria
ad magnum aliquod ecclesiae bonum.

4 addita tamen in iis eventibus in quibus diximus ipsum
esse desiderare carentiam beatitudinis et gratiae foret
etiam obligatorium. vel si tunc non adesset aliquod speciale dei
praeceptum non videri obligandum hominem ut perpetuo ca-
reat divina amicitia aut beatitudine. Colligitur
ex s.t. in art. 4o bonus ibidem dubio 1o ... et valen
tia s.t. et ... aeterna beatitudo est maximum bonum
creaturae rationalis et finis ultimus ad quem conditus est
ret aut satis videtur obligari hominem ut pro bono pro
ximorum non consequatur ultimum finem suum. similiter
amicitia hominis ad deum est donum gratiae inaestimabile ac
proinde dignum quod non amittat propter ullum commodum
alienum sed gratia et charitas sunt haec amicitia.

Dixi in textu quod si nemo te carere posset in perpe-
tuum ... velle ad tempus aliquod carere gratia et dei servitio con
sequutionem beatitudinis hominem ut si nono eveniret aut
sine peccato et si post paucos dies aut annos gratia et beati
tudo consequendae erant, non videtur tantum detrimentum, ut ...
una populi christiani utilitas et regni ad fidem conversio
non hoc ponderaret et induceret obligationem differendi conse
cutionem gratiae et gloriae aut patiendi privationem illorum
ad aliquod tempus ut explicatum est.

5° dissimulandum et sunt obligationes sive adjunctae quae in Lusitania
jam multis gravissimis necessitatibus spiritualibus proxim-
orum certo novimus, nam in apud remotas nationes sunt
multi infideles qui ad Deum converterent et salutem
aeternam obtinerent si illo se conferrent ministri qui et ipsi sacer-
dotes Catholica eos edocerent, et baptizarent, multi si et non
multi inter eos degunt ii sunt Lusitani si cum suis Episcop-
[illegible] conferrent. Fuerunt itaque multi de his [illegible]
qui inter Catholicos orti sunt. 2° Ex hereticis multi venire
vent si viri doctissimi qui ubi viget Catholica ecclesia degunt
necessarii, eos adirent et suis disputationibus eos firma li-
benter convincerent et hoc pacto multi fierent. 3° in me-
dio ipsius ecclesiae et non longe ab urbibus nobilissimis Hispaniae
sunt plurima oppidula destituta doctrina, multi qui prae
fame spirituali moriuntur eo quod non sit qui porrigat illis
panem caelestis doctrinae, cum tamen in Lusitania ubi
bus sunt alii sacerdotes otiosi quos promovendum videtur cur
pro eorum necessitatibus succurrant. 4° in ipsis etiam urbibus opulen-
tissimis quot sunt hodie rudes, qui non sciunt mysteria fidei, et
quot jacent in xenodochiis qui indigeant spirituali solatio, et
doctrina fidei, et sacramentis, et aliis spiritualibus auxiliis, et
multi pro timere deberent ne graviter in charitatem peccent
non succurrendo sibi tam gravibus necessitatibus spiritualibus
proximorum.

Atque hoc ipsum confirmari potest doctrina et verbis Christi
Domini Matthaei 25 ubi refert sententiam quam Judex in extremo laturus
est in alium vel [illegible] quam pro infidelium esse in fratribus
minimum suis et proximi nostri, et visitaverint eum

alia quae opera misericordiae omiserint unde salvatorem
primo 30 sic 40 explicans praedictam parabolam videmus
inquit correptionem sublimius iminere moribus qui proximos
~~ferentes ipso et scientes existimant, a peccatis quae suo~~
~~Dei numen offendere possunt abstinent, nihil cogitantes an~~
~~in proximos sint illorum et charitatis opera exercuerunt~~
~~[illegible] docti boni et magni [illegible] [illegible]~~
~~viri [illegible] et religioni [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] per [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],~~
~~ut [illegible] illis [illegible] sit [illegible] [illegible] in a~~
~~[illegible] [illegible] ut [illegible] peccata in se ipsis [illegible]~~
~~et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] qui [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~opera misericordiae quae ad [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~damnati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] qui [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] maiori [illegible] qui~~
~~[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

Nec hic oritur immerito solere aliquos timoris ingerere
mentibus pios viros, sed non interea facile damnan-
dos esse ad culpam [illegible] gravem, sicut nec esse indi-
ciuinatim excusandos. Sed in re illud generale princi-
pium merito indicari debet magni momenti, scilicet id quod
in [illegible] non faciunt hic docti et pii imo et perfecti [illegible]
[illegible] non cadere sub aliquod praeceptum saltem grave vel aliorum
damnare videamur maximam partem illorum hominum qui doctri-
na et virtutibus eadem florent in ecclesia Catholica. Cum
immeri sint hodie sapientesque timorati et religiosi qui [illegible]
[illegible] ea quae in obiectione proponuntur, [illegible] optimum

esse credere suo praeceptorum talem gravem temporibus sibi
spiritualibus, sed nunc propter unam, nunc propter aliam
causam excusari. quod si causa excusans non sit, tunc sine dubio
imponenda est obligatio. operae pretium autem erit valde breviter
indicare causas quae possunt auferre scrupulum, et deobli
gare in casibus qui in hac quaestione referuntur. monendum autem
est hic non agere de praelatis quorum obligatio est multo
strictior et non solum ex charitate sed etiam ex iustitia.

Et quod ad causam attinet cum nemo teneatur concurrere
spiritualibus illius necessitatibus cum manifesto [illegible] sub
spirituali periculo qui prudenter crederet se illud periculum
passurum si inter barbaras nationes degeret sine comite
sive teste et concurrentibus variis sub magna tentationi
et lapsus occasio esse possunt non teneretur ire ut infidelibus
succurrat praeterea sunt multi qui eo statum in ecclesia
statum incompatibilem cum [illegible] [illegible] [illegible] chri
stiani, et hi satis excusati sunt nam magis refert
ad fidelium aedificationem exacta observantia illius in
stituti instituti et cum huius utilitatis detrimento esse
rent ire ad succurrendum infidelibus.

Ad [illegible] respondere potest idem quod ad praecedentem cui adde
cum hereticorum ingenium pertinax sit qui se quod universa
ecclesia non credit non facile ibi multos persuadere posse, fore
aliquem [illegible] quod illo adeant et disputare teneantur [illegible]
[illegible] spes fructus erat obligatio.

Ac demum [illegible] non semper constat de statu de loco in quo
[illegible] necessitas, et [illegible] obligandi qui non [illegible] [illegible]
id indagare, et certo cognoscere. deinde non [illegible] examinare

sitates extremae propie loquendo, quia non constat certo an ipse
ne certo hoc illo moriturus in statu peccati, neque in parro-
chum qui illorum confessiones audiat. et si fortasse non bene
singuli [illegible] noverint, non illi excusabuntur ignorantia (vel si
sciant rerum confitendi, dogmata etiam fidei. vel non plene
sciant forte tamen sciunt satis. iam si sine necessitatibus ita
extremis vel sint, fortasse excusant qui non sunt praelati,
vel sperant parochum, vel timent majorem periculum suae
salutis, vel occupantur in nobilioribus rebus divini obsequii, seu
vel necessarium est ab aliis fieri ut in concionibus, in con-
fessionibus, in lectionibus, et in succurrendo aliis necessitatibus.
Nec dissimili modo vel summam saltem in xenodochi-
is ubi parochi se incumbit excipere confessiones et docere
mysteria fidei: nec certo constat hic et nunc esse aliquo
aegroto qui ignoret id quod scire necessarium est ut salutem
aeternam consequantur, et idem verum est in multis rudibus,
qui vel interrogati respondere nesciant, re tamen vera
sciunt saltem ea quae sunt de necessitate medii, et si
alia minus necessaria vincibiliter ignorant, non tamen constat
qui nam sint isti, alii vero quorum saltem ignorantia sit
invincibilis. deinde nunquam desunt aliqui qui succurrant
his necessitatibus ut alii declarati in paragraphis praecedenti-
bus, alii vero cum aliis rebus distracti in tempus sint non habent
commoditatem iis succurrendi ob [illegible] obligationem [illegible].
Concludo. esse in praxi intelligendum facile sententiam
[illegible] privati [illegible] et matura et cum [illegible]
[illegible] [illegible] sententiam persuaderent. laudandus
tamen eos qui [illegible] necessitatibus sublevandis vacant.

et hortando aliq. data ocasione optimum quae e saltem aliqd ad Xenodochia, ad carceres, ad Confitem, ad opidula accedere, ad docendum fidei rudimenta et subveniendum aliorum necessitatibus. Sed super oia maxime oportebit ut singuli misere se valeant adeo auxilium quo cognoscant a Deo et quod hi necessitatibus succurrere teneantur. et quo ex se nequeant id ad qd se teneri cognoverint valde etiam iuverit orationibus procurare bonum proximorum et impetrare a Dno ut eorum necessitatibus succurrat, sicut Xpus Dnus Luce 10 cum dixit et messis quidem multa operarii aut pauci addidit rogate ergo Dnum messis ut mittat operarios in messem suam quem locum explicans S. Greg. hom 17 in Evangelia ecce inquit mundus sacerdotibus plenus est, sed tamen in messe dei rarus valde invenit operator, qa officium quidem sacerdotale suscipimus, sed opus officii non implemus et rogate fratres charissimi, rogate ut dicit rogate dominum messis et cet.a vos pro nobis petite ut digna vobis operari valeamus. et S. Cyrillus [illegible] apud S. T. in Catena Luce 10 insinuat inquit qd magnum donum e operarios mitti in messem divinam post hoc subdicit dominum messis rogare hoc est rogandum sane oratio e una ex eleemosynis spiritualibus et ea saepe magis succurrit hi necessitatibus quam si quis concionaretur aut exciperet confessiones, et ideo valde iuvat ad satisfaciendum obligationi suam plenius succurrendi proximi necessitati.

ad Confirm. ex parabola illa de [illegible] v. ea probari interdum cadere posse et solere sub grave praeceptum eiusmodi opera misericordiae corporalia et spiritualia

iusta quae proinde damnationis aeternae supplicia infli
genda illis, qui ea omiserunt, imo propterea fortasse
in ea supremi iudicii sententia factam fuisse mentionem
de sola omissione huiusmodi operum ut ostenderemus quam momen
menti sit hoc negotium quod alioqui parum obligationis
habere, et quam magis demeretur damnationem ob
alia graviora et manifestiora peccata quae quidem post
praefatam omissionem inde optimo simul ea. Sed his
obstantibus vera doctrina quam audivimus, sibi quam
plurimos excusari ab inferendis obligationibus quas in [illegible]
dicte molestiamus, et privatis sese [illegible] [illegible] in
dissendum [illegible] nisi secundarie [illegible] quia
perdiderunt, re vera [illegible] quae [illegible] gravis cogitatio.
Et si spectat aliquis in suo casu facti sentiri [illegible] de
[illegible] obligatus sub mortali [illegible] ad [illegible] hoc [illegible]
in barbaras nationes [illegible] ex variis [illegible] quae
[illegible] in [illegible] experimur, [illegible] ex [illegible] ad [illegible]
dum [illegible] necessariam aliam obligationem [illegible]
aut declarare. Et aliis [illegible] necessitate de qua in [illegible] difficul
tate diximus, [illegible] varios casus [illegible] posse qui [illegible]
tis docti et [illegible] viri excludendi sunt, [illegible] [illegible]
[illegible] alioqui sufficiens et [illegible]
[illegible] qui nesciunt [illegible]
necessaria et [illegible] qui indigeant confes
sione, et [illegible] confessarium [illegible] posse [illegible]
sive destituendo [illegible]
aut rei familiaris [illegible]
unusquisque ante ponere bona temporalia proximo

no temporali proprio.

disputatio sexta.

an et quomodo teneatur vel possit unusquisque anteponere bona temporalia proximi bono temporali proprio.

Animadvertendum in istis bona temporalia communia ante ponenda bono temporali proprio esse, quia recta ratio dictat bonum commune praeferendum esse bono privato, unde si ad defensionem regni vel reipublicae aut personae necessariae ad eius bonum oporteret amittere vitam propriam corporalem, [illegible] posset et etiam teneretur privata persona hoc damnum pati, sicut teneretur alius non contemnere vitam propriam et illam conservare quae esset valde necessaria ad bonum commune.

Deinde certum est bonum proximi temporale inferioris ordinis postponendum esse bono temporali superioris ordinis, licet [illegible] proximi quod [illegible] [illegible] v.g. in extrema necessitate succurrendum esse proximo cum detrimento familiaris aut famae propriae, quia vita proximi est maioris [illegible] [illegible]

v. desiderandam hominis aliquis cujus esset fama nomen
sint praeterea serviret, ob tuendam antiquam vitam pro
diminutione obligat illud volendi ut proximum a morte
liberaret, quia non esset iste vocabilis [illegible]
3° q. dicas dicitur in eo consistit an vita corporalis
propria praeferenda sit vitae corporali alterius proximi
[illegible] aut certe non multo magis vel minus necessariae
ad bonum com. ita ut malum sit velle subire mortem
pro tuenda vita amici vel inimici tali? nonnulli docto
res existimarunt hoc esse illicitum sic Durandus in 4° dist.
17 q. 6 ad [illegible] contrarium in 3° dist. 29 q. [illegible]
verum tamen istud non est verum nam ipse refert Aristotelem
phi in libro 9° ethicorum asserentem moriendum etiam esse
pro amicis si ita oportuerit, et ipse explicat in eo sensu ut
[illegible] bonum sit exponere vitam periculo mortis
[illegible] interim [illegible] mori non tamen docet licere
velle mortem subire. idem observandus exis
timat et recte probat Navarra libro 2° de restitutione
cap. 3 [illegible] ubi eam doctrinam tribuit san
cto Bonaventurae in 3 dist. 29 q. [illegible] sed immerito nam
sic ait philosophus refutari illos qui mortem propriam ne
[illegible] ut [illegible] probabilis [illegible] sancte
intelligendum ut ipse loquendi modus satis indicat. de
nique [illegible] infra [illegible] ait nam [illegible]
[illegible]
[illegible] oppositum sentiunt.
[illegible] haec [illegible] in libro
de mendacio ad consentium [illegible] verba

proximum ipsum diligit proximi sui curam et [illegible]
non accepit proximo ipsum [illegible] diligit sicut se ipsum
qui non [illegible] ipsum amicitiam ipse amicus [illegible]
quandoquidem [illegible] temporalem vitam
ipsum temporalem [illegible] diligere sicut se
ipsum [illegible] se ipsum [illegible] veritatem
expedit. quibus ultimis verbis [illegible] id est [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] et vere esse [illegible]
[illegible] ad [illegible] S. DD. [illegible]
in esse [illegible] amicitia [illegible] temporalem [illegible]
[illegible] quidem [illegible] amicitiae temporalem
pro temporali [illegible] de ami
citia [illegible] nihil inquit [illegible] amico [illegible]
[illegible] et [illegible] amici
[illegible] divina [illegible]
[illegible] videt [illegible]
[illegible] veritatem
[illegible] amicitiam [illegible]
[illegible]
est.
[illegible] charitas [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] charitas [illegible]
proximum [illegible] bonum [illegible]
bonum [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] amicitiam [illegible]
[illegible] eiusdem ordinis et [illegible]

vitam obliges ad praeferendum vitam propriam alie-
nae q. p. charitatem ageret qui vellet mortem sibi
pro prolonganda vita temporali alterius amici. Et con-
firmatur q. sit magni momenti ut homini vita corpo-
ralis restituatur.

Confirmatur 1° q. ita se habet vita corporalis hominis ad
vitam amici sicut vita spiritualis ad spiritualem amici
sed q. charitatem est contemnere vitam spiritualem pro-
priam pro spirituali amici, q. etiam erit q. charitatem sibi
velle mortem corporalem pro tuenda vita corporali amici.
Confirmatur 2° q. graviter peccaret q. charitatem qui vi-
deret parentem et extraneum in extrema corpo-
ris necessitate constitutos et cum utrumque a
morte liberare [illegible] liberaret extraneum contempto
parente q. quando [illegible] se habet prox. q. eandem chari-
tatem qui proximam vitam contemneret ut extranei
vitam servet. ut constat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quam vita [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] deridere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mortem [illegible] [illegible] [illegible] et con-
sequenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] confirmatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible]
extraneo q. nulli licet contemnere vitam corporalem
propriam pro aliena.

[illegible] probabior [illegible] [illegible] esse
[illegible] [illegible] vita corporalis [illegible]
[illegible] corporali amici [illegible] [illegible]

dicte 2ae partis [illegible] ad 3um [illegible] Victoria relectione
de homicidio n. [illegible] et 27. Soto lib. 5 de iustitia q.
[illegible] Cordub. [illegible] lib. 1 q. [illegible] ad 4um
[illegible] in [illegible] Aragon in hac q. [illegible]
[illegible] dubio [illegible] dubio ultimo et alii.

Ratio vero [illegible] charitatem [illegible] maxime illi con[illegible] velle subire corporalem mortem quod id cedit in magnum aliquod bonum alicuius ordinis; sed velle subire corporalem mortem pro salvanda vita corporali amici sive inimici cedit in magnum aliquod bonum alicuius ordinis quod [illegible] et potius maxime conveniens charitati [illegible] et [illegible] quod [illegible] velint [illegible] vita [illegible] et ad [illegible] perfectionem spectat [illegible] contemnere [illegible] vitae [illegible] bonum [illegible] propterea [illegible] subire mortem pro vita [illegible] proximi [illegible] [illegible] maiorem [illegible] exhibitio charitatis [illegible] maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. [illegible] ipse ostendit quanti [illegible] vera et [illegible] christiana [illegible] pro salvanda vita amici [illegible] propriam vitam corporalem contemnere [illegible] fortitudini aut magnanimitati [illegible] humilitas christiana [illegible] se existimet minimum [illegible] et minus dignum vita temporali quam alios [illegible] faciet [illegible] charitatem, et [illegible] illi [illegible] propriam

vitam offerre pro aliena, et ita quod minus utile est cum
maiori cum bono maioris momenti.

ad secundum s. aug. si contendere esse licitum dare
vitam temporalem propriam pro temporali aliena ita
ut potissimum bonum intendatur iuxta ceteris pari
bus prius tenetur quisque sibi prospicere quam proxi
mo suo, sive non intendatur commune utilitatem quod
in eo opere elucet non negari a sancto doctore illud
esse licitum et laudabile, sic enim negatur esse de
siderare sibi mortem propter vitandum leve corpo
ris detrimentum, set si fiat propter magnum
aliquod emolumentum spirituale non potest non
esse licitum et maxime laudabile ut ex tractatu
ut ex iis praecedente dictis constat.

ad tertium, si vita corporali propria confertur cum vita
corporali proximi nostri, magis tenetur quisque sibi quam
proximo prospicere set si intendat commune bonum tunc
quod provenit ex compensatione propriae vitae pro vita aliena
potest quis pro illo contemnere vitam propriam corpora
lem ut potentia inferiori et in hoc sensu est pater haec
generaliter licere mori pro servanda vita amicis.

ad quartum [illegible] exponere se morti servanda vitam propriam corporali
[illegible] utilitas spiritualis exerceri [illegible] charitas
quae maxime inclinat in conservationem propriam, ubi
in hoc optime probari licitum esse conservare vitam pro
ximi contemnendo alienam et persuadeo esse licitum con
temnere vitam propriam pro conservanda aliena, in
hoc etiam elucet maximum charitatis [illegible] sic [illegible] licet

bonum sit bene vivere et bene operandum propter deum
qui est caput charitatis, bonum est etiam velle mori ad
fruendum deo quia id etiam pertinet ad charitatem. ut
patet ex communi theologorum solutione. et si proin ipsum videtur
non esse contra charitatis seu virtutis amittere sic tamen vi
tam corporalem pro fruenda aeterna commutat, sit de suo
dispendio, et contrarium cum contendat non esse contra vir
tutes sed vitiis supponi ac ubi non esse contra virtutes
sed probari sicut probatum est cum non ostenderetur
[illegible] emolumentum provenire ex praedicto contemptu
propriae vitae velle inferri non esse virtutis et chari
tatis etiam excellentis.

Ad 2am confirmationem respondeo maiorem, dicto contraria
bis amissio licet in casu nostro spiritualem extrinsecum
propriam prosequendi vitam corporalis prudenter con
temni potest, et ad hoc licet amissio vitae spiritualis inter-
jicienda cum non sit maximum bonum, et quod deus
[illegible] nobis [illegible] esse, [illegible] illam non potest [illegible]
illam contemnere. Ad 3am confirmationem concedo [illegible]
gando consequentiam. Cuius probatio non urget, nam licet
non vivimus tenemur non [illegible] vitae propriae tamen
[illegible] potest esse [illegible] in [illegible]
te velle vitam propriam amittere, [illegible] cedere
iure quod [illegible] ut ipsius potius [illegible] vitam
conservet, et ita [illegible] potius [illegible]
[illegible] velle [illegible] in eo casu [illegible]
[illegible] ut [illegible] potest, dicere velit [illegible] contemnere vi
tam corporalem.

ad 3um [illegible] antecedente negat [illegible]

ut in [illegible] dicebamus [illegible]

ne [illegible] et ideo [illegible] licet. [illegible] vero sibi mortem aut [illegible]

[illegible] malum [illegible] in variis occasionibus

[illegible], et [illegible] liceret [illegible] vita [illegible]

[illegible] amicis ergo [illegible] in extrema necessitate, et [illegible]

[illegible] sonum erit [illegible]

ut [illegible] moribus [illegible]

[illegible] intercipere [illegible]

[illegible]

[illegible]. ad [illegible] victoria [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] alteri [illegible] diverte [illegible]

[illegible]

[illegible] et in navi non

[illegible]

[illegible]

[illegible] ad [illegible] vitam [illegible]

[illegible]

[illegible] in dilectione proximorum

disputatio Septima.

quis ordo servandus sit in dilec-

tione proximorum.

per Consilium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex doctrina [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex dictis in anterioribus disputationibus
[illegible] [illegible] [illegible] manifesto constat ordinem aliquem
[illegible] esse in ipsa dilectione proximorum, ita ut si
[illegible] immediate post Deum, post humanitatem Christi Domini
et post Beatam Virginem nullam privatam perso-
nam [illegible] [illegible] diligere debeamus, sicut ipsi pri-
vatis personis hunc ordinem servari [illegible] non solum
in exterioribus effectibus, sed etiam in affectu interno:
nam sicut externa opera ab interno voluntatis affectu pro-
[illegible] [illegible] ipso [illegible] in externis operibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sicut homo proximo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in interno affectu eundem ordinem esse
[illegible] [illegible] [illegible] irrationabilem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] confirmat [illegible] [illegible]
ad testimonium [illegible] libro 1o de doctrina christiana
cap. 28 dicens [illegible] hos [illegible] diligendos esse [illegible]
[illegible] [illegible] eandem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mediante eadem virtute caritatis.

Deinde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
actu [illegible] [illegible] [illegible] ordinem objectivum [illegible]
[illegible] proximorum in [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in bonis [illegible] proximi [illegible] [illegible] ex divina
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et maiori beatitudine, nos tenent ad charitatem
spectat hanc dei ordinationem diligere, ac proinde con
sentire in eo quod unus proximus habet maiora bona
quam alter. alterum vero charitas erga proximum proxi
mi bona ipsius nondum habita et mediante hoc diligimus
illis velle aequale bonum gratiae et gloriae [illegible]
quod mediante charitate [illegible] Creatori diligendi
[illegible] quantum ipsius sunt capaces [illegible] proximi, non
quae capaces gratiae et gloriae, [illegible] charitas [illegible]
te apostolo [illegible] aut favere inaequalia
bona divina proximis exequare. [illegible] Contrarium est
similitudinem deo qui sequi charitatem nobis impendit
in proximis desiderando eorum bonum cuius sunt
capaces, et suo infinito [illegible] ipsi deo [illegible]
idem ac proinde aequale in [illegible]
[illegible] quidem [illegible] doctrinae ducendi [illegible]
[illegible] gratia quam merito [illegible] ad [illegible]
[illegible] et in [illegible] charitati [illegible] velle [illegible]
[illegible] proximis bona gratiae et gloriae [illegible]
[illegible] divinae [illegible] videt [illegible]
[illegible] gratiam aut gloriam [illegible] in gradibus
inaequalibus habituros, sicut [illegible] alii gratia
[illegible] et gloria [illegible] nullum dubium quin
in generali liceat inaequalia bona divina proximis [illegible]
[illegible] ex divina revelatione [illegible]
esse [illegible] gratiam et gloriam [illegible]
[illegible] inaequalia [illegible] divinae
praedestinatione [illegible] et ob eandem rem [illegible] alicui

desiderare efficaciter tantam gratiam aut gloriam quantam
habet beatissima virgo maria, quia scimus id esse contra decretum
diligentiam magis quam alias puras creaturas amavit.
deinde quamdiu nobis non constat cui nam ex proximis
nostris velit deus aequalem gratiam et gloriam et cui
maiorem aut minorem, licitum est velle uni maiorem
gloriam, alteri minorem, aliis aequalem, ita tamen ut semper
sit voluntatis hoc nostrum desiderium subiiciat voluntati di
vinae. ubi quia in hoc nulli irrogatur iniuria, et sicut mihi
licet magis hunc proximum quam illum amare, ita et ma
iora bona huic velle quam illi. unde in temporalibus ve
rum est qui daret hoc munus tristantem potius filiis divitias
quam sano aut insignioris honoris titulo, nunquam tamen
per se loquendo erit obligatio tenendi eiusmodi desiderium.
Ad 3um. dicendi nullam esse obligationem exoptan
di proximis totum bonum divinum. cuius sunt capaces
absolute loquendo, omnes et singuli tenere absolute possent
maiorem gloriam et gratiam, nemo tamen tenetur eam
illis desiderare, imo nec posset actu suo efficaci, foret contra
vim divinae voluntatis praefigentis singulis certam gradum
ut in tractatu dictum est iam. ubi nulla est eiusmodi obliga
tio, licebit nobis quidem gratiam optare uni et maiorem
alteri, nec ea foret aemulatio vitiosa quae quod bona gra
tuita sunt et ad quaedam iis, licitum est illi donare
vel aut exoptare illa maiora quam alteri: secus vero ea
in bonis quae iure debentur. unde cum velit gratiam de
...gloria, licitum esse velle minorem gloriam cuiquam
... vit consequens est minorem gratiam, unde ...

augetur et similiter ad 3um [illegible] iniquè in deo, sive
propter proximos est bonum [illegible] sunt capaces divi
nae [illegible] velit eos assequi illo bono, ad quod
divino munere electi sunt.

3o ; de ordine dilectionis proximorum, et videtur quod
[illegible] illorum proximos servari oportet ut ex s. t. et
eius interpretibus in hac qe vel in 3o magistro cum
ceteris scolasticis in 3o dist. 29 manifesto constat,
sequitur [illegible] proximi et [illegible] consequendi in
ita ut [illegible] eadem necessitate [illegible]
venire [illegible] quam illi subveniat. Consentit
s. Dd. quos referimus cum s. aug. libro 1o de doctrina
christiana cap. 28 affirmat [illegible] loquendo et in genere
illi eos qui nobis magis conjuncti sunt. esse praeferen
dos aliis qui sunt minus conjuncti atque id evidens ma
nifestum esse [illegible] declarabitque vis
efficacius [illegible] si obiectionem [illegible] difficilem
diluamus.

Videbitur n. alicui hoc esse falsum nam virtus cha
ritatis maxime omnium inclinat in deum et illum nobis
praeferat qui illis qui magis conjuncti sunt deo praeferet
iis qui minus conjuncti sunt. sed saepe illi qui nobis
sunt magis conjuncti, erunt minus boni et proinde mi
nus conjuncti deo quam aliqui [illegible] extranei [illegible] vir
tus charitatis saepe magis inclinat in extraneos quam
in conjunctos. respondetur [illegible] s. t. in art. 3o concedere actum
charitatis [illegible] quod deus [illegible]
[illegible] cum [illegible]

id est inclinationem maiorem unde in iis quae perti
nent ad obiectum specificum charitatis primario attenden
dus est deus et quae deo magis conveniunt, in iis
autem quae ad internam ~~specificum~~ seu maiorem inclina
tionem spectant attendendum est proximum subiectum et quae
illi magis conveniunt. et quidem beatitudo supernaturalis ce
lestis pertinet maxime ad obiectum specificum charita
tis tum quia consistit in visione dei ultimi finis qui est obiectum
formale charitatis, tum etiam quia amicitia cum deo proxima
ratio charitatis fundamentum habet in vocatione beatitudinis,
et ideo illi qui in hac vita magis conveniunt deo per gra
tiam, exoptat charitas maiorem gloriam quam illis
qui magis nobis conveniunt et proximius coniuncti sunt.

Quod vero attinet ad alia inferioris ordinis quae mediante
charitate volumus proximis non oportet praeferri eos
qui magis conveniunt deo, sed potius eos qui magis con
veniunt nobis, cum enim bona non spectent per se
ad obiectum specificum seu obiectum formale charitatis, sed tan
tum ad obiectum materiale inde ea tantum obtinet proximum
subiectum cui charitas inhaeret, ac proinde cetera bona ma
gis minusve amanda sunt quo illi magis minusve con
veniunt, et eadem ratio in maiori intensione seu quidem in
praesenti, in maiori affectione praeferendi sunt magis
convenientes nobis, itaque licet maiorem gloriam velimus magis
iusto qui magis est conveniens deo ipsam tamen minorem
gloriam maiori affectione desideramus illi qui nobis
magis coniunctus est, cum maior inclinatio ex coniunctione sen
sibili in aliis non proveniat tantum ob obiectum specificum quantum

a Conditione subiecti: quod calefactio sit maior talis subiecti proveniet a tali subiecti qui in distantia illa producit, sed veloci tas et efficacitas in calefaciendo provenit ab ipso subiecto calefaciente et virtute quae illi inest. Similiter quod subiectali tas sit bonitas provenit ab obiecto [illegible] [illegible] [illegible] subiecti et intense operetur provenit ex dispositione et inclinatione subiecti. Verum itaque cum charitas sit virtus et habitus a Deo et obiecto formali specificans, dignam inclinationem habet maiorem et promptitudinem acquirit subiecti in intenditur et ideo magis [illegible] inclinat in eas personas quae magis conjunc tae sunt ipsi subiecto quam in illas quae Deo magis conjunc tae sunt.

Summa igitur solutionis est: Licet charitatem maxime primum inclinare in Deum ut in obiectum formale specificans et consequenter in proximos Deo magis conjunctos, quod attinet ad beatitudinem quae specialiter [illegible] continet ad obiectum cha ritatis, amando vel illis maiorem gloriam; sed in modo amandi quod pertinet ad intensionem et affectio nem, maxime inclinare in subiectum proprium et conse quenter in proximos qui illi magis conjuncti sunt; unde primam affectionem facit in illum qui magis propinque [illegible] [illegible] nos ipsi deinde in personam nobis propinquam et [illegible] in eas quae nobis magis conjunctae sunt.

Dubitari potest de 3a conclusione intelligenda sit [illegible] affectivus consistit qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] ordine [illegible] amicitiae [illegible] [illegible]. Respondetur: Cum intensive

tibus suis in articulo 3.° circa vero [illegible] quam nobis propinqui
in extrema [illegible] sit maior convenientia diligendi et
subveniendi, sicut sunt diversi in communicatione, ita et diver-
sas obligationes [illegible] in [illegible] illis [illegible]
servi debeant, [illegible] in iis quae pertinent ad
illam communicationem [illegible] obligatio [illegible]
aliis subveniendo [illegible] communicationis [illegible]
[illegible] declarabit hac doctrina [illegible]
[illegible] exempla [illegible] in cognatione carnis
consanguineis [illegible] extrema [illegible] nobis coniuncti
sunt [illegible] carnis originem, [illegible] in iis quae pertinent
ad vitae conservationem praeferendi sunt [illegible] aliis ita
ut existentibus in eadem extrema vitae temporalis peri-
culo pater [illegible] frater et alii consanguinei illi [illegible]
[illegible] subvenire. et in hoc casu verissima est
doctrina S. Hieronymi in [illegible] At [illegible]
[illegible] ubi sit [illegible] super hoc [illegible]
[illegible] ordine charitatis [illegible] parentem [illegible] carnis
quoque pater diligat et mater filius et filia, frater
et soror, et [illegible] aliud [illegible]
[illegible] diligendus [illegible]
[illegible]
[illegible] consanguineos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

tenentur filij bona relinquerunt et illis [illegible] in ca-
su quo extremae necessitatis patris [illegible] tenentur filio
subveniendum, et id exigente naturali pietate et reve-
rentia, necnon praeferendae parentibus [illegible] nisi forte esset
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] et [illegible]
vitam in illud [illegible] [illegible] fratrem [illegible]
[illegible] et adhaerebit uxori suae, quoad [illegible]
ferendi sunt parentes et illis [illegible]
re subveniendum et [illegible] et [illegible]
alium [illegible]

Cum exemplum sit in separatione spirituali, scilicet
[illegible] praeferuntur alij [illegible] ad [illegible] quale
[illegible] nobis convenientiam: quare in illos [illegible]
[illegible] et cura salutis animarum suae praeferendi sunt [illegible]
[illegible] carnalibus ut docent S. Th. [illegible] et s.a-
liorum quam refert ibidem.

[illegible] exceptionem sit in religiosis eiusdem fami-
[illegible] illos convenientis sit [illegible]
[illegible] illius familiae bonum et [illegible]
[illegible] pertinent praeferre debent religiosos sui ordinis
etiam parentibus et amicis, obediendum [illegible]
[illegible] spirituali [illegible] ad religiosam disciplina-
[illegible] suam [illegible]

[illegible] dictis adverte 1. doctrinam traditam veram esse
in generali, haec sua exceptionibus in casibus [illegible]
[illegible] in [illegible] amicis vel aliquibus
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] liberalitate, [illegible] succurrere possem in extrem-

necessitate etiam debito juvante ut bene velle sive faciat
quo casu dominico bono similiter [illegible] conversatio solius magni
faciendi a vita aliorum expectandi, quis videbitur illi solius
assistere [illegible] Caeterum vita [illegible]
[illegible] necessaria, vide S. T. 2a 2ae [illegible] disputationem quam in pa-
tria perseberet praedictus ordo charitatis.

disputatio octava.

utrum in patria perseberet predictus ordo charitatis.

Dilucide expedit hanc difficultatem S. Thomas art. [illegible] absolute affir-
mans in patria servari etiam suum ordinem charitatis
primum diligi Deum, deinde Christum, deinde ut homo; 3o beatissimam vir-
ginem [illegible] probavimus hunc ordinem in
via servandum, ita probant etiam in patria vel deserv-
ari [illegible] ad alios diligendum [illegible] ubi servabi-
tur [illegible] magis diligendi [illegible] ac proximos Deo
conjunctiores, etiam in illo statu [illegible] ordinem charitatis ad sub-
veniendum proximis cum nulla ibi necessitate [illegible]
[illegible] ad complacendum in bonis quibus Deus liberalitate
et [illegible] unde quo maiora et po-
tiora bona [illegible] et sit magis proportionatum obiectum
charitatis [illegible] in eo statu felicissimo, ubi magis bonitas
Dei erit [illegible] cum Deo et eius gloria et bene placito, [illegible]
[illegible] diligendi [illegible] facultas [illegible]

stitutis eos qui nobis serviunt conviventes, unum et consanguinei-
tas et amicitia et alia societates propter ad deum ipsum
sic quod [illegible] et amoris ac charitate infernali pro-
fecit. Commentarius in q. 27 et [illegible]

Commentarius.

in questiones 27 et 28.

in q. 27 disserit s. t. de 1° charitatis actu qui est amor et in arto 1° ait magis proprium charitatis esse amare quam amari. in 2° actum amoris distinguit a benevolentia. in 3° affirmat deum diligendum esse propter seipsum. in 4° posse deum in hac vita immediate amari. in 5° posse quodammodo a nobis totaliter amari. quodam videtur. in 6° nullam debere esse limitem seu mensuram dilectionis divinae. in 7° dilectionem amicorum [illegible] esse sanctiorem et dulciorem amore inimicorum, licet aliunde sit [illegible] maior difficultas [illegible] in diligendo inimico. in 8° tandem ostendit [illegible] dilectio dei sit magis meritoria quam dilectio proximi.

in q. 28 disputat de gaudio et in arto 1° statuit ad charitatem pertinere gaudium conceptum de bono divino quamvis multa sint in hac vita quae tanti boni participationem perfectam impediunt. in 3° docet beatos habituros plenum gaudium [illegible] plenitudine quae adaequet divinam bonitatem hoc est non sit gaudium divinum plenum est sed plenitudine quae respondeat complemento nostri desiderii, [illegible]

in se consid[illegible]
in 2° docet ga[illegible]
dium [illegible]
[illegible]
bonitate divi[illegible]
in seipsa [illegible]
[illegible]
nihil etiam [illegible]
mo bono [illegible]
[illegible]
convenit de hoc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] quem [illegible] gaudium [illegible] elicitum a virtute charitatis [illegible] charitas [illegible] et [illegible] gaudium actum [illegible] de actu charitatis supernaturalis quatenus ad deum tendit

tractatus octavus.

de actu charitatis supernaturalis quatenus ad deum tendit.

in superioribus tractatibus disseruimus de habitu supernaturali charitatis, de illius esse et obiecto formali [illegible] explicandis actibus ab ipso habitu elicitis [illegible] necesse fuerit multa dicere quae actibus convenirent, nihilominus aliqua restant huius loci propria. et in illo agemus de actibus charitatis prout deum attingunt [illegible] in ea [illegible] et [illegible] quaestionibus [illegible] indigent explicatione [illegible]

actus supernaturalis charitatis [illegible] habitus ordinis supernaturalis producta et [illegible] voluntatem ipsam mediis habitu charitatis aut alio auxilio supernaturali [illegible] et roborando ut [illegible] ipsum deum quatenus in se est summum bonum supernaturale proportionate afficiat itaque quoties voluntas actum elicit quo tendat proportionate in deum [illegible]

in se [illegible] bonum supernaturale [illegible] actum
supernaturalem charitatis qui a praefata bonitate [illegible] ab
obiecto formali speciem desumit; licet etiam [illegible] aliqui actus [illegible]
qui erga idem materiale obiectum formale in [illegible] [illegible] [illegible].
de quo quaeritur in materia de gratia [illegible] [illegible] [illegible]
nihil hoc solo dicendum est.

Ex dictis colligitur multiplicem esse actum elicitum
mediante habitu charitatis qui proinde ad eamdem virtutem
pertineat: potest enim quis amare Deum quia ipse sit summum
bonum supernaturale: odio habere peccatum eo quod [illegible] summo
bono opponitur: desiderare gloriam Deo propter praefatam bo-
nitatem: [illegible] [illegible] eandem bonitatem [illegible] [illegible]
[illegible] nostram felicitatem [illegible] [illegible] [illegible]
dicta bonitatis eximiam gloriam, [illegible] [illegible]
[illegible] hac bonitate et excellentia divina, et si qui
sunt alii actus qui circa eamdem bonitatem [illegible]
tamquam formale respiciant sunt eiusdem speciei, pertinent
que proinde ad eamdem habitum charitatis [illegible] [illegible]
doctrinam [illegible] [illegible] de habitibus [illegible] [illegible]
S. T. [illegible] [illegible] corpore ubi [illegible] charitatem de
[illegible] [illegible] ab amore qui est [illegible] radix [illegible] ceter-
arum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vix
aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
charitatis qui erga [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] actum charitatis [illegible]
[illegible] [illegible] explicat S. T. [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] attente consideranti vix aut numquam [illegible]
etiam potest aliquis actus mediante charitate [illegible] [illegible] [illegible]

Jam attingit absque alicuius boni formali creati admix-
tione.

Cum autem ipsi inquiri possit an pro constitutiva ambigitur
ad charitatem et quidem in ipsa consistat explicari
magis ad mentem S. T. quid sit amor in actu et in ratione
tam amantis ad rem amatam ut quidem sed fit rati-
one mea vera et formali complacentia sicut cum sua et ma-
gis talis sit motio affectus et complacentia amantis in re
amata se inclinantis in bonum illius in se ut sic ipsum
amor quoad affectum consistit formaliter in amante et
amato sicut unio realis et sic quod ipsum constituit
unionem compositam sic dicit aut S. dd. in 3. et 6. dist.
ad Corpore notat discrimen inter amorem, dilectionem et
charitatem, et in amore complacentia et unio affectus
amantis ad rem amatam, unde in brevis etiam refert
dilectio et complacentia ipsam et unionem charitativam
quam sit illam quae in facultate cognoscente se
ponit dilectionem pro bonum amatum perfecte ipsum
amore proferat quae ab eius obiectis, et in voluntate actum
electionis pro praedicto bonum gratis sequitur ab
aliquo illi facultati dependet amor, unde dilectio non cadit
nisi in rationem intelligentiae et ultimum, hoc non solum
praeter praedicta rationem et electionem et charitas
designat praedictis obiectis addit peculiarem aestimationem
boni, amat itaque voluntas in illud fert, in alio medio
suum fundat, consistat si quam ipse ipsum istud non
magis generalibus affectu superatum medio bis
charitatis electionem pro in divina bonitate complacentia.

digne Coheredem [illegible] et ipse
hereditatis [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] charitas [illegible]
[illegible]
[illegible] Christi [illegible]
[illegible] et idem
[illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] nomini [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
et idem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

tiam p[er] [illegible] unio quaedam includit [illegible] complacentiam qua
ex toto [illegible] deo [illegible] omnem [illegible] ex vi
illius affectus conservare vellimus deo [illegible]
[illegible] confirmamus extensam [illegible]
[illegible] consistit in
unione voluntatis ad deum ut ad [illegible]
ipsa [illegible] ex vi illius [illegible] exequi et [illegible]
quod necesse est, [illegible] charitatem.
[illegible] de amore charitatis [illegible] deum, [illegible] brevi
[illegible] de gaudio [illegible] et [illegible]
[illegible] 3o [illegible] affirmat gaudium a
dilectione [illegible] sententia ac [illegible]
[illegible] gaudium v. sequitur [illegible] et [illegible]
voluntate [illegible]
affectus [illegible] fidei [illegible]
[illegible]
[illegible] quare gaudium de deo
[illegible]
[illegible] dei bonitatem [illegible]
[illegible]
[illegible] cum intellectus [illegible] dei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] gaudium. [illegible]
[illegible] et [illegible] deum [illegible]
[illegible]

apendix presedentis tractatus.

an et quatenus liceat dilige re deum intuitu retributionis.

Quoniam [illegible] constat [illegible]
a charitate dicat diligere deum [illegible]
[illegible] S. T. in [illegible] rem hanc explica
[illegible] retributionis diligi
[illegible] hoc loco inter [illegible] et quae
liceat diligere deum [illegible] retributionis
ut [illegible] et [illegible]
dicat [illegible] poenitendi [illegible]
[illegible] et laudabile esse [illegible] operari ac proinde diligere
deum [illegible]
[illegible] aliarum virtutum [illegible]
[illegible] bene operantes [illegible]
ex fide certa est et definita [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] justificatione [illegible]
[illegible] dixerit [illegible]
[illegible] aeterna [illegible]
[illegible] et [illegible]

excitatur [illegible]
vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gaude-
te et exultate quoniam merces vestra copiosa est
in celis. et [illegible] [illegible] querite primum [illegible] et
haec omnia adjicientur vobis atque huius meriti intuitu
[illegible] david [illegible] digitu psalmo 118
inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes
tuas propter retributionem [illegible] testimonia
sanctorum Cipriani, ambrosii, hieronimi, augustini
et gregorii [illegible] veritate [illegible]
sentire [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nostri [illegible] huius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dilectionem [illegible]
Haec tamen doctrina [illegible] est ut non sit
[illegible] intentus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bono [illegible]
[illegible] [illegible] inordinatum est et propterea [illegible]
[illegible] reprehendit mercenarios illos [illegible] qui solam
mercedem attendunt, in eoque pendit S. Bernardus
[illegible] de diligendo deo ut [illegible] diligendum deum [illegible]
[illegible] et charitatem [illegible] [illegible] unde fidem

[illegible] in illo Cap.° [illegible] Levitici dixit [illegible] [illegible] in-
tendere deberet ut glorificet Deus [illegible] ipsis so-
lummodo ex [illegible], et ipse [illegible] [illegible]
exhortando unumquemque [illegible] et [illegible]
[illegible] frequenter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] beneficia et provisiones divinas [illegible] [illegible]
[illegible] amandum Deum, [illegible] S. t. in actu
[illegible] [illegible] [illegible] scriptura [illegible]
[illegible] beatitudinem et inde diversis [illegible] [illegible]
[illegible] deliberare [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et iste tam [illegible] laudandus est, et
[illegible] [illegible] et [illegible] unde David in
[illegible] diligam te Domine fortitudo mea et [illegible]
[illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible]
[illegible] beneficia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] Dei [illegible] illum
[illegible] excitent ad observantiam divinae legis ac in-
[illegible] ad ipsum Deum diligendum [illegible] abundantia
[illegible] temporalium Levitici 26 Si in praeceptis meis am-
bulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis
ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, et terra gig-
net germen suum, et pomis arbores replebuntur etcet.a
Quum mediante virtute charitatis theologicae
non possit diligi Deus propter [illegible] [illegible]
[illegible] seu [illegible] motivum finale [illegible]
[illegible] [illegible] ipsum [illegible] [illegible]
[illegible] obiectum finale charitatis. [illegible] boni
[illegible] et [illegible] Dei [illegible] beneficia

nihil quod creaturis potest conferre sub ratione [illegible]
[illegible] obiectum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] falsum [illegible]
et [illegible] esse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et creatum
[illegible] [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] deus [illegible]
obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliud bonum creatum. et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicendi [illegible] quo [illegible], [illegible] [illegible] ve
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
deum [illegible] [illegible], itaut [illegible] [illegible] [illegible]
finis [illegible] [illegible] [illegible] verbi [illegible] [illegible] [illegible]
tamen esse [illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ve [illegible] medicina et [illegible]
[illegible] [illegible] ad quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ne [illegible] [illegible] qui in [illegible] [illegible] dubio [illegible]
[illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] deum [illegible]
[illegible] [illegible] finem [illegible] [illegible]
favet [illegible] [illegible] [illegible] id clare docet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potest esse [illegible] [illegible]
ve deum in [illegible] creatura [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinarium
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] id quod finem [illegible] [illegible]

bonum Creatum licet diligere magis quam
deum q. n. licet diligere deum propter beatitudinem
Creatam [illegible] aut aliud bonum creatum. Con
firmatur: bonum finale magis amatur quam omne
aliud, cum illud sit ratio [illegible] diligendi, [illegible] ideo
amans [illegible] mercedis Creatae [illegible] finalis
magis amaret mercedem Creatam quam deum, quod sine
dubio inordinatum est.

2° probatur: quicunque ita diligeret deum prop
ter mercedem Creatam ut hac deficiente non diligeret,
peccaret lethaliter; et si deum propter retributionem ut
propter motivum diligeret, ea deficiente non diligeret.
ergo eiusmodi dilectio est peccatum lethale. maior patet ex ra
tione huius appendicis. minor probatur, deficiente
motivo [illegible] finali [illegible] actus [illegible] non
deficere [illegible] retributio foret bonum finale actus quo dili
git deum, ea deficiente non diligeret deum.

3° probatur: si propter retributionem seu mercedem aeternae beati
tudinis posset deus amari, liceret etiam eum diligere intuitu mer
cedis temporalis v.g. propter divitias et honorem. Consequens est ab
surdum et indignum videlicet hoc [illegible] eiusmodi finem
[illegible] amori divino et deum ordinare ad eiusmodi [illegible]
[illegible] fatetur.

Probabilior tamen sententia est eius [illegible] longum
[illegible] sic sentiunt [illegible] libro [illegible]
Cap. 14 in fine [illegible] valde [illegible] favet
S. Bonaventura in 3 dist. [illegible]
omnem finalem huius amoris [illegible]

nempe beatitudo eterna et ex parte obiecti nempe dei vi
sio admissa, id huius honestati et supernaturalitati contrarium
sit, quia eius amor honesti et supernaturalis et consequenter
non potest nisi amor aliunde vitiosus reddi quam ab obiecto
vitiosa, nam tam in ipsis obiectis quam in fine et modo, nempe
considerando debitis circumstantiis potest quod sit honestissimum et
sanctissimum, si sola inhonestas ibi teneret ex parte finis inver
sione veritatis inversione debiti ordinis, constituendo deum obiecti
male et medium, creaturam vero obiectum finale et finem. hinc
autem veritati praefatum amorem ostendit, quod id quod maxime bo
num est ordinari potest ad minus bonum ut ad finem ut
sub tunc tum quod et quia quandoque refertur ad minus bonum supra
virtualiter et implicite, sicut in ecclesia orationes et sacrificium
missae ordinatur ad obtinenda ab eo beneficia temporalia, quae qui
dem quasi haec sint ultimus finis, sed ut ultima quae tandem
in divinam gloriam refertur. Et incarnatio verbi divini ad
nostram spiritualem salutem relata est ut ad finem ut sub
[illegible] ipsarum. Eliciere enim amoris quo se [illegible]
deo bonum aliquod ab ipsa eterna retributione, quasi
haec sit ultimus finis, [illegible] et quia
ipsa retributio cedit in gloriam dei, nec ad id est necessarium
ipsum amorem expresse et formaliter referre retributionem in
gloriam divinam, sive in deum ipsum, nam beatitudinem
esse quiddam honestum ut habetur, quod in deum ultimum
finem tendat, ut declarabitur amplius in solutione argu
menti.

Nunc vero ibi eadem sententia, quia amor dei propter praemi
um sive inquantum sit honestum et supernaturale, fit et amor.

reiciendi examinis quae Confess. Suppositi est et quia
non tamen saepe Confess. ... ex Concilio Tridenti
non est dictum in c. 19 huius ... Confess. ... dt
demum refert tamen ad praxim quo ... ad ...
...

ad ... dicit ... maiorem ... magis diligit
... medium ... ad medium ... quam
medium ... etiam finis ille qui magis ...
... amore quo diligit deum ... beatitudinem
ita ordinat deus ad beatitudinem ut ad finem ... hac ...
... et ... referat ad ipsum deum ut ad fi-
nem longe magis pretiosum et altissimum ideo magis
diligit deum quam ipsa beatitudo aut merces Creata atque
hinc ... ... in ... 3o negat ...
ordinari ad ... ut ad finem, ... Confess ... 1o ...
nari ultimate ad ... finem cum ipse sit finis ulti-
mus omnium ... ad Confess. ... eadem ... obiectum ... male
... magis ... minus amat quam ... et ...
... finis ille qui ... ad quem ... obiectum ...
... ... magis amat quam ... !
quoniam ... deus ita ... obiectum ... amoris ut ipsa
beatitudo ... obiectum ... ad ... ut ad finem pretiosi
... ... et ... referat, ... deum
... magis amari.
ad ... di ... maiorem qui ... deficiente
mercede nullo ... diligeret deum, ... quod
eo ... hanc ... existimationem
dei quem ... boni ... diligeret ...

et v. qui deficiente mercede non esset dilecturus deum merito esset pro statu illum diligere tenetur nolle retributionem, et medio alio mereri potest adjutorio divinae gratiae diligere conaretur et servaret, et bene staret. itaque cum qui amat deum nolit mercedem separet ab illo esse si merces deficeret, diligeret deum et diligere desineret solum quod deum diligeret nisi eius remitteret et tamen eadem agunt si quid haberet amoret [illegible] re de beatitudinem etiam tamquam de summa et nostri amoris etiamsi deficiente eo summam deficit actus ut ipse qui [illegible] eo ordine respicit iam, id ut sine absurditate esse [illegible] actus etc.

ad 3um v. si amaret temporalia et humana praecise ut [illegible] consideret non est bonum honestum, sed indifferens, deus potest esse obiectum finale seu finis amoris honesti et supernaturalis. imo absolute foret vitiosus amor dei praecise propter bona temporalia, neque actus voluntatis debet habere bonum honestum pro motivo, tenetur namque intellectuale operari propter finem bonum et non [illegible] indifferentem ut cum S. T. [illegible] ceterisque in materia de actibus humanis [illegible] per se talem ordinationem non est fas diligere deum propter temporalia [illegible] et ideo [illegible] et D. id damnat in [illegible] mercenarii vilis et abiecti. si v. merces temporalis accipiatur ut medium ad honestum finem scilicet erit amor dei propter illam, quia tunc obiectum finale seu finis est bonum honestum, quod reducitur in deum tamen ut in finem praecipuum et ultimum refertur. et propterea laudabile [illegible] [illegible] incolumis [illegible] [illegible] si [illegible] inquies [illegible]

et custodierit me in via per quam ego ambulo et dederit
mihi panem ad vescendum et cet. erit mihi deus
in deum unde S. Chrysostomus hom. 54 in genesim
nobis valde commendat hoc votum iacob qui non divitias
nec abundantiam quamdam petivit sed panem et ves-
tem et hanc ad contegendum corpus illum .i. in necessa-
rium alimentum quod sufficeret ad bonum vitae
re[illegible] et non ad superfluitatem aut delectationem.
Commentarius in [illegible]

Commentarius.

In questionem vigesimam nonam.

In hac q. disputat S. T. de pace et in art. 1° ait illam
addi[illegible] concordiae quia haec est diversorum cordium ab-
[illegible] diversarum [illegible] consensionem et unionem [illegible]
[illegible] hoc addat consensum et unionem mutuam affec-
tionum et operationum eiusdem in se ipso. in 2° probat ne-
minem esse qui pacem non appetat [illegible] appetitus [illegible]
pervenire ad tranquillam possessionem eius quod appetit. in 3°
docet pacem esse proprium effectum charitatis quia huius virtutis
proprium est omnia nostra ad unum finem divinae gloriae refe-
rre et proximos nostros sicut nos ipsos amare ut ita inter
nos concordes sit. in 4° concludit pacem esse actum cha-
ritatis et non constituere peculiarem virtutem. [illegible]
de actibus charitatis prout ad bonum proximi [illegible] spectat

tractatus nonus.

De actu charitatis prout ad bonum proprii subiecti spectat.

Sicut in commentario 3° q. 9 dictum est, xax reflicit Con
sensum et unionem affectionum proximi subi ad benevo
lorum sentinere videt explicatio illorum actuum quos charitas
versat circa proximum subiectum, et illud nimirum cum divino
beneficio in ipsa e'st nullum cum post deum nihil sit
subiecto prius quam proximum subiectum charitas diligat modo sit explica
to, hoc erit maxime proximum obiectum male charitatis, ex
quo proinde exercent omnes actus, diversos quos intrita sui obi
ectualis efficere potestiii aut sunt amor sui subiecti, odium ma
li sibi oppositi, desiderium boni quod illi deficit, gaudium de bo
no quod consequitur, tristitia de malo quod patitur, et alios aliqui circa
ipso quod ca versant quae cedunt in gloriam dei prout
ipse bonus est sunt actus theologici et ad ipsam virtutem
pertinentes: in speciali vero quod et quomodo proximum bonum sub
levandum vel postponendum sit bonis alienis et quare obli
getur homo ad proficiendum sibi in superioribus facultatibus
explicatum est commentarius in seq. 30 et 31

Commentarius.

in questiones trigesimam et trigesimam primam:

in q.e 30 agit S. T. de misericordia et in art. 1° docet ma
lum esse proprie motivum misericordiae. in 2° propterea
solere homines aliorum misereri quia mala aliorum reputant
proprios propter unionem charitatis vel quia credunt se posse
pati similia. in 3° affirmat misericordiam esse specialem
virtutem. in 4° misericordiam quodam modo esse maxi
mam omnium virtutum quodam modo non.

in q.e 31 disserit de beneficentia et in art. 1° ait
beneficentiam esse actum charitatis, ita tamen ut ratione
specialis rationis boni quod alteri conferri potest et solet spe
tiale possit et soleat ad speciales virtutes. in 2° docet
omnibus esse benefaciendum, in 3° magis esse benefacien
dum illis qui nobis coniunctiores sunt nisi cetera sint paria.
in 4° docet beneficentiam non distingui a charitate, et in
telligit quandiu non habuerit aliud speciale motivum quo a mo
tivo charitatis distinguatur ut patet ex solutione ad 3 et 4 lode
actu charitatis prout respicit bonum proximi disputatio
la [illegible] et quotuplex sit actus charitatis fraternalis erga pro
ximum

tractatus desimus.

de actu charitatis prout respicit bonum proximi.

disputatio prima.

quis et quotuplex sit actus charitatis supernaturalis erga proximum.

Cum formale obiectum charitatis sit bonitas supernaturalis quatenus est bonum in se omnis ille actus qui ita versetur circa nostrum proximum ut pro motivo habeat praedictam bonitatem erit elicitus a charitate et appellabitur actus erga proximum. atque hic quidem actus multiplex est amor nimirum quo quis complacet in bonitate proximi sui et illi per affectum vult propter Deum. odium mali huic bono contrarii ob eundem Deum, desiderium boni illius: delectatio seu gaudium et reliqui quos in speciali recensere opus non est. illud sed advertendum actus charitatis quos exercemus erga proximum posse dicere potest ad duos non incommode revocari unum quo vult summum in ipso esse arcere malum a proximo, alterum quo vult illi conferre bonum, propterea D. T. in duabus quaestionibus quas in hoc tractatu explicandas suscepimus agens de actibus erga proximos charitatis in generali, dis

putavit de misericordia cuius munus est succurrere ma
lo proximi sublevando miseriam illius, et de beneficientia
cuius offitium est velle bonum alijs nos vero in sequentibus
nam hoc actum declarabimus. disputatio 2a quid sit
misericordia et quo modo se habeat ad charitatem ceteras
que virtutes

disputatio secunda

quid sit misericordia et quo modo se habeat ad charitatem ceterasque virtutes.

gregorius de valentia in hac disp. 3a de charitate q. 7a
puncto 1o ex doctrina S. aug. sancti thomae et aristis quos
refert, hanc colligit misericordiae defin. misericordia
est dolor sive tristitia de malo alieno involuntario, stima
to ut proprio et aliquo modo spectante miserabilis digni
tatem cui subvenire velit miserans quantum in ipso
it et commode possit. dicit dolor quia hic est affectus animi
miserantis animo compati solet et unde nomen mise
ricordiae deductum videtur est .n. misericors quasi habens
miserum cor seu quidem est affectum dolore atque
tristitia. dicit de malo alieno quia vero dolor heri potest nisi
si de malo nec in 2o rigore sermonis dicitur quis sibi mise
veri .l. aliquid ea frasi utatur sacra scriptura cuius in 2o mise
rere nil tuae placens deo. dicit involuntario quia si quis

it malum illud nullo modo esse volitum. Cum certum sit
peccata quae libera nobis sunt esse maxima miseriae
comparatione dei, angelorum, et hominum, sed per aliqua voce
debet per inclinationem substituentis illum [illegible] alia
qui non posset apellari miseria quam respicit actus miseri
cordiae dicitur stimato ut proprio, sicut gaudium est de
bono possesso ac proinde proprio ita et dolor de malo posses
so ac proinde proprio aliqua vel nimirum existima
mus simile malum in nobis esse aut vereri posse vel
alter amor qui ponit in corde miserantis efficit pro
pria mala aliena; porro haec debent esse aliquo modo passi
bilitatem personae miserabilis saltem quatenus homo est et ca
pax aeternae felicitatis, nam re vera maxime excitat
affectum commiserationis in persona quam decebant
magna bona subeat magna mala. denique ut mise
ricordia vera sit et absolute talis nuncupetur oportet vita
te huius doloris aliquem conatum ad subveniendum personae
miserabili saltem quatenus commode poterit. alioqui potius cen
sebitur immisericors.

Ostenso haec explicata bona est sed non quadrat in omni ac
tum in quo praecise consistit esse misericordiae nam sicut
tendunt testimonia sacrae scripturae et patrum et doctorum deus
non ficte aut metaphorice sed propriissime habet misericor
diam et tamen incapax est doloris aut tristitiae unde S.
Th. 1 p. q. 21 art. 3 dixit in deo esse misericordiam non tam
passionis affectum sed tamen effectum [illegible] non tamen illum actum
qui solet esse in apetitu sentiente nimirum dolorem aut
tristitiam sed tamen illum qui a predicto dolore praescissus

velit sibi esse voluntatem sublevandi miseriam alienam
et idem fere eisdem verbis aut saltem eodem sensu docent
[illegible] Scotus, Durandus, et Victoria, apud Molinam in illo
art. 3o Bassius ibidem et Suarez disp. 3 de actibus charit.
[illegible] fidem volunt misericordiam consistere
in actu quo quis vult alterius miseriam sublevare et hanc
doctrinam nos sequimur secunda parte contra [illegible]

Verum ut ea misericordiae [illegible] explicet qua
[illegible] distinguenda sunt. Misericordiae obiectum formale [illegible]
[illegible] entendimus et dicimus [illegible] actum in chi-
[illegible] illud in [illegible]
[illegible] fuit ve-
[illegible] dictis constet [illegible] esse obiectum
formale [illegible] alienae [illegible]
[illegible] honestum [illegible] obiectum
[illegible] formale misericordiae hoc est [illegible]
[illegible] honestas [illegible] in sub-
levanda miseria proximi, et proinde in auferendo illo
[illegible] sicut obiectum formale abstinentiae est illa
honestas quam [illegible] prudentia dictat esse
in moderatione [illegible], itaque obiectum formale misericordiae
honestas quae in sublevanda miseria proximi involvitur,
dictat n. [illegible] prudentia esse maxime conveniens
rationi et convictui hominum, qui ad eundem supernaturalem
gloriae finem vocati sunt, ut alter alterius malis sub-
veniat.

3o Circa ad eandem virtutem spectantes [illegible]
[illegible] unum idemque [illegible] ex [illegible] de virtutibus

persona qui illi actus pertinebunt ad misericordiam quod
motivum fuerit subleuata honestas quae in subleuan
da proximi miseria reperit nimirum amor subdi
ta honestatis desiderium subleuandi miseriam infini
tamque honestatis gaudium de eius subleuatione cla
restum [illegible] tristitia de eo quod malum illud nondum sit
subleuatum et alii similia.

Duo sunt tamen quae potissimum convenit nomen
misericordiae prior est ille quae misericordiae nomi
desumptum est a re cordis de malo alieno et cetera,
misericordia enim dicebamus est opus proprium a
misericorde, misericors autem dicitur qui miserum
habet cor, id est dolore atque tristitia affectum, et hic
actus declarat ex partibus quas in sese praesertim e va
lentia et de illo tantum videtur locutus S. Th. in hac q.
30. posterior est ille qui ab hoc priori solet prosilire
et qui maxime requirit ut misericordia nostra pro
ficua sit, nimirum voluntas sublevandi miseriam
seu subveniendi proximo et liberandi eum a malo
dicto nobis fuit doloris [illegible]
proxime hic misericordiam, illum quae summi
appellant formalem actum misericordiae ut sic verebamur
ut sit ille potissimum est et sine aliis actibus sufficit
ut quis sit simpliciter misericors, cum tamen solus
dolor de miseria proximi sine eo possis commode
illi subvenire, non sufficiat ut absolute misericors
appelleris, et hinc sunt verba illa ioannis
in sua canonica cap. 3. qui habuerit substantiam huius

~~...uendi et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? ... [illegible] in eum locum [illegible] ... [illegible] ... sublevare miseriam [illegible] ... [illegible] vere dolere de ... miseria ... [illegible] dare [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... charitas ... [illegible].~~

Ad secundum: habitus misericordiae dicitur qui ad actus huiusmodi inclinat, et licet tam [illegible] quam habitus possit [illegible] ... infundi a Deo habitus supernaturalem, qui inclinet ad actus [illegible] ... motivum [illegible] supernaturali ... in miseria proximi, sicut etiam infunduntur alii habitus ad temperantiam ... ad [illegible] ... caeteris actibus virtutum moralium ex probabiliore opinione S. T. [illegible] de virtutibus. ... sicut et aliae virtutes ... in voluntate, ... [illegible] alios habitus ... in [illegible], de quibus in [illegible] de virtutibus ... dicemus.

Ex dictis colligitur misericordiam esse specialem virtutem a charitate et caeteris distinctam ... S. T. ... et ... [illegible] ... specialis ... distinctam ab aliis [illegible] ... aliis virtutibus ... specialis ... sublevanda miseria alie[na] ... [illegible] infundi ... vi-

[illegible]

Et obiic. 3.o. qui tam variis passionibus agat de actibus charitatis, inter eos adducat misericordiam, stante veritate illam esse charitatis operationem, ac proinde non distinctam, et peculiarem virtutem. Respondeo de mente eiusdem D.D. [illegible] habitualem in loco citato dicente, [illegible] esse specialem virtutem et et a charitate distingui. Cum autem hoc loco non de virtute charitatis disputat, de misericordia [illegible] [illegible] tractationem, quia brevius fieri potest, quo misericordia maxime coniuncta charitati, et misericordia ergo [illegible] qui suis ex animo diligat proximum misereri, et aliquam veram charitatem convincas, ut habere, et [illegible] [illegible] in loco citato testatus est.

Et obiic. 4.o. potest quis velle sublevare miseriam proximi et de eius malo dolere propter deum sicut et propter [illegible] potest solet illum amare, ergo misericordia virtus a charitate distincta, ut proximus miseriae sed [illegible] obiectio forsan convinceret misericordiam a [illegible] moralis ad colendum ipsum, ad [illegible] illum proximo, ad [illegible] et ad [illegible] [illegible], quae [illegible] potest qui velle et [illegible] quia propter deum ut [illegible] et ita [illegible] actus ad charitatem pertinebunt. dico [illegible] virtus charitatis [illegible] [illegible] [illegible] aliam [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] velut [illegible] [illegible] sublimitate [illegible] bonitas [illegible]

nihilominus in hoc ipso huic [illegible] a Deo [illegible] qui a cha
ritate distinguerent, et volunt sub motivo honesta
tis Creaturae in praedictis obiectis relucente et ita potest
[illegible] impossibilitati [illegible] quae ut tandem [illegible] ut prop
ter Deum immediate et formaliter operet, sit contenta
ad respiciendum bona Creata honesta quidem [illegible]
[illegible] Recommendata. Et hoc ipsum de misericordia
secundum [illegible] mediante charitate
velle sublevare miseriam proximi propter Deum sit
in possibilitate eius constitutum, et impositione secundari
bus misericordiae qui inclinet in sublevandam eam
miseriam propter honestatem Creatam quae in ea subla
tione elucet.

Ima et gravis quidem superest difficultas quem sibi
et gradum seu locum dignitatis obtineat misericordia
inter virtutes. S. T. in art. 4. respondet misericordiam si
secundum se consideretur esse maximam virtutum; ad eam
spectat sublevare miseriam et supplere defectus aliorum
maxime superioris. et ut propterea dicitur proprium Dei
misereri et in hoc maxime [illegible] illius omni
potentia, si v. consideretur comparative ad habentem esse
maximam [illegible] nisi ille qui eam habet maximus sit
[illegible] comparatur ad alias virtutes [illegible]
[illegible] et maximum [illegible] maximam
esse misericordiam [illegible] charitas quae Deo nos coniungit
nobilior sit.

Verum hanc doctrinam multis ex Thomistis displicet
[illegible] quidem [illegible] ad obi

habi et eius virtutes theologicae habet perfectionem [illegible] quam misericordia, respondeo [illegible] deum misericordia [illegible] proximum [illegible], quod virtutes theologicae [illegible] perfectiores sunt quam misericordia [illegible] religio [illegible] theologica [illegible] deum [illegible] exhibet cultum [illegible] quam miseri- cordia [illegible] proximo [illegible] infra [illegible] et ideo religio [illegible] virtutes [illegible] ad contrarium [illegible] in [illegible] 7° [illegible] virtutes [illegible] perfectiorem quam [illegible] misericordiam [illegible] maximam [illegible] virtutem [illegible] maximam [illegible] virtutes ordinat ad [illegible] quae [illegible] maxima virtus [illegible] maxima [illegible] alioqui in ipso [illegible] deum ipsi [illegible] amare [illegible] nobis misereri [illegible] virtutes in deum miseri- cordia.

Cieterum [illegible] declaranda [illegible] maxime [illegible] art. [illegible] misericordiam [illegible] se consideratam [illegible] maximam [illegible] virtutem [illegible] habendo [illegible] quaslibet [illegible] id [illegible] diligere deum [illegible] proinde [illegible] virtutes [illegible] tione inferiores, et [illegible] misericordiae [illegible]

[illegible] miseriam ac proinde in sententia qua misericordia
[illegible] sublevare miseriam [illegible] affert Caie-
tanus [illegible] in [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] in [illegible] ita [illegible] miseriam
[illegible] et absolute affert [illegible] misericordia [illegible]
[illegible] aut habitus [illegible] reperiri in crea-
[illegible] et [illegible]
[illegible] absolute [illegible] miseriam [illegible]
[illegible] et [illegible] ac proinde [illegible]
[illegible] et consequenter [illegible] misericordia [illegible]
[illegible] amor [illegible]
proinde [illegible] amore inferiorum tantum excelen-
tiam [illegible] Caietanus
[illegible] in [illegible]
[illegible] in Deo [illegible] quidem [illegible]
[illegible] charitas [illegible] Deo [illegible]
[illegible] misericordia [illegible] proximos
[illegible] in Deo aut [illegible]
[illegible] creaturas miseriam sublevare [illegible]
[illegible] id est intelligendum de misericordia [illegible]
[illegible] id [illegible] misericor-
dia [illegible] charitas [illegible] includit in [illegible]
[illegible] sublevare miseriam [illegible] misi-
[illegible]
[illegible] hanc doctrinam et intelligentiam Caietani
valde probat Dominicus Bañez ad [illegible]

[illegible] ego [illegible] mihi [illegible] aut
Caietanus agit de misericordia [illegible]

vel a misericordia divina sem increata aut n(on) set de
misericordia divina. [illegible] [illegible] [illegible]
ab [illegible] [illegible] [illegible] considerat ut propria dei, imo hoc
facto si [illegible] fecerit se meliorem quam
[illegible]. si [illegible] agat de [illegible] [illegible] quam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedicatum proprium dei, mise
ricordia aut [illegible] [illegible] [illegible] de deo et creaturis
[illegible] video quo modo misericordia absolute [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] miseria nisi ad divinam contra
[illegible] misericordia in [illegible] inclinat quidem ad
sublevandam miseriam [illegible] [illegible] [illegible] mise
riam [illegible] et idea [illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] sublevat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad divinam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut in deo [illegible] sit [illegible] miseriam sub
levare, [illegible] [illegible] [illegible], ac proinde in deo sit ac
[illegible] [illegible] in nobis [illegible]

ali respondent S. T. contendere misericordiam
in aliquo excelere, in alio [illegible] ab aliis virtut
[illegible] sicut [illegible] de religione, de obedientia, humi
litate, et [illegible] [illegible] [illegible] excelat virtutes
maximus, [illegible] aliquo [illegible] in quo [illegible]
[illegible] [illegible] in quo [illegible]. hanc explicationem
[illegible] probat [illegible] et ego verum existimo,
[illegible] tamen inquirere quidnam sit illud in
quo misericordia [illegible] quid verum quo [illegible]
et quo [illegible] [illegible] sit maxima virtus [illegible] con
[illegible] [illegible]. dico [illegible] S. T. misericordiam [illegible]

maximam virtutum cogitatam esse de virtutibus sub
deo et creaturis collatam, et misericordiam cum esse
dicam esse quod misericordiam attendendo id quod amplius
respicimus [illegible] [illegible] vel defendendo
ad [illegible] [illegible] [illegible] subjectivo nec
[illegible] a quo dependit ipsissima virtutum [illegible]
posito efficiat misericordiam cum esse maximam
id est remedium esse sublevare miseriam quam dici
sive quod dilectio si fuit unior amantis ad rem
amatam, misericordia v. efficacem voluntatem sub
levandi miseriam i. d. proximum inferioris et esse
[illegible] [illegible] alterius.
Et unde si limitetur ista quae virtutes ad deum
et inde ad eadem [illegible] quae est obviam [illegible]
voluntas divinae merito infinitatis bonitate
meliore est misericordia quam amore [illegible] in
[illegible] infinitatis divinae dotes esse aliena
inaequalitas nam absolute aequales sunt ut in
[illegible] [illegible] dictum est nam misericordia
[illegible] totam quam quo designamus quam boni
tatem cum deus nobis miseretur misi vult suam
bonitatem et infundit efficacem voluntatem suble
vandi miseriam creaturae id solus amor [illegible] si
mihil [illegible] virtus ad creaturam limitetur eadem
[illegible] retenta meliore est [illegible] vult sub
levare miseriam proximi [illegible] suam [illegible]
amicitiae ille enim minor est amando et addit
sublevationem miseriae. Et quoniam miseri

Co[n]dit[ion]e virtus in hoc significat bonum cuius obiectum sunt
[illegible] creata. Et s[ed] [illegible] diximus, charitas v[ero] sig-
nat [illegible] inclinantem in summam dei bonitatem
ideo charitas in nobis est melior quam misericor-
dia et religio misericordiam [illegible] ad [illegible] per-
dit in cultum dei et ideo [illegible] corpori [illegible]
[illegible] virtutes nobis [illegible] ad proximum per-
tinent [illegible] quam esse
misericordiam ad verum [illegible] sublevare mise-
riam alienam [illegible] et [illegible].
Ad 1um [illegible] considerari a S. T. ista virtute [illegible]
[illegible] et [illegible] hoc [illegible]
[illegible] amare et sublevare miseriam. Ad [illegible]
[illegible] Dominico Bañez in art. 4 dubio 3. religionem
esse [illegible] perfectiorem virtutem, et a S. T. videri
anteponi misericordiam [illegible] religionis [illegible]
cadunt sub praeceptum sicut [illegible] misericordiae [illegible]
[illegible] proximi necessitas urget [illegible] loquens
[illegible] dei cul-
tum [illegible] illud esse misericordiam vo-
lo et non sacrificium [illegible] sit esse prae-
ceptum colendi deum [illegible] excellentior.
Ad 2um [illegible] virtutem [illegible] perfectio-
si cum tota hac [illegible] dicere [illegible] esse etiam illi
meliorem. Et iam ostendimus misericordiam [illegible]
[illegible] voluntatem sublevandae miseriae [illegible]
[illegible] descendit ad deum esse etiam meliorem et simi-
liter cum descendit ad creaturam [illegible] sint esse

[illegible] discrimen sic ille nobis [illegible] habet obiectum formale [illegible] charitas v. inveniuntur et ideo charitatem [illegible] nobiliorem.

Ad 3um [illegible] velle [illegible] bonitatem [illegible] voluntate [illegible] beneficentia et ideo meliorem quam misericordiam [illegible] disputatio 3a de beneficentia.

Disputatio tertia.

de beneficientia

Beneficentia si pro [illegible] accipiatur est virtus inclinans ad volendum alteri bonum [illegible] voluntatis [illegible] ita [illegible] virtutis [illegible] efficacem [illegible] habere [illegible] obiectum formale [illegible] sint ad [illegible] sentiunt.

[illegible] obiectum formale beneficentiae [illegible] [illegible] quidem illud [illegible] charitas divina [illegible] proximi bene [illegible] beneficentia [illegible] charitas [illegible] proximis velle et [illegible] beneficentia [illegible]

[illegible] et distinguit a misericordia in [illegible] hoc [illegible] respiciat necessitatem [illegible] in sublevanda miseria beneficienda, v. respiciat necessitatem illius boni quod proximo [illegible] [illegible].

Et ordinem pro beneficiendum [illegible] et quis [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] 1232 [illegible] in [illegible] ex generali doctrina [illegible] [illegible] pertinet ad ma[illegible] [illegible]. Commentarius [illegible] [illegible]

Commentarius.

in questionem trige simam secundam.

[illegible] dixerit St. de eleemosyna et [illegible] eleemosynam [illegible] esse [illegible] actum misericordiae, [illegible] [illegible] dicta [illegible] charitatis. [illegible] ab aliis virtutibus eleemosynam [illegible] et [illegible] [illegible] pertinere. [illegible] eleemosyna [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] eleemosyna [illegible] esse absolute [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] eleemosyna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], bene [illegible] [illegible] [illegible]

proxi[illegible] suam dat [illegible] dilectio dei vel [illegible] pro
[illegible] oret pro elargiente
eleemosinam [illegible] elargien
di eleemosinam cum quis habet bona superflua
et pauper est in extrema necessitate in aliis aut
casibus [illegible] concilium in 6 explicat quid et quo
modo de necessitate sit tribuenda eleemosina in q[illegible]
[illegible] et quo modo sit adquisita [illegible] quis elargi
ri pauperibus [illegible] elargiri
eleemosinam qui sub alterius potestate est in
9 docet [illegible] eleemo
sinam [illegible] possint et debeant
occurrere [illegible] maiori necessitati aut san
ctitati vel [illegible] faciendam [illegible]
[illegible] concludit [illegible] prudenter facien
dam esse eleemosinam. [illegible] de actu charita
tis quo subvenitur proximo elargitione eleemo
sinae [illegible] corporali [illegible] quid et quo
[illegible] sit eleemosina ubi de eius [illegible] et exce
llentia.

tractatus undecimus.

de actu charitatis quo subvenitur proximo elargitione eleemosinae praesertim corporalis.

disputatio prima.

quid et quotuplex sit elemosina. ubi de eius efectis et exellentia.

elemosina est actus quo tribuit aliquid indigenti ut sublevet eius miseriam et ita proprie loquendo est actus a misericordia profectus unde sicut virtus misericordiae est distincta a charitate ex jam dictis ita elemosina est actus distinctus ab actibus charitatis l. inter effectus huius virtutis numeret ut optime declarat S. Thomas in [illegible]

elemosinam usque tantum valde commendant scripturae et S. patres et quidem S. Nazianzenus oratione de pauperum amore columnam quam [illegible] ille invenit ... quae dei benevolentiam ... conciliet misericordia seu elemosina et S. Chrysostomus hom. 33 ad populum elemosina invenit nihil est ... et similes locutiones ita accipiendae sunt quasi

si [illegible] illius excellentia [illegible] possit [illegible]
[illegible] sit [illegible] et [illegible] charitatis [illegible]
[illegible] eleemosynae [illegible]
eleemosynam [illegible] virtutis [illegible]
[illegible] operibus [illegible] ut in plurimum exer-
ceri solent in vita [illegible] et misericordia
[illegible] charitate in [illegible]
[illegible] illa [illegible] et in [illegible] nihil
solet [illegible] eleemosyna [illegible] negata
[illegible] excellentiam [illegible] charitatis [illegible]
[illegible]

Unde [illegible] stabilitum [illegible]
[illegible] eleemosyna [illegible]
[illegible] eleemosyna [illegible] in oblivio
[illegible] et sicut in [illegible] solvent peccata
[illegible] in [illegible]
eleemosyna [illegible] peccatis [illegible] eleemosyna
[illegible]
date eleemosynam et ecce omnia munda sunt vobis
[illegible] de opere et eleemosynis [illegible] in
quibus [illegible] eleemosynis [illegible]
uno in [illegible] videt [illegible] ele-
[illegible] excellentiori [illegible] quam
baptismus [illegible] baptismo [illegible]
[illegible] baptismi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ni semel dat et semel veniam habere de [illegible]
[illegible] [illegible] veritas [illegible] et in
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] una et [illegible] [illegible]
peccatores.

[illegible] tamen [illegible] [illegible] sunt quasi sola
eleemosina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
S. Aug. [illegible] libro [illegible] in enchiridio cap. 70 di-
cens [illegible] fallunt qui per eleemosynas quaslibet lar-
gissimas fructus suos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] suos immanitate et [illegible] [illegible]
[illegible]. et n. Apostolus [illegible] ad Corinthios 13 dicens
[illegible] [illegible] si distribuero in cibos
pauperum facultates meas charitatem autem non ha-
buero nihil mihi prodest et [illegible]
et [illegible] ad iustificationem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] si a peccatis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gloriae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Culpam remitti, et invenies valere aliquas [illegible]
[illegible] eleemosynas [illegible] opera [illegible] sive [illegible] alii
[illegible]
[illegible] hoc [illegible]
Et frequenter [illegible] ad acquisitionem eleemosynas dixe-
runt optime S. Cyprianus et S. Ambrosius ante
[illegible] baptismo [illegible] et absolute, et [illegible]
quod sicut baptismus [illegible] semel accipi potest
[illegible] progressu religionis [illegible]
[illegible]
[illegible] et nihil [illegible] obstat
huic veritati S. Aug. in enchiridio cap. [illegible] ser-
mone 30 de verbis dni eleemosynam [illegible]
[illegible] qui miseretur [illegible] bene
operans [illegible] peccata. Beda, Strabus,
ac [illegible] apud [illegible] date
[illegible] vestro [illegible] vestri [illegible]
[illegible]
facultatibus vestris [illegible] potest [illegible]
[illegible] eleemosynam [illegible] et ecce munda sunt vobis
[illegible] eleemosina [illegible] remissionem
[illegible]
[illegible]
[illegible] declaravit. S. Tho-
mas [illegible] et alii [illegible] dividunt eleemosynam in spiritualem
et corporalem [illegible] indigentia.
[illegible] corporalis [illegible] spiritualis
[illegible] dividit [illegible] illo versiculo [illegible]

[illegible]

Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora [illegible]

et quidem Clericum [illegible] eleemosinam spiritualem quae [illegible] tam [illegible] a [illegible] [illegible] sancti [illegible] [illegible] proximus extrema [illegible] necessitate [illegible] [illegible] sive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in generali [illegible] [illegible] dist. 4 a. et 5. [illegible] [illegible] dicere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ferri potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de sola eleemosina Corporali [illegible] [illegible]

[illegible] eleemosina corporalis [illegible] septem membra sua [illegible] [illegible] [illegible]

Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

et quamvis [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiae [illegible] [illegible] [illegible] et quidem cum [illegible] obtinent [illegible] ut [illegible] vulgari [illegible] [illegible] corporalibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pecuniae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporalia [illegible] ferri [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Corporales proximorum miserias sublevet [illegible] [illegible] eleemosina Corporalis cadat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiect. [illegible]

mittuntur ea que certa sunt et explicatur in quo consistat dis[putationis] dificultas.

disputatio secunda.

utrum elemosina corporalis cadat sub grave preceptum et quando illud obliget.

sectio prima.

premittuntur ea que certa sunt et explicatur in quo consistat dis(putationis) dificultas.

Certum in primis est divinum extare preceptum esse elemosinam corporalem elargiendi quod proinde sub reatu peccati mortalis obligat ex genere suo et ut c. 25 divus Matheus eternum damnatorum supplicium infligit iis qui operam ei videlicet corporali omiserunt et Joannes apostolus in 1a Canonica cap. 3 qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo charitas dei manet in eo c. unde S. Nazianzenus oratione de pauperum amore [illegible] a fine dixit esse mandatum divinum elemosinam illud quod valde ss.a commendatum et infra antinquit bene faciendi studium tibi liberum esse non necessarium legem dum existimas ac [illegible] sed Concilium hoc [illegible] et S.

Ciprianus in tract. de opere et eleemosynis [illegible] in-
[illegible] ad [illegible] regni caelorum; [illegible] facere eleemo-
synam iubet et S. Ambrosius libro 1 officiorum cap. 30. gran-
dis inquit culpa si sciente te fidelis egeat si scias eum
sine sumptu esse, famem laborare, aerumnam perpeti,
si [illegible] egere erubescat, si tempore [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] valet
quam vita morituri.

Ad extremam [illegible] manifestum [illegible] lege chari-
tatis tenetur unusquisque proximum ex animo diligere
ad veram autem dilectionem spectat efficacitas illa bo-
num [illegible] unde [illegible] ad sub-
veniendum alicui maximo malo, obligat [illegible] charita-
tis lex ad [illegible] et ad [illegible] erogandam
eleemosynam [illegible] proximus [illegible] corporali necessitate
et nihil [illegible] nomine [illegible] nollet.

Deinde ut [illegible] huius obligationis [illegible] di-
stinguunt DD. triplicem necessitatem corporalem, scilicet
extremam, gravem et communem. Illa [illegible] necessi-
tatem extremam qui [illegible] morituri [illegible]
[illegible] nisi ei subveniatur; gravis autem necessi-
tas [illegible] notabilis quaedam indigentia cibi, potus aut al-
terius rei temporalis, quae [illegible] tempori
[illegible] et [illegible] nollet salutem aut [illegible]
[illegible] in vita [illegible] crimen.
Communis denique necessitas est quam [illegible] patiuntur.

Porro bona quae ad subveniendum praedictis necessita-
tibus erogari [illegible], ad [illegible] revocant quaedam

in proprios usus paria ad sustentandam vitam requisita

et sine quibus subsistere sine dignum, alia v. [illegible]

statui conservandum ut sibi et suis sic se gerant prout

decet. [illegible] primo et h[illegible] in [illegible] in individuali

[illegible] vestitum [illegible] in se [illegible] multa [illegible]

[illegible] indicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et convenienter

[illegible] vitam [illegible] proximum [illegible]

Caietanus [illegible] verbo eleemosyna [illegible] dixit

[illegible] considerant [illegible] [illegible] honora

[illegible] filiorum familiae, status, munificentia,

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] hereditate et aliis

[illegible], ita ut raro videatur contingere ut [illegible]

[illegible] gloriose vivere superfluum habeat. haec Caieta

nus. [illegible] [illegible] bonorum [illegible] absolute [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel ad sta

tus conservationem necessarium sit.

3° [illegible] est sicut ille qui nullum ex

[illegible] bonorum generibus haberet non teneretur erogare

eleemosynam ita nec est obligationem erogandi illam

is qui nullam ex necessitatibus praedictis pateretur [illegible]

[illegible] obligationem [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] nullus obligatur quidquam

erogare [illegible] [illegible] aliis qui [illegible] necessitas [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est 4° in extrema necessitate proxi

mi teneri quemcumque elargiri illi eleemosynam

etiam de necessariis ad statum, quidquid [illegible] [illegible]

DD. 9a. egerit Cuius doctrinam in probabilem appellat
...ia quanto 4° e. in. 3a Coli theologorum et gravem
jud. Per valet magis amandam esse vitam proxi
mi quam commoditatem aliquam vitae propriae. dixi
et ex gravis ad statum, q. de necessarii ad vitae conserva
tionem in.; enim nisi forte illa quidem necessitate obse
rvaret esset persona tam necessaria ad bonum rei publi
cae ut illius vitam deberet antelonere propriae.
... Secundum Communem et necessarii ad statum necesse
obligationem elargiendi eleemosinam in Communibus nece
ssitatibus; quia charitas multo magis inclinat in
bonum proximi sibi quam in bonum alienum et alio
qui necessitates Communes multum nemo tenetur
nemo est obligandus ut in eis sublevandis impendat
id quod alio qui est absolute necessarium. ibi etiam dico
q. tandem dicunt de quo vero dicitur vero est unum est
an de bonis superfluis quae non ad statum necessaria sunt
teneatur quis elargiri eleemosinam in Communibus praesertim
necessitatibus: ut occurrere possit necessitati proxime gra
vis. vel extrema (~~vel alterum~~) in qua de necessarii etiam
ad statum eleemosina eroganda sit. Sed a referet pla
citum gravissimorum DD. qui existimant extra necessitatem
extremam nullum gravis obligari ad elargiendam
eleemosinam de superfluis vitae et status.

alterum

sectio secunda.

refertur placitum gravissimorum

doctorum qui existimant extra necessitatem extremam nullum graviter obligari ad elargiendum elemosinam de superfluis nature et status.

inter DD. qui sententiam in questionis titulo propositam amplectuntur. Primus est Alexander 4a parte q. 34 membro 1o ubi ait in casu extreme necessitatis teneri [illegible] subvenire tempore necessitatis, peccaret enim mortaliter nisi subveniret. in necessitate autem notabili teneri de bono et equo. in omnibus aliis necessitatibus esse dumtaxat meritorium subvenire, sed non obligatorium unde manifeste satis obligationem de qua loquitur in casu esse sub culpa veniali. 2us est Gabriel in 4o dist. 16 q. 4 art. 3 dub. 3 ubi dicit teste [illegible] in casu extreme necessitatis esse mortale non largiri elemosinam in necessitate notabili esse veniale, in omnibus denique nullam esse culpam ex se dummodo levis aliqua causa rationabilis excuset. 3us est S. Antoninus 2a parte titulo 1o capite 24 paragrapho ultimo dicens esse mortale non succurrere patienti necessitatem extremam cum quis de superfluo habet, et secundum alios non subvenit magnis necessitatibus patientibus et si non extremis. sibi non hoc videtur esse quasi mortale [illegible] durandum, sed non contra Thomam

tis verbis vel id patet esse mortale absolute vel vicino
tali proximum secundum d. thomam. Azorius
ta verbo eleemosyna dicens ut cadere eleemosynam
sub praecepto nisi in necessitate pauperis extrema sit. quod
Confessor in summa parte in regulis moralibus casu de
avaritia ubi ait neminem teneri dare sibi eleemosy
nam saltem sub mortali etiam de superfluis nisi
pauper notabilem necessitatem patiatur ubi nomine neces
sitatis notabilis extremam intellexisse videtur subdens
nihilominus esse qui ait quae necessitas extrema pauperis
praeferenda est vitae superfluum et etiam necessariis
ad statum. Quare durandus in 4o dist. 15 q. 6 ad [illegible]
cuius haec verba sunt de illis qui non sunt in extrema ne
cessitate l. sunt in magna necessitate et verecunda
mendicare plane definire [illegible] sit gravis obliga
tio illis subveniendi, ne condemnarem maiorem
partem divitum praesertim atque beatificavit ea canonica
[illegible] videtur hoc sonare. Quare ioannes de medina codi
ce de eleemosyna causa de necessitate eleemosynae
qui tamen postquam dixit sine temeritate posse quem
piam sentire [illegible] quos habet pretiosis [illegible] scribere
adhibuit limitationem ut minimum in quibus necessi
tatibus ut sit peccatum mortale ut dare sibi eleemo
synam. secundo in necessitatibus ita gravioribus ut
sint quasi extremae.

Ubi [illegible] hoc [illegible] quod tenetur homo magis sub
venire proximo quam sibi sed nemo tenetur sibi
plus velle aut procurare quam [illegible] ad sustentationem

vitam necessariam est. vel alteri [illegible] illi erogare
q. vel alter [illegible] illi [illegible] nisi [illegible] in extrema
necessitatem. Ref. id quod necessarium est ad sustentandam
[illegible] vitam [illegible] tenet elargiri eleemosynam
[illegible] qui non est in extrema necessitate aut certe obliga
tio gravis non est.

Dico [illegible] nullus tenetur sub lethali culpa procu
rare ut [illegible] bene sit [illegible] ut
vivat et absolute [illegible] extre
mam necessitatem. Ref. quidquid requirit ut vi
vat et absolute [illegible] nullus [illegible] sub lethali cul
pa obligatur [illegible] elargiri eleemosy
nam extra casum extremae necessitatis.

3° [illegible] et [illegible] tenentur hoc
elargiri eleemosynam pauperibus urgentiori
bus tamen necessitatibus [illegible] peccare
eos qui predicta bona insumunt in aedificando tem
plo in erigendo beneficio ecclesiastico in fundatio
ne alicujus monasterii religiosorum. Consequens est
absurdum et [illegible] ecclesiae praxi [illegible] falsum.
Consequentia [illegible] insumere pecunias in predic
tis [illegible] operibus [illegible] sub praecep
tum vel [illegible] sublevat miseria
pauperes q. [illegible] praeceptum subveniendi pau
peribus [illegible] male facerent di
vites [illegible] pauperibus qui [illegible] nobis cum con
[illegible] insumunt pecunias [illegible] operibus.
Confirmatur [illegible]

ingerere in [illegible] et ideo sic bona pro dispositione et
bonis monasterii [illegible] necessitate [illegible]
bile [illegible] efficeret [illegible] tenebat [illegible] co-
necessitate constitutis erogare predicta bona et
in comparatione talis [illegible] forent [illegible] superflum
[illegible] de superfluis [illegible] tenetur [illegible] eroga-
re [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] necessitate.
Confirmatur [illegible] dives qui ingreditur religionem [illegible]
dabit donat illi bona sua. l. religio [illegible] indi-
gentes [illegible] gravi obligato ea largiendi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gravem necessitatem
elargiendi elemosinam extra casum extre-
me necessitatis presertim si gravis sit [illegible]
tenetur

sectio tertia.

secunda sententia afirmans grave pre ceptum elargiendi elemosinam extra casum extreme nesesitatis presertim si gravis sit probatur autoritate et ratione

[illegible] [illegible] [illegible] docet teneri homi-
nes superfluis [illegible] et [illegible] elargiri elemosinam [illegible]

[illegible] necessitate a minimi [illegible] [illegible]
[illegible] si gravis sit et qui secus faciat lethaliter peccare.
[illegible] in loco [illegible] in [illegible] huius, qui in fine [illegible]
[illegible] dare inquit eleemosynam de superfluo est in praecep
to et dare eleemosynam ei qui est in extrema necessitate
[illegible] verba si bene accipiantur duos casus distinguunt et
in utroque obligationem eleemosynam erogandi ponunt
[illegible] quibus [illegible] substantia [illegible] etiamsi necessitas
proximi extrema non sit [illegible] maximus est in extre
ma necessitate [illegible] non sint [illegible]
[illegible] sed ad statum necessaria. unde in solutione
[illegible] inquit [illegible] tempus in quo mortaliter peccat si ele
emosynam suis dare omittit [illegible] evidens necessitas
[illegible] evidens [illegible] necessitas [illegible] ex
[illegible] [illegible] ex
[illegible] quae habet [illegible] statum
praesentem non sunt sibi necessaria. et in 4o dist. 15
[illegible] ad 4um ait [illegible]
elargiendi eleemosynam obligare quod habet [illegible]
[illegible] et etsi haberes extrema necessitas [illegible]
venit idem [illegible] ex [illegible] huius [illegible] 4o
[illegible] diserte [illegible] non dare eleemosy
nam [illegible] necessitatis [illegible] super
fluitatem [illegible] quare miror nonnullos [illegible]
in [illegible] casu necessitatis extremae obligare ad elargitio
nem eleemosynae.
[illegible] Cajetanus in summa verbo eleemosyna
largitio et in [illegible] [illegible]

[illegible] vel et status devere pauperibus [illegible] et alio
sui mortali [illegible] peccari quantumlibet [illegible] magis
in extrema [illegible] afirmat [illegible] in [illegible]
[illegible] solutionem [illegible]
[illegible] ait [illegible] esse [illegible]
necessitate proximi [illegible] de superfluis
[illegible] eleemosinam in [illegible] necesse
sitatibus [illegible] probabilius [illegible]
esse [illegible] etiam in [illegible] necessitatibus
esse obligationem sub mortali [illegible] docet [illegible]
[illegible] in [illegible]
te docet obligare praeceptum eleemosinae in [illegible] neces
sitatibus de superfluis status [illegible] in [illegible]
[illegible] obligare in extrema [illegible] gravi necessitate [illegible]
[illegible] verbo eleemosina [illegible] superfluis esse
praeceptum [illegible] eleemosinam [illegible] necessi
[illegible] pauper [illegible]
illius [illegible] et in eodem [illegible] ait navarrus in [illegible]
[illegible] esse obligationem sub mortali [illegible]
[illegible] ait hanc opinionem esse [illegible]
[illegible] pauper [illegible] necessitate
necessitatem [illegible]
[illegible] ait in [illegible] etiam necessitatibus [illegible]
sub mortali ad eleemosinam de superfluo [illegible]
[illegible] eleemosina docet [illegible]
[illegible] necessitate proximi obligare [illegible] eleemo
[illegible] denique [illegible] videt [illegible]
[illegible] testimoni [illegible] in [illegible] obliga

tione [illegible] eleemosynam [illegible]
[illegible] externe regitas manifeste [illegible]
[illegible]
[illegible] alicui [illegible]
vi et [illegible] mihi mandare, [illegible] et [illegible]
[illegible] mihi [illegible] et [illegible]
[illegible] externum [illegible]
[illegible] regni [illegible] Thesaurum [illegible]
di et viderit [illegible]
ut externe) et [illegible]
pro [illegible] charitate [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] obligationem et [illegible] illam
[illegible] commendavit [illegible]
Cum [illegible] omnibus
[illegible] dixisset, [illegible]
[illegible] in regnum Dei [illegible]
[illegible] respondens [illegible]
facilius [illegible] foramen acus [illegible]
[illegible] divitem intrare in regnum Dei. et [illegible]
[illegible] dixi et [illegible]
bona [illegible] regiis [illegible]
de, [illegible] divitias [illegible] habere
[illegible] a te [illegible]
[illegible] et [illegible]
dives.
2° [illegible]
tione in [illegible]

Desperia [illegible] ne [illegible] sed omnem [illegible]
proinde lectionibus [illegible] illud [illegible] ut
minimum egent, lectum, cibum, vestem, [illegible] quo
ad luxum et ultra necessarium [illegible]. Sanctus Basi
lius homilia in illud [illegible] destruam et [illegible] in
quadam alia homilia 13 de eleemosina [illegible] pauperibus
paulo ante finem est inquit panis famelici quem tu
tenes, nudi tunica quam in conclavi conservas, pro
circa [illegible] quod valeres, quae verba praesertim [illegible]
sam et extremam necessitatem significant. S. etiam
Ambrosius loco supra lectione relato et sermo
ne octogesimo primo [illegible] inquit minus est
criminis habenti tollere quam cum possides et ab
undas indigentibus denegare. Esurientium panis est
quem tu detines, nudorum indumentum est quod
tu recludis, miserorum redemptio est et absolutio pecunia
quam tu in terra defodis.

Sanctus [illegible] oratione in illud Christi domini
Mathei decimo quinto quatenus fecisti uni ex
his minimis mihi fecistis optime sentendit virum
praecepti eleemosinam et ut manifestum sit etiam
[illegible] oratione in illud [illegible] Mathei 25 quod [illegible]
sti uni ex his minimis mihi fecistis optime [illegible]
praecepti eleemosinam et ut manifestum sit [illegible] de ex
tremis necessitatibus agere. videtis inquit hujus [illegible]
[illegible] ad necessarium vitae [illegible]
[illegible] detinet [illegible] personam [illegible]
[illegible] vitae [illegible]

... defendi qui, ut [illegible] quis in ipsis miseriis est [illegible] est.
[illegible] Hieronymus ut referetur [illegible] diceret [illegible]
[illegible] convincit qui [illegible]
[illegible] grave peccatum, [illegible] notabilem [illegible]
eandem de superfluis [illegible] pauperibus. Sanctus Aug.
[illegible] sermone [illegible] de tempore quidquid [illegible] inquit,
[illegible]
[illegible]. et oppositum dicit esse inva
dere aliena.

3o [illegible] quisquis tenet sublevare miseriam
proximi sui saltem [illegible] absque ullo suo detrimento potest.
[illegible] et qui habet [illegible] et status potest absque ullo de
trimento suo sublevare miseriam pauperis [illegible] elargitione
eleemosinae tenetur ac proinde ex genere suo peccat
mortaliter [illegible] nisi [illegible]
[illegible] evidens minor [illegible] nullum detrimentum [illegible] diffi
[illegible] pauperibus [illegible] nullo modo [illegible] sed
absolute superfluit post sustentationem vitae et status
cum eo splendore qui decet [illegible] obligat
ad amandum proximum [illegible] verbis tantum sed opere et ve
ritate ut docuit [illegible] in [illegible] Cap. 3o
hic autem verus amor exigit ut velimus proximo bonum
et remedium malorum [illegible] ac proinde illum sub
levemus cum sine ullo detrimento possimus. et qui secus
faxit convincetur diligere [illegible]
proximi [illegible] extrema [illegible] grave malum
[illegible] gravis laedit amicitiae iura. qui huic amico potens absque
ulla dispendio subvenire et [illegible] illum liberare non subvenit

aut liberat p. lethali reca, quin largiri eleemosinam
de bonis suis statu superfluis graven necessitatem patien
ti. ~

4° tandem pbr. q. divisio bonor temporalium quae in mun
di initio omnibus erant coia prudenter facta fuit deo ita
disponente et consentiente universo genere mortalium
nec fuisset aut fuiendo facta nec deus ita sapienter ordina
vit res disposuisset si in eam de lege et conditione non man
sissent ditiores obligati ad subveniendum pauperibus quod
sine ullo detrimento possent ergo grave praeceptum
subveniendi pauperibus tum quis hét superflua statu
licet necessitates extremae imo et graves non occurrant. S. 4ª
explicata veritate expenditur quid utriusque sentae ar
gumenta convincant.

sectio quarta. ~

explicata veritate expen ditur quid utriusque sententiae argume ta convincunt.

prout in sectionibus praecedentibus quae ex auctoritate sslae
patrum et dd. utrique vim maneant urgentius mihi
videbantur obligationem gravem elargiendi eleemosinam
de superfluis ad statum persuadere aut dissuadere.
q. negotium magni momenti et tam breve verum aut

Certe tamen doctrinam cognoscere atque tradere nunc
brevius publicissimum quod existimo verisimilius aut certe su-
fficienter probabile.

Dico 1º gravi praecepto teneri quisque de superfluis
non statui elargiri eleemosinam patienti pauperum ne-
cessitatem i. extrema non sit namque potissimum asserunt
contendunt DD. contrariis opinionis et ex non potrissioa
nec da mediam et forte nonnulli alii ut gersonquinge
situatum notabilem postea ... extremam forte
putavit praecaterum necessitari debere quoad obligationem.
et sane quod in se praecedente in hujus ipsius consulta
tollere [illegible] fuit. itamque mihi videtur ut credam
non posse quemquam si recte eam expendat talem conjecturam
contrariam non concludere aut efficere.

Ad argumenta ipsius de certe quae nunc asserunt
nunc vi ad tam graves aliquas necessitates sunt ex non
ipse submonitus teneri subvenire in sua facultate sed
in nam qui sine ullo incommodo posset gravem morbum
auferre et ex incuria non evitaret lethalem culpam com-
mitteret sicut ille qui vel ... vellet medicina con-
sulere in aegritudine gravissima i. non frusteret moritur
esset dato tamen in his aut aliis gravissimis necessita-
tibus non teneret sibi succurrere id sane foret quod extra
vie vita administrata et potest valde praesentis sicut
erat [illegible] magni obsequii divini eam incurram dati et ideo
dives qui sciret hanc esse voluntatem illius pauperis ex
cusaret ab obligatione illi subveniendi ex ... tamen
quod de hac voluntate non constet dixit teneri illi succurrere

q. potest et debet credere proximum suum incursurum facile illam magnam miseriam, tunc n. nulla ra est quae divitem excuset et postius gravit ledit charitatem ut dictum est.

Ad 2um. l. nemo teneatur nemini sub. culpa letali saecularis temporali procurare ut alter bene sit saltem tenetur liberare illum a magna aliqua calamitate cum sine incommodo proprio potest et habet quo subveniat.

Ad 3um respondet bene aragon q. 32. art. illa opinio fore insita quod occurreret notabilis aliqua proximi necessitas cui subveniri non potest si in eiusmodi operibus insumerent pecuniae, nisi forte aliqui illorum foret tanta spiritualis necessitas ut ea merito praeferri deberet necessitati temporali proximorum sed ut bene advertunt banez et aragon non ita frequenter occurrit notabilis proximi necessitas quam quis certo noverit et cui alius non subveniat et ipse si non sit praelatus aut ecclesiasticus non tenetur eam inquirere ideo passim in praxi praedicta opera pia exsequi possunt et solent Christiani sine scrupulo violandi praeceptum elemosinae.

Sed nihilominus semper sunt aliqui captivi apud mauros qui male tractantur alii in carceribus paupertate oppressi sed istae et similes necessitates sunt graves atque ibi nota quod semper urget grave praeceptum elargiendi elemosinam de superfluo naturae et status, ut negando minorem ad n. sunt illae ex necessitatibus gravibus, quas graves hic appellamus. sed sunt ordinariae et locis nisi forte occurrant speciales circumstantiae

egentibus [illegible] castrum nobilissimum aut aliqui magnates in
[illegible] in republica. Cuius providentia redemptio
[illegible] non dubito [illegible]
[illegible] divites ad eius redemptionem erogare eleemosynam de su-
perfluis [illegible] impendere bona in alios fine [illegible]
aliqui [illegible] necessaria.
Dico 2º probabile est [illegible] peccatum non esse [illegible]
eleemosynam de [illegible] superfluis [illegible] in [illegible] omnibus
necessitatibus [illegible] inductio ad ita [illegible]
[illegible] opinionem [illegible]
practice probabilem et nihil [illegible] convincat falsitatis in
[illegible] utriusque [illegible] religiosi [illegible]
de eleemosyna [illegible] distinctionem [illegible]
[illegible] de [illegible] et
[illegible] in [illegible] et ex [illegible] opinione
[illegible] explicanda [illegible] probabile
[illegible] eleemosynam [illegible] et [illegible]
[illegible] recipientis [illegible] et [illegible]
[illegible] subveniat
[illegible] necessitatem
[illegible] obligare [illegible]
[illegible] eleemosyna in [illegible] necessitatibus [illegible]
obligare sub mortali et [illegible] addit
[illegible] improbabile [illegible] teneri [illegible] eleemosynam
de superfluis [illegible] necessitatibus [illegible]
[illegible] ultima [illegible]
[illegible] videtur [illegible] respondere [illegible]
[illegible] gravis obligatio [illegible] eleemosyna in [illegible] necessi-

partibus, ergo ut videtur quod non dicuntur de superfluis cum
haberet aliquam ecclesiam nullo modo necessariam [illegible]
habere unum beneficium ecclesiasticum et similia
quae certum est non requiri necessario ad statum fidelium
cum semper sint captivi in carceribus detenti et alii
pauperes quibus non [illegible] sine dubio ea eleemosyna sub
venientes [illegible] et [illegible] ad quam [illegible] ergo
p[ro]p[ter] quos velit eius [illegible] necessitatis fieri [illegible]
[illegible] bona [illegible] superflua quoad statum quod illius di
[illegible] statum [illegible] ea sua opera [illegible] sed hoc
nullo modo satisfacit nam sola voluntas efficiendi aliquid
[illegible] ut faciat bona quae ad illud necessaria sunt
[illegible] superflua [illegible]. [illegible]
[illegible] ea bona [illegible] in
[illegible] ecclesia [illegible] beneficio [illegible]
[illegible] quidquid ad statum [illegible] et alius
etiam si bona [illegible] vellet [illegible] in [illegible]
[illegible] nec sibi nec
[illegible] necessaria [illegible] a [illegible] valen
[illegible] dici potest [illegible] ad statum
illius [illegible] ut [illegible] admitte
ret.

Denique [illegible] sufficientem solutione
[illegible] ad [illegible] ex [illegible]
testimonia [illegible] necessitatis sunt [illegible]
[illegible] explicata ita [illegible] divitiis [illegible]
fuit adeo adhaerent [illegible] ut [illegible]
[illegible], et [illegible] sunt [illegible]

necessitati ad subveniendum pauperibus in notabili
necessitate. dico ad [illegible] [illegible] conspexisti quando
omninos in illo [illegible] [illegible] contendit [illegible] sit
ex obligatione praecepti eleemosinae, sed etiam et maxi
me ex aliis [illegible] [illegible] secundum quae [illegible] se habere [illegible]
divitiae et gloria mundi.
Ad quintum similiter dico interdum posse agere videntur
qui [illegible] necessitatem [illegible] gravem se mortale non succurre
re illis interdum etiamsi et ad eleemosinam [illegible]
[illegible] [illegible] rationibus [illegible] [illegible]
ferre rei alienae non elargiri pauperibus cum tamen
certum sit non esse furtum aliqui peccaverit [illegible] illis a
iustitiam et non solum charitatem tenerentur ad restitutio
nem quod factum est.
Ad sextum dico charitatem obligare quidem ad sublevan
dam miseriam maxime sed non esse obligationem gravem
nisi sit necessitas notabilis de qua in [illegible] sermo est.
ad [illegible] divisionem bonorum factam fuisse [illegible] divitum
[illegible] et [illegible] in commodum sed non est addita [illegible]
illa conditio ut [illegible] divites [illegible] pauperibus da
rent aliqui [illegible] iustitiam faceret qui eleemosinam non ela
giret [illegible] si [illegible] potest addita conditio [illegible]
ipso [illegible] bona divisa sint [illegible] obligatio charitatis ut
minimum pauperi subveniat dives et quod divina pro
videntia eum finem intendit sed non [illegible]
[illegible] in [illegible] necessitatibus.
Dico [illegible] non potest a culpa veniali et [illegible]
necessitate qui [illegible] non elargit eleemosinam [illegible]

Colere parentes [illegible] nisi cum [illegible]
aliquid [illegible] dictatis et [illegible] divini hoc [illegible]
[illegible] [illegible] posterioris [illegible] et [illegible]
[illegible] ea [illegible] et [illegible] qui [illegible]
[illegible] et avaram [illegible] secundae [illegible]
sibi nullo modo etiam ad statum [illegible] et magnificen
tiam necessariam [illegible] in [illegible] vestris [illegible]
[illegible] honores [illegible] meritis [illegible] aliis [illegible]
[illegible] Canonica Cap. 5. [illegible] divites increpavit
dicens divitiae vestrae putrefactae sunt et vestimen
ta vestra a tineis comesta sunt. aurum et argentum
vestrum aeruginavit et aerugo eorum in testimonium
vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut
ignis, thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus
quae verba [illegible] Cap. [illegible] sunt et [illegible]
intelligenda [illegible] de divitibus qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et dicta [illegible] videantur divites [illegible]
et occasione divitiarum alia [illegible] et [illegible] scelera
[illegible] ut constat ex [illegible] immediate in illo
[illegible] [illegible] [illegible] et maximam
[illegible] [illegible] [illegible] sunt ad [illegible]
[illegible] [illegible] vide [illegible] Commentarium [illegible]
de [illegible] in [illegible]

[illegible] [illegible] dictis [illegible] divini [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] legit praxis persuadet. vel [illegible] cum aliquando
subveniendi pauperibus in praedicto casu [illegible] sit contra
[illegible] probabilem opinionem de qua [illegible] esset
[illegible] ex charitate cuius praeceptum [illegible]
[illegible] spiritu obligare videtur [illegible] ad vitandum in hoc
negotio occasionem peccati in [illegible] eius et divini [illegible]
[illegible] bona [illegible] quae [illegible] nobilis [illegible]
[illegible] si [illegible] eius [illegible] [illegible] sublevet. ut alia opera
dictasse [illegible] an in aliqua gravi necessitate
proximi [illegible] non extrema teneatur dives elargiri ele-
mosinam de necessariis ad statum

sectio quinta.

an in aliqua nesesitate proxi mi licet non extrema tenea tur dives elargiri elemosinā de nesesariis ad statum.

Item [illegible] sequuntur [illegible] hic [illegible] [illegible]
[illegible] victoria, soto, [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] credere [illegible]
[illegible] hadrianus in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obligare praeceptum elemosinae in necessitate [illegible]
[illegible] extrema, [illegible] dicit [illegible] proximi
[illegible]

[illegible] probant [illegible] et vulensis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Credimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] proximo suo in tempore [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] fratrem et
[illegible] [illegible] [illegible] in die [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sui et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quae quidem et similia testimonia [illegible]
[illegible] gravem obligationem subveniendi proximi
necessitati et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] tamen se
necessitati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
unde ioannes [illegible] in 1a Canonica [illegible] absolute
ait qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et viderit fratrem suum necesse habere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
charitas dei manet in eo [illegible] dicerent [illegible] [illegible]
[illegible] ac [illegible] [illegible]
[illegible] testimonii [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in epi
stolam 1am ioannis ubi [illegible] inquit augustinus fratrem
[illegible] [illegible] [illegible] fratrem [illegible] [illegible] sanguine [illegible]
[illegible] [illegible] vide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ne ille [illegible] [illegible] [illegible]

respondérit sibi Cum tam dilecto patri in sua te ama-
ret

3° probatur quia charitas Christiana obligat ut quis
sublevet notabilem proximi sui miseriam, si absque
incommodo magno fieri potest, et elargiendo eleemosynam
de superfluo vel etiam necessario ad statum, potest
quis sublevare notabilem proximi miseriam absque
magno incommodo, ergo charitas Christiana ad id obligat. Con-
sequentia evidens; maior probatur quia vera amicitia quae est
inter amicum insigni exigit ut proximi et illi subve-
niat vel leve damnum sustineat; minor probatur quia
ea quae ad statum pertinent non consistunt in indivisibili sed
habent magnam latitudinem, habent etiam si aliqua
demantur de statu leve incommodum sentiet et proximi — sublevabit
sublevabit magnam proximi miseriam sed contra
[illegible] frequenter accidat quod magna indigentia sublevari
familiaris potest vitare venire subveniret. [illegible]
[illegible] si ad statum viri nobilis pertinent verbi gratia
tot famulos et servitia ornare aedes ex
[illegible] quae tamen quis videat [illegible]
esse [illegible] famulis et [illegible]
contentus sit [illegible] unde subveniat [illegible]
viro nobili et [illegible] qui ad magnam [illegible]
[illegible] post naufragium pervenit obligat charitas
interdum [illegible] ad elargiendum eleemosynam de
necessario ad statum [illegible]
[illegible] qui dubitabit [illegible] divitias [illegible]
[illegible] magni [illegible] statu et [illegible]

vivere ut pauperibus subveniant. Confirmatur 3°
a fratribus et consanguineis tenet justitiam sub
[illegible] elargiri eleemosinam de necessariis ad sta
tum ex illud Iacobi 2° si frater aut soror nudi sint
et indigeant victu quotidiano dicat autem aliquis ex
vobis illis ite in pace calefacimini et saturamini
non dederitis autem eis quae necessaria sunt corpori quid
proderit.

4° probatur quia quando multi sunt casus in quibus te
netur quis subvenire proximo constituto in gravi necessitate
sicut etiam extrema v.g. advocatus defendere causam pau
peris quae alias defendi non potest ut constat ex S.T. supra
[illegible] aut si videant latronem qui rapit bona
pauperi et possum [illegible] vel hoc damnum vitare
tenetur sub mortali. ex [illegible] praecipit [illegible]
[illegible] proximi, reducere bovem eius errantem
[illegible] obligat praeceptum eleemosinae etiam de necessariis
ad statum.

[illegible] Contraria sententia [illegible] de necessariis ad statum
negat obligationem saltem gravem elargiendi ele
emosinam nisi in extrema necessitate [illegible]
[illegible] in [illegible] cap. 4 ad [illegible]
[illegible] in summa verbo eleemosinae largitio. eleemosinam
inquit, ut facere [illegible] in duobus tantum modis
[illegible] quis [illegible] de superfluis et secunda
[illegible] communicaret bona in extrema necessitate
constitutis. Navarrus in summa cap. 24 [illegible]
inquit tenetur ad dandam eleemosinam de necessariis

[illegible]

decenti necessaria nisi grauis & extreme necessitatis uel extrema
necessitate Cast. sicut hic stte 47 c. 3 de necessariis ad
statum ait non esse obligationem elargiendi eleemosy
nam nisi in casu necessitatis extremæ et iterum in
tam grauissimis. qui in [illegible] [illegible] subi[illegible]
eleemosinæ etiam de superfluis ad et status obliga
re saltem sub mortali nisi extrema necessitate. Con
dubium libro 1o [illegible] existentibus in[illegible] in
extrema necessitate [illegible] non de necessa
riis ad decentiam status eleemosinam dare etiam si
illi sint in magna aliqua necessitate quod? denique
ex doctrina [illegible] explicari potest
mortale non elargiri eleemosinam ait cum [illegible]
[illegible] et urgente necessitate tenemur et diuites [illegible] su
perflua etiam ad statum. et clarius in corpore art.
dare inquit eleemosinam de superfluo est in precepto
et dare eleemosinam ei qui est in extrema necessitate
alias aut eleemosinas dare est in concilio. ecce [illegible]
tantum casus [illegible] precepto illud obliget
[illegible] cum tantum extrema indiget [illegible]
superflua nomine aut superflui intelligit super
fluum non statum ut evidenter constat ex corpore
art. et aliqui qui sic intelligerent superfluum [illegible]
uenerunt asserere absolute et sine ulla limitatione te
neri diuites de necessariis ad statum elargiri eleemosina
etiam in omnibus necessitatibus [illegible] et necessariis.
Probatur quia unusquisque habet ius ut uiuat sicut decet
statum suum quo nemo iuste potest illum obligare ad eli[illegible]

giendam eleemosinam de iis quae ad statum sui decen-
tiam necessaria sunt cum i. p. proximus est in necessitate
extrema probat. n. agitur de vita amittenda in quo casu charitas
obligat ne quisquam malum patiatur in fratre meo ut ab illo
[illegible] saltem aliquanto. aliae v. necessitates etiam si
graves non tamen obligant et ratio est quia humana conditio
est quidam laboribus et incommodis egeant quam alii. Con-
firmatur quia cum tot graves et sapientes viri nihil in iure di-
vino aut naturali reperiverint quod conuincat ad obligandum
divites ut de necessariis ad statum succurrant gravibus necessi-
tatibus signum optimum est saltem hoc ius seu hanc legem
esse dubiam, in dubio autem [illegible] non sunt obligandi [illegible]
[illegible] sibi vel alioqui [illegible] nominibus illis inissionem
et dispositionem [illegible] satisfacit [illegible] alioqui
[illegible] valde difficilem [illegible]avit.
Haec posterior opinio placet et [illegible] est ita ut mi-
hi videtur sufficienter probatis quae in solutione argumentorum
aberius declarabit. et tamen fateor non sine formidine me
illi assentiri quia video magnam probabilitatem contrarie quae de-
terbit ut divites in eleemosinae elargitione minus liberales
[illegible] facile a culpis venialibus et periculo gravior.
ad sum. quae omnibus illis testimoniis excepto ultimo probari
[illegible] et [illegible] dividendum [illegible]
[illegible] solvendo et optimum consilium esse inhaere
illam [illegible] gravem obligationem lar-
giendi eleemosinam de necessariis ad statum. ultimum vero
[illegible] ex mente D. explicuimus quod intelligat
de [illegible] superflua statui et in gravibus [illegible] necessit.

fratribus. ~
ad 2um illa testimonia iam explicata esse in loco
proxime citato, sicut et testimonium S. Aug. declaran-
dum est et planum sit de bonis temporalibus superfluis con-
stitutis in extrema necessitate. ~

ad 3um si modicissimum sit quod est necessario ad statum
detrahi sponte sua et [illegible] si nonnullis expensis aut detrahendo
[illegible] [illegible] delectatione [illegible] altero die sublevare
notabili miseria proximi quod sane illum sub mortali obli-
garem [illegible] parvum pro nihilo reputat et illud potest abso-
lute dici superfluum et minime necessarium ad statum
alia v. di[illegible] aut clariora remedia [illegible]
[illegible] quid modicum aut leve incommodum ut tamen
sub mortali illud subire ad sublevandam gravem necessita-
tem proximi quod alioquin sunt ad statum absolute bona
[illegible] necessaria. unde fit ad 4um confirmandum illud [illegible]
levissimum detrimentum comparatione divitis aut nobilissimi
viri sit magna aestimationis. ad 5am confirmationem [illegible] in eo [illegible]
[illegible] aut similibus [illegible] gravem [illegible] alterius
[illegible] sit [illegible] [illegible] l. [illegible]
de Coe. Cui strictius [illegible] [illegible] et ita
gravis [illegible] non moderando [illegible] alioquin [illegible]
[illegible] ad statum necessarium nostrum. [illegible]
e. de pauperibus privatis et [illegible] publica absolute [illegible]
[illegible] [illegible] necessi-
tatem. ad 3am confirmationem [illegible] totam [illegible] con-
paratione [illegible] [illegible] necessitate premerentur [illegible]
[illegible] obligatio ex praecepto eleemosynae de suo

hil agimus sed ex interna conventione quae exigit ut
frater cum detrimento etiam suo subveniat fratri.
Ad 4um ut causam pauperis si gravis sit defendi devere ab
advocato sub mortali quamvis eius [illegible] et [illegible] sese
nihil amittet sed potius lucrabitur. si propterea amitte-
ret lucrum aliquod momenti necessarium ad statum non
teneret sub mortali vide Caietanum ad extremum quamvis sit
ut qui absolute concedit in sola extrema necessitate esse
mortale quod advocatus non defendat causam pauperis et sic s.t.
intelligi. latrocinium etiam impedire teneor [illegible] bo-
na mea consumere [illegible] unde mihi damnum alicuius
momenti proveniret in bonis mihi necessariis et melius
necessariis esset illud impedire nec propterea proximus in-
cideret in extremam necessitatem. denique patet ex
casu D. Caietani sicut eleemosinae elargitionem de bo-
nis necessariis sed laborem aliquem in reducendo fere
errante vel sublevando asino incerte. Disputatio 3a utrum
praeceptum eleemosinae magis stricte obliget ecclesias-
ticos quam seculares ubi an et quae teneantur vel
per ecclesiasticos expendere in pauperes utilitatem

Disputatio tertia.

utrum preceptum elemosine magis stricte obliget eclesiasticos quam seculares.

ubi an et quatenus teneantur reditus eclesiasticos expendere in pauperum utilitatem.

Doctrina

doctrina que superiori disp.e stabilita est ita accipi debet ut quibusvis his bona que pauperibus elargiri possent et tenerent elargiri in casibus iam explicatis vel ex [illegible] culpa graviori aut levi ex dicta tamen si [illegible] sit pauper qui ab illo petit aut sui necessitate pre[illegible] sit vel extraneus. vel tamen aut generalem doctrinam convenerunt etiam DD. contrahere posse si[illegible] tantum [illegible] tamen ex parte elargientis quam ex parte recipientis eleemosynam que speciatim obligationem [illegible] magnam amicitiam singularia bene[illegible] [illegible] consanguinitatem in gradibus valde [illegible] et aliis que [illegible] prudentis [illegible] numeravimus# sunt expendenda et aliis quas obiter in disp.e precedenti#, hoc vero loco ex professo disserendum est de [illegible] speciali obligatione qua ecclesiastici tenentur eleemosynam elargiri ratione sui status et ob conditionem bonorum que possident et presertim [illegible] sunt redditus beneficiorum. Eque sermo de ecclesiasticis [illegible] religiosis [illegible] de [illegible] bonorum que possident

sectio prima.

de variis generibus bonorum quae ab ecclesiasticis possidentur: et an illorum omnium dominium habeant.

Navarrus in tr. de redditibus ecclesiasticis q. 1 monito 10 Covarruvias libro [illegible] et alii distinguunt varia genera bonorum quae ab ecclesiasticis possidentur. quaedam n. sunt patrimonialia quae nimirum vel iure hereditario aut industria obtinent clerici ut saeculares. alia dicunt quasi patrimonialia quae nimirum lucrantur exercendo ministeria ecclesiastica tamquam stipendium laboris v.g. celebrando, concionando, canendo; alia etiam sunt ipsis fideli commissa ut illa administrent et aliis distribuant ut ecclesia hispalensis v.g. administrat varia bona defunctorum qui eam patronam elegerunt. denique alia sunt quae fructus nomine appellantur [illegible] beneficiorum illa scilicet quae eisdem [illegible] pro beneficio quod tenent in ecclesia.

Et quidem cum hodie ecclesiastici qui religiosi non sunt tamen [illegible] voto paupertatis neque solemni sed etiam simplici obstringantur ut [illegible] de [illegible] probavimus in corpo [illegible] testamento ordinis tr. 4 disp. [illegible] dubium

ecclesie sint capaces dominii ac proinde possint esse et
ipsa sint veri domini eorum bonorum quae eis simpliciter et abs-
que [illegible] conveniunt [illegible] dd. bonorum patrimonialium
ministrorum ecclesiasticorum esse veros dominos [illegible] eis absolute con-
ferunt et quaeruntur de [illegible] patrimonialibus [illegible]
[illegible] navarrus [illegible] tamen ait [illegible]
non esse sub dominio ecclesiastico [illegible] vero [illegible]
vel illa [illegible] vel stipendium laboris. [illegible]
vel ad [illegible] bonorum [illegible] dubitat quin illa sint sub
dominio ecclesiasticorum [illegible] illis collata sit [illegible] commissa
administratio [illegible] tamquam [illegible] administ-
ratio bonorum [illegible] domus.

Nihil in contrarium [illegible] ecclesiastici [illegible] verum
dominium reditum [illegible] quia in re navarrus
in [illegible] statu [illegible] specialiter [illegible] et [illegible]
firmarunt ecclesiasticos non esse veros dominos horum bonorum [illegible]
[illegible] opinio [illegible] ex [illegible]
[illegible] patrum qui dicunt eiusmodi bona esse pauperum
vel esse patrimonium [illegible] vel esse bona dei.

[illegible] tamen [illegible] opinio affirmat eos esse veros do-
minos [illegible] bonorum [illegible] Caietanus [illegible]
[illegible] de iustitia et iure [illegible] Cordubam [illegible]
Covarrubias [illegible] in [illegible] de testamentis [illegible]
[illegible] de [illegible] molina tomo [illegible] de iustitia
[illegible] refert alios [illegible] ecclesiasticos [illegible]
ecclesiasticis [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] 10 et 6 [illegible]
ostendit [illegible] tamen [illegible] dabant [illegible]

ad 5um dubio ultimo aragon art. 5° in ult. ad 2um dife
et alii viri doctissimi et quoniam nostri instituti non est de re-
ditibus ecclesiasticis hoc loco disputare, sed de praecepto ecc-
lesiae, quod a proposita dife aliquantulum pendet, ideo
ei per summa distinctionem quo sapientissimi viri docti
sunt ut hanc sententiam contemplatur. advertendum igitur
quod clericos olim in coi vixisse ita ut nullus haberet bona
sibi peculiaria ut constat ex variis canonibus in c. 12 q. 1a
fuit enim nulli illorum in saeculi concedebat dominium
sed usus erat ergo ad victum et vestitum indigebat deinde
ac religiosis quoniam [illegible] ostenderet et magis varietatem
in commoda [illegible] levis momenti experiebat ecclesia simplicius
papa ut quidam volunt ca annum 470 divisit bona ecclesias-
tica in quatuor partes 1am episcopo 2am clero 3am fabricae et
egentibus ecclesiae. 4am pauperibus scribens ad florentinum
et [illegible] episcopis ut refert in c. de reditibus in c. 12
q. 2a de reditibus sequit ecclesiae vel oblatione fidelium quatuor
cohis ex his una sorte remittat dux ecclesiasticis fabricis et
erogationi pauperes reservetur a presbitero sub sui ordinis
periculo ministrent. ultima clericis pro singulorum meritis
dividat quod confirmavit postea gelasius papa c. de reditibus
c. de universitate c. de concesso et c. de quatuor autem
[illegible] et licet hic usus [illegible] generalis ut constat
ex epistola gregorii 1 ad augustinum episcopum anglorum qui post
dictos pontifices floruit et refert c. [illegible]
[illegible] clerisque tamen videtur [illegible] et iterum [illegible]
[illegible] anno 506 a gregorio [illegible] in epistola ad clerum et ple-
bem [illegible] ut constat ex tomo 3° conciliorum in nova

actore folio 413 set licet a Simplicio nonnulli ut dixi
mus voluerint hanc divisionem in quatuor partes cepisse
vesque sine dubio antiquior nam Sanctus Silvester Pa[illegible]
primus illam constituit et praecepit ut constat ex Concilio Ro
mano cui praefuit cap. 4 et ab eius tempore in illis
que ecclesiis reperiuntur bonorum ecclesiasticorum distribu
tio facta est non videtur posse dubitari quin episcopi et clerici
habuerint dominium illarum partium quae illis obtingebant
ille [illegible] distribuebantur nullo onere impositarum ecclesiasticarum
proinde parte vi huius tertiae [illegible] erogandi 4am partem
aliorum necessitatibus sublevandis [illegible] et fabricae
ecclesiarum [illegible] partem [illegible] et [illegible]
[illegible] ad bonorum ecclesiasticorum [illegible] et [illegible] nostris tempori
bus [illegible] [illegible] [illegible] co[illegible] [illegible] episco
po [illegible] beneficiarii [illegible] fabricae 4am [illegible] ad pauperes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ecclesiasticos [illegible] integre et plene [illegible] [illegible]
ecclesiasticorum si quidem bonis episcopi et clerici [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] set [illegible].
Hoc tamen non obstat quominus eundem [illegible]
[illegible] [illegible] simpliciter et absolute ecclesiasti
cos contrahere dominium [illegible] [illegible] [illegible] illis [illegible]
in [illegible] dici posset illam [illegible] pauperibus [illegible]
[illegible] [illegible] sub dominio ecclesiae ut revera [illegible]
[illegible] absolute tribuebant illis ministris ea bona ac [illegible] obli
gationem erogandi illam pauperibus fuisse [illegible]
ecclesiarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] et
ecclesiae [illegible] [illegible] fuisse in alia vero [illegible]

sitis ecclesiastica & alia opera pia et in differentijs. deinde
bona ista illius 4 q. [illegible] expressit in prestimonijs quae for-
tasse [illegible] scholasticis alendis instituta sunt. 3o in
hispania magna bonorum ecclesiasticorum pars tributa est re-
gibus ex consensu pontificum [illegible] cum ibi [illegible] in
[illegible] bona [illegible] ecclesiae. Denique advertit valen-
tia tomo [illegible] lo [illegible] quod in [illegible] ecclesijs 3a pars
et [illegible] 4a dabat episcopo [illegible] et in aliqua [illegible] est
in canone antiquos [illegible] quare [illegible] possessionibus [illegible]
[illegible] aliis [illegible] ut constat [illegible] dubium [illegible] illa
[illegible] referiat et in dubio [illegible] ecclesiastici [illegible] iure
suo retinent [illegible] praedicta bona [illegible] illorum [illegible] con-
[illegible] episcoporum [illegible] aliquos [illegible]
[illegible] convenit [illegible] pauperes [illegible]
[illegible] multos [illegible] redditus ecclesiasticos in [illegible] applicatione
fidelium [illegible] aut alia nova bona ecclesiis contule-
runt.

Probat praeterea [illegible] eandem veritatem
multis argumentis in praedicta [illegible] illius [illegible] de redditibus [illegible]
[illegible] et [illegible] clerico non residenti [illegible] poena
[illegible] faciat suas distributiones quotidianas [illegible] ad restitutionem
tenentur [illegible] contraria qui [illegible] acquiret dominium eorum.
Deinde in [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] uxore [illegible] si
clericus aere alieno gravatus inveniat [illegible] satisfaciat credito-
ribus de fructibus seu redditibus beneficiorum [illegible] cum sint
pauperes [illegible] dominium [illegible] possent aliis applicari. 3o in his-
pania saltem in regno castellae viget ea consuetudo ut
clerici [illegible] episcopi testentur de redditibus suorum beneficiorum et [illegible]

veris ab intestato succedant illis in praedictis bonis, ut pro-
bat Molina tomo 3o disp. 142 et docet Sarmiento in ca-
pite 1o citato n. 3o vel 4o. Credibile tamen generalem consue-
tudinem esse inductam seu ad iustitiam foret, aut si illa bo-
na non forent clericorum sed pauperum quoad aliquam saltem
partem. Ubi Summus Pontifex iustissime dispensare solet seculari-
bus principibus aliqua ex redditibus ecclesiasticis possident
pro dominio pauperum vide alia apud Sarmientum in ca-
pite 6o.

Fundamentum prioris opinionis non difficile convellit, nam
ecclesiastica bona dicuntur esse Dei aut patrimonium Christi, dum
illis tributa sunt intuitu religionis, id est in honorem Dei
cui ministri ecclesiae dicati sunt, bona etiam pauperum non
[illegible] propter illam partem quae aliis erat destinata
pauperibus propter obligationem quam tenentur ecclesiastici
ex charitate illis subvenire, quo pacto etiam saepe saecularia
laicorum appellant a patribus pauperum bona. Ita constat ex se-
[illegible] statuit ecclesiasticos non lege ius-
titiae et charitatis obligatos esse ad elargiendam eleemo-
synam strictius quam seculares.

sectio secunda.

statuitur eclesiasticos non lege iustitie et charitatis obligatos ese ad elargiendam elemosinam strictius qua seculares.

ex dictis in præcedente §° Colligit ecclesiasticos nulla iustitiæ
lege teneri ad elargiendam eleemosynam de illis bonis quo
rum dominium habere ostendimus ut recte affirmant Na
varr. et alii quos refert et sequitur Molina disp. 144. sed
quamvis ei facultas de illis disponere pro libito suo ubi negat
[illegible] potest beneficiariis conferri quidem
prædictos redditus pro viribus suis sed tamen [illegible] eorum
ne contulisse ut de superfluo elargirentur eleemosynam et
inde inferri obligationem iustitiæ. Esse autem asserere potest
aliquem esse verè dominum alicuius rei et tamen habere onus
iustitiæ largiendi [illegible] si non [illegible] [illegible]
[illegible] ut si Petrus in suo testamento instituat Ioannem
heredem ea lege ut quotannis celebrari faciat aliquas missas
et erogari pauperibus aliquas pecunias vere quidem est
Ioannes dominus totius hereditatis et nihilominus ex iustitia tene
retur [illegible] [illegible] ac deinde in illis erogare
aliquam pecuniam. sed hoc non obstat quo minus verum
sit quod asseveravimus nam licet in dicto exemplo et aliis
similibus negari nequeat obligationem iustitiæ cum
vero dominio consistere posse oportet tamen constare
de onere et obligatione iniuncta illi cui bona conferuntur
in præsenti autem non constat a laicis impositum esse tale
[illegible] bona Ecclesiasti
ci ecclesiasticis in fine cultus divini et illorum susten
tationem [illegible] ad eleemosynas obligarent
non constat et saltem dubium est et in dubio melior est con
ditio [illegible] iure suo et abdicandus potestate bona fide [illegible]
dubito quidem esse secutarios hæc bona eo fine ut

[illegible]

de superfluo provenerit pauperibus et alia pia opera fierent. sed sola intentio aut spes eius dum nihil in factum deducitur non inducit obligationem justitiae ut notum est.

Molina sequutus Caietanum, Driedonem, Petrum de Soto et Ledesmam, limitare voluit assertionem positam ita ut si redditus episcopatus alicuius notabiliter excederent congruam episcopi sustentationem, nec in episcopatu essent vivendi hospitalia, loca alia opera creata, censendum sit istis redditibus adjectam esse tamquam quae pauperibus olim erat destinata, ac proinde teneri episcopum ex justitia distribuere illam pauperibus. sed non placet ista limitatio nam Sotus, Sarmientus, Cordubus, Aragon, et alii docti theologi eam non adhibuerunt et absque ulla conferri valentia s. tribuere quae possit rationem maioris sanculi quam in hac re immisere oportet non vero opere sonet qui obligationem ex lege charitatis ortam in eleemosinis largiendis expleverit et alioquin ne firmum fundamentum pro opposito asserendum inititur nam si redditus episcopatus excrescere potuerunt olim de quando obtinuit tum illam etiam pauperibus destinatam nimirum quod multo maior pars terrae eorum in culturam redacta, et pretia rerum sunt multo maiora et consequenter minoris valoris eiusmodi quo pecuniae quam olim erant. 2do constat certo istam olim destinatam pauperibus debuisse illis ex justitia et non ex charitate distribui. 3o olim longo temporis intervallo habuit illa tam pars communi in alios beneficiis, praedicatis, seminariis, principibus

quare ut minimum regula e' dubia et in dubio melior
censenda e' conditio Episcoporum qui modo possident bona fide
eos redditus quos illis [illegible] absolute et absque onere inducente
obligationem justitiae tribuunt v.g. obligandi ex justitia
ad subveniendum pauperibus, quia qui eosdem redditus ab ecclesiis
[illegible] ad restitutionem tenerentur nec ii in praxi
[illegible] libro [illegible] cap. [illegible]
[illegible] quibusdam [illegible]
[illegible] obligationem [illegible]
[illegible] illis commendaverit et hanc per
obligationem justitiae [illegible] forte verum e' sed nos in praesenti
[illegible] redditibus beneficiorum prout [illegible] obtingunt
ecclesiasticis absque tali onere justitiae.

Dico 2° saltem praecepto charitatis obligantur ecclesiastici
ad elargiendum eleemosynam strictius quam seculares. ita
e' communis sententia doctorum nec novi aliquem dissentientem nam
licet [illegible] dicant strictissimam convenientiam [illegible]
[illegible] ecclesiasticis quam laicis obligationem imponi, id ex
oblivione profectum e' [illegible] testes oppositum sa
[illegible] qui [illegible] adversa
[illegible] in [illegible] defensionis sui libelli. [illegible] ecclesiastici
[illegible] qui statui [illegible] obligantur ad opera pietatis quam
laici [illegible] sed forte [illegible]
[illegible] obtinet misericordia qua sublevant necessitates
pauperes quos ipsi et [illegible] episcopi patres sunt. praete
rea [illegible] illi qui ecclesiasticis sua bona reliquerunt id
sine dubio intenderunt ut divino cultui inservirent praete
rea [illegible] dicunt patrimonium Christi [illegible] finem a suis bene

factoribus intentum fuerunt ecclesiastici ea bona inse
mentes in usus nostros id est vel in pauperes vel in alia
pietatis opera. denique quia status ecclesiasticus exigit ut
functiones praestet in domo, in victu, in comitatu et
aliis ad vitam humanam pertinentibus, quam quivis de
statu seculari unde quod secularis perperat prudens posse
impendere ecclesiasticus vanissime et ad superflua pro
ficere. longe quia maior obligatio incumbit ecclesiasticis
quam secularibus et in multis casibus peccaret ecclesia
sticus ecclesiasticus in elargiendo eleemosynam in quibus non pecca
ret secularis tenentur quia illi et maxime episcopi inqui
rere ubi sint pauperes et quo indigeant. et quidem pro
posita doctrina certa videtur si sermo sit de reditibus benefi
ciorum quae conferunt ecclesiasticis quantum tales sunt quo ad
net ad bona patrimonialia navarrus in summa cap
17 no 87 et in tract de reditibus q 1 monito 19 ait cer
tum esse ecclesiasticos posse de illis libere disponere perinde
atque laicos de suis ut constat ex cap episcopi 12 q 1 et
cap quia nos de testamentis idemque reputat probabilius di
cendum de bonis quasi patrimonialibus covarrubias in cap
10 de testamentis nu 3 late probat episcopum posse institue
re heredem fructuum bonorum patrimonialium quem voluerit
molina etiam disp 145 sequitur navarrum. et merito
quidem quia in circa bonorum acquisitione perinde se habent
atque laici nam illa dantur a fidelibus intuitu beneficiorum
et propter cultum divinum aut ad operaria et ideo maiori
obligatione tenentur in usus pios ea erogare. sed adverto cum
status ipse ecclesiasticus exigat parciorem vivendi modum fusi

licet etiam ex iis bonis relinqui et inveniri posse superflua quae pauperibus erogare tenentur tam ipsi quam laici in casibus exstremis dicto ... ... laici lauto ... possint ... facile ... superflua de ... ecclesiastici ... sunt patres pauperum et obligati ad ... magis religiosum et ideo ... magis tenentur elargiri elemosinam etiam de bonis patrimonialibus quam laici et optime ... dicto 144 pagina 800 ... 103 ... et ... obligat ecclesiasticus elemosinam elargiri sub lethali culpa

sectio tertia.

quando et quatenus obligetur eclesiasticus sub lethali culpa elargiri elemosinam.

S. t. ... 185 ... 7º ad ... et quodlibeto 6 ... ad ... quem ... sequuntur affirmat hoc tandem ... esse prudentis arbitrio ... pendet ex ... quae in diversis personis atque temporibus diversam obligationem inducant. et quidem in ... generali regula ... ... dd. teneri ecclesiasticos elargiri elemosinam de omnibus redditibus beneficiorum qui illis superfuerint post ... ... et status sustentationem ... si notabilem ... in aliis superfluis rebus ... peccant lethaliter ... notabilis ... et optime S. t. in illo ... et post eum alii ...

tamen generalem hanc doctrinam magis declarare descenden-
do ad singulares casus qui in hac materia occurrere possunt.
In primis ergo licet beneficiarius habeat bona patrimonialia
aut quasi patrimonialia potest ex redditibus sui beneficii sumere
quidquid ad decentem sui status sustentationem necessarium est
ita Navarrus q. 1a monito 32 cum in opusculo quem dixit approba-
ri fere ab omnibus Covarrubias cap. 1o de testamentis num. [illegible]
[illegible] disp. 145 et plane docet Sot. lib. 10 q. 5 ar. 3 [illegible] et ibidem
Caietanus solum excipiens casum necessitatis in quo alioqui
obligaret praeceptum eleemosynae perinde ac obligat secula-
res nec obstat l. 2a atque S. Hieronimi qui contrarium affirma-
re videtur in cap. clericos 1a q. 2a nam vel loquitur de 4a parte
qua et quando destinabatur pauperibus ex quo dicta [illegible]
rit sibi alere clericus habens aliunde patrimonium vel agit
de casu in quo praeceptum eleemosynae obligaret etiam ad detra-
hendum de necessariis vide ibidem nec obstat D. Prosper in
cap. illi aut 1a q. 1a nam ibi agit de tempore quo clerici com-
munitatem profitebantur ac proinde non poterant retinere patrimo-
nialia bona nisi [illegible] aut nulla lege ad
paupertatem obligant clericum religiosi de quibus hic sermo
aliis explicationes vide in glossa.
Deinde si petatur aliquis quid intelligamus per necessaria ad de-
centem status sustentationem. [illegible] consistere in indivisi-
bili habetque gradum infimum, medium, et supremum sicut
et stimatio rerum quarum pretium certa lege taxatum non est et ideo
non facile damnandum est tamquam superfluum quod beneficiarius in-
sumit [illegible] regula [illegible] contra quod contraveniens inju-
riare [illegible] consistit in [illegible]

loco sensent necessarium ad congruam sustentationem sub
quo nomine moderata convivia et moderatus ornatusque
sibi convenientes viri sit etiam more liberaly comprehen
di deberi notavit optime Ludovicus Molina d. 99 ad 2. si bene
ficiarius quispiam sit aliunde nobilis aut in republica ali
qui altiorem gradum consecutus sit quam alii bene
ficiarii ejusdem ecclesiae et dignitatis posse de reditibus
beneficii tuta conscientia insumere id quod necessarium fue
rit ut ex eum altiorem gradum vivat dum modo clerica
lem modestiam non excedat sic navarrus in apologia de
[illegible] 36 n. 3 et molina sup. illud merito contra
[illegible] ea quae ad congruam illius sustentationem ne
cessaria sunt. limitat tamen uterque nisi fabrica eccle
siae indigeat illo nam si sancta quae [illegible] ad divinum
cultus pertinet [illegible] sustentandam ma
iorem aliquam beneficiarii dignitatem aut notabi
lem.

De residuis quae ad suam competentem sustenta
tionem erant necessaria velit aliquis beneficiarius
substrahere parcius vivendo parcius eo ipso sensent illa
pertinere ad bona patrimonialia aut quasi patrimonialia
ac proinde subiisi libera dispositioni illius perinde ac si non essent
reditus ecclesiastici sic navarrus monito [illegible] 3.
t. [illegible], hadrianum, et sotum, et molina adu
cens Cobarrubiam l. contra sentiat sarmientus la
pte defensionis [illegible] pagina 19 columna 1 a et so
rius [illegible] qui refert [illegible] 185 [illegible]
[illegible] nunquam ait clericos de bonis sibi [illegible] subtra

-lentes posse quidem consanguineis vel aliis sine
peccato dummodo fiat moderate seu exhibeat. Colligit
esse peccatum mortale nisi cum propterea omittunt
alia necessitates graves obligantes et in hoc sed intelli-
ge usurarium et nobilium nec fortasse opinio
contradicit.

4° illud maxime advertendum est ecclesiasticos sa-
tisfacere suae obligationi expendendo reditus ecclesiasti-
cos aliqua ex parte in alios usus pios etiamsi non sit in
pauperes eleemosinas ita videmus iure de restitutione
Sil. verbo respondeo ad minorem quem sequitur Navar-
rus supra commonitione 26 et colligitur plane ex Molina dis-
putatione 144 et Cordoba libro 1° q. 13 qui agentes de obligatio-
ne ecclesiasticorum dicunt eum esse ut in pauperes usus pios insu-
mant quod illis superest post decentem sustentationem
sibi quia reditus ecclesiastici ex institutione sua et voluntate illos
donantium ecclesiis non ordinantur ad alendos pauperes sed etiam
ad promovenda opera pietatis quae ad dei cultum tenderent
propterea dicuntur patrimonium Christi domini et bona dei nullis
quae maiori iure incumbit curam genere promovendi cul-
tum divinum quam ecclesiasticis qui sunt huic cultui de-
putati obligationi suae satisfaciunt expendendo bonam partem
suorum redituum in opera pietatis ut sunt capellaniae, collegia,
templa, et similia. Sed advertere oportet quod ecclesiastici so-
lent multum asserere nimis sese insumi in eiusmodi opera
cum illis potius succurrendum sit porro iure pauperes consti-
tui possunt et debent consanguinei, de pauperes sunt ita
tamen ut scribit quod Tridentinum Concilium sessione 25 de

reformatione cap. 1 monet ut minime donent ecle-
siastici inordinatum affectum augendi suos consanguineos
sed illis, si sint pauperes, sicut aliis pauperibus distribuant
ut dicitur, sed ut si indigeant, ut loquitur [illegible] pag. 137 [illegible]
7º [illegible] vide de hac multa apud molinam disp. 146
vide etiam navarrum monito 20 valde notantem [illegible]
[illegible] obligari ecclesiasticum elargiri eleemosinam [illegible]
[illegible] congruentius sit caeteris paribus elige-
re eos qui pertinent ad locum cuius est beneficium
illud quod ecclesiasticus habet.

5º si post congruam sustentationem et eleemosinas
et alia pietatis opera superabit ecclesiasticus aliquid de redi-
tibus beneficii ut in usus indignos expendat vel illico
servandus est peccare mortaliter quod cum ipse sit verus
dominus illorum bonorum et obligatio ea expendendi in usus
pios sit ex charitate non ita stricte cum eo agendum
est ut si vel modicam quantitatem superfluorum [illegible]
[illegible] gravem culpam committere credat ut optime S.
thomas, corduba, molina, et valentia citati, oportet
quod ut peccatum sit lethale notabilem in hoc superflui
partem [illegible] molina disp. 144 pagina 300 [illegible]
[illegible] notabilis quantitas quae culpam efficiat letha-
lem [illegible] lethalem culpam fuisse
[illegible] longe maior requiritur eo quo maior quo [illegible]
proventus beneficiarii maior fuerit, plusque beneficiarius
ad suam congruam sustentationem indiguerit.

6º tandem inquiri potest an singulis beneficiariis [illegible]
[illegible] redituum [illegible] assignari debeat aliquod certum ac deter-

tum quod si pauperibus erogent possint sana conscientia
reliquum impendere in alios usus qui ipsis placuerint.
Quidam doctus theologus licet obiit mihi respondit eccle
siasticum satisfacere obligationi suae si bonam redi
tuum partem elargiat et in speciali beneficiarium qui
non sit episcopus et cuius reditus sint sexmilia aureorum
satisfacere si quingentos elargiatur episcopum vero
maiorem item elargiri teneri. Dominicus Soto li
bro 10 de iustitia q. 4 art. 4 col. 3 cum recte dixisset
hoc non posse in generali taxari subdit unum vel al
terum exemplum unde fiat de religiosis reditum
dicens si quis duo l... milia ducatorum habet et tam
plures non existimet se satisfecisse praecepto nisi quin
tam vel saltem sextam partem distribuat. Si vero redditus bene
ficii sint viginti mille aurei plus erogare teneretur
atque haec terminavit obligatio pro tempore calamita
te vel abundantia et pro pauperum multitudine vel pau
citate. Corduba in illa q. de 15 pagina 1a columna
2a ait non semper satisfieri obligationi impendendo 3am
vel 6am partem in usus pios et eleemosinas sed posse
esse obligationem impendendi multo plus quintam
partem de eo cuius redditus sunt valde pingues tutissi
mum inquit esset ut si abundans taxationi antiquae
de tanta pauperibus eroganda quantum posset se aptare
ne ita nimis ab ea recedere ubi plane videtur maiorem
obligationem imponere quam ut quartam distribuat in
cuius confirmationem facit quod in antiquis temporibus ubi vi
gebat ecclesia tantum partem destinabat pauperibus

et non est credibile modo ininngendum esse gradibus omnibus
ecclesiasticis. Banes hic art. 8 dub. ultimo a longe ante dic-
ait nullum episcopum esse in statu salutis nisi notabiles
eleemosinas faciat pro facultate sub(?) sui redituum et
quod nullum hispaniae episcopum absolveret nisi saltem tantam
partem redituum in eleemosinas expenderet, idque in communibus
necessitatibus, nam in gravioribus quales occurrunt tempore
pestis aut famis et plurimarum calamitatum plus impendere
tenentur et alioqui pauperes pauperes non erunt sicut debent.
Ego quidem ut in haec dicam quod tenerer condemnare
eum qui tantam partem si episcopus sit et qui tantam aut quantam
si episcopus non sit largiri vel pauperibus. Immo modo residuum
post suam congruam sustentationem piis aliis operibus
impenderet et non occurrerent. Maioribus et gravibus pauperum
necessitatibus probabiliter ecclesiasticus non tenetur omnes reditus qui
illius superfuerint post sustentationem erogare pauperibus
quod bonam eorum partem potest insumere in alia opera
pietatis ergo quantitas sub gravi sententia obligatoria pau-
peribus eroganda non potest praescribi iure aliquo definita
pro constans quod iure divino aut naturali ut constat non ecclesiastico
quod modo ecclesia nihil definivit et quamvis olim definiverit
tantam partem cessabit illud probabilius cum cessaverit
fructuum illius tempore quo redituum esset ab aliis gen-
ta et vere existeret. Ita quod standum est in hoc negotio pru-
dentum arbitrio, et prudentes arbitrantur tantam partem imo
et minorem partem esse sufficientem quod ne maior obliga-
tio imponenda. Loquuntur nam aut de 4a aut 3a parte non quibus
tanta sit obligatio quando multi ecclesiastici erunt sicut reditus

ut sufficiant ut detrahat, imo nec 2da pars distribuenda
pauperibus, sed dicta pars in dictis casibus sufficiat ut
unusquisque censeat obligationi suae satisfacere licet
pingue sit beneficium. Confirmatur quia abundantes et
frequentes eleemosinas censet Navarrus qui de quinque
mille aureis, Navarrus ait nullo capite colligi po-
test teneri ecclesiasticum nisi ad abundantes et frequen-
tes eleemosinas, qui satisfacit suae obligationi. 4um si Episco-
pus et 3am sin. dictis Episcopus erogando minor probat quia
[illegible] illud factum potest quod [illegible] quod sit pater
pauperum et quod non possit superfluos [illegible] facere [illegible]
[illegible] probat sufficiam [illegible] satis specialis
pauper satisfacit huic muneri [illegible] illis succurrendo
eorum necessitates inquirendo saltem in generali et quae
peculiares ac graviores necessitates occurrunt abundantio-
rem stipem erogando et totum hoc fieri potest ultra
3am in ordinariis necessitatibus ultra quam praediximus ero-
gatam exigit [illegible] specialis et quidquid [illegible]
tertii illis donet [illegible] et dicebam [illegible] in alia praxi
[illegible] quidquam in [illegible] quod [illegible] et [illegible]
sit [illegible] eleemosynam sunt alii [illegible]
[illegible] et [illegible] divinum cultum.

Ergo tandem infero, si sit congruam sustentati-
onem et eleemosinam [illegible] dicta et [illegible]
in [illegible] latitude [illegible] ecclesiasticum [illegible]
aliam stipem ex reditibus beneficii sibi reservare [illegible]
[illegible] et [illegible] ostentationem et [illegible]
[illegible] videre [illegible] excusat.

in culpa lethali nam sacri canones ecclesiastica bona
propterea patrimonium dei appellant, quia in ministros
dei administrationem et piis operibus insumenda sunt
et absurdum est existimare esse in intentionem et
justissimam voluntatem ecclesiae, quae nepotum ab eccle
siasticis ut prodige et vane insumant. Confirmatur
gravissimi DD. obligant laicos sub mortali ut superflua
sui status erogent pauperibus, sed certum est ecclesias
ticos esse multo strictius obligatos ad eleemosinas et pia ope
ra, quia certum est teneri sub mortali ad erogandum vel in alijs
pietatis operibus insumendum superflua status sui; peccant
lethaliter si in profanis usibus insumat patrimonium Christi
sit consequens quae sunt post congruam sustentationem su
persunt superflua sunt nec ad decentiam status ullo modo
pertinentia. et sane quae est doctores frequentissimum to
tum quod superest beneficiario post suam congruam susten
tationem expendi debere in pauperes et usus pios nullus
quis aliquem qui contrarium doceat cum hoc autem cohaerere
non potest quod quis contentus sit insumendo tantum
in pauperes et alia pietatis opera et reliquum vane insu
mendo etiam si sint multa millia aureorum. prudentissime
S. noster operibus tomo 2 libro 2 cap. 11 pet. in fine no
luit determinare quam congruere possint beneficiario
sed obligavit illum ut expendat quidquid illi superest. vide
apud illum egregia testimonia ex iure canonico et ex S.
Bernardo epistola 2 et 42 disputatio 4 quomodo in praxi
se gerat confessarius cum saeculari divite et cum eccle
siastico beneficiario ut praestent eleemosinam

Disputatio quarta.

Quomodo in praxi se geret confessarius cum seculari divite et cum eclesiastico benefitiario circa preceptum elemosinae.

Nonnulli in hac parte magnum scrupulum inijcere videntur confessariis qui divites seculares absolvunt, nec illos obligant ad elargiendam elemosinam frequenter et largiter. [illegible] sit [illegible] attente perpendat [illegible] in 1a disputatione adduximus [illegible] probabiliores ad minimum [illegible] et [illegible] facile [illegible] divitibus [illegible] elemosinae facultatem et ipsos confessarii [illegible] et quidem [illegible] de elemosina [illegible] inter doctores [illegible] conveniat quando peccet mortaliter qui non facit elemosinam nec facile condemnandi divites si non faciunt monendi tamen ut faciant quam maxime possint [illegible] in summa [illegible] [illegible] inquit [illegible] dixisse multos divitum confessarios salvari [illegible] si elemosinam in predictis duobus casibus [illegible] de precepto [illegible] sunt divites [illegible] sit [illegible] status et [illegible] in summa

verbo eleemosina largitio sit vere videri contingere ut
divites habent superflua statui denique Cordoba libro 10
q. 6 pagina [illegible] tamen sine dubio contin
gere ut saeculares sub mortali teneant pauperibus eroga
re superflua decenti statui.

Prudenter autem tum haec et similes DD. opiniones mihi
videntur contemnendum [illegible] de necessariis ad sta
tum non teneri erogare pauperibus nisi extremam necessita
tem patiant [illegible] necessitates iste raro eveniant aut sal
tem manifestent divitibus [illegible] qui non teneantur erogare
re ex statu decenti [illegible] latitudinem difficile
sit invenire quis superfluitatis convinci possit difficile
est damnare ad mortale et in casu saltem dubiae obliga
tionis non dives tenetur elargiri nec confessarius sub morta
li obligari. deinde gravis admodum DD. non putant graviter
peccare divitem qui de superfluis non elargit nisi extreme
indigenti ut dicebamus [illegible] licet falsum sit indica
re potest ignorantiam invincibilem gravis obligationis in
divite qui non elargit in communibus et gravibus necessitatibus cum
enim dives [illegible] non poterit prudenter credere esse
obligatorium sub mortali quod multi docti [illegible] negant cum
videre possit ut confessarius merito [illegible]
[illegible] non bene faciat declarando diviti contrariam opinio
nem et illum obligando ad id quod dives forte non faciet me
lius erit tunc tacere et scrupulum non inicere. denique
in communibus necessitatibus quae sunt frequentissimae proba
le est esse obligationem gravem elargiendi eleemosi
nam. quare his omnibus adductis probabile ab aliis necessitatibus

tandos quidem divites in confessione ad frequentes et ampliores
faciendas eleemosynas, aut cessandos iniecto scrupulo
nisi cum quis clare sciret urgere pauperis curam
et tunc quidem prudentia opus est propter dicta quod
raro obligat sub mortali. Ut tenetur confessarius ita
urgere examinare.

Quod ad ecclesiasticos spectat multo strictius accipiendum
est ut constat ex disputatione praecedenti prudens itaque confe
ssarius scitur ab ecclesiastico cuius confessarius est qui et
quot sint reditus sui beneficii quid de illis insumat in sui
congruam sustentationem, quantum inde supersit, an
curet nosse necessitates pauperum praesertim si illis copiosus sit
et quantum eis elargiatur, quae opera pia decernat instituere
vere ipsa instituerit, qui si in praedictis eos reditus insumat
tutus erit conscientia iuxta doctrinam praecedentis disputationis
si vero in aliis usibus nimis notabilem quantitatem habet cogendus
est pauperibus et piis operibus distribuere. Sed quoniam
haec omnia in puncto indivisibili non consistunt magna pru
dentia opus erit illud etiam advertendo obligationes istas cha
ritatis non ita stricte accipiendas ac si essent ex iustitia et
in dubio an [illegible] quos ecclesiasticus facit sint excessivi
non mortale esse illi scrupulum iniiciendum sed relinquen
dum pro libertate quae in dubio [illegible] [illegible]
tamen conveniat ad strictiorem et ad id quod perfectius est
et eius statum magis decet. Disputatio quinta quae personae
prohibeantur eleemosynam corporalem elargiri.

disputatio quinta.

Quae personae prohibeantur eleemosinam corporalem elargiri

Conveniunt DD. elemosinam non posse elargiri nisi illos qui vel habent propria bona de quibus pro libito disponant, vel si aliena sint habent potestatem a legitimo domino vel dispensatore acceptam ut illam elargiant. Et propterea S. T. in art. 8o ait eum qui sub alterius potestate est non posse, quod talem elargiri elemosinam nisi quatenus permissum fuerit ab eo sub cuius potestate est, nimirum bona quae possidet in quantum subditus subiiciuntur etiam dispositioni superioris.

Ex quo principio infertur 1o, 2do et qui religiosus fuerit elemosinam elargiri in [illegible]. Si episcopus sit potest sicut et religiosi praelati erogare de suis reditibus quia licet illorum non sit dominus id non pugnat cum voto solemni paupertatis (nisi forte episcopus sit ex illis religiosis qui in societate Iesu emiserunt sola vota simplicia) est tamen illorum administrator et dispensator habet quae sine dubio potestatem a summo pontifice cui subdit ea bona insumendi in usus pios quos si in profanos insumeret non se peccaret sicut et religiosi praelati de quibus dispensat frequenter. Sed etiam teneret qui [illegible] ad restitutionem

tionem quae quidem elargitio facienda esset vide valen
tiam tomo 3° disp. 10 q.e 3 a puncto 3°. si autem religiosus
habeat aliquod beneficium ecclesiasticum cuius reditus sint eius
dispositioni commissi sine limitatione poterit eodem modo elargi
ri eleemosynas imo si habeat peculium quod libere sibi conces
sum sit ut inde sese sustentet et reliqua dispenset de
quo bene molina infra ubi etiam quid in hac parte possit
praelatus religiosus. si denique subditus sit poterit aliquid
elargiri aliquid moderatum facultate expressa vel tacita
superioris pro diversitate usus et regularum suae religionis
moderatum item facit potest de victu aliquid modicum ela
giri pauperi ut censent et silvester verbo eleemosyna q. 6
et bannesius art. 3° animadvertendum et quae cum sensit quam
sequitur et optime declarat molina tomo 1° de iustitia tract.
2 disp. 276 sive dicens duos religiosos de licentia supe
rioris peregrinantes in aliis conventibus posse facere ele
emosynas quantum conveniunt et consueverunt peregrini facere con
sueverunt.
... quod infertur an et quas uxor possit eleemosynas elargiri.
et quidem navarrus libro 3° de restitutione cap. 1 n. 27
dicit 6 nonnullos casus enumerat in quibus uxor potest
magnam etiam pauperibus erogare et dicit aliquid
addit ad complementum quod ... molina tomo 1° de iust
itia disp. ... et optime dicit quando uxor
divit sive attento iure communi sive ... regni et illis
attento iure communi et uxor quae dotem bona sua sibi propria
etiam quoad administrationem quae paraphernalia dicuntur
et de his libere potest eleemosynam elargiri absque con

pe viri dum nõ atendat ne propterea vir ad paupertatem deveniat. atento q. iure nostri regni nulla bona het uxor quæ saltem quoad administrationem n. spectent ad virum Et ideo n. tam ample licet uxori erogare ex iis bonis eleemosinas. poterit tamen eas quas mulieres sui status et conditionis facere solent atenta necessitate suæ familiæ et ipsa facultatum, quid presumere potest velle maritum imo etiam si ille renueret ut teneret uxor restituere quæ sic impenderet. imo addit Molina n. peccaturam si in hoc n. obediat marito, dum nõ eleemosinæ n. excedant eas quas mulieres mediocris sui status facere consueverunt. bonis ad [illegible] dum [illegible] dit [illegible] partem lucriantur post dissolutionem ab uxore viri divitiis conscientie ubi [illegible] esset extrema necessitas aut gravis quæ sub mortali obligaret ad eleemosinam nõ explicando dicta [illegible] in fine [illegible] dubium [illegible] possit uxor etiam nolente viro eam erogare. nec dictis obstat D. Aug. tomo 2 epistola 199 ait n. licere conjugatæ dispensare de suis bonis sine consensu viri loquitur n. de elargitione immoderata aut quando inde provenirent incommoda quæ [illegible]

3ᵃ spectat ad filium familias si ille het bona castrensia aut quasi castrensia potest de illis pro libito eleemosinam elargiri [illegible] bonis [illegible] administrator vide Navarrum in summa cap. 17 et [illegible] in illa parte [illegible] cit. si autem habeat [illegible] bona potest [illegible] elargiri ex bonis paternis in extrema aut gravi necessitate quæ sub mortali obliget nõ dicendo dicta [illegible] in fine

l.a assij. deinde si extra paternam domum sumptibus patris degit in scolis, aut curia peregrinatur potest (quam diu ei aliud non constiterit de voluntate patris) easdem elemosinas facere quas communiter faciunt reliqui eiusdem conditionis et status, idem proportione servata dicendum de minoribus qui sub curatore [illegible] sunt. vide molina tomo 1o de iustitia tract. 2o disp. 227 paragrapho porro ad alimenta et tomo 2o disp. 229 paragrapho minores.

4o tandem servus de bonis domini sui non potest elargiri elemosinam nisi in extrema necessitate aut gravi [illegible] eandem finem dict. l.a assij dicti 3.a art. 5o atque [illegible] constaret eidem domini voluntate. si aut statuto aliquo habere solet, servus bona sibi propria de illis posset pro libito vel elargiri elemosinam. Valor [illegible] dispositio

quibus personis elemosina eroganda sit

disputatio sexta

quibus personis elemosina eroganda sit.

Cum finis elemosinae sit sublevare miseriam illis proxime conferenda est qui miseriam patiuntur et proinde indigent aliquo modo [illegible] ad sustentandam naturam sicut [illegible] tam eis qui ipsi pauperes nuncupantur. nec obstat eos alioqui esse peccatores quamvis enim talibus non sit elemosina tribuenda ex illud ecclesiastici 12 da misericordi et non suscipias peccatorem tamen bene [illegible] proximi nostri sunt, pro ut pauperes

esse Computandos eos qui pro Xpto Deo voluntariam pau-
pertatem profitentur indubitatum est licere quae eis ob
hanc utilitatem venditare vide quae afert valentia disp.
[illegible]

Dubitare tamen merito potest an ipse sit restituta
pauperibus ex se restitutis eleemosinam ut fingit se
pauperem esse fingat [illegible] restituere [illegible] ipsis
fere erogatum. de varie loquunt et sentiunt nauta
[illegible] in summa verbo restitutio ad finem versiculo [illegible]
[illegible] existimat si quis profiteretur se pauperem esse
et fingit ut eleemosinam accipiat acceptionem hanc
esse [illegible] et restitutioni subiaceam secus
[illegible] praecedentem. [illegible]
de iustitia [illegible] ad finem versiculo [illegible]
affirmat in quod [illegible] ordinariis eleemosinis licet
[illegible] paupertatem [illegible] nullam esse obligationem
restituendi quia qui eas donant intendunt obsequium pau
per [illegible] Dei [illegible]
et fingat. si quis v. magnam aliquam eleemosinam
[illegible] obligandum
esse ad restitutionem [illegible] voluntarie donata [illegible]
varrus [illegible] 107 [illegible] et [illegible] ait
praedictam eleemosinam fictione acceptam restitui debere sed
[illegible] ea limitatione ut [illegible] erogandi [illegible]
[illegible] idem [illegible]
[illegible] obligatio restituendi. et quoniam [illegible]
eleemosinae quae fiunt sunt modicae seu parvae [illegible] videt ea
finalis illas erogandi pauperibus petentibus nulla erit obliga

ratio restituendi etiam si quis eas acceperit ementita paupertate.

Molina tomo 1° de iustitia disp. 310 recte expedivit hanc difficultatem et in decisionem illius breviter dicendum quod si ex circumstantiis probabiliter eluceat facientem eleemosynam habuisse animum illam donandi et absolute transferendi dominium in eum cuidat, neque obligationem restituendi etiam si ob fictam paupertatem accepta videatur, quare ille esset dominus talis eleemosynae et de illa libere disponere et apud se retinere posset. si vero de contraria facientis eleemosynam voluntate constaret donatio esset nulla nec transferret dominium ac proinde foret obligatio restituendi.

advertendum autem quod non propterea censeri donationem nullam quod qui donat non donaret si sciret illum non esse vere pauperem, sed satis esse ad valorem donationis si eo animo donet quod si post erogatam stipem cognosceret fraudem eam quidem detestaret sed tamen restitutionem fieri non vellet et quoniam in quotidianis eleemosynis praesumendum est eos qui illas faciunt nolle restitutionem etiam si ementita paupertate petitas fuisse cognoscerent, non esse obligandos ad restitutionem quietos accepit fingendo se pauperem esse ut optime Sotus et navarrus notaverunt et adde enriquez libro 7 de indulgentiis cap. 35 paragrapho 6 nisi aliud de mente donantis constaret. exempli gratia magna aliqua eleemosyna v.g. centum aurei qui alicui donarentur qui finxit se esse episcopum qui ab episcopatu per vim ab haereticis expulsus indiget peculiaribus [illegible] ut ad

illum videat l[ibr]a quid simile n[on] pensset erogata voluntarie et ideo restituenda est.

at quaeret aliquis cui facienda sit restitutio. Caietanus, navarrus, et enriquez dicunt faciendam pauperibus qui premerent necessitate simili illi quam finxit qui ele mosinam acepit q[uia] voluntas donantis ea e[st] sed supposuisset donanti putat faciendam q[uia] sub eius dominio adhuc ma net illa elemosina et hoc absolute et rigorose loquendo verum e[st] at optime molina qui recte adit regulariter elemosinas modicas esse restituendas esse pauperibus aut aliis piis operibus insumendas tum q[uia] vix dicta foret obligatio restituendi tum q[uia] singulis qui eas dederunt modicum emolumentum ex ea restitutione proveniet et vix cognosci possunt praesertim si multi fuerint aliunde que praesumendum e[st] eos elemosinam fecisse propter dei amorem et consequenter velle ut operibus divini cultus inpendant si vero elemosina magna foret n[on] nisi do nanti restituenda foret.

in fine dissertationis advertendum e[st] l. aliquo accidat emen tita paupertate aut sanitate elemosinam peti n[on] propte rea qui eam elargit fore severe curiosum scrutatorem set saltem in ordinariis elemosinis atendendum est ad esse in generali rem divini obsequii et misericordiae q[uia] l. fortasse in hoc illo casu qui petit impostor sit n[on] prop terea meritum elemosinae amittet. unde S. Crisosto mus homo 50 in hom ne[?] sententiam pauperes curiose. nondum, inquit, tibi ad aures pervenit quantum hic e nax hanc esse sint tormentis adiudicati qui mendi

Cum n' aluerit. quis stipem deposcentem sanctis
quin illud Xpti ob gratiam excipe nam si nimius fueris
explorando curiosus vel probum plerumque virum
preteribis fauisque hoc mo' pessima et emerita mercedis
iacturam incurreris sed l' improbum pro Xpto susceperit
culpandus n' erit quin casit pro eo et premium dis
putatio 7a de q' bonis elargiri oporteat elemosinam

disputatio septima.

de quibus bonis elargiri oporteat ele mosinam.

De duplici tantum genere bonorum potest disputari hoc loco positis iis que in superioribus disputationibus explicata sunt silicet de bonis que sunt aliena vel proinde subsunt nostre dispositioni et de bonis que l. nostra sint ilisite tamen fuerunt adquisita.

Dico 1. n' licet per se loquendo elargiri elemosinam de bonis alienis que nostre dispositioni n' subsunt. assertio in genere licet comis et certa. et q' nemo potest disponere de re aliena nisi prout et quat dominus illius voluerit cum aut ele mosinam elargiri sit disponere de bonis et illorum dominium transferre in alium n' potest id lisite fieri nisi illorum bonorum dnus id voluerit. ex quo pt qui apud se reservat securiam

l' aliquid aliud alienum et n' habet potestatem a vero domino
dispensandi de illo n' posse quidem erogare pauperi.
Sed obiicies 1° ut satisfiat precepto eleemosynae satis e'
dare mutuo pecuniam indigenti licet n' fiat ei absoluta do
natio sed bona aliena saltem pecuniam quam quis recipit
potest alteri mutuo dare q' postea eis solvet et proprio do
mino restituat q' de bonis alienis licet elargiri eleemosynam.
R' in his verbis notavisse ussuriam prestat det navarrum in
de restitutione [illegible] 1° [illegible] 4 a dicte [illegible] 365 cum aliis q' do
obligat preceptum eleemosinae et quilem recipit vere et
absolute pauper e' qui nec habet nec moraliter apparet unde
postea here posit [illegible] quam, esse obligationem donandi
gratis eleemosinam et n' satis esse mutuum dare q' re vera
actio mutuandi e' quidam contractus oneroso
et valde diversus ab elargitione eleemosinae quae e' actus
charitatis et per se ordinatus ad sublevandam eius mise
riam absque novo onere q' illi imponat imponeret aut et
grave quidem sic semper maneret obligatus ad restitu
tionem eo q' pecuniam mutuam accepisset. unde praxis
populi [illegible] habet ut eleemosina semper sit gratuita et
liberalis donatio verum quidem est si quis in uno tantum
loco paupertate premeret sed in alio loco haberet divitias
satis esse illi mutuum dare q' absolute n' e' pauper et idem
esset si brevi [illegible] certa [illegible] esset q' bona [illegible] pecuniae illi da
[illegible] vel aut iure hereditario obvenire vel si sit indigeret
re immobili ut equo ad evadendum periculum eo n'
stante n' dubium e' quin restituere eum teneret
et propterea illum commodare. deinde etiam si satisfie

ret praecepto elemosinae mutuum dando, n. semper liceret
alienam pecuniam mutuam dare foret n. ipse pericu-
lum illam recuperandi aut alio modo irrogandi damnum dno
pecuniae l. rei alienius immobilis et tunc n. potest illam 2 ut
apud se retinet mutuare. ubi v. nullum periculum aut dam-
num timeret licitum esset hoc modo et limitatione mutua-
re. et proinde elemosinam de alienis bonis elargiri
sit revera elemosina proprie n. est mutuum sed donatio
liberalis ut dictum est et propterea absolute vera sen-
sit contrariam statuimus.

Obijcies 2do praeceptum elemosinae obligat potest indigens
rem alienam accipere et consumere ergo qui illam apud
se retineret potest eam pauperi donare ergo aliquando saltem licitum
e de bonis alienis et contra nostra disputationem subditus elemosi-
nam facere. ans. patet 1o nam in extrema necessitate id do-
cet com. sent. propterea n. omnia dicunt esse tunc com. 2o in
alijs necessitatibus eo ipso quod praecepto quis tenens ad ele-
mosinam si nollet illud implere n. roabit invitus si
pauper accipiat quod ei dare tenebat. conseq. v. probat quia si indi-
gens potest rem alienam sibi accipere in casu dicto pote-
rit quilibet alter eandem accipere ut pauperi donet eadem
ro et n. maior iniuria uno magis quam altero irrogat vero dno. 2o
in extrema necessitate certum est licere rem alienam acci-
pere ab eo qui tantum necessitate n. premit et consumere si ipsa
consumptibilis sit et consequenter licebit alteri eam a te acci-
pere ut det patienti necessitatem extremam nec nulla
erit postea obligatio restituendi nisi iuxta dicta ad praesentem
obiectionem ut optime navarra et valentia s. et soto 4o

de iustitia q. 2ª articulo 1º vestus finem dicens id debere esse ita controversum et merito quidem licet 2º sentiat navarrus in summa cap. 17 nº 62 cum hadriano. deinde in gravibus necessitatibus navarra existimat licitum esse accipere rem alienam quidem prius docuerat silvester verbo furtum q. 5ª dicto 3º et angelus verbo furtum paragrapho 23 sed in gravibus necessitatibus tenet dives eleemosinam elargiri si non elargiat non erit probabilis invitus si qui indiget accipiat et consequenter poterit alter nomine pauperis praedictis subripere a divite ut pauperi donet ut notavit angelus supra. caietanus in summa et 2ª 2ª q. 66 articulo 7º sotus 5º de iustitia q. 3ª articulo 4º valentia disputatione 3ª q. 10 puncto 5º quaestiuncula 2ª post lamassem contrarium docent et praecipue loquendo ita mihi videtur non solum in casu si quis de furtis in praevisis se nec accipientes alienas tempore necessitatis intelligendum extra casum necessitatis extremae sed potissimum in necessitatibus gravibus valde probabile non tenere divites de necessariis ad statum elargiri eleemosinam ut diximus dicebamus. porro quis habeat superflua status valde est difficile iudicari poterit ergo furtum ab extraneo qui pauperat quidem obtinuit sed conditionem et statum divitis non novit iniuriam irrogaret illi qui ab eo acciperet pecuniam. confirmatur cum accidere possit ut multi gravem necessitatem patiantur et omnibus dives non posset aut tenerentur subvenire liberum illi est huic vel illi elargiri. ergo iniustitiam faciet quivis pauperis qui ab ipso pecuniam surripuit. dices hoc ipsum argumentum esse probat quod multi extremam necessitatem paterent et non posset omnibus subvenire cum tamen certum sit posse tunc

n; quolibet illam patiente accipi rem alienam; set re vera n.
credendum est et necessitatis extreme varioris sunt et ing
nis propria vita amor potestatem cuilibet fuit sibi prospi
ciendi non attendendo aliis nisi forte occurrerent quod et illorum
vita anteponi deberet propriae in eo n. casu non liceret
subripere sibi quid quo ille ad vitam conservandam indiget.
Quoniam tamen potest accidere quemquam sub mortali
teneri [illegible] pauperi gravis indigenti subvenire
et superflua [illegible] et n. adesset alius pauper eadem
necessitate oppressus tunc liceret quidem rem alienam accipere
et in eo [illegible] DD. prioris opinionis. imo a iudice com
pelli posset dives nisi in extrema set in gravi necessitate pro
ximo explicata constitutis subvenire n. ex iustitia ad id
teneatur set tenet. strictissima lege nali et divina iudex
quae potest etiam ad ea quae ex iustitia n. obligant compellere
ut ad audiendum sacrum et relinquendum concubinam et
similia peccata scandalosa.
Dico 2.o de bonis illicite acquisitis quae n. sunt obnoxia resti
tutioni veri domini licitum est et saepe obligatorium ela
giri eleemosynam ut S. Thom. 2.o et Coi. probabiliter tunc ut
illis eroget in iniuria et aliunde subveniat proximo indigenti.
Confirmatur explicando distinctum casum ad quem referre
volunt. Prior est cum quis medio actu peccati lucratus est aliquid
id n. est obnoxium restitutioni ut quod lucratur meretrix et hoc
cum sit meretricis sine cuiusquam iniuria dari potest. Poste
rior est quod quis iniuste aliquid lucratus est set verus dominus com
parere n. potest et tunc iure canonico praecipitur illud erogare
vel pauperibus vel in aliis piis operibus insumere iniuste

tiabiles cui restituendum sit id ex contractu simoniaco acquirit et per hunc modum rescissum pertinet ad materiam de simonia et ludo licet obiter tangatur, sit in solutione iret ad eos qui eminere hunc ex professo hic disputent. Commentarius in quaestionem 33

commentarius

in questionem trigesimam tertiam.

in hac quaestione disserit S. T. de Corectione fraterna et in articulo 1° docet fraternam Corectionem quae si praecise accipiatur ordinatur ad remedium peccati prout est nocivum ipsi peccanti esse actum charitatis eo similiter modo quo eleemosina pertinet ad charitatem quatenus vero Corectio ordinatur ad impediendum peccatum prout alteri nocet et praesertim bono communi esse actum iustitiae. in 2° docet Corectionem cadere sub praeceptum. in 3° ait Corectionem quae est actus charitatis pertinere ad omnes, illam vero quae est actus iustitiae pertinere ad solos praelatos. in 4° praelatum Corripi posset debere a subditis reverenter tamen et Corectione quae est actus charitatis non iustitiae punientis. in 5° ad peccatorem etiam spectare Corectionis praeceptum licet cum humilitate et Confessione. in 6° ait Corectionem quae est propria praelati hominis, non Coactivam non esse praemittendam propter conturbationem quae Consisit. Corectionem vero quae est actus charitatis esse omittendam quando probabiliter Creditur non profuturam. in 7° ex illis infert quando secreta admonitio fratris debeat praecedere denunciationem

et in 8° q.d. et quomodo inductio testium praecedere debeat pu-
blicationem denuntiationem. tract. 12 de actu charitatis quo spiritua-
liter subvenitur proximo corrigendo defectus illius

tractatus duodecimus.

de actu charitatis quo spiritua liter subvenitur proximo cor rigendo defectus illius.

ex articulo 1°.

ex art. 1° s. t. constat duplicem esse correctionem unam quae
ordinatur ad impediendum peccatum proximi quatenus aliis et reipu-
blicae bonum est, et maxime si infligenda sit poena delin-
quenti postquam incorrigibilis convictus fuerit. alteram quae ordinatur
ad remedium ipsius delinquentis idque [illegible]
quam suavi monitione. prior est actus iustitiae ac proinde
non pertinet ad praesentem tractationem sed ad materiam de iu-
stitia. posterior si recte et rigorose loquamur est actus mi-
sericordiae spiritualis. cum huius virtutis munus sit suble-
vare studium proximi miseriam et nulla maior
quam peccatum, sit proinde misericordiae actus spe-
cialissimo iure pertinet ad charitatem ut in tract. 1° expli-
catum est ipsa quoque fraterna correctio quae ad liberandum
proximum a peccato sicut et docet ordinatur, ac ex merito
potest et debet actus charitatis et ideo recte hoc loco disseren-

dimas l' proviam. v. de ipsis dimy eterna fatis sapientia
huius Corectionis naturam obligationem, et Conditiones mi
rabili ac plane divina sententia Complexus est ad Cuius verba
revocari potuerunt omnia quae de fraterna Corectione disputa
vimus tamen operae pretium nobis visum sit ut praefatam
sententiam totam priusquam singulas huius disputationum
structuras in medium proferamus et in ea rese
renda, et singulas verbas vi explicanda. totus iste
verset si igitur hoc textus evangelicus mathei 18. si
peccaverit in te frater tuus vade et Corripe eum inter te et
ipsum solum, si te audierit lucratus eris fratrem tuum,
si autem te non audierit adhibe tecum adhuc unum vel duos
ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. quod si
non audierit eos, dic ecclesiae. si autem ecclesiam non audierit sit
tibi sicut ethnicus et publicanus. disputatio 1a utrum ex
praefatis domini verbis Colligatur praeceptum fraternae Corec
tionis illudque obliget sub mortali

disputatio prima.

utrum ex prefatis domini ver bis coligatur preceptum fra terna corectionis illud que obliget sub mor tali.

non defuit in sancti Aug. temporibus qui existimaret nu
llum esse praeceptum correctionis fraternae, sed eos qui
dei praecepta non servant corripiendos non esse, orandum
tamen deum ut illos mutaret. Nitebatur hic error
argumento futili quod his verbis refert S. Aug. tom. 7 ca
pe 2° libri de correptione et gratia qui ad illum confu
tandum editus est a sancto doctore, ut quid, inquiunt,
nobis praedicatur atque praecipitur ut declinemus a malo
et faciamus bonum si hoc nos non agimus, sed id velle
et operari deus operatur in nobis.

Communis tamen sententia Doctorum in 4° dist. 19 et cum
sancto Thoma art. 2° affirmat correctionem fraternam
cadere sub praeceptum; estque non solum ratione stabilita
sed etiam sacrae scripturae et sanctorum patrum testimoniis ro
borata et ex fide certissima. Et quidem ratione a priori de
monstratur ex obligatione nobis indita diligendi proximum;
haec autem dilectio exigit ut procuremus bonum proximi et aver
tamus ab illo malum saltem si commode possimus; quod autem ma
ius malum quam culpa, ad quam auferendam maxime
conducere potest et solet correctio, cadit ergo sub praecepto.
Confirmatur: quia sicut divino praecepto tenemur ela
giri eleemosynam corporalem qua sublevetur miseria cor
poralis proximi, ita etiam tenemur elargiri eleemosynam
spiritualem qua sublevetur miseria spiritualis ejusdem; sed
eleemosyna spiritualis qua sublevari potest et solet mise
ria spiritualis proximi sicut est culpa, est correctio fraterna;
ergo sicut ab divino praecepto tenemur ad correctionem.
Nec minus praecipue colligitur idem praeceptum ex sacra

Eccl. ecclesiastici 19 Corripe proximum ne forte non dixerit et si dixerit ne forte iteret. Corripe amicum saepe enim fit commissio; et omnino illustrissimus locus ex cap. 18 mathei quem exponendum est in hoc sensu praecipimus nam scholastici doctores ad hoc praeceptum stabiliendum illum adducunt ut constat ex S. T. et eius interpretibus in hac re ex alberto magno apud castropalaum in 4 dist. 19, et a durando, vigando, et aliis ad eandem distinctionem, constat etiam ex abulensi in caput 18 mathei multis quaestionibus, maldonato ibidem iansenio in concordia cap. 82 et si caput ecclesiae patres in praedictis verbis praeceptum agnoscunt innocentius 3us in cap. cum ex iniuncto extra de haereticis aliud inquit est fratrem in se peccantem secrete corripere quod quisque tenetur efficere iuxta regulam evangelicam. S. Chrisostomus hom. 61 in mathaeum S. hilarius canone 18 in mathaeum expresse illud apelat praeceptum et beda in caput 17 lucae expendens alia similia verba christi domini de fraterna correctione qui fratrem inquit videns peccare tacuerit non minus dominici praecepti transgressor est quam is qui eidem paenitenti veniam dare noluerit. denique S. augustinus 10 sermone 16 de verbis domini expendens locum mathei 18 hoc inquit audivimus dominum monentem et tanta cura praecipientem.

Video nonnullos viros postea mentionem faciam dubitare aut certe negare praeceptum verbis illis Xpti domini contineri cum N. sentit [illegible] fratrem vestrum vel illum novum praeceptum dicunt praeter illa quae ad fidem

et sacramenta spectant. verba vero de quo agimus con
tinent correctionem certa quadam ordine faciendam
quod nullo modo dicitur lex naturae divinae in aliqua alia lege di-
vina. Cur tamen observetur in sequentibus disputationibus os-
tendemus. quidquid hoc toto praecipit de hoc duo esse mala
praecepta [illegible] esse quod obstet quominus [illegible] ex
plicationem et [illegible] obstat [illegible]
tio disputationis [illegible] nostrum assensum praebe
mus. nam licet deus sit qui bonum in nobis facit et ma
lum a nobis avertit tanquam causa et potissima causa nos tamen
nostra libera voluntate cooperamur et ideo oportet ab
hominibus adhiberi media quae ea inducant ad prosequendum bo
num et fugiendum malum, [illegible] ex istis
mediis est fraterna correctio et admonitio quae excita
tus [illegible] ut ad deum clamet qui ei salvavit ut corrigi
velit et recipiat corrigatur unde elegans S. augustinus cap. 5
illius libri de correctione et gratia quod vult inquit, haec se
fieri qui corripi non vult et dicit ora potius pro me cor
ripiendus est ut faciat etiam ipse magis dolore quo ipse
ille quo sibi displicet quod sentit correctionis aculeum
excitat eum in maioris orationis affectum ut deo
miserante incremento charitatis adiutus desinat esse
re pudenda et dolenda et agat laudanda atque gra
tanda. haec est correctionis utilitas et cetera.

dubitari vero merito potest utrum hoc correctionis prae
ceptum obliget semper aut certe in aliquo saltem casu
sub mortali et quidem aliquid obligare sub mortaliter
tum est cum possint occurrere singulis diebus grave ma

latum speciale et proximum cum nullo detrimento proprio
vitari valeat possit mediante correctione et sine gravi[illegible]
vel gravitatem qui id contingit sed ut rem magis in spe
ciali determinemus sit notandum quod cum pluries contingit quis
fraterna correctio cum peccato mortali de formalitate in
differens usui et causis excusatio propter eamque tamen
tamen licet sit [illegible] praecepto charitatis.
praeceptum et hoc videt contingere quod aliquis prudenter
de aliquo delinquente probabiliter quod posset eum a peccato
retrahere et tamen propter timorem vel cupiditatem pro
termittit. in cuius doctrinae explicationem multa le
gi possunt apud Caietanum ibi et in summa verbo
correctio navarrum in summa capite 24 n° 12 et
valentiam puncto 2°.

Dicendum igitur ut praecepti istius transgressio sit cul
pa mortalis requiritur in his certitudinem moralem quod
proximus sit in statu culpae mortalis vel sufficienter ve
nialis quae speciale periculum inducat gravis offen
dendi deum id est quod propter periculum proximum sit cul
pae mortalis aliquin non esset obligatio gravis illum corrigendi nisi
forte ex officio aut illi cui specialiter incumbit prospicere bo
no alicuius [illegible] charitas [illegible] in corrigendo quod cum ipse te
neatur sub mortali evitare culpas veniales tenemur eum
corrigere sub mortali ut illas evitet. deinde quod indigeat corr
ectione vera si ipse delinquens est moraliter [illegible] itaut credat
a se [illegible] et velle ex se resurgere aut certe ab
alio corrigendus statuit non est obligatio corrigendi. Nec enim
[illegible] quam nemo tenetur dare nisi indigenti. Tertio quod spectet probabili

fructus. Si tamen non crederis emendandus, cessat obligatio, immo quando esset aliqua spes emmendationis, sed valde modica, non esset peccatum lethale omittere correctionem. Quinto: dubitaret an correctio profutura esset delinquenti, si certus esset saltem non obfuturam, teneretur eam adhibere; non autem si simul dubitaret an esset nocumentum allatura, ita valentia puncto 2°. et Aragon. art. 2°. cum Dominico Soto Banes dubio ultimo, qui recte advertit in extrema necessitate proximi etiam si dubitem de nocumento, tenebor nihilominus corrigere. 4° quando damnum inde proveniens corripienti non sit notabile, alioqui non erit obligatio nisi in necessitate extrema aut quasi extrema damnationis proximi, nisi forte corripiens sit prelatus. 5° quando non spectet aliud tempus in quo commodius aut eque commode corrigi possit, et aliqui sit periculum in differenda correctione. 6° tandem quando ex intento et proposito omittat correctionem, nam si ex quadam tepiditate aut simili affectu omitteret, non esset peccatum mortale, nisi aliqui notabile proximi damnum tantum esset ut graviter imputaretur nolenti ei succurrere correctione, ut optime Caietanus. Et quidem Valentia supradicto dixit raro concurrere omnes circumstantias requisitas ut praeceptum correctionis obliget sub mortali, et communiter verbo correctionem omittere inquit correctionem fere semper veniale peccatum veniale est. In prelatis tamen quorum maior est obligatio subditos corrigendi facile potest esse mortale si ex negligentia aut timore correctionem necessariam omiserit. Vide S. Aug. tomo 5° libro 1° de Civitate Capite 9° et adverte eosdem prelatos posse gravem culpam committere etiam si culpae quarum correctionem omiserint sint valde leves, si

propterea doctrina religiosa iacturam notabilem patiatur ut
facile pati potest. tenentur etiam desuper inquirere neutrum
autem praeditorum de quibus in hoc loco potissimum sermo est.

facit in confirmationem doctrinae quam ex valentia et sa vesti
timus id quod graves dd. notant explicantes quod sit peccatum mor
tale in dicere et non contradicere detrahenti vel detractione ipsam
delectatur qui audit. S. n. thomas infra 2a 2ae q. 33 art. 4o ait si qui
fraternam correctionem omittat ob negligentiam, verecundiam
vel timorem qui non sit mortaliter malus non peccare plerumque
nisi venialiter. addit autem sotus libro 5o de iustitia q. 6o articulo
4o pagina 457 ut sensum timorem hunc mortaliter malum quo
ties propter illum omittitur correctio proximi, et quando omittitur ob
timorem correctio illa ad quam adhibendam est strictior obli
gatio ut si detraheretur fidei, religioni, et caetera. nec dissimilis est
doctrina navarri in summa capite 18 no 37 dicentis qui audit
detractionem sine [illegible] et delectatione licet non contradicat
ob verecundiam vel amicitiam non peccat lethaliter nisi in tri
bus casibus. primo si sit superior cui incumbit munus corri
gendi subditos. 2o si ultra infamiam provenit magnum
aliquid incommodum dicenti vel alteri. 3o si fama illius cui
detrahit valde laedit quod ita intelligo ut laesio sit maior quam
illa quae praecise sufficit ut detractio sit mortalis, alioqui non
esset dubium quin lethaliter non peccaret omittendo correctio
nem.

ex his omnibus tandem concludo praeceptum hoc fraternae
correctionis ample accipiendum esse nec facile credendum
timoratos praesertim viros peccare lethaliter illud violando ne
scientes si praelatus sentit, et ita sentiunt graves dd. et

etiam q. praecepta charitatis minus rigorosam obligationem
afferre solent. Et praesertim illud, sicut aliquando frater Cuius
fratris, cum sit sublevare miseriam spiritualem proximi si
habet culpam in qua ipse libere est et a qua libere exire potest, sed
ita propie seipsum [illegible] necessitatem, sicut nec propie pa
terit corporalem qui potest facile sibi ipsi succurrere quo
ad necessitatem proximi minor est eo minus tenemur etiam
sublevare disputatio 2. Utrum ex verbis Xpti domini colligatur
omne et solum peccatum esse materiam fraternae correctionis.

disputatio secunda.

utrum ex verbis Xpti domi
ni colligatur omne et sol
lum pecatum esse mat
teriam corectionis (fraternae.)

proposita disputatio difficultas posita est in explicanda illa 1a parte
verborum Xpti domini: si peccaverit in te frater tuus, ibi enim indicare
videtur materiam fraternae correctionis, et quid sit illud quod
in fratre nostro corrigere tenemur. quatuor quae breviter
disputanda sunt ad horum verborum intelligentiam. Primum
ex praecepto divino teneatur quisque corrigere proximum
quando in ipsum corripientem peccavit. Secundum, an peccatum
nostrum veniale, lethale peccatum esse debet. Tertium, an contrahende
sit materia occulta, solus deus qui novit corrigere potest.

3. utrum peccata venialia sint materia in quam cadat praeceptum
Correctionis. 4. utrum alii defectus qui culpabiles non sunt, sed
ex ignorantia invincibili procedunt, sub obligatione corri
gendi sint.

Ad 1um videbitur dicendum nullam esse obligationem corri
gendi peccatum contra nos commissum, sed potius ad Chris
tianam humilitatem et patientiam pertinere, tranquillita
tem et oblivionem iniuriae nostrae, sine dubio enim cuiusvis
culpas fraternas corrigendas nos teneri constituisset [illegible] et si
[illegible] non ad vindictam sed ad emendationem [illegible] pro
babilis [illegible] convenisse indicabit [illegible] per mortalia
peccata esse corrigenda [illegible] etiam hoc esse materiam Cor
rectionis imo [illegible] tantum [illegible] in verbis
Christi Domini [illegible] esse de peccato in nos commisso ipsi
[illegible] et potissimum [illegible] et [illegible] peccantem illud
[illegible] corrigendum [illegible] iniuria [illegible] nostra propalaret.
unde S. Aug. sermone 16 de verbis Domini si autem, inquit, illum
corripis quia dolet quod peccaverit in te [illegible], si amore tui id
facit nihil facis, si amore illius facis optime facis. et S.
Chrysostomus hom. [illegible] in Matthaeum [illegible] ostendit
quam consentaneum fuerit a Christo Domino institui [illegible]
praeceptum corrigendi peccatum [illegible] commissum
[illegible] qui [illegible] iniuriam passus [illegible]
ceperit ut corrigat sic respondet nam si qui [illegible] ab eo [illegible]
re posset [illegible] de salute ipsius laborat maxime [illegible] poterit
eum placare.

Ad 2um nemo dubitat quin [illegible] doctrinam praecedentis dis
putationis teneamur corrigere peccata lethalia proximorum

quamvis noverimus etiam si directe et proprie non sint contra nos [illegible]
tamen id non colligi ex verbis ipsis Domini multis contendit Ber-
nardinus Arevalo in suo tractatu de correctione fraterna et
noster Salmeron tomo 8 tract. 3 [illegible] multa affert ut
persuadeat huius rei probabilitatem in illis verbis si
peccaverit in te idem esse significat quod si peccaverit contra te et con-
textus capitis 18 Matthaei de sola iniuria in nos commis-
sa sermonem esse convincit nam post verba Domini interrogat
apostolus Petrus quoties peccabit in me frater meus et di-
mittam ei usque septies [illegible] respondet
non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies et
huius rei commendandae causa proposuit parabolam servi
cui cum dominus ingentem debiti summam remisisset no-
luit ipse misereri conservi sui et propterea a Deo tortoribus
traditus [illegible] con-
firmant [illegible] interpretes [illegible]
[illegible] interpretibus [illegible] variis [illegible]
explicatione [illegible] tamen paulatim in sequentibus disputa-
tionibus agetur.

Nunc vero dicendum [illegible] negari non posse directe
et expresse Christum Dominum de illis solum peccatis quae in nos
admittuntur fuisse loquutum. Consequenter tamen etiam in-
directe voluisse id ipsum intelligi de quavis gravi culpa
nobis manifesta, sic sentiunt nostri Theologi contra [illegible]
et etiam diligentes Evangeliorum interpretes ex recen-
tioribus Abulensis et Maldonatus in praefatum locum
Matthaei [illegible] in Concordia cap. 8 et [illegible]
[illegible] [illegible] de qua postea [illegible]

rit unum Compendio in [illegible] peccati ex hanc dui
sententiam etiam sermone 18 [illegible] explicans verba
matthaei 18 ait illud peccavit in te [illegible] in
iniuriam irrogabit tibi sed etiam iniuriam te sciente
irrogabit alicui proximo tuo ac proinde deo si [illegible]
impetit, audientibus tibi fecit iniuriam et in illos pecca
vit quos testes sue iniquitatis effecit et infra expli
cans correctionis munus sic inquit agendum est ut
si quod in nos peccat sed [illegible] peccat ab alio.
probatur etiam efficaciter [illegible] scopus [illegible] domini in
prefata sententia fuit ut fratrem benigne admoneremus
ad lucrandum illum sed admonitio ad hunc finem consequen
dum non solet esse necessaria quod peccatum est in nos sed
etiam quod peccatum grave quod ipsum peccantem perdit.
scopus ergo domini fuit [illegible] peccatum [illegible] confirmat
tantum est preceptum correctionis obligare etiam si pe
ccata non sint in ipsum qui correpturus est [illegible] salvatoris
sententia generalis sit et unum universale huius precep
ti complectens sensendum est [illegible] peccatum complecti. adeo que
si ut par est peccati malitiam perpendamus plane con
periemus nullum esse peccatum quod non sit in nos [illegible] nul
lum est quod non sit iniuriam deo iniuria aut dei [illegible] re
putari debet nostra [illegible] illius creaturae, filii, ser
vi et qui iniuria afficit creatorem patrem, et dominum
afficit consequenter creaturam, filium, et servum illius.
ex 2° fit ad rem dubitandi fatemur non directe et ma
gis expresse loqui Christum dominum de peccato in nos commisso
et ita sanctos patres [illegible] explicuisse sed consequenter etiam

... plisse comprehendisse oia peccata proximi quoque nostram latere ... eadem vo. ... ejus oia ... aliquo mo ... licet specialis ... fuerit ... magis in speciali de peccatis in nos commissis ... quidem sapient ... hispanis maldonatus noster declaravit credo inquit ... de oi peccato genere agi ... peccandum ... concilium ... peccantem ... acerbe arguemus ... benigne corrigamus dixit ... si peccaverit in te ... verbis ... acres reprehensores esse solemus cum eos qui ... nos peccaverunt ... gamus et voluit sapientissime ... ibi nobis frenum iniicere ubi maximum periculum erat ne praecipites ageremur.

cc. ... Caietanus in summa verbo correctio et valentia ... 2° ... existimant esse peccatum veniale ... corrigere culpas veniales aliorum ... ix doctrinam ... disputationis ... peccatum esset mortale ... corrigere culpas mortales, imo origenes apud S. T. in catena ... dubitat utrum verbo ... domini de venialibus ... intelligenda sint. probat valentia ... corrigendo ... aliquam ... proximi ... ab eo ... possumus ... peccatum veniale ... sublevaremus ... vitam corporalem proximi licet levem cum commode sublevari posit ... etiam erit veniale ... sublevare ... levem mediante correctione ... sibi ... quisque ... procurare ... ab oi culpa veniali ... et proximo suo ... diligere tenet.

probabilior tamen e' contraria sententia quam amplec-
tantur abulensis q. 3 in cap. 18 Matthaei et Ba-
nes ad articul. [illegible] q. probat 1° quia cum ve-
nialia sint paene innumera maximum onus impossi-
tum fuisset nobis si singula corrigere teneremur fo-
retque ea correctio expedita saepe [illegible] alios moles-
tis n'e' credibile suavissimam charitatis legem
ad id obligare. 2° quia nihil afferunt pro opposito contraria quod
magnam obligationem sufficienter suadeat. nam [illegible] pro-
tus ex [illegible] rei laesit [illegible] amicitiam frequens cor-
rectio levium defectuum nec minus [illegible] forte e' fal-
sum si [illegible] dicta in [illegible] praecedente diffic. [illegible] proba-
le e' praeceptum eleemosynae corporalis n' obligare sub
mortali in ordinariis necessitatibus etiam si quis commode
eam erogare possit probabile etiam erit n' obligare sub
veniali quando necessitas e' minor, e' valde exigua. tunc etiam
quia necessitas quam patitur proximus dum venialiter peccat mi-
nor e' in suo genere quam corporalis in suo cum sit vo-
luntaria et quae facile sublevari potest saepe per aliis
remediis unde minor obligatio e' illam sublevandi in
proximis nostris quam temporalem quae saepe e' involun-
taria et nullis eleemosynae elargitione sublevatur nullus
que pauperi commodissime assistit cum fraternam correctio-
nem egere ferre solemus.

Nec denique 3° quis divinus tenetur ego prospicere
proximo quam ipse sibi prospexit [illegible] credi-
tur fore illi onerosum. adverte autem hic nos n' agere
de praelatis 2° de iis qui vel alicuius muneris speciali ex

mandatum. yet Cura Corrigendi l'alioqui propt aliqd sta
tutum sui ordinis teneretur deferre ad prelatum etiam
defectus qui valde sunt graves praesertim si infra limites
venialis essent magis nocivi. denique si aliqd
veniale induceret peculiare aliqd periculum
etiam infra limites venialis valde probabile est
ye obligationem Corrigendi illud.

Ex 2o tandem Constat verba Xpti dni de solis mortali
bus accipienda esse in Cuius confirm. facit qd subdit. si te au
dierit lucratus eris fratrem tuum ante enim supponit qd pecca
tum lethale sustineret.

Ex 4o consequitur e' hanc obligationem docendi ignoran
tes qui laborant ignorantia invincibili n' esse proprie Correctio
nem. qd Correctio supponit Culpam et qui facit aliqd alioqui
malum sed propt ignorantiam invincibilem n' Committit
Culpam. Et idem dns noster praeceptum Correctionis expli
caturus dixit si peccaverit in te ostendens solum peccatum
seu defectum Culpabilem esse mam Correctionis. dubitari
vero merito potest an saltem sit obligatio orta ex virtute
charitatis docendi proximum Cuius ignorantia invincibi
lis e'. disputant de hac difficultate professo Sylvester Valentia,
banez, et aragon ad artem 2am et re vera quidquid dici
potest tandem prudentis arbitrio expendendum e' brevi
simus. afferam principia generalia ex 2o solutio tan
tum dubii reddi facile posset. primum e' qd si ex ea qd quis
veritatem doceret proximum sibi multum ad emolu
mentum proveniret vel tenetur nisi deberet docere qd si
desiderabit admonitio ut delinquens Culpabilis fiat id qd antea si

re culpa fiebat. Cum si ignorantia sit alicuius rei ne
cessariae ad salutem necessitate medii tenet quisque sub
mortali docere veritatem, alioqui proximus non cogno
scet veritatem peccatum sed damnabitur v.g. ignorat ali
quis invincibiliter necessitatem baptismi ignorat mysterium
trinitatis vel incarnationis tenemur illum docere quia haec
sunt media ad salutem necessaria. Cum si id quod ignorat
non quidem sit necessarium necessitate medii sed tamen ig
norantia cedat in notabile detrimentum alterius obligatio
est illum admonendi v.g. si quis porrigeret alteri vene
num invincibiliter ignorans esse venenum teneretur
sine dubio sub mortali detegere veritatem. similiter
si quis accederet ad non suam vel retineret bona aliena vel
ex superstitione coleret deum aut scandalum praeberet pro
ximo aut denique violaret mandata legis quae sub culpa
sunt vel deum vel proximum cedunt in notabile detrimentum
[illegible] alterius. Tum si [illegible] id quod non invincibiliter ignorat non
sit medium necessarium ad salutem postea tamen igno
rantia fuerit vel culpabilis et occasio minor obligatio erit
docendi veritatem, cum praelatus vel is cui ex officio in
cumbit docere aliquem tenebitur docere veritatem quae sub prae
cepto divino vel naturali vel ecclesiastico cadunt alioqui non sa
tisfaciet muneri suo. similiter qui hoc officium incum
bit [illegible] sub mortali etiam [illegible] pos
sim docere veritatem extra casus praedictos quod tam
num [illegible] proximus [illegible] non est notabile cum
ignorantia invincibilis illum excuset a culpa nec inde
timet [illegible] aliud ipsius vel proximi aut [illegible] Dei

gravibus

ni honoris detrimentum vg. si viderem quempiam ho
die non dicere inquam licet praeceptum sit quod illud ignoraret et
mirabilis inde scandali occasionem haberet non esset peccatum
saltem grave nihil illi dicere ut veritatem cognoscat.
denique advertendum in casibus in quibus diximus obligationem
esse docendi veritatem posse reperiri si circumstantiae quae de
obligent ut si detrimentum inde proveniens ipsi docenti
tantum sit ut veritatis cum sit praeponderare emolu
mentum quod amittit qui in sua ignorantia relinquitur potest
etiam in huiusmodi rebus ignorantiam excusari a cul
pa lethali, ut dicit ex ipsa in Commentariis docere
d. omittit aliquam propter ignorantiam censet valde exigui
momenti non sufficiet doctori ad culpam ingentem gra
vem. disputatio tertia quid nomine fratris significetur in
praefatis Xpti domini verbis ubi an et quatenus infideles et he
reticos corrigere catholicus teneatur.

disputatio tertia.

quid nomine fratris signifi cetur in praefatis Xpti domi ni verbis ubi an et quate nus infideles et hereticos corrigere teneat cato (licus.)

S. Crisostomus hom. 61 in mattheum diserte testatur nomine fratrum intelligi a Christo dno illos solum qui pertinent ad ecclesiam et praecepto hoc non comprehendi infideles afferit que illud apostoli 1ª Corinthios 5º quid mihi de iis qui foris sunt iudicare maldonatus etiam solos christianos signari putat et id ipsum multis probat abulensis q. 91 in caput 18 mathei. tria vero sunt in ipso textu quae hoc evincere plane videntur. primum n. quia infideles non sunt fratres nostri cum neadum habeant patrem nec ecclesiam matrem. deinde quia si post secretam monitionem et correptionem coram duobus testibus peccator non emendet iubemur dicere ecclesiae at peccata infidelium sed tenus baptisatorum non sunt denuncianda coram ecclesia quia non potest illos punire. denique quia si ecclesiam non audiat pensendus est tamquam ethnicus et publicanus quod quare si de ethnicis dictum fuisset a dno nullum foret supplicium quidam si ethnicus a catolicis tamquam ethnicus habeatur.

negari tamen non potest id quod diserte et expresse continent verba christi dni ad illos solum pertinere qui catolici sunt eiusdemque fidei et professionis nobiscum ut recte probatum est. etenim quamvis praeceptum correctionis fraternae non ... christus dnus nullam hoc loco obligationem imposuit quae ab ipsis ... sunt ... cum coi doctorum ... nebamus fateri cogimur teneri etiam catolicos ad corrigendum infideles baptizatos et non baptizatos sub ... illis conditionibus quas superius ... enumeravimus. etenim si infidelis proximum fratrem cognosceret et catolicus probabiliter speraret sua correctione infidelem deinceps

vel seraturum nullumque grave nocumentum inde
Catholico proveniret quis dubitabit teneri ad corrigen-
dum cum proximus sit et de eius salute curandum
illi quia unicuique mandavit deus de proximo suo et
ita tandem fatetur abulensis nec ullus poterit dissentiri.
Confirmatur quia in aliis casibus tenetur Catholicus elargiri
elemosinam corporalem infideli et elemosinam spi-
ritualem quare et correctionem infideli nec disserere
de tempore et aliis circumstantiis ad bonam correctionem re-
quisitis tantum pertinet et discrepet quantum [illegible] doctri-
na parte huic non accommodari potest parte constat
ex dictis sed de ordine charitatis et 2do obligemur infide-
les adire.

Ad tamen quam dubitandi infidelem non baptizatum non esse
proprie fratrem sed esse proximum et probat nam fi-
lium patris nostri dei qui generavit nos omnes fratres
est baptizatum vel iustis haereticus esse aliquo modo fratrem
propter dicta et insuper praecepit sacramentum esse
rationis et aliquo saltem filius dei fuit per gratiam ad
[illegible] haereticus ad ecclesiam deferri posse quia sub
illius iurisdictione sunt alii vel infideles non possunt pro-
prie coram ecclesia accusari et propterea dixi attento rigo-
re verborum domini non esse de illis intelligendum sed quamvis
praeceptum illud in latitudine sua consideratum [illegible]
[illegible] comparatione infidelium eccle-
sia [illegible] ipsa secularis iudex illius reipublicae ad
quam ipsi pertinent [illegible] infidelem si post
secreto et coram testibus admonitis non vult resipiscere

-re aliquando esse coram iudice aut potestate secu-
lari cui subditus est ut ita desistat peccare quod quidem quo-
modo et [illegible] casibus faciendum sit patebit ex dicendis
infra in simili quaestione et similiter si [illegible] catholicus peccata
catholici ad ecclesiam deferre tenetur ex hac doctrina [illegible]
[illegible] poterit adaptari ad [illegible] similiter rigor verborum [illegible]
[illegible] infidelem non baptizatum mentem tamen domini fuisse ut
aliquo modo illos eandem doctrinam extenderemus [illegible]
cat si infidelis iudicem suum audire noluerit sit tibi tamquam
ethnicus infra suam rempublicam id est tamquam dignus qui a
suorum [illegible] convictu separetur et perinde ibi habeatur atque
catholicus obedire nollens ecclesiae [illegible] hac comparatione
fidelium.

Nec denique obstat auctoritas S. Chrysostomi qui sic contendit ver-
ba dicti domini diserte et expresse non obligare comparatione
infidelium non baptizatorum nec illos ad ecclesiam catholicam
referri posse ut tamquam subditi in spiritualibus ab illa iudicentur
et puniantur [illegible] quae tamen apostolus docet in illo loco quem
affert sed mentem affirmat infidelem non esse corrigendum
attento praecepto naturali fraternae correctionis. Disputatio ta-
men an omnis et solus frater an etiam quicumque alius quan-
tumvis peccator corrigere teneatur

Disputatio quarta.

An omnis et solus frater an etiam quicumque alius

quantum vbi peccator corrigere teneat.

dices oritur ex illa parte si peccaverit in te frater tuus videri ... personam excludi ab obligatione corrigendi ... infidelis aut hereticus quia Catholicus ... corrigere posset ... frater eius. deinde peccator qui indignus est ... frater alterius catholici ... certe minus malus. ... liber erit ab obligatione corrigendi ... frater ... superior illo.

Dicendum tamen est ab hoc praecepto neminem ... obligatum si probabiliter ... fructus correctioni concurrant quae ... sic sentiunt ... in speciali ... Caietanus, bannes, et aragon ibidem, valentia ... et 4° ... de tegendo secreto ... praeceptum correctionis ... illius personae ... in ... corrigendi ... et alii ... tamen ... generalis ... curare debeat bonum proximi ... sive sublevando ... corporalem ... elargitione pecuniae sive spiritualem ... peccatum ... correptione ... alia remedia.

unde ... ad infidelem et hereticum iste ... et interdum tenebit alium infidelem aut he.

verticam qui secundo frater est corrigere, deinde aliquando tenebit etiam corrigere Catholicum qui large loquendo frater dici potest ex doctrina D. Thomae. Procedendo peccator n. si Catholicus sit frater est sicut et filius ecclesiae n. s. et consequenter n. obligatus ad corrigendum servatis tamen conditionibus dictis ut nimirum humiliter corripiat, curetque vitare scandalum et ita se gerere in correctione ut n. videatur tactus sua superbia dum quod ipse audac.. tentaverit in aliis prohibere obiurgat et increpat ut emendatio sequatur. 2do. n. possit peccatorem esse qui correptionem corripiat n. profecturam eius admonitionem cessabit obligatio vi dentis, stimulum sacra q. 4. et fatum quae afert valentia in illo puncto 5o n. n. est quod illos peccatorem unum tenere ad corrigendum sed et tenere ad servandas conditiones iam explicatas ut ita correctio proficua sit et si aliquando credat n. fore proficuam, sed nocivam teneri ad n. corrigendum.

Denique L. subditus nec teneatur nec possit correctione quae punitionem complectitur corrigere suum praelatum tenetur tamen correctione fraterna de qua hic est sermo, est enim praelatus aliquo modo frater et ut pote filius eiusdem ecclesiae et membrum eiusdem corporis mystici D. Thomae Divi. monet autem S. T. in art. 4o correptionem hanc reverenter et mansuete adhibendam esse immo valentia puncto 4o q. 2 penultimo ait quodcumque subditi idque pugnandum sed fere subditis sui praesertim aliquandum ... existimationis sunt et ideo credunt sua monitione profuturum.

Ex his ad ... dubium ... et valerius ... 3o
... a fine recte notatur inter personas quae praelationem
... peculiari titulo ... ad correctionem obligantur ... reli
giosos ... institutum ... procurare salutem ... satisfacere
... huic obligationi ... praecipiunt ... superiori ... se
exerceant in eleemosinis spiritualibus proximo erogandis
... tenentur ipsi exire ad corrigendum ... inquirendum pecca
ta si superiores nolunt aut si ab eis non mittuntur nisi for
te ... in curia superioris ... esset ut ...
deberet ... satisfacere obligationi ... distri
buendi religiosos ut in salutem ... incumbant ...
... tenebuntur ... a praelato potestatem exercendi aut
... attendendi huic muneri spirituali in utilitatem proximorum.
Praeterea quoties se obtulerit commoda occasio proficien
di proximis deberent id facere praedicti religiosi etiam non
missi a praelato ad eum finem ... erit peccatum
... grave. Disputatio 5a quo modo et quatenus obliget quod in illis
Xpti Dni verbis exprimitur vade et corripe eum inter te
et ipsum solum ... explicat in quo consistat ...

disputatio quinta.

quomodo et quatenus obliget quod in illis Xpti domini verbis exprimitur vade et corripe eum inter te et ipsum solum.

Sectio prima.

Explicatur in quo consistat disputationis difficultas.

[illegible] sit declarare ordinem qui in adhibenda correctione servandus est, in quo [illegible] eius clementia sapientissima ut in discursu [illegible] atque sequentibus [illegible] manifestum erit. Ut autem quod certum est proponamus, conveniunt DD. quod si peccatum est publicum, nullam esse obligationem prius secreto corrigendi illum, sed posse immediate ad ecclesiam vel eius praelatos deferri, quod ex [illegible] publicum sit [illegible] obligat ad [illegible] secretam correctionem [illegible] ne [illegible] nostri fama [illegible] vel legitimam [illegible] si absque eius detrimento potest [illegible] certum est publicum et propter [illegible] finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] huius loci expendere breviter tamen [illegible] quodlibet [illegible] decem personis constet [illegible] esse illud dici publicum [illegible] maiore parte illius [illegible] minore vel aequali parte sit tamen aliquo [illegible] personis quae licet sint minor pars [illegible] publicum [illegible]

ciuum eo quod certum sit nobilibus esse manifestandum
ubi forsit etiam semper publicam in aliqua Civitate id quod
in loco publico cederet pluribus judicatur eo fine ut illius
omnium notitiam veniat ut editum quidem templo maxi
mo legit et quod concionator dicitur in suggesto aut quod
in ipsa platea quis coram plebe facit ex modo n. fa
ciendi illud sibi manifestat imo quod in hac urbe pu
blicum est semper etiam magis occultum comparatione
aliarum civitatum ergo cum ista est secretum literarum Coi
catio saltem ut non sit peccatum grave illud narrare
in aliis civitatibus. Tertio itaque de peccatis fratrum
nostrorum quae absolute sunt occulta et quaeritur an tunc
sit obligatio prius corrigendi illos privatim quam coram
ullo alio teste qui peccata illa ignoraret nam si illa sci
ret sicut non esset peccatum saltem grave cum illo agere
de cuiusdam peccatis ita nec coram illo fratrem corrigere
et non omnino occulte imo potius de tegendo secretum non esse ut de
4a dubio 2o post de tamen hic addit si rubore suffunderet
aut aliquid doleret delinquens quod coram teste delictum
sciente corrigeret corrigendum esse secreto.
Conveniunt praeterea doctores quod si fieret privatam
correctionem non esse profuturam, bene tamen illam
quae coram teste fieret aut si ad praelatum immedia
te deferret nullam esse obligationem prius corrige
di privatim quod tunc cessaret finis privatae correctionis et
adhibenda esset alia quae crederet fore proficua. dis
putat quaer si crimen occultum fratris quis ignore
vit et probatis fieret profuturam privatam correctio

nem tenent illum corrigere prius quam testes adhibeat
vel deferat ad prelatum. pars statuit per se loquendo
corrigendum esse privatim occultum peccatorem prius
quam ad alium deferat crimen illius

sectio secunda.

statuitur per se loquendo corrigendum esse privatim occultum pecatore prius quam ad alium deferat crimen illius.

bernardinus arebalo in suo tractatu de correctione frater
na c. 2. et 4. existimavit nullam esse obligationem servan
di in correctione fraterna ordinem illum quem Christi domini
verba presefferunt ita ut prius admonendus sit fra
ter occulte et privatim hoc ipsum viris doctis displi
cuit nostra Salmeron tomo 4 tractatu 2 et 3 n. 11 [illegible]
[illegible] argumentis confirmant quae breviter attingemus
et tamen ipse quam arebalus late prosequuntur.

Tamen ex testimoniis patrum nam S. Crisostomus
hom. 3 de verbis i[illegible] dixit illus in loco evan
gelii mathei 18 praescribit ut vocant preceptum
esse ad correctionem quod dixisse iniquit adhortatus est

..ut fuerit hoc et cet.^a Sanctus Bonaventura in
Caput 18 Matth. explicans similia verba illis quae
in eodem c. 18 Matthaei habentur ait si illa de solo peccato
intelligantur [illegible] necessitatis [illegible] Correctionis fra
ternae dicendum [illegible] post Christum hic [illegible]
[illegible] tomo 2.º Bibliotecae [illegible]
dicta Christi Domini verba spectant ad exhortationem quae pla
ne denotat non cadere sub praeceptum quod ibi exprimitur.
[illegible] praeceptum est positivum divinum [illegible]
solum [illegible] divinum [illegible] Scrip
tura et locus Matthaei [illegible] deducitur [illegible]
[illegible] sub peccato [illegible]
ipsius Corrigentis et praeterea aliqui Patres dicunt illud non esse
nisi [illegible] exhortationem [illegible] potest [illegible]
[illegible] manifestatum [illegible] Con
ficta [illegible] praeceptum hoc non esse [illegible]
praecepta [illegible] decem quae habentur in Deca
logo et ad nullum [illegible] potest obligatio [illegible]
Corrigendi fratrem [illegible] Coram aliis.
[illegible] ista sic intellecta abhorret a proprietatibus et
Conditionibus praeceptorum Christi Domini quae credibile [illegible] fuisse
[illegible] in hoc et similibus [illegible]
[illegible] praeceptum imposuerit ut decet Clara et vera [illegible]
[illegible] praecepta Christi Domini Clara sunt et [illegible]
[illegible] et sine ambagibus, utilia denique et maxime salu
taria [illegible] in Correctione fraterna [illegible]
[illegible] adhibenda [illegible] cadit sub Christi Domini praeceptum [illegible]
[illegible] praeceptum esse grave et difficile

+ mirum

remedijs ad hoc et de iniuria in nos commissa difficile
et oblivionem corrigere proximum nostrum q. 4. facile erit
in aliis peccatis. Nullus n. theologus est qui sibi [illegible] se
credat [illegible] habitum [illegible] correctione vix
[illegible] qui audeat fratrem inferiorem corrigere verum qua
tam aut superiorem vix qui patienter correptionem fe
rat, vix occasio opportuna corrigendi se offert [illegible] in
ponendum est tam grave onus huius obligationis fidelibus
praesertim cum ad sciendum de necessitate correctionis
obliget oporteat maxime esse in theologia versatum
et pauci habent peritiam seu doctrinam consequens sunt,
deinde necessitas ipsa est valde obscura [illegible]
et sine ambagibus [illegible] illud et obligationes ad illud
pertinentes multae res occultae sunt in qq. dd. varie sen
tiunt et loquuntur. Credendum est [illegible] summa sapien
tia et iustitia aeterna [illegible] legem. De
nique illud est inutile et perniciosum [illegible] quod fovet fomen
tum malorum, iniustitiae [illegible] impedimentum, et ve
larem quo pessimorum hominum scelera obtegerent si n.
quisquam qui in haeresim lapsus erravit, [illegible]
[illegible] ad iudicium deveniat [illegible] et tanta
[illegible] haeretici [illegible] correc
tionem [illegible] et [illegible] vitae temporalis [illegible]
sine corrigentis qui si posset haereticum secreto sese sine
fraterna correctione deferret ad ecclesiam cognosceret ab haere
tico et [illegible] criminis [illegible] in
illum [illegible] scandalizet et [illegible] illos [illegible]
fovet [illegible] religiosi [illegible] observantiam [illegible] religionum

splendor maxime pendeat ex perfecta legum custodia
si prius ad praelatum culpa deferatur fuerit frater
secreto corrigendi prius quam superior medicinam adhi
beat perficiet ut cancer spiritualis morbus et multos in
ficiet. Confirmatur quia religiosus secreto admonitus a socio
facile poterit fingere se emmendatum diligentiusque
effugiet socii conspectum ne iterum videat cum delin
quere et ita in sua culpa permanebit imo si postea
ad praelatum deferatur poterit ipse reus accusationem retor
quere in suum delatorem quem iam ob secretam monitio
nem novit [illegible] et dicere illum falsum esse impostorem
et propter odium id sibi criminis imposuisse. 3o quia verte
ret in perniciem status ecclesiastici nam si privata co
rrectio praemittenda est antequam ad praelatum culpa defe
ratur ipsa crimina notoria corrigentur aut punientur ab
illa frustraque edicta et inquisitiones exibunt pastores
cognoscere delicta si antequam ad illos deferantur delinquentes ipsi
monendi sunt ita ut fugere poterunt vel per sententias aliis
viis iudicii tribunal fugere. 4o idem foret perniciosum
reipublicae saeculari cuius felicitas civium convictus ut potest
dicit consistere nisi delicta publice puniantur et ad id neces
saria est accusatio coram iudice nemo autem auderet alicu
re quem prius teneretur privatim corrigere ne cognitus
postea abitu reo magnum aliquod damnum pateretur. 5o
tandem id adversaretur felici statui reipublicae monas
ticae in qua correctionis ordine vivunt regulariter plures
[illegible] viri etiam plurimi scrupulis angerentur viden
tes multa peccata et nonnulla in suis superioribus aut

personis alioqui gravissimis quas qui corrigere audebit n° 2
9. Credibile legem servandi praedicti ordinis in correctio
ne fraterna latam fuisse a Christo Domino.

Augmet ultimam consuetudo et praxis universae
ecclesiae optima legum interpres, sed praxis ecclesiae
id habet ut nimirum peccata immediate ad superiorem
deferantur non praerequisita privata correctione quae lex
quae obliget ad prius corrigendum fratrem secreto: nimi
rum 1° quia edicta generalia tribunalis sanctissimae inqui
sitionis fidei publicantur ut nullo alio admonito vel consul
to deferat ad illud peccata ibi contenta quicumque no
verit. 2° quia idipsum alii praelati praecipiunt. 3° idem in re
ligionibus a sede apostolica approbatis diligenter servatur et
sane si ad secretam correctionem prius adhibendam te
neremur deberet in eiusmodi edictis et religionum sta
tutis de earumdem fieri tanquam de praecepto domini quod
multo strictius obligat.

Nihilominus communis atque verissima theologorum sententia
est per se loquendo teneri nos prius privatim corrigere
peccatum o culpam fratris nostri. Sic Sotus in articulo ubi
eius interpretes Caietanus, Banes, Aragon, Valentia,
Suarez tom 5° ..., et alii plures magni apud Cano
[illegible] disputatione 19 [illegible] eandem
[illegible] et in praedictum evangelii locum, Lyranus, [illegible]
Dionysius Abulensis et Jansenius in concordia [illegible]
[illegible] Navarrus et alii permulti atque docti [illegible]
[illegible] ex ipsis Christi verbis in huius [illegible] exordio
relatis [illegible] ostendimus ibi [illegible]

dum male intellectum fraternae correctionis. Cum q.
eodem tempore et sub strictum praecepti declaret, sed
etiam ordinem ut nimirum prius secreto moneamus
id ipsum cadit sub praeceptum. Confirmat quia negari
non potest hunc ordinem a Dno praescriptum ut esse
malum id est asserere blasphemum esset et contra bo
nos et proinde qui aliquando ad praxim redduci posit
sine incommodis quae tanto opere instant illi cum quibus
nunc disputamus, ut dicunt ipsi ea incommoda proba
re esse sub praecepto, set tantum sub concilio. Mi
randum tamen est ordinem hunc esse maxime per
missum si praeceptus sit, et si sub concilium
cadat. Nam si concilium Christi dni est bonum et utile
et non perniciosum sicut quod adversarii coguntur fateri
esse istud concilium et libri impleri aliquo impleri etiam
poterit. i. praeceptum sit neque obligatio praecepti permissio
tamen reddit concilium quamlibet [illegible] vel ma
gis satisfacit si dicas Christum tantum de agere [illegible] inju
ria illata illi ipsi qui corripitur etiam [illegible] satis
probatum est [illegible] in [illegible] locum istum Matthei [illegible]
non peccata comprehendere. Deinde de solo peccato
in nos commisso sermo esset saltem in eo corrigen
do servandus erit ordo a Xpto dno praescriptus si non sub
praecepto at certe sub concilio, set incommoda quae doc
tissimus Salmeron congerit etiam inferre posset ex
observantia istius ordinis in peccatis jam commissis [illegible]
ea impossibilitate ut credat ibi [illegible] praefatum ordi
nem etiam in aliorum criminum correctione [illegible]

ubi nam pecata quae sanos Commisiunt sunt sane innumera si quis .n. me pervertere velit seispa dendo suam heresim si quis me infamet, si quis me odio prosequatur verbis et factis si bona surripiat si ad malum inducat et sexcenta eiusmi faciat sane pecat sunt q. sexsenta pecata quae ix verba Christi Domini pariq. decreta mox itaque corrigi devent saltem ex Concilio quis aut dubitare poterit in tanto numero pecatorum haere locum incommoda contraria doctrinae ipsi qui nos oppugnant explicare cogunt nam ea evadendi veterum veritate verborum assertoris nostri et idipsum nos praestare conabimur defendentes praedictum ordinem esse necessarium et adversa pecata extendi per se loquendo nam eaq. ex Christi Domini verbis plane colligi assertoris nostri veritatem ut Cois doctorum sententia colligit.

2o probat testimoniis patrum nam ino . . . in casu cum ex . . . extra de heresia disserte testatur . . . evangelicam teneri quemlibet fratrem in se pecantem occulte corripere. Sanctus Ambrosius in psalmum 118 sermone 8o declarans illum versum cogitavi vias meas. Si velis inquit fratrem corrigere 1o solus corripias. 2o praesentibus duobus aut tribus testibus. 3o si ut audieri coram ecclesia. itaque si praetermisso ordine velis coram ecclesia fratrem increpare quem ante monere deberes erratum ipse correxeris. S. greg. libro Re gistri epistola 31 explicans locum Matthaei ait . . .

a d[omi]no ut fr[atre]s peccantem in nos corripiamus et id ipsum ape-
lat praeceptum evangelicum origenes hom[ilia] 7 in leviticum
S. hilarius canone 18 in matheum ait ordinem a d[omi]no pr[aescriptum]
corripiendi cadere sub praeceptum idem affirmat S. aug[ustinus] to-
mo 10 sermone 16 de verbis d[omi]ni et in sua regula ait
oculos petulantiam et quodvis aliud religiosi peccatum
prius esse corrigendum secreto postea v[ero] coram testibus
et deferendum ad praelatum et hugo de sancto victore in
exp[ositio]ne huius regulae cap. 7 occulta inquit cum occulte com-
miserit ab aliis fratribus secreto debet corrigi prius si negle-
xerit audire patri monasterii debet indicari et cetera

Dico 3o obligatos per se loquendo praeceptum divinum
et naturale non infamandi proximum nisi tales circumstantiae
occurrant quae suadeant permittendam esse illam infa-
miam propter maioris momenti bona ex praeceptum divi-
num et naturale non indicandi peccatum occultum proxi-
mi alteri qui illud nesciat nisi quae tales circumstantiae occur-
rant quae suadeant oportere illud indicare propter alia
bona maioris momenti consequentia est evidens quia vere infa-
mat proximum qui peccatum occultum illius indicat al-
teri qui illud non noverit ergo 4o tenemur corrigere
fratrem nostrum occulte peccantem non licet manifestare
illius peccatum seu coram alio corrigere nisi occurrant
circumstantiae aliud persuadentes ex praeceptum naturale divi-
num est illum secreto corripiendi dicens semper occurrere
circumstantias aliud persuadentes. set re vera id asserit sive
fundo suis negare audebit aliquo imo saepe existere posse
ut quis probabilis credat fratrem suum emendandum nisi

peramant et od privatim ab ipso admoneat tunc cum
in multis peccatis jesant oes voces qui suadere possent
fratris infamiam esse permittendam, sive tenemur
illum secreto corrigere. Confirmatur quia praeceptum di
vinum non infamandi fratrem detegendo peccatum illius
aliis non obligat sed tunc potest et solet obligare praeceptum
correctionis quae simul obligat ordo a Deo promulgatus
ut nimirum secreto frater corrigatur prius quam co
ram aliis. minor patet quia absurdum esset dicere numquam co
rrigi posse proximum sine infamia illius et multum esse
qui nostra secreta monitione credat corrigendus cum
tot dd. pot eligere patres et ipse Deus oppositum dixerit tes
tertia.

Ad primum dico etiam apelari posse exhortationem id quod alio
qui praeceptum est praesertim si exhortatione praeit non con
dat novam legem sed iam conditam promulget ut Christus
Deus in hoc Matthaei loco fecit sicut apostolus suo Tito
in cap. 2o iubens inquit senes ut sobrii sint cum ta
men sobrietas sub praeceptum cadat sicut adversatio
culinarum desideriis et impietatis de quibus ibidem agens post
tales haec inquit loquere et exhortare. S. Bonaventura
clare loquitur sed a nobis in hac parte omittendus est.

Ad secundum praeceptum hoc esse divinum non nego ut vi
dimus Christus licet novam legem in verbis Matthaei non tule
rit declaravit veterem et divinam in decalogo conten
tam et non praeceptum correctionis fraternae revocat S. Thomas
in solutione ad 4um decalogi de parentibus honorandis ibi
etiam praecipitur honorare fratres ac proinde impenderet

necessitas devit proximis nostris eiusque eleemosyna tam
temporalis quam spiritualis unde ad idem tum praeceptum
revocari potest ordo correctionis qui est unus pro eleemo
sina [illegible] spiritualis impendenda. Sed praeterea ad co
rrigendum secreto proximum obligat quod praeceptum
naturale [illegible] hoc ne [illegible] fratrem rei que magni
stimatur nempe fama quam iniuste aufert qui sine
necessitate detegit alteri peccatum occultum proximi.

Ad secundum in libro dictum est semel et iterum
dictum Dominum in iis verbis nullam novam legem tulisse
sed naturalem ipsam ac divinam declarasse sed praeceptum fuit
positum naturale ac divinum et etiam praeceptum Christi Domini, 2
deinde negando [illegible] et ad probationem non absolute conseque
nter, si accedat divinae gratiae lux et fortitudo et ne
gando minorem cuius probationes sunt verum fa
tentur pauca [illegible] facile iustari [illegible] in [illegible]
[illegible] aliis [illegible] praeceptis affirmativis quae cum ex na
tura non obligent nisi attentis variis circumstantiis facile est
illas nos cognoscere et ideo DD. multa disputant ac obli
gationes praeceptorum naturalium et circumstantiis in quibus obligant
[illegible] praeterea [illegible] obligare absolute. [illegible]
[illegible] esse praeceptum eleemosynae corporalis et tamen
circumstantiae et obligationes eius tot tamque
[illegible] sunt dicere et DD. [illegible] quot ex ttt praeceden
te facile constant et sic de aliis. itaque non possunt dicere
[illegible] praeceptum correctionis et aliis in ea
servandi sed diligenter explicandum.

Ad tertium probationem minoris non dicendum huius

praecepti deo auxiliante servari et quoniam in ista
facile ocurrunt sic cum ista in quo illud obliget sub mor-
tali pauci si servierunt non sint putabunt se peccasse gra-
viter non corrigendo fratres de culpis venialibus et quam-
bis ad charitatem spectandum quo obliget hoc praeceptum sit se
se necessaria scientia theologica aliquorum erit ita perspicua
ut rudes etiam eam obligationem videant sin minus
interrogabunt doctos aut excusabuntur ignorantia id enim in
aliis etiam praeceptis accidit quae tamen non ideo non sunt prae-
cepta. ex quo patet ad eam probationem nam praecepta innu-
mera sunt [illegible] quoad obligationem multa disputantur
a dd.

ad 3um dico esse praeceptum hoc insigne et permissio
rum apellari et positivum utilissimum et ex ipsa nat. lege pla-
ne deductum sed quoniam est affirmativum non semper obli-
gat in variis casibus et permissio eius observantia
et unus illorum est cum sit heresis aut aliud crimen val-
de noscivum cuius correctio saltem non speratur certe profu-
tura de quo infra. deinde non semper est ex religiosi status
observantiam cum in variis religionibus ut sanctissimus [illegible]
fuit id praescribentibus in regula et s. dominici sapientissime
dictus ordo quod sit prudentissime averti damna quae in a-
gendo afferunt non obligaret. praeterea non semper vergit in
beneficium status ecclesiastici nam si semper fit de de-
lictis deferendis ad praelatum ut ad iudicem oportet prius
servari ordinem fraternae correctionis in culpis occultis
fis nec aliquid intendunt iudices edicta promulgantes ni-
si crimina sint valde noxiva ut heresis et similia de-

quia infra l'aliquin non sperent fructus ob privatam Correctio
nem grave non sequit[ur] forent ut delicta maneant impunita
aut non corrent[ur] quod si aliquando assiderit mirandum non est quia
homines id facient et aliquando poterit etiam esse valde
nescium quod immediate ad prelatum deferant Crimina
itaque hec et similia sibi probant oportere expendi variis
circumstantiis ut sciat quod obliget ordo correctionis quem ex
[illegible] non probant [illegible] obligare [illegible] ordo
sensu reipublice [illegible] quia multi sunt eventus
in quibus iste ordo non obligat et quod post secretam monitio
nem [illegible] sibi prohibitam [illegible]
iudicium deferat non tenebit deferre nisi gravitas Crimi
nis preponderaret et tunc [illegible] iudex [illegible] ita se gerere
ut [illegible] ignoret delata [illegible] sibi providebit de
[illegible] ordinis [illegible] felici statui reipublice nam
quando similia mala timerent abstinendum esset a Correctio
ne [illegible] ex [illegible] provenientes [illegible]
varet sed non sensit tanta mala oriunt ex privata Co
rrectione. quod vero attinet ad [illegible] mirum
non est si aliquando tam in hac magnam in aliis [illegible]. sed non
propterea negandum esse [illegible] fraternam Corre
ctionis preceptum cum ex [illegible] difficile credi
plerumque esse mortale non corrigere cum [illegible] prela
tus non est

Ad [illegible] respondeo cum esse praxim ubi [illegible] in
variis religionibus [illegible] et inter seculares etiam sola
ri sepe [illegible] edicta [illegible] precipiunt quod heresis
et [illegible] non sperent emendatio post privatam Corre

tionem secus est de aliis peccatis occultis quae graviter et nocu
mentum vel ipso maioris momenti ubi oportet praelatos
semper in edificio admovere nos de correctione fraterna praemi
tenda quod id tamen certum supponit et quando facile concurrunt omnia
requisita ut privata correctio obliget imo in criminibus
iam dictis non obligat absolute. advertendum tandem cum S. Tho. art. 7
ad 4um defectus leves religiosorum posse et solere deferri ad praela
tum vel capitulum antequam ipsis privatim corrigantur quia in hoc nihil de
rogat famae illorum et proficit humilitati ac bonae conservationi
his urgit in praesenti et id notet pro dicendis. Ex quo [illegible] la
limitatio doctrinae hactenus stabilitae ut siliget non obliget priva
ta correctio quando delinquens cedit iuri suo

Sectio tertia.

Prima limitatio doctrinae hactenus stabilitae ut sili[get] set non obliget privata correctio quando delinquens cedit iuri suo.

ex dictis in praecedente sectione colligitur obligationem praemittendae
correctionis privatae deduci ex altera quod tenemur non
infamare proximum qui quamdiu crimen est occultum habet
ius tuendi famam et reabilis [illegible] si alteri
tate velit crimen manifestare an ipse delinquens ca
dat huic iuri ut videt dubitari posit quin liceat scienti crimen

eius quam [illegible] occultum manifestare alteri qui corrigat
non praemonito ipso delinquente. Suppono autem [illegible] centrum
posse delinquentem cedere huic iuri suo, quia est eius favor
et potest illum pro libito prodigere [illegible]. In nonnul-
lis casibus in quibus homo non potest cedere, sive quia id cederet in detri-
mentum boni communis, sive quia est religiosus alicuius ordinis cui [illegible]
[illegible] inde proveniret [illegible] valet religiosum cedere si-
ve propter alias similes causas de quibus [illegible] de restitutione.
Et quidem Dominicus Bañes [illegible] dubio [illegible] Confes-
si agit, mentionem faciens cuiusdam religionis in qua
ausi erant religiosos renunciare iuri suo ut nimirum posset
quodlibet delictum etiam occultum immediate deferri ad
praelatum ut ad patrem non correcto prius ipso delinquente
ait se non videre quare non possit fieri eiusmodi renunciatio, et
quamvis multa, inquit, sint licita quae tamen non expediunt
mihi profecto durum videtur ut tota communitas religionis pro-
fiteatur tantum rigorem in cuius executione postea quin
fuerint valde perfecti facile [illegible] videntes suis
sua delicta occulta nota esse praelatis. In cuius doctrinae con-
firmationem facit quod quidam vir antiquitate et pietate vene-
rabilis et in eodem ordine a primis ut aiunt incunabulis
enutritus cap. 34 cuiusdam sui libelli in quo reddit rationem va-
riarum rerum instituti societatis Iesu [illegible] religio de qua hic lo-
quimur) existimat praedictos religiosos non renunciare iuri
suo. Cum nulla regula aut constitutio vel decretum [illegible]
[illegible] requiratur aut praesumendum in hac religione
renunciare iuri suo eos qui ex professione non declarant nec de-
clarare tenentur [illegible] cuius regulae vel decreti. Non quia

B. Ignatius pater noster et generales illius successores dixe-
runt esse in societate regulam quae ad hanc renunciationem
obliget. 1° quia ex alia regula colligi potest maxime ex 9° sum-
mari quae desumpta est ex cap. 4° examinis ubi dicitur ad
maiorem in spiritu profectum et praecipue ad maiorem submis-
sionem et humilitatem quisque contentus esse praecipue
debet ut res errores et defectus ipsius superioribus per quem-
vis qui extra confessionem eos acceperit manifestentur; ex
hac autem regula ad colligit [illegible] agit cum corrigente ne-
cessario [illegible] correctioni, sive [illegible] monitio-
ne aut cum illa [illegible] relinquit [illegible] divino sed cum corri-
gendo [illegible] illi ut humili et grato animo ferat quod defectus
illius manifestentur. [illegible] in regula 10 desumpta ex eodem
paragrapho dicit nos debere esse paratos ad mutuo manifes-
tandos defectus coram superiore debita cum amore et charitate
2° verbis indicat servandum esse ordinem charitatis qui
iam [illegible] nullum habere [illegible] religiosos [illegible]. 4°
tandem [illegible] praedicta renunciatio necessaria ut defectus fra-
tris [illegible] ad superiorem deferri liceat.

His rationibus addi possunt alia quae suadent eiusmodi renun-
ciationem esse minus convenientem 1° quia dicitur convenientius
in modo corrigendi quem Christus Dominus docuit ipse autem docet
prius ad superiorem deferri crimen occultum fratris debe-
re ipsum secreto corripi. 2° quia a divo [illegible]
cadit sub praecepto [illegible] nulla religio potest sua autoritate
illum [illegible]. 3° [illegible] vigor [illegible] ut [illegible] illum
profiteantur sicut [illegible] sacramentali.

6. Vera tamen sententia est praedictos religiosos cedere

iuri suo et praeterea renunciationem hanc esse maxime
Convenientem. De priori item [illegible] testes iam in societate
Iesu indicavi nam in Canone 5o Congregationis 6ae gene-
ralis ita declaratur et ex verbis ingressus Capitis 4i examinis
Constat nos possedere cuicumque iuri famae quod huic ma-
nifestationi obstare posset et facultatem facere omnibus
deferendi ad superiores quaecumque de illis innotescunt fue-
rint, et praeterea P. N. generalis societatis 6. Franciscus
Borgia interrogatus de hac re a variis provinciis
respondit eos qui ingrediuntur societatem renunciare iuri
suo ut ex hoc fide dignissimo refert Alfonsus Rodriguez
tomo 3o tr. 7. cap. 6o. Denique ad ipsae declarationem ulterius
ipsa verba regulae quae se ferunt in 11. non potest esse
sub illius degere unumquemque patere et determino
ferre quod de se ipso cuius ad superiorem deferri nulla prae-
cedente correctione privata etiam si qui de se fiat molesta
ciat [illegible] sabendo [illegible] a Christo Domino promulgatam nam
hoc modo etiam deberet patiens ferre quod quis in Confessio-
ne sciunt superiori manifestentur de [illegible] malitiis seu
olim iniuriam sibi irrogatam deberet [illegible] patienter et
aequo animo tollerare et regula exigit de se ipso qui in Confe-
ssione sciunt quod sub illius est velle devere religiosum ut de-
ferant eius de se immediate ad superiorem itaque dicta cedat
iuri suo et faciat alteri potestatem tacite id faciendi dum
modo esse in Confessionem noverit quod illa sint alterius fori
sacratissimi et secretissimi. Confirmatur quod in eodem Canone
6ae Congregationis paragrapho 2 declaratur ipsa a viris sapientibus
societatis iam pridem animadversum erat sibi esse regulam

...loqui de defectibus quos ipsi delinquentes colunt alicui se
creto et consilii petendi gratia ut dirigant videbitur hominem
licet manifestare superiori nisi in aliquo gravi negotio aliter
faciendum videatur quod tamen ut fiat prudenter et cum debita
circumspectione diligenter consulendi sunt doctores ut
in quadam instructione sacrae congregationis notatum est regula
dist [illegible] agit de manifestandis superiori defectibus subditi qui in
eo aliquid notaverit et observaverit fuerint cum quis tecto animo
subditi [illegible] deferret etiam defectus alicui dictos petendi con
silii gratia manifestari superiori manifestum est litteram
sensus regulam exigere ut nimirum fiat aliis potestas libe
re deferendi defectus [illegible] ad consilium et directionem [illegible]
fuerint detecti.

Deinde videtur negari posse quin haec regula petat a reli-
giosis ut ea quae velint defectus suos ad superiorem deferri
non servato ordine quem praescribit Christus dominus in hoc loco
Matthaei quem explicamus. [illegible] regula intendit maiorem
submissionem et humilitatem propriam religiosorum sensus
exigit quam quae ex eorum praecepto correctionis fraternae valle
tenebantur ex eorum praecepto tam ipsi quam etiam alii etiam
seculares tenentur contenti esse si defectus suos ad prela-
tum deferat qui illos prius secreto et coram testibus mo
nuit. Praedicta regula sed sensus exigit nimirum ut im
mediate ad superiorem deferri velimus nostros defectus.

Set

Confirmatur [illegible] correctio servato ordine evangelico
ordinat ad humilitatem submissionem sed ad suble
vandam [illegible] miseriam qua premitur qui in culpam
lapsus est. Praefata regula sensus exigit quam illud ad [illegible]

gat lex correctionis a dicto suo promulgata. Confirmatur ex eodem paragrapho 8o capitis 4i examinis praecipit nobis B. pater noster ut parati simus nos ipsos invicem manifestare ad maiorem spiritus profectum praesertim ubi a superiore fuerit ita praescriptum quae verba si sincere ut par est intelligantur plane significant opus perfectionis et consilii non vero praecepti divini et naturalis, sed ad praedictam manifestationem obligat praeceptum divinum quod praecipit correctio privata et secreta. 9. regula praescribit ut etiam non praecedente privata monitione manifestent defectus nostri superioribus maxime si ipsi interrogaverint.

Quarto probatur quia regula 15 magistri noviciorum dum praecipit illi ut exacte declaret noviciis res instituti societatis debuit illa praesertim, quae magis explicanda sunt quae posset aliquam difficultatem afferre possent ut de manifestatione suorum defectuum ex constitutionibus et etiam plane quod profitetur universa societas in hac regula se profiteri aliquid speciale circa manifestationis defectuum quod non profitentur alii religiosi et praesertim saeculares aliosque cum tanta cura egit illis res haec declaranda ne postea conquerantur et ex causationum technas praetendant sed manifestare defectus superiori post privatam fratris monitionem obligat omnes etiam saeculares, quia societas profitetur aliquid amplius nimirum manifestare posse immediate superiori quidquam noverint audiant et velint, secundarium potuerit ut cum ex evangelicus ordo servaret.

Quinto eiusdem veritatis efficax probatio est. Illefonsus Rodriguez refert narrasse patrem Egidium Gonsalez sibi et

Cum ipse foret unus ex quatuor assistentibus reverendi
patris everardi mercuriani 4i generalis societatis, sa
cerdotem quemdam inquietum a societate eiectum scri
psisse librum in cuius uno capite impugnabat regulam
quandam religionis nostrae nimirum quae continebat de
fectus religiosorum immediate manifestandos superiori vel
certo ordine evangelico quo circa patrem reverendum
coram sanctissimo domino nostro gregorio 13 de hac ipsa sa
cerdotis audacia fuisse conquestum. et pontificem lecta
regula nostra audito quomodo quo in societate servabatur
eam approbasse [quamquam in genere approbata iam du
dum erat] et caput illius libri, quo illam scripsit, prohibuisse
[illegible] plane deducit in regula nostra praescribi ut defectus
nostri immediate ad superiorem deferri ideo [illegible] et ab
illo sacerdote impugnata et a pontifice summo confirmata
et cum quae illa regula omnibus proponat et velint eam ser
vare manifestum est renunciare iuri si quod habent ut prius
ipsi secreto moneant.

ad 1um patet ex dictis. ad 2um etiam nam beatus pater nos
ter saepe declaravit relinquens nobis regulam declar
avit etiam duo generalis et nobilissimae congregatio
imo et ante illam ipse summus pontifex gregorius 13.
ad 3um recte quidem dici regulam illam agere cum
corrigendo homine et quod nos intendimus si ipse corrigendus
cedere iuri suo dum dicit se contentum esse si defectus
ad superiorem immediate deferant possitque hac cessio
ne videre quod corrigit servare ordinem evangeli
cum quod nulli irrogat iniuriam ut initio huius dictum est, ver

ba aut illa regula qd si ss et derito Cum amore et cha
ritate significant eum qui superiori manifestat de vere
id facere non aux vindictae confusionis sed mortificatio
nis sed emendationis fratris et ut superior tanquam pater
sciat [illegible] iudex [illegible] de quo postea [illegible] sine
praedicta renunciatione non fore licitum in eo [illegible]
deferre immediate [illegible] ad superiorem [illegible] saltem hoc
esse valde conveniens ut postea dicemus quare ut reli
giosi [illegible] possint sine scrupulo in hac re agere neces
saria fuit renunciatio
[illegible] specialis [illegible] renunciationis con
venientiam adducte sunt [illegible] quamquam [illegible]
[illegible] et pro [illegible]
[illegible] sed etiam divino ac naturali iure pre
[illegible] loquitur [illegible] de obligatione corrigendi [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
ad suam famam ablato aut hoc iure [illegible] obligatio
et [illegible] [illegible] grave qui fere [illegible] illam
[illegible] minus convenient [illegible] saltem
minus conveniens esse renunciare [illegible]
[illegible] hanc renunciationem.
[illegible] sine dubio renunciationem hanc ex genere suo
esse [illegible] et [illegible] consultum [illegible]
[illegible] ad exoptanda opprobria et pro nihilo habendam
[illegible] et laudem humanam sed non propterea
fuit in eo loco praescribenda a [illegible] qui [illegible]
[illegible] praeceptum correctionis fraternae [illegible]
[illegible] obligat [illegible] maxime [illegible]

operibus perfectis et honoris ambitionem aut saltem non respuit
et contemnit in una aut altera religione tamen
et in rebus quamcumque professione conveniunt seculi
sponsis et [illegible] concupiscentia [illegible] cum
[illegible] majoris [illegible] subditus imme-
diate deferunt ad superiorem ut ad patrem [illegible]
vel ut [illegible] ad finem medendum subdito [illegible]
te qui hoc solo perturbat et infamat [illegible] facto ipso
ostendit quam longe absit a vera humilitate et stu-
dio perfectionis quam Christus Dominus verbo et exemplo praedi-
cari docuit et sane magister [illegible] theologus
non repugnare dum [illegible] profitetur societatis [illegible] rigo-
rem jam et duritiam hanc emolire facile patet. Jam
quis Christi Domini et aliis summos pontifices et sanctos
virorum praxis et [illegible] vera
humilitas regium Christi Domini et spiritus gratiae divinae
[illegible] rigidum et amarum

ex dictis in hac [illegible] infero 3 delicta vel [illegible]
in detrimentum boni [illegible] personae
humilibus non posse [illegible] et etiam [illegible] socie-
tate immediate illa deferre ad superiorem ut ad pa-
trem [illegible] et ad judicium ut 6 Congregatio
declaravit [illegible] absolute licita et alia
qui [illegible] obligatoria ut pro [illegible] bona aliorum ad superiorem
spectat et alias difficillime vitantur [illegible]
licita indigent [illegible] et obligatio [illegible] nisi [illegible]
superior praeciperet. 4° [illegible] ut [illegible] priva-
ta correctio non obtinet in peculiaribus delictis [illegible]

speratur emmendatio vel notabile damnum inde provenire potest

Sectio quarta.

secunda limitatio ut nimirum privata correctio non obliget in peculiaribus delictis quorum vel aliter non speratur enmendatio, vel notabile damnum inde provenire potest.

Cum finis correctionis fraternae emendatio delinquentis sit, si deficiat [illegible] conditionibus ut non speretur secreta correctio [illegible] servire ad [illegible] [illegible] ut in ipso dixi in generali [illegible] [illegible] sit in defin[illegible] [illegible] [illegible] argumentis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] crimen [illegible] aliquod [illegible] ob [illegible] crimen haeresis [illegible] [illegible] [illegible] haeresis [illegible] veritatem a Deo revelatam et [illegible] [illegible] verisimile privatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

remedium apud illud sacrum tribunal quaerere [illegible]
esset [illegible] si [illegible] foret ex ignorantia aliqua culpabilis
quia fidem [illegible] sufficeret ad haeresim vitandam [illegible]
[illegible] libro [illegible] de restitutione cap. [illegible] dubio 8.
Praeterea sunt alia crimina quae cedunt in dam
num reipublicae vel communitatis ut proditio civitatis, falsi
tas literarum [illegible] conventiones in [illegible]
et [illegible] et hi possunt et debent immediate ad
superiorem deferri, nisi quis certo sciret privatam
correctionem profuturam [illegible] in [illegible] Caietanus,
[illegible] aragon, valentia [illegible] paragrapho [illegible] casus
[illegible] in 40 dist. [illegible] de tegendo secreto
[illegible] et alii [illegible] multo
[illegible] bonum commune quam famam privatae
personae, quia prudenter timetur cedendum bonum commune
providendum illi [illegible] infamando personam pri
vatam detegendo [illegible] superiori qui
potest remedium efficax adhibere [illegible]
[illegible] qui ob hunc finem diffamaret [illegible] apud
iudicem vel praelatum [illegible] et [illegible] boni
subditi [illegible] probabiliter [illegible]
[illegible] correctione privata [illegible]
[illegible] stare potest [illegible]
[illegible] et [illegible] necessaria [illegible]
[illegible]
[illegible]
poterit practice [illegible]
[illegible]

... eventu sortis advortavit.

9. Crimen autem fratris accedit in damnum Societatis seu alicuius privatae personae, ita certo constat quid facto opus sit, nam si tale scitur ... mixtione dolet ... quae vergunt in damnum corporale vel spirituale proximorum ... deferre ad superiorem nisi sermo ... credere ... correctionem profuturam ... sortis ... conditione ... delinquentis ... machinas ... infamare doctrina ... et valentia ... paragrapho ... casus et ... libro ... casu 40 ... perpendendum ... sit delinquentem ... fama et infamia ex denunciatione proventura ... illud ... magnum ... damnum ... denunciandum ... quod ... momenti et ... praeponderare ... infamia delinquentis ... insidias parare ... ut illum ... deferendum esse criminosum nisi aliunde certo foret emendatio adhibendo correctionem privatam et idem est si quis ... de indicando alio ... culpam, ... lapsus istius, ergo ... sit ... si ... quis ... vel ... aliquid bona ... in ... quinque argenteis, nihil ideo ... foret ... deferen-

do crimen illius, et infamia inde proveniens est multo maioris stimationis. 5a expendit 3a limitatio aliorum scilicet licere in qualibet congregatione praesertim religiosorum detegere crimen occultum superiori ut patri, quin praecedat correctio privata.

Sectio quinta.

Expenditur tertia limitatio aliorum scilicet licere in qualibet congregatione presertim religiosorum detegere crimen occultum superiori ut patri quin presedat correctio privata.

Predictam limitationem adhibent doctissimi viri S. Bonaventura in caput 17 Luce, Ricardus in 4o dist. 19 art. 2 q. 3 et Angelus verbo denunciatio n. 10 et doctissimi quidam recentiores supra 1o. Ita consuevere multi religiosorum ordines, nam Smaragdus abbas in caput 2 regule S. Benedicti refert hoc decretum Sancti Stephani qui abbatum antiquissimus: Si quis alterum in quocumque loco viderit quodcumque vitium facientem et priori distulerit publicare coniungat se esse nutritorem peccati, et in constitutionibus ordinis S. Dominici dist. 1a cap. 17 n. 3 sic

hec ne visa occulta prelato suo quilibet denunciet quod
viderit vel audierit et idem hec capitulo lectione 5a et in
Constitutionibus minorum editis a farinerio cap. 7o refert
in quodam Capitulo generali fuisse statutum fuisse nullus
frater dogmatizet vel teneat quod cum aliquot fratres socii
in crimine non teneantur alter alterius superiori revela
re qui potest ac debet providere nullis [illegible]
eiusdem status franciscanorum fratrum damnandum esse eius
modi contrarium et paragrapho 4o teneantur fratres sub pena
[illegible] observationem eremitis in vestitu suo servare
guardiano, [illegible]
dogmatizare sententiam totius Capituli generalis definit
esse doctrinam insanam, sed pestiferam nec creden
dum est tot viros religione et doctrina prestantes quid
quam in hac re statuisse quod foret contrarium ordini
correctionis evangelice ut notavit Corduba in commen
tario regule cap. 10 q. 1a [illegible] et alia afert ribade
neira cap. 34 sui libelli et factum refert in instruc
tione 9a sexte Congregationis generalis societatis iesu
cap. 2o [illegible] 3o.

2o quia graves DD. ut Caietanus navarra, et Cordu
ba existimant non esse peccatum mortale etiam sine causa
detegere crimen occultum alicuius uni, vel duobus viris
gravibus qui illud nulli alii dicent nec damnum infer
rent delinquentibus. ergo dicere prelato qui se habet velle
se nihil aliud intendere quam emendationem delin
quentis id quod [illegible] paterno affectu nulla foret cul
pa. presertim si delinquens sit religiosus qui intenderet ita

prospicere fide famae ut nec levem istam iacturam velit
pati propter suam affectionem et ut fatetur spualis me
hus possit eum diligere. Confirmatur 3° in consensu theo
logorum in casu speciali et 4° quia accusationibus in fine
ait ordinem iudicialem qui in accusatione secularium
servatur usque eo exacte servandum inter religiosos quo simi
lis ordo fraternae correctionis a duo superioribus non ita
stricte in religionibus servandus etc.
3° probatur: si lex Christi [illegible] in universum praecipiat aut
tum fratris nostri peccatum secrete corrigi [illegible]
ad praelatos referantur excipiuntur add. illa crimina quae
cedunt in damnum 3i et praejudicium communitatis et quod ex
mandato [illegible] spectant constat ex [illegible] ob similem
rem excipienda sunt peccata religiosorum quae proinde inde
dicta potuerunt ad praelatum deferri. sic consequentia [illegible]
peccata [illegible] communitatem et sic cedunt in damnum [illegible]
[illegible] scandalum [illegible] et [illegible] in dam
num communitatis vel saltem probabilit credi potest privatam
monitionem non fore sufficientem ut frater emendet
quam religiosus gravem culpam commisit credendum [illegible]
magnam [illegible] relaxationem [illegible] cui [illegible] poterit suf
ficienter mederi nisi praelatus qui eum [illegible] et cet.
4° probatur magni momenti ad bonum spuale religiosorum
si noverint crimina sua deferri posse statim ad praelatum [illegible]
[illegible] cohibet [illegible] ne in [illegible] praeceps agat unde
[illegible] graves et studiosi observantiae religiosae hanc opinionem
amplectuntur; qui vero eam impugnant sunt [illegible] plurimum
iuvenes libertatis amatores.

dicendum tamen 1º non esse absolute licitum de
nunciare [illegible] crimen occultum fratris praelato ut patri
[illegible] privata admonitio credit profutura. Sic S.T. Colibet
11 art. 13 et in hac 2ª 2ae art. 7º maxime ad tamen 2º ubi
recentiores banes praesentia dubio 2º ad Confessarium Aragon
dubio ultimo Valentia parte 5º Caietanus tomo Opus-
culorum ttt. 31 responsione 5 ad 6 dubium Sotus de te-
gendo secreto membro 2º q. 4 Abulensis in caput 18
Matthaei q. 98 Paludanus in 4º dist. 19 q. 4 Navarra
libro 2º de restitutione cap. 4º q. 3 2º dubio 4º et optime
Sairus in Clavi regia libro 11 cap. 4º.

Ex 1º q. sic intelligunt praedicta verba [illegible] dominicani
ut praedicti DD. etc etiam patres et variae familiae religioso-
rum nam S. Aug. in sua regula diserte tantum petulantias
oculorum et reliqua peccata quae quis in fratre animadverte-
rit prius esse fraterne corrigenda quam ad praelatum defe-
rantur. idem docet Hugo de Sancto Victore in explicatione
illius regulae cap. 7º nec credere possum aliud sentire
et in praxi servare gravissimam dominicanorum familiam
cum [illegible] id plane supponit Banes et ante illum Sotus eiusdem
familiae et praeclarus [illegible] ipse S.T. qui tamen perfecte noverat
sui ordinis statuta quare quod in constitutionum [illegible] ex con-
stitutionibus illius intelligi debet de peccatis publicis [illegible]
num et scandalum tertii vergentibus. et forte idem vo-
luerunt patres franciscani ut puto indicant verba in
[illegible] adducta nam Emanuel Rodriguez tomo 2º quaest.
regularium [illegible] de servando evangelico ordine
correctionis fraternae in religionibus non meminit talis

Constitutionis, sed ait illo etiam obligari religiosos.
2° obx quandiu secularis vel religiosus in veneram sinceritatem suo iuste exigere potest ab altero ut sue famae prospiciat sed nihil aliud est quam si peccatum quis secrete admonitus emendabit iuste exigere potest ab altero ut crimen suum occultum non manifestet praelato quantumvis patri quia ea manifestatio aliquantulum sine dubio et non gravis [illegible] multum laedit famam delinquentis praesertim si antea magni aestimabatur a prelato superiore graviter [illegible] obligat privata monitio ex dictis in 2a p. probat eodem modo veritatem illius quam hic cum sancto thoma statuimus.
Limitanda tamen 1° cum ipsis [illegible] in illo cobiecto et silvestro verbo correctio ut nimirum quando praelatus melius per se ipsum corriget licitum sit ad illum et ad patrem immediate deferre crimen occultum fratris nam tunc detrimentum proveniens subdito ex hac manifestatione modicum est et consequenter maior correctionis utilitas huic damno praeponderat. dices semper melius fieri correctionem a praelato saltem in religionibus ac proinde semper licere deferre crimina ad illum immediate. nega[n]do id esse verum 1° quia non semper praelati tales sunt quales [illegible] sibi describit subiectis scilicet discreti humiles, et modo [illegible] animum adversus illum subditum. 2° quia saepe in civitate sunt subditi magis devotionis [illegible] et quorum correctio sperari poterit magis profutura.
2° limitat navarra ut nimirum quando peccator credit iterum lapsurus licitum sit deferre immediate cri

men illius ad superiorem ut ad patrem et recte quidem
id docet quod tunc prudens credit privatam correctionem non pro
futuram si quidem ea indicat insufficiens ut delinquens
non cadat in futurum 2o quod non timeret predicta crimi
nis iteratio non est cum non obliget ordo correctionis.

ad 1um prioris opinionis iam satis responsum est. dicendum
vero quidquid sit de illa opinione negari non posse illam esse
aliquam infamiam quam non debet nec potest quisque
dare seculari aut religioso qui non subsit iurisdictioni si ad
eius emmendationem sufficiat privata correctio. ad confirmationem
sicut in accusatione religiosorum aliquis ordo iudicialis et si
non ordo exactus servari semper debet, ita etiam correctione fraterna:
quare minor cura sufficit in religiosis ut liceat ordinem a
Domino prescriptum pretermittere. sed tamen non propterea
nunquam obligabit cum sit iuris divini et naturalis.

ad 3um non item redditum esse a nobis rationem ob quam eius
modi crimina possint immediate detegi superiori et hec
quidem procedit in peccatis similibus sive religiosi patres
fuerint in omnibus quae nec omnia habent consilium nec scandalum
aut aliud nocumentum afferunt communitati, nec est cura aliqua
peccata non credant tam bene corrigenda ab aliquo subdito
quam a prelato cum prelatus intendunt opera subditi
ad eiusmodi correctionem.

ad 4um dicendum vere quidem dici illud esse frenum sed non prop
terea omnibus religiosis iniectum fuisse credendum est. sunt enim
alia quoque frena nimirum oratio, timor poenae alterius
vitae, admonitio fraterna sic enim omnia peccata reservanda sunt
quam bis ea reservatio foret frenum nec verum est sententiam

quam hic sequimur esse ut in plurimum seniores et inimi cos obsecrantes, postquam nihil gravissimos DD. quos vehementius. disputatio 6 Quid significet illis Christi Domini verbis si te audie vit lucratus eris fratrem tuum

disputatio sexta.

quid significetur illis christi domini verbis si te audierit lucratus eris fratrem tuum

explicuimus iam et quos teneamur privatim corrigere fratrem cuius peccatum occultum est, postea declaranda huius correctionis utilitas et finis quem Christus Dominus obtineri exoptat et illis verbis significat lucratus eris fratrem tuum. Abu lensis in commentario ante feliciter 99 sic explicat lucrabe ris animam eius et proprium conservabis animam perdat animam per peccatum de quo resipere admonet. duo itaque sicut fines huius fraternae correctionis, prior respicit culpam praeteritam. posterior praecavet in futurum, eo n. fine adhibenda est correctio ut culpam iam commissam lachrimis deleat et de cetero ne insidiat frater noster in illud genus peccati.

Sed praeterea quidpiam aliud indicare voluit assertor noster dum fratris nostri salutem apelat lucrum nostrum alienum quam proprium. tanto n. amore prosequi tui ipsi

nus fratrem ut salus illius nostra reputet, per salutem n. alterius nobis quoque adquirit salus, ut inquit S. hie ronimus a S.T. relatus in Catena Cui addit S. Crisos tomus ibidem n. dixit q. ille lucratus e. te ipsum, sed q. tu lucratus e. eum ex quo offendit quoniam et tu et ille

damnum passi eratis ex discordia que verba exponunt q. q. dixi ra diste dicebamus sit sed profissimum et direste ex hoc loco sermonem de pecato dando commisso q. diminui atalit inimicitiam.

Ad extremum sapientissime dictum e. lucratus eris fratrem tuum. 1º q. lucratus e. illum deo cuius lucra sunt nos tri profectus. 2º q. et sibi valde utile e. illum quasi denuo gignere in spu. d. 3º. sic illum alicies ad amorem tui cum videat te de illius salute n. de tua vindicta fuisse solicitum. 4º lucratus eris eum ecclesie cui maxima lucra sunt anim. salus. 5º lucratus eris eum sibi ipsi qui pecando perierat. disputatio sequens est quomodo teneamur adhibere unum aut duos testes ad corrigendum fratrem

disputatio septima.

quando et quomodo teneamur adhibere unum aut duos testes ad corrigendum fratrem.

occulte peccans si postquam semel et iterum aut saepe frater admonitus est qui ratio ab altero non resipiscat, ac proinde necesse sit iam si-
milis correctio pro futura, docet Christus Dominus ulterius esse pro-
grediendum; si non te inquit audierit adhibe tecum adhuc
unum vel duos ut in ore duorum vel trium testium stet omne
verbum. Et quidem pauci illi auctores qui in dicto praeceden-
te existimarunt non esse obligationem praemittendi secre-
tam correctionem potiori iure sentiunt neminem te-
neri vocare unum vel duos testes ut coram illis corrigat
et sane multa sunt quae efficaciter suadere videntur nul-
lam esse obligationem eiusmodi.

Item quia multi sunt in republica christiana qui hanc obli-
gationem ignorant aut qui in praxi tale praeceptum
impleant. Item quia isti testes futuri sunt de numero illorum
qui iam sciebant peccatum fratris vel qui nesciebant. Cum
primum est, cum crimen sit occultum non facile invenient
alii testes. Si vero secundum dici non potest quia sic proximum infamaret
detegendo illius crimen iis qui nesciebant. Et praeterea illi
non haberent maiorem auctoritatem aut efficacitatem ad corrigen-
dum quam solus ille vir a quo peccatum fratris audierunt,
nec possent proprie dici testes qui per se peccatum non vide-
runt. Quamquam non potest reddi sufficiens ratio ob quam haec tes-
tium inductio cadat sub praeceptum illud quae naturale. Confir-
matur quia vel duo testes simul adhibendi sunt vel unus tantum al-
ter deinde et nihil horum firmo fundamento niti potest. Quia non
constat ad quem finem requiratur illa testium inductio. Cum
denique multa sint peccata in quorum correctione vel impune
vel permissionem esset inducere testes sed statim res ad praela-

tum deferenda erit ut ex dicta praecedente colligi po-
test.

Nihilominus ego D. imo et ecclesiae patres qui in dicta 3a ex. affirmarunt crimen occultum fratris esse prius privatim corrigendum. Consentiunt etiam affirmant antequam ad ecclesiam deferatur corrigendum esse coram uno vel duobus testibus quod probabiliter credit profuturam ut frater emendetur, adsunt quae cetera sicut et quas in 1a dicta diximus concurrere debere ut praeceptum correctionis obliget. Et quidem si Christus dominus in sensu quem explicamus praeceptum naturale promulgat ut promulgare probavimus negari non potest hanc testium inductionem cadere sub naturale praeceptum, cum eodem tenore vabeat a Christo domino asserat quo asserta fuit obligatio praemittendi correctionem omnino secretam. Quare qua certitudine hoc argumentum probatum est in dicta praecedente probatum esse videretur id quod in hac dicta statuimus cum consenta[illegible]

[illegible] credit optima ratio et naturali lege naturali teneamur sublevare gravem proximi miseriam praesertim spiritualem adhibitis illis mediis quae probabiliter speramus profutura et a nobis adhiberi possunt absque notabili nostro detrimento et qui secus faciat plane convincitur non diligere proximum opere et veritate, sed peccatum lethale est gravis miseria spiritualis proximi et qui probabiliter sperat adhibito uno vel duobus testibus liberandum a ea miseria potest quae sine gravi incommodo illos adhibere tenetur naturali lege id praestare et in hoc casu tantum obligat lex qui quidem si raro accidat non convincitur numquam posse accidere cum alia etiam praecepta sint quae raro obligant, sed non ideo praecepta sunt.

virtus ad hanc testium inductionem teneri nos antequam crimen ad ecclesiam deferamus. Pb. 1º quia lege tenemur non infamare proximum nisi quando et quantum id fuerit necessarium ad maius bonum sed multo minus infamat corrigendo eius occultum peccatum coram uno vel duobus testibus quam deferendo ad ecclesiam seu praelatum quia prius non praelatum deferat tenemur coram testibus illum corrigere dummodo probabiliter fructum speret ut dictum est. minor probatur quia cum defert crimen ad praelatum ut praelatus eo agit magis serio de remedio si non emendari vult cogat sanctis et procedi poterit inutile inquirendo de crimine, puniendo publice, vel alia faciendo quae multo magis infamabit delinquentem vide aliam huius rei congruentiam in sancto Thoma art. 8º.

Ad 1um. 2º vero quos pro assertione refutabimus agnoscere praedictam obligationem ... non est facile concurrere omnes simul tales requisitos ut haec testium inductio cadat sub praeceptum saltem grave ideo multi obligationem non advertunt sed excusantur ignorantia aut aliis circumstantiis.

Ad 2um respondet Durandus in 4º dist. 19 q. 4 a. 5 esse adhibendos testes qui illud peccatum antea cognoverint quod quidem verum est quando reperirentur eiusmodi testes et probari possint. si vero non reperirentur adhiberi possunt et debent alii quibus crimen ad hunc finem detegatur quia licet non aliquam famae fiat iacturam fratris, tamen ea est minor quam infamia quam dictus peccator perpeteret. et quamvis isti testes non inde acceperint notitiam peccati quam ab illo

ipso qui privatim admonuerat, nihilominus multum
proderit poterit coram eis corrigere. 1° q. maiori rubo-
re suffundetur delinquens. 2° q. magis timebit iterum
peccare sciens esse iam testes qui peccatum illius possint
observare.

Ad 3um sit ex dictis quam sufficienter probet hanc
testium inductionem cadere sub praeceptum nale. q.
testes fraterni sint tantum duo ita stricte accipit abulen-
sis q. c. 18 ut minimum. licet plures adhibere sed si testis ad ede-
sionem crimen degerendum sit. attendendus finis in hac
re est scopus Christi qui nimirum emendatio fratris quam
ex minori infamia fieri possit quoniam ut in pluri-
mum semper in usu privata correctio 2do ab uno pri-
vatim, deinde ab aliis duobus adhibitis ut prodest sapientissi-
me annis ille ab assertore nostro designatus est. sed si ca-
sus occurreret in quo et tres vel quatuor testes crederent
profuturi et alioqui ex denunciatione maius damnum
timeret possent profecto et deberent adhiberi. ad con-
fessarium vero si probabiliter credit profuturus unus cum ille primus
adhibendus est. secus vero duo simul ita tamen ut hoc non
nimium scrupulose tractent.

Ad 4um tres fines ex sanctorum patrum doctrina
numerari a S. Thoma ad 3um [illegible] quos necesse sit testes
adhiberi, tum ut peccanti suadeant illud quod fecit esse malum,
interdum enim excusabit factum suum, nec credet ibi esse
peccatum donec videat ita sentire duos vel tres. tum ut me-
lius si oportuerit convinci possit delinquens cum pecca-
tum iteraverit, testes enim semel adhibiti poterunt postea

illum observare et tres oculati eum convincere. Quum
ut cum devenisset praelato crimen fratris, scirat praela
tus semel et iterum fuisse correctum fraternae et opor
tere efficacius aliud remedium adhiberi. Ad eum finem
addit Abulensis q. e. loc. ut nimirum maior rubor iniii
ciat delinquenti.

Ad quintum dicitur illa quae in doctrinam D. Thomae s. e. n. sunt
privatim corrigenda, sed immediate deferenda ad praela
tum, neque etiam coram testibus arguenda, sicut nec
alia quorum emendatio n. speraretur. Alia v. sunt quae si
adhibitis testibus corrigantur n. iterabuntur et de his in hac disputatio
ne sumus. Addunt et merito quidem Hadrianus in q. de co
rrectione fraterna pro huius dictione ad finem et paragrapho ad ver
in fine q. et Caietanus ad eundem quem supra adhibendos testes
quando peccatum quod praeteriit nec ullo modo timetur iterandum, quia
ipso censetur frater emendatus ac proinde n. indigens cor
rectione nisi forte peccasset ex ignorantia et nollet fateri
esse malum id quod fecit, propterea quod crederet unus illud
detestatus aut confessario detectus, tunc n. adhiberi o
porteret testes ut vitaret futurum malum sed id n. tam
censeri deberet praeteritum quam futurum si liceret ne in se
cato ob ignorantiam culpabilem persevereret. Dicto tamen
unus praedictorum testium posset esse ipse praelatus n. ut iu
dex sed ut frater.

Disputatio octava.

utrum unus predicto rum testium posit ese ipse prelatus non ut iudex set ut pater.

Item negantem sequitur valentia puncto 5o a q. 2 d. 1 con
trovem e et videtur probabilem reputare banes art. 8 du
bio 2o ad 5um et favere videtur navarrus in summa cap. 24 no
14 in fine. probat valentia 1o quod ordo praescriptus a Christo
cadit sub praeceptum set iste non exigit ut prius dicatur testi
bus quam prelatis. 2o probatur ex S. basilius in questioni
bus fusius explicatis q. 46 loquens de superiore ut patre
ait tunc ad illum deferri debere peccatum ab illis qui sunt
conscii [illegible] S. aug. in sua regula diserte testa
delinquentem manifestandum ese superiori ut patet,
prius tamen uni 2o 3o fratri demonstrari debere et quam
bis postea jubet prius debere dici prelato ut si sunt de
bere dici prius quam duobus testibus aliquid sibi contradica
ret set debere dici prelato prius delinquens coram
omnibus fratribus arguatur et convictus puniatur. videtur [illegible] verum
huius ordinis dicens debere prius dici prelatis forte ita

emmendabit et videret expedire manifestari delictum, sat sufficiet illa correctio magis secreta. si autem agendum de denunciando crimine, ipsi praelato prius quam cuicumque alteri testi, ut diceret eo modo quo corrigi posse fratrem magis secreto, nam praelatus magis secrete corrigit quam alius testis qui non sit praelatus. 3° denique probat: si quomodo duo testes eius de delicto fratris corrigat quanto minori eius infamia potest, sit si prius corrigendus est coram teste qui non sit praelatus quam coram praelato etiam ut patet consequentia, multo magis infamat subditus cum crimen eius manifestat praelato quam cum manifestat uni vel duobus subditis.

Dicendum tamen est si delinquens non emmendet privata illa correctione de qua in dicto 3° licitum esse immediate et sine previa adhibitione aliorum testium denunciare crimen praelato ut pater sic sentiunt S. Thomas in [illegible] ad tam et in caput 18 Matthei. Durandus et Paludanus in 4° dist. 19 q. 4a Silvester verbo correctio q. 3a Sotus de tegendo secreto membro 2° q. 4a in fine ad 3um Abulensis in caput 18 Matthei q. 106 ad 4um et alii.

Probatur 1° auctoritate S. Aug. in tomo 2° epistola 109 de regula monacharum unde excepta videtur regula monachorum sui ordinis illustrissimi si hanc iniquitatem oculi petulantiam in aliqua vestrum adverteritis statim admonete ne cepta progrediatur. si autem post admonitionem iterum id ipsum eam facere videritis iam velut vulneratum sanandam prodat quicumque invenire potuerit, prius tamen alteri vel tertie demonstratum ut duarum vel trium testimonio possit ore

convinci et competenti severitate coerceri, sed ante aliis demonstret, per quos convincenda est, si negave vit prius preposito debet ostendi, si admonita neglexerit corrigi, ne forte possit secretius correcta innotescere ceteris, si autem negaverit, tunc adhibende sunt alie ut iam coram omnibus possit non ab una teste argui, sed a duabus tribus ve convinci; et hoc quod dixi de oculo non figendo, etiam in ceteris peccatis diligenter observetur. hec ibi S. Aug. qui idem habet in regula virorum mutato sexu genere, seu sexu.

prius sensu contra si quis attendat facile ut ostendunt comperiet assertionem nostram esse ipsissimam S. Aug. mentem ut recte S. T. loco citato et alii docuerunt. Et in his de quo cumque peccato et non de sola oculorum petulantia loqui perspicuum est ex ultimis verbis, deinde subiungit secreta et ordinatam privata monitio, et adhibitio testium pro priore convincat ab illis aut verbis sed ante aliis demonstretur per quas convincenda est. Hinc deducit prius alteri cuicumque testi dicat dicendum esse superiori ut testi. sed inquit Valensia istas alias de quibus ibi loquitur esse religiosas illius civitatis aut illas duas testes de quibus prius. Verum et ita sum esse crimen detegendum prius uni vel duabus monasterii, deinde preposito et postremo testi civitati coram qua convincat, id tamen refellitur ex verbis sequentibus postquam non dixit crimen indicandum superiori subdit si autem nega verit, tunc adhibende sunt alie ut iam coram omnibus possit non ab una teste argui sed a duabus tribusve convinci, istas ergo alie sunt ille due testes quibus dicendum est crimen postquam

praecepisse inquit ut matthaei et voluit delinquens emen-
dari ut delinquentis coram civitate testimonium ferant
et convictus puniat. Confirmat quod fratris adhibendi aliique
ut coram illis possit denuo hic convinci quisque qui adhiben-
di fuerint non est tota civitas necnon adhibet sed protinus testes
adhibeant coram illa nec per parant aliis signari cum quae
poterant ipsi religiosi

Haec igitur est S. Augustini mens si quis religiosus peccatum occul-
te celaverit prius corrigat secreto ab eo qui crimen no-
verit: sed si haec privata correctio non proficiat manifestet
eius delictum hoc tamen ordine ut antequam coram civitate
convincat et puniat dicat uni vel duobus testibus qui si opus
fuerit testimonium postea ferant veritatis et antequam his
dicat manifestet praelato et patri quod si neutrum profuerit
deferat si opus sit ad totam civitatem coram qua duo illi tes-
tes delinquentem convincant, et superior qui prius se gesse-
rat ut pater, nunc assumat officium iudicis et illum puniat.
nec video cur Valentia putaverit dicendum de sancto vic-
tore aliter hanc regulam intellexisse cum in cap. 3o sue de-
clarationis ita scribat culpa cum occulte committitur ab aliis
fratribus qui deliquit secrete debet corrigi quos si neglexe-
rit audire patri monasterii debet indicari ut et ipse fra-
trem secrete corrigat. Si autem negaverit tunc testes adhibeant.
Quid clarius.

Dubitabis 1o cum correctio ista privata non sufficit ad-
hibendus est saltem unus testis qui crimen fratris manifestet
sed hic potest esse ipse praelatus delinquentis quia maior est
coniectura latent. minor probatur nihil ergo prodesset id esse

illisitam et aliquis fuit vel sua ostendunt esse conve
nientissimam explicemus. Sed respondendo ad argumentum
Valentia. ad secundo a dicto D. Thoma [illegible] obligat ut
prius manifestet testibus quam prelato ut iudici n. v.
ut patri. [illegible] magnificum potius et bonis ut constat
ex dictis nam s. aug. et hugo docent [illegible] sequitur
mag. sanctus d. basilius ut prius corrigendum esse fra
trem correptione [illegible] privata de qua dicte [illegible]
negat ideo crimen denunciandum et testibus posse unum
illorum esse prelatum. Quod verissime [illegible] ideo [illegible]
[illegible] et vere pater magis seu minus laedit famam sub
diti detegendo illi crimen quam alteri subdito et si sub
ditus ex animo velit emendari et reipsa emmendet nec timeat
residivum non potest superior ullo modo revelare alteri cri
men aut quidquam mali inferre delinquenti sed pe
nitus se gerere debet ac si crimen non novisset subditus
[illegible] cui testibus manifestaret [illegible]
[illegible] efficax remedium adhibere posset delinquenti
et forte opus esset tandem ad superiorem recurrere et
ita plures scient delictum quam si superiori immediate
fuisset manifestatum.

itaque in hoc negotio oportet [illegible] subditus corrigi fal
sam quamdam existimationem aut certe inanem
et iniustum infamie timorem qui virum prudentem
retrahere non debet a docenda aut exsequenda opinione
quam amplectimur in hac dispute imaginatur n. subditus
imperfectus valde laedi famam eius apud prelatum [illegible] sciat
delictum removebit subditum ab officio, non confidet illi aut

cum aliis loquens de culpa quam secreto novit res ta-
men longe aliter evenit si superior ut debet sit ille
verus pater de quo loquimur etiam ex eo quod manifestet
illi delictum nihil aliud faciet quam quod putasse fue-
rit necessarium ad emmendationem delicti et quod subditus
ipse velle debet nisi irrationabilem affectum sibi dominari
patiatur. unde si cum superior admonet subditus statim
corrigat nec sit periculum relapsus perinde se debet
gerere in aliis superior cum illo ac si nihil scivisset.
si autem corrigat quidem sed timeatur relapsus tenetur ipse
subditus velle ut auferantur pericula et id maxime praesta-
bit superior ita tamen ut eius honori quod sufficiat sed si
vel corrigat meruit notabiliter invitus si clam reprehendet
vel aliquod leve supplicium secreto infligat.

Et quidem potest S. Th. 2a 2ae q. 33 a. 7 dicit uti licere praela-
to ut patri subditum verberibus afficere. Bannes vero art.
3o dubio 4o 2a 2ae q. 33 existimat aliquid id posse licere sicut li-
cet patri facere cum filio etiam dilectissimo, et valentia
puncto 5o q. 33 8o igitur egregie ostendit ad patrem etiam
spiritualem ut pater est pertinere aliquas arbitrarias poe-
nas infligere delinquenti quoties id necesse est ad finem cor-
rectionis i. e. poenas citra statutas quas possit infligere. dispu-
tatione 3a dubio 2o Et quomodo delictum fratris denuntiari debeat
ecclesiae

disputatio nona.

quando et quomodo delictum fratris denuntiari debeat ecclesiae.

difficultas praecedentis disputationis consistit in explicandis illis verbis sententiae salvatoris nostri quod si non audierit eos dic ecclesiae [illegible] fraterna [illegible] corrigi nequiverit possunt. cumque hoc loco nomine ecclesiae significetur, quomodo delicta sint ecclesiae denuntianda [illegible] in hunc finem [illegible] ecclesia possit suum officium iudicis exercere.

Cum igitur certum sit cum S. Chrysostomo, Hieronymo et aliis in Matthaeum et aliis interpretibus nomine ecclesiae significari hoc loco praelatos quibus incumbit spiritualis cura gubernandi subditos, hi namque sunt qui efficaciter remedium adhibere possunt; universa autem ecclesia id est congregatio omnium fidelium nec potest simul convenire nec vim habet coercendi delinquentes nisi mediis praelatis. verum quoniam accidere potest ipsum praelatum indicet negligere crimen agnoscere delinquentem in loco publico aut per famam publicam quae proinde in omnium notitiam venire possit et sine crimine fratris [illegible]

toti ecclesiae.

Et obiiciet aliquis nomine ecclesiae et praelatos eius sequitur intelligi iudices ecclesiasticos, crimina autem posse et debere saepe denunciari iudicibus secularibus. Confirmatur quia licet saepe in hoc praecepto [illegible] Christus dominus in praedictis verbis nullum novum praeceptum iniungit sed promulgat antiquum naturale atque divinum, quae non dicat legem naturalem et divinam obligare ut potius ad iudicem ecclesiasticum quam ad secularem deferat crimen fratris delinquentis frequentia cum apud ethnicos non sint iudices ecclesiastici et in ipso dicta praeceptum hoc obliget etiam infideles. Respondetur explicitis et rigorosis verbis sensus attendatur loqui dumtaxat [illegible] de praelatis ecclesiasticis, si tamen aliquando necesse foret convenire iudicem secularem quia frater non [illegible] se gerat [illegible] nisi necessitate cogente, scilicet tam publicam ferat et publicum infligat ut [illegible] implicite et consequenter signare voluerit Christus dominus etiam iudices seculares ita ut ad illos deferant crimina in iis circumstantiis quas iam [illegible] explicare.

Cum [illegible] finis fraternae correctionis sit lucrari fratrem seu illius emendatio, quod post privatam monitionem et inductionem testium credere nihil profuturum quod ad ecclesiam deferat, non obligat praeceptum istius correctionis ut ostenditur [illegible] et Gregorius [illegible] in caput 18 Mathaei [illegible] Dic inquit frater coram ecclesia si fructus speret aut non relinquendus si non speret. Sed tamen aut conditionem

Concurrere debent omnia alia declarata in ca. dicta; alioqui
cessabit obligatio huius denunciationis. quare praedicti doctores
hoc loco affirmant illum qui evidenter vel quodammodo certo
novit fratrem suum perseveraturum adhuc in peccato gra-
vi quod commisit et alia remedia graviora deesse, tunc
fratrem teneri crimen hoc deferri ad praelatum si
ipsi denuncianti non proveniat inde aliquod damnum
quod praeponderet. et aliunde sit spes forte ut denuncia-
tio prosit vel certe non obsit. hiis autem sic concurren-
tibus, nemo est qui non videat esse obligationem talem
denunciandi crimen praelato. nam eleemosynam tenetur
aliquis facere cum possit proximo graviter indigenti quando
potest facere facile et sine incommodo quod praeponde-
ret. alioqui plane convincetur non diligere proximum
opere et veritate. sed in praedicto eventu peccator gra-
viter indiget eleemosyna spiritualis correctionis quae proderit
vel certe non oberit, nullumque incommodum prae-
ponderans proveniet elargienti illam mediante denun-
ciatione, ergo tenetur ad denunciandum.
Nec obstat quod propterea laedatur fama proximi nam
maioris momenti est salus spiritualis quam fama, ac
proinde videtur rationabiliter invitus si ut praestet bono
spirituali illius aliquam famae iacturam pati cogatur.
Fateor tamen non facile concurrere omnia simul circumstan-
tias requisitas ut obliget hoc praeceptum corrigendi apud
praelatum, et ideo non facile damnandum esse qui non
denunciaverit, saltem quod illi non incumbit ex officio ut
de dicta in ca. dicta nam illa praesenti instituto. alii

canda sunt.

Et 3um advertendum est scilicet venire posse et solere iudices in notitiam alicuius delicti scilicet per accusationem, inquisitionem, et denuntiationem de quibus multa dicuntur in iure canonico libro 5° titulo 1° ubi legendi sunt canoniste et navarrus libro 5° consiliorum et theologis in 4. d. 19. [illegible] q. 63 et 67 et 69 silvester verbo accusatio, verbo denuntiatio, et verbo de indicio, sotus de tegendo secreto membro 1° q. 1a et 5a et valentia tomo 3° disputatione 5 q. 6 et 7. via accusationis procedit quando defert crimen ad superiorem obligando se ad sufficientem probationem, servatis tamen aliis conditionibus a iure prescriptis de quibus valentia supra puncto 1°. via 2 inquisitionis procedit quando iudex ipse ex officio procedit [illegible] aut alia indicia sufficientia [illegible] quod [illegible] fuerit alicuius criminis [illegible] aut quod [illegible] sit in republica. via denique denuntiationis quando quis sponte sua defert crimen ad iudicem seu prelatum et quidem [illegible] via ordinaria ad bonum [illegible] et ad punitionem delictorum nec de hac agimus in presenti. denuntiatio autem [illegible] canonistas quadruplex est scilicet evangelica, iudicialis, canonica et regularis. videatur sotus supra qui late explicat hanc divisionem. sed ad rem nostram sufficit divisio denuntiationis quam communiter probant theologi scilicet in penitentialem seu fraternam et iudicialem, illa est qua defert crimen fratris ad prelatum ut ad patrem qui [illegible] possit et [illegible] ex [illegible] in fine [illegible] iudicialis vero qua defert crimen ad superiorem ut ad iudicem qui puniat delinquentem et

proficiant bono com[m]uni.

verba igitur Christi Domini si ... dic ecclesiae accipienda sunt ita ut signent denunciationem qua crimen fratris defertur ad superiorem quo ... medicina adhiberi potest vel adhibita ... fuit insufficiens, sed quoniam correctio fraterna quam Christus dominus in hoc loco Mathaei 18 promulgat ordinatur ad medelam delinquentis, denunciatio facienda est coram prelato ac si ne et lege ut fratri suis medicinam adhibeat ita quod si subditus privatim a prelato admonitus correctionem recipiscat non potest ex vi huius denunciationis fraternae procedere prelatus ad infligendam penam ut pena proprie loquendo poterit tamen aliquid quod sit preservationem relapsus idque proficiendo quantum commode posit fama subditi, si vero privatis et fraterna monitionibus proficiat et adhuc speret emendationem poterit ulterius procedi prelatus et penam aliquam infligere vel quidem publice et coram omnibus, vel secrete et coram paucis, aut prout prudentia charitas dictaverit expedire ut delinquens emendetur quod si vero ipse profitetur relinquendum quod ad totum negotium, ... fratris conditioni, et inde maiora mala orirentur quam sit ipsius fratris infamia tamen recte considerat prelatum prospectum esse bono communi, contempta infamia et facturum quidquid indicaverit necessarium ad bonum com[m]uni quod quidem in sequentibus magis declarabitur.

Caeterum licet certum videatur prelatum in hoc negotio habere se gerere debere ut pater qui magna

se moneat et corrigat quamdiu fuerit spes emmenda
tionis si tamen id proficiat non potest dubitari quin
etiam excercere valeant officium iudicis prout et
quoad delinquentis emmendationem fuerit necessa
rium et nihil obstiterit quominus id fiat. probatur leg.
dd. in his verbis dic ecclesiae clare agnoscunt declarasse
dominum d. potestatem iudiciariam ecclesiae quam pro
inde excercere possit erga illos qui post privatam
et coram testibus monitionem nolunt emmendari
unde s. t. in caput 18 matthei dic inquit ecclesiae tanquam
iudici et idem habet in 4to sententiarum dist. 19 questione [illegible] in
solutione 4i vide etiam [illegible] in 4 dist. 19 et
interpretes evangelii.

Probatur 2o authoritate patrum nam innocentius in cap.
novit de iudiciis referens verba christi dicit ex illis colligit
potestatem sibi datam iudicandi et inter alia multis sequitur
qui sit sanae mentis ignorat quin ad officium nostrum
spectet de quocumque mortali peccato corripere quem
libet christianum et si correctionem contempserit
per districtionem ecclesiasticam coercere quae verba
clare significant humanis iudiciis. et s. aug. cuius ver
ba referuntur propter clare docet post secretam moni
tionem convincendum et puniendum esse delic
tum coram omnibus quod nisi authoritate iudiciaria fieri po
test.

3o probatur [illegible] maioris momenti salus spiritualis proxi
mi quam eius infamia et inhumanitas [illegible] ergo
fuerit expediens ad eius salutem poterit in authoritate

officii sui cum coram aliis infamare et supplicium infli
gere. dixi quod donec fuerit expediens, quia secundum Silvestrum credit
prosperitatem seu necessitatem salutis spiritualis aut alio
qui fingent damna maioris momenti, abstinendum
ab ordine correctionis fraternae, nisi forte crimen
esset perniciosum itaut ex simili permissione grave
oriretur damnum caritatis.

In mysticis an ut praelatus incipiat in correctione fra
terna se gerere ut iudicem sufficiat denunciatio
facta ab illo qui prius delinquentem admonuit secre
to et postea testes adhibuit, et ut praelatus exerceat offi
cium iudicis, id est poenam aliquam arbitrariam etiam ex cor
rectionis occultae infligat, sufficere praedictam denunciationem
quia tamen illud habet continet in se officium patris
et quod habet iudicii est accessorium, accessorium autem sequitur
naturam principalis, vel an absolute se gerat ut iudicem et fe
rat publicam sententiam oportere ut causam cognoscat
tunc iudex ac producantur testes iuridice ut inducantur
serventurque alia necessaria. [illegible] aut in hac iudiciali
denunciatione possint esse testes idem met coram
quibus facta est secreta monitio ab illo qui prius priva
tim correxerat delinquentem. negat Azorius [illegible]
tum excepto crimine haeresis, propter eius [illegible]
[illegible] [illegible] posse eam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nisi
in crimine haeresis ne idem sit testis et accusator quod
videtur iure prohibitum, sed sane si testes iam aliunde
noverint crimen [illegible] illud observarunt non video

alter volu dubitandi q. sit testes n. sunt ipse alegator vel illius ore loquunt et in nuius Confessio facit qd. aug. in sua regula id plane exponit si n. testes si Cognovisent crimen qd ipse qui renunsiat rebelave erat illis fere n. maiorem fidem facient quam ipse alegator cuius ore loquunt et sunt n. videt in vigore juris vera solutio. disputatio 10 an et quatenus tenea(tur) quis denunsiare eclesie seu prelato compli cem sui delicti

disputatio desima

an et quatenus teneatur quis denunsiare eclesie seu prelato complicem sui delicti

quoniam doctrina precedentis dispu. peculiarem dubitandi rationem het in delicto qd complicem het opertet in specialibus inquirere an ex vi preceti correctionis fraterne qd quam hic sermo et tenetur aliquis denunsiare prelato illud delictum cuius ille fuerit cum alio particeps.

tota arte difficultate venimus teneri seipsum

infamare, si nec ipse teneret denunciare complicem sui delicti, consequenter si ipsum manifestaret, et se ipsum de infamaret. nec obstat si dicatur posse ipsum in scriptis facere hanc denunciationem, itaut prelatus veniat in notitiam complicis, sed non cognoscat personam denunciatoris: nam alter complex, qui media hac denunciatione cognoscit fuisse manifestatum prelato, ipsum denunciatorem ut pote complicem eiusdem criminis, et itaut ipse se manifestaverit et ambo cognoscentur a prelato; siquidem tandem ipse delinquens erit qui ipse ipsum manifestat. confirmatur, quia eo ipso quod quis denunciet complicem, iam poterit prelatus istum alloqui et cogere ut denunciatorem manifestet et ipse denunciator erit causa sue infamie et certo suorum viret.

Explicasse brevius dictis brevibus propositionibus res [illegible] est. certum est delinquentes tamen tenendos privatim monitione ante [illegible] fuerit [illegible] obligatio denunciandi delictum prelato, quia finis [illegible] huius denunciationis est fraternae emendationis, quare ubi de ea certitudo habetur est [illegible] ulterius ad denunciationem procedatur sic sentiunt s. t. et reliqui DD. adducti [illegible]

Deinde si in habet [illegible] certitudo et alioqui delictum illud nisi cederet in damnum unius vel alterius personae sed in detrimentum com. conveniunt iidem DD. esse obligationem denunciandi illud prelato quia bonum com. preferendum est infamie unius et alterius personae. si vero cederet in damnum delinquentis et in

in famam ipsius Confitentis, quod illud denunciatur, est
perpendendum: distinguit nam si maioris momenti sit ista
infamia seu damnum quam utilitas proveniens ex
eo quod emendatur a praelato, servandum sigillum naturale, quando
probabiliter credit posse ulteriorem medicinam adhiberi: si v.
praedicta infamia nec damnum sit minoris momen-
ti, obligatio est illud denunciandi. Ista haec doctrina in
generali tradita est ipse supra et postea ad finem hoc loco
dicens eo tenere propter infamiam provenientem quam non
esse magni momenti patebit ex dicendis.

Ego et postremum dicendum est, scilicet licet
Confitentem ipsum tenere commendasse ex correctione fraterna
teneri ipse delinquens sive Confitentem denunciare
praelato: hanc assertionem tamquam verissimam amplectitur in his
Capitulum generale patrum ordinis Sancti Francisci
cuius haec sunt verba: nullus frater dogmatiset licere
ut ea quae cum aliquot sunt solis in crimine non tenere
referre alterum superiori reveletur, sub poenis et de
ret procedi, et in his [illegible] in statutis franciscanis
dicit damnandum esse dogma contrarium et Con-
gregatio generalis societatis Iesu absolute definivit
salvo debito vergit in damnum boni communis, verum
etiam dispositione naturali teneri subditos illud immediate
deferre ad superiorem.

Deinde hanc obligationem plane affirmant alii D. Vec-
tori et sentit in [illegible] de penitentia quod subditus in noctu alius
peccatum superiori reservatum et vult Confiteri alteri posse
et debere superiorem denegare praedictam facultatem sibi

Catum vergat in damnum Coitatis vel 3ae personae cuius rei
non est alia ratio nisi quia ipse penitens tenetur declarare superiori Com
plicem ut illi medeatur. hanc doctrinam ut certam statuit Sua
rez 3a parte tomo 4o disp. 30 sect. 4 num. 5 et disp. 34 sect. num. 22
plane sentit interdum teneri subditum ad denunciandum
Complicem praelato ut patri. raro inquit talis obligatio contin
gat in peccato sui complicis quo denunciatio facienda esset
judicialiter. angelus etiam Confessio 3o num. 32 ait superiorem
non revere multum esse solicitum ut sciat quis sit ille qui
incidit in casum reservatum nisi quo hoc vellet scire ut ta
lis delinquens inficiat alios. et hanc in hac q. 33 art. 4 dubio
3o argumento 2o in huius solutione absolute concedit obligandum esse
penitentem ut denunciet delictum 3ae personae quo aliter bo
no Coi aut indigenti provideri non potest. faciunt denique pro huius
doctrinae ctate quod innumeri Scriptores qui in materia de penitentia
rectissime affirmant sicut teneri poenitentem declarare Con
fessori personam complicis quando aliter suum Crimen integre
declarare non potest multo potiori iure sentiunt teneri
declarare superiori eundem Complicem saltem in Confessione
et sub Confessionis sigillo quando aliter non potest corrigi delinquens
nam integritas Confessionis non est de lege nali sicut tamen
Correctio fraterna.

Atque hinc sequitur probatio a priori nostra assertionis nam iure
nali tenetur quisque mederi peccato proximi sui quantum
cumque sui complex sit si id possit sine notabili suo
detrimento sed declarando crimen complicis superio
ri potest tunc mederi illi et detrimentum inde illi pro
veniens non est notabile ergo tenetur illud declarare. minor

pbr quoad priorem ptem nam sermo hic e de pecato q alit quam superioris industria curari n debet l3 alia media n credunt profictura l3 crimen e ita nosciunm ut nisi certo sciat privata correctione emmendandum oporteat tunc sine dicta recurrere ad prelatum quoad posteriorem v. ptem etiam pbr q detrimentum inde provenienz eo tandem revocat id. nimirum ipse qui denunsiat complicem suum tandem cognoscat a prelato et fama sua integram patiet hoc aut levissimum detrimentum e in l3 q hec denumsiatio nisi licite set etiam sante fieri potest sub sigilo confesionis itaut notitia quam superior acceperit, sl deserbiat ex facultate penitentis ad medellam pecati extinguere complicis in ceteris v. nullum vo malum inferre posunt, unde sicut qui pecatum suum aperit confesario etiam prelato nulliusmomenti infamiam patit vel inde aliud malum sibi proventurum prudenter timere potest ita nec ex eo qd sub eodem confesionis sigilo complicem suum et me diate saltem se ipsum declaret. et quidem hanc complicis declarationem licite et utilit fieri pose in confesione et ut nisi ad ea que sub sigilo continentur et de licentia penitentis fiant e coi doctrina teologor quam late et optime declarat et probat pater sa. fte tomo 4o disputa 14 secta si v. contingat ad emmendationem delicti esse necesarium aliqd denunsiari extra confesionem aut licentiam confedi superiori ut extra confesionem et obligationem sigili aliqd faciat tunc illud denunsiat prelato ut patri et nullo mo ut iudici.

Confirmatur q. cum duo commiserunt aliquod de
lictum n(on) ex ... ob quam unus tantum quam alter obligari
possit ad manifestandum socium ... utrumque tenet
manifestare complicem ... sed hoc [illegible]
test... dicendum e(st) illud ... minor ... bonum regimen
cuiuslibet ... et culpas perseverare ... cum dam
no 3e persone et solum ne quis mediate et indirecte
manifestet se ipsum cum hoc fieri possit sub sigillo confe
ssionis aut ea re ut nullius momenti ... in fama
patiat ut explicuimus q. obligandus e(st) ipse penitens ut
complicem prelato ut patri manifestet q. si ipse nimis per
tineat per se ipsum manifestare manifestet per alium
aut in scripto cuius characteres n(on) cognoscant id si permi
ti possit ... sufficient occurreret malo imminen
ti secus n(on) ... aliquod posse ut prelatus alte
rum complicem cognoscens remedium adhibere po
sit et sic denuntiato persona maneat incognita. sed
hec et similia expendere pertinet ad confessarium et ad prela
tum qui ... quo ... complices fuerit resolutus.

Ex dictis satis colligit solutio difficultatis in re dubitandi proposita
si adverto doctrinam huius diffic. procedit similiter ... in
ordinibus religiosis si quod peccatum commissum fuerit cri
men quod complicem habeat in societate aut illa in qua religiosi
cedunt ... contra famam ... dicta in diffe... [illegible]
to certius e(st) quod asseveravimus tunc procedit decretum Sacre Congre
gationis ... ipso quod ... servit ...
suo n(on) potest se excusare a declarando complice suo ne forte
iste ... illum declaret superiori et ipse apud superiorem

illegat eius famam non tollit qualiscumque laesio apud alios apud
nostros iam nulla est quidem qui voluerant per suos desy mani
festari superiori a quocumque alio qui extra Confessionem eos
noverit et in casibus retrocedere grave in omnibus casibus in...
tenens religiosus societatis declarare superiori peccatum quod
nostri cum Complice alteri personae tenet etiam declara
re illud in quo iste Complex fuit in fine dissis notandum est
doctrinam illius simpliciter et per se loquendo veram esse sed
quoniam in rebus moralibus si variet una vel altera si
Circumstantia solet mutari iudicium oportebit attendere praelatum
an sit ob ignorantiam vel imprudentiam aut fortasse ex malitia
esse incautum in servandis secreto et in manifestatione subdi
tum etiam prout fuit in Confessione et tunc Consulendus
erit vir doctus prudens et timoratus ut iudicet num in
particularibus eventibus concurrant aliqua quae deobliget subditum
a manifestatione Complicis sui. disputatio ut quid significent
illa verba Christi domini si ecclesiam non audierit

disputatio undesima.

quid significent illa verba xpti domini si ecclesiam non audi erit.

sup. hoc verbo et si ecclesiae seu prelatis eius non obtempera
verit, prelatis inquam, qui corrigunt eius defectus, sed
adhuc voluerit in suo delicto perseverare indicat autem
Christus in iis verbis prelatum posse et intendere [illegible]
navi subdito aliquid sublissimum et cum praesertim atque di
recte agat cum ecclesia quam fundabat et cum prelatis
spiritualibus illius suos ammonebat specialiter recte inde co
ligit Co[illegible] DD. quod referebantur [illegible] hoc su
blissimum posse et intendum subesse excommunicationi quam ipso
facto incurrat subditus si contumax fuerit et noluerit
emmendari. porro ista excommunicatio non deret esse omnibus ma
nifesta sed illis testibus coram quibus admonitus est aut pau
cis aliis quod totum cedere potest sub correctionem evan
gelicam quae fit a prelato et patre praesertim et ut indica
vimus iam ad excommunicationem non publicam requiri
delictum non iuridice [illegible] fieri [illegible]
a paragrapho 3o ipsi certum est et barg[illegible] dubio 3o
il n. 12 n. diximus de infligenda aliqua pena excommunica
tionis colligi vero ex verbis Christi Domini manifestum videtur
quod statim subdit sit tibi sicut ethnicus et publicanus id
est perinde illum devita ac si separatus esset a consortio
fidelium de quo pla[illegible] dixi [illegible] et praeterea imme
diate post addit Christus Dominus amen dico vobis quaecumque ali
gaveritis super terram erunt ligata et in celo quo ver
bis plane supponit immediate ante esse de potestate
ligandi subditos quam contulit prelatis ecclesiae quae hoc
aut prout praesertim instituto conveniebat non potest esse
alia quam potestas ligandi mediis censuris nam de confessio

ne sacramentali ibi n agebatur disputatio ultima quo modo qui ecclesiam non audierit habendus sit sicut ethnicus et publicanus

disputatio duodecima

quo modo qui ecclesiam non audierit habendus sit tanquam ethnicus et publicanus.

Notat recte ioannes maldonatus dominum qui cum iudeis agebat ad illorum consuetudinem alludisse hi qui tunc fere abhorrebant ab ethnicis et publicanis qui se qui eis nocere poterant verbo et exemplo monet ergo dominus eum qui officio corrigentis perfecte functus est et delinquentem corrigit privatim 1º deinde coram testibus ac postremo ecclesiae, restitit videtur quae nihilominus eum in peccato non desistere ut illum devitet hoc est ab eius conventu quoad sine scandalo et incommodis poterit abstineat 1º et potissimum ne ipsi corrigenti noceat suo malo exemplo et actionibus ut recte maldonatus s.a et abulensis q. 111. 2º etiam ut ob hanc poenam resipiscat videns universos se a fratre suo relinqui et ac si fratrem non esset fraternam ut s. aug. apud s. T. in Catena mathei 18 etiam si a correctione fine desumus non ideo salus fratris nostri ne

negligenda est et aliquando procuranda.

ergo. Et in initio ttt dicebamus q. inter ethnicos usit excoitatio quaestionis in ecclesia nunc habetur [illegible] hic solet sicut et reliqua quae pertinent ad istum locum mathematicis [illegible] voluerit commendari [illegible] corrigente tam ethnicos in ipsa [illegible] id est abstinere [illegible] corrigens [illegible] convicta perinde ac in ecclesia abstinere solet [illegible] ab excoitatis [illegible] usque ad quaestionem 43

Commentarius [illegible]

in quaestionem trigesimam quartam et reliquas usque ad quaestionem 43.

in his decem [illegible] agit s. t. de vitiis quae opponuntur virtuti et actibus charitatis et [illegible] sicuti [illegible] attingere [illegible] remittendum [illegible] s. t. et [illegible] qui illum explicuerunt. alia vero difficiliora [illegible] pertinent etiam ad alios [illegible] pro temporis brevitate [illegible] disputari [illegible] quare in ttt sequenti brevis [illegible] huius loci [illegible] propria et pro temporis opportunitate [illegible] [illegible] de vitiis oppositis virtuti et actibus charitatis [illegible] disputatio [illegible] de odio quod opponitur dilectioni dei et proximi.

tractatus decimus tertius.

de vitiis opositis virtuti et actibus charitatis.

disputatio prima.

De odio quod oponitur dilectioni dei et

proximi

S. T. in 2. 2. q. 34 [illegible] odium inquit est dissonantia quaedam appetitus ad id quod apprehenditur ut repugnans et nocivum. ex quo [illegible] quam vero [illegible] in hac [illegible] consistit in voluntate creata reperiri odium dei. nam quidem [illegible] nunquam [illegible] nihil habet quam amorem [illegible] cum [illegible] consideratur ut infligit nobis aliquid malum [illegible] de nostra fragilitate praebet occasionem odio habendi auctorem illum, quod quidem peccatum est maximum [illegible] sicut [illegible] oppositum divino amori qui est nobilissimus actus virtutis. docet etiam odium proximi haberi posse a nobis propter mala

que in illo apprehendimus est. 2° exit vitiosum 3° odio h. re' ... illius tristitia est tamen malum et contrarium charitatis de odio h. eius ipsam personam. sed. ... peccatis quae ... proximum committimus ... proximo quam aliae peccata quae ... illud communiter disputatio ... de acidia et invidia quae opponuntur spirituali gaudio elicito a virtute charitatis.

Disputatio secunda.

de acidia et invidia quae oponuntur spirituali gaudio elicito a virtute charitatis

(tristitia)

acidia est quaedam tristitia ... et ... veluti deprimens ne ad bonum ... et haec quidem variis virtutibus oponitur ... sicut diversum ... bonum de quo tristitia ista concipitur et de quo gaudere deberet. Cum ergo ad charitatem pertineat ... quo quis gaudet bonitate et gloria divina acidia quae charitati oponitur erit tristitia de divina excellentia et aliis quae cedunt in dei gloriam ... vitium quam sit detestabile nemo ... videt lege S.T. ... et videas ... qui in 1° puncto exacte describit acediam charitati oppositam ... acedia est tristitia voluntatis seu appetitus de bono ali... divino et nostro existimato ut malo proprio ...

divinitum sistem illud obtinendi asserens proinde incuriam et negligentiam actionum spiritualium et salutarium.

Invidia est contraria charitati quatenus ad huius pertinet gaudere bonis proximi. Est invidia tristitia quaedam de bono alicuius proximi existimato ut diminutivo sui mali proprii quatenus per comparationem quandam obscurat et diminuit proprii boni excellentiam ut recte describit Valentia ex Sancto Thoma q. 36 [illegible] vocat hic [illegible] ex suo genere peccatum mortale esse et solere assumi in vitiis [illegible] veniale id quidem evenire potest vel ex levitate materiae vel ex defectu plenae deliberationis [illegible] paci contrariant.

Disputatio [illegible]

De vitiis quae pa ci contra riant.

[illegible] sequentibus [illegible] enumerata vitia opposita paci quae est effectus charitatis [illegible] est [illegible] voluntatis [illegible] volunt[illegible] proximi [illegible] bonum divinum [illegible] proximi quod quis ex charitate velle teneatur. [illegible] Contentio est altercatio quaedam verbo cum proximo ad impugnandam veritatem. [illegible] schisma vitium nimirum quo quis propria sponte et intentione separat se ab unitate ecclesiae

de quo S. T. q. 39 valentia q. 15 et nos s.a in la controva huius adnot. Anne bellum de cuius na, conditionibus et eventibus multa ea que gravissima disputanda occurre bant. Set quoniam locum etiam habent in ma de iustitia ad eum locum remittuntur. vide S. T. hic q. 40 et mo linam tomo 1.o de iustitia ttt 2.a disp. 99. Sum e rixa ide pugna privata personas ex mutua scandescentia et racunine ira ad dissimilis. 6 Sum denique e sedito que importat desitionem civium quasi quidam se parentes ab aliis et alio cont. ra id quod ex charitate facere tenebantur.

disputatio quarta.

de scandalo quod oponitur beneficientie et correctio ni fraterna.

sectio prima.

explicatur quid et quotu plex sit scandalum.

S. hieronimus in caput 15 mathei explicans illa verba scis quia farisei audito hoc verbo scandalisati sunt dicit scandalum proprie signare idem quod ofendiculum, rui nam, vel impactionem pedis, unde ad spiritualem signationem

praeferentes sic definiunt scandalum, de quo in praesenti disputatur, dictum, vel factum minus rectum praebens occasionem ruinae. His verbis excluduntur 1° actus pure interni qui nullum externum imperant, illi enim non possunt esse scandalum, cum alter non videat, non possit esse illi occasio ruinae; debet enim esse actus aliquid externum seu aliis manifestus, ex propterea de solis dictis et factis fit mentio in definitione. 2° inde patet illa minus rectum non denotat scandalum esse actum quidem bonum minus tamen perfectum, praeterquam quod ipsum scandalum sit est absolute malum; fortasse tamen apposita est definitio ut denotet id quod postea ab aliis declarabitur, scilicet ea quae non sunt per se bona et solam mali speciem habent, imo etsi non habent, posse scandalum generare, et inde malitiam haurire quam alioqui nullam haberent. Denique per ea verba praebens occasionem ruinae significatur spirituale detrimentum culpae quod nostro proximo provenit ex dicto vel facto minus recto et quoniam ipse proximus sua voluntate est absolute causa sui detrimenti, ille qui scandalum generavit solum dicitur praebere occasionem potius quam afferre causam lapsus.

Scandalum dividitur 1° in activum et passivum. Illud est quod hactenus definivimus. Passivum vero proprie est ille motus malus quem proximus patitur ex occasione data ab eo qui activum scandalum commisit. Verumtamen est saepe appellari scandalum passivum illud quod quis sua malitia aut fragilitate quis facit occasionem sumpta aut quaesita ab opere bono alterius qui nullo modo ei praebuit occasionem ruinae ut postea videbimus. Unusquisque scandalum ac

tivum aliud est peculiare et proximum vitium quo nimirum quis pro dicto vel facto intendit alterius ruinam, aliud generale seu per quidem quo nimirum id quod intendit vel praescit proventura proximi ruina. denique aliud scandalum est quod oritur ex opere malo, aliud quod ex opere in se bono et habente speciem mali aliud quod ex opere seu dicto ordo bono et nullam habente speciem mali de quibus singulatim dicendum est. sectio 1a de scandalo activo quo quis expresse et directe intendit ruinam alterius.

sectio secunda.

de scandalo activo quo quis exprese et directo intendit ruinam alterius.

Conveniunt DD. hoc esse pessimum scandalum et vitium speciale etiam si opus quod quis facit foret aliquid bonum nam se et contra charitatem est velle directe malum spirituale proximi, malum inquam culpae quod nulla re cohonestari potest. unde S.T. q. 43 art. 3 recte docuit hoc vitium opponi virtuti cuius actus est fraterna correctio nam sicut haec directe intendit removere a proximo malum culpae ita scandalum directe intendit inferre malum culpae. nec obstat Christum D. Mathei 18 dixisse necesse est ut veniant scandala quod verum esse non potest si scandalum esset peccatum

cui satis est libertas nunquam obstat, quia necessitas ista solum significat moralem quandam infallibilitatem propositam humanae fragilitati et varietati et certitudinem infallibilem posita praescientia et providentia divina quae iudicavit expedire permittere scandala propter maiora bona, sicut et permittere peccata. aliqui v. ibidem dicunt perfficiens textus scandalum esse malum. dicens vae homini illi per quem scandalum venit et id ipsum perfficiens docent S. Thomas.

advertendum tamen est sicut duplex est peccatum seu ruina alterum mortale seu grave alterum veniale seu leve ita duplex esse peccatum scandali in eo qui directe intendit alterum ad peccatum inducere, unum quidem quo inducit proximum ad peccandum lethaliter. alterum quo inducit ad peccandum venialiter. Cum illud est sine dubio peccatum lethale quia vult proximo gravissimum malum. cum vero Gabriel Vazquez tomo 1o disp. 100 cap. 3 no dicat valde difficile putat non esse peccatum mortale. probat quia multo maius malum est quodcumque peccatum veniale quam quodvis malum temporale etiam gravissimum, sed qui proximo pro vellet directe gravissimum malum temporale v.g. mortem quo nomine peccaret lethaliter, quia et ille qui directe vellet proximo minimum veniale.

dicendum tamen est id per se loquendo tantum esse peccatum veniale sic S. T. in 2a 2ae q. 43 art. 4o Caietanus in summa verbo scandalum, paludanus in 4o dist. 38 q. 6a art. 3 ... 3a et Valentia q. 18 puncto 2o Navarrus. ratio tamen est quia malitia actus humani desumitur ex obiecto

set obum huius scandali est levis malitia; et ipsum scandalum. respondet bagnez non solum desumi malitiam ab obo set etiam ex modo volendi, unde licet obum sit leve malum quando tamen quis directe intendat illud nocumentum spirituale est gravis inordinatio sicut v.g. qui post receptum sacramentum penitentie commiserit leve mendacium, solum esset peccatum veniale; set si illud commiserit in contemptum ipsius beneficii recepti, peccaret lethaliter. hec tamen solutio plane refellitur quia licet modus volendi augere possit et soleat malitiam, id ubi expresse tamen [illegible] expresse aut directe velle non [illegible] ad ipsam augendam malitiam ut ex veniali reddat mortalem [illegible] sola expressio nullam gravis inordinatio est, alioqui si quis expresse diceret se velle [illegible] illud leve nocumentum spirituale quod afert verbum otiosum peccaret lethaliter, quod quidem omnino [illegible] esset; ex quo desumitur eficax confirmatio v.g. si quis expresse diceret se velle commitere aliquod peccatum veniale, non ideo peccaret lethaliter; etiam si alter directe intendat illum inducere ad peccatum veniale, non illico peccabit lethaliter. exemplum v.g. quod bagnez proposuit nunquam [illegible] qui commitit peccatum veniale in contemptum sacramenti penitentie quod recepit, contemnit rem magni momenti, ac proinde gravem iniuriam irogat ipsi sacramento et Xpo domino illius auctori quare hec pro obo notabilem malitiam [illegible] quam habet ille qui [illegible] peccat venialiter post concessionem sacramenti: at vero qui vult alterum inducere ad peccatum veniale [illegible] pro obo notabilem malitiam, et sola expressio voluntatis [illegible] ut ipsi [illegible]

sit ad mortale.

Ad argumentum partis contrariae dico licet veniale sit majus malum quam omnia mala temporalia nihilominus in suo genere detrimentum sibi et scandali est quid tam leve et ideo illud velle ac fovere directe non esse culpam gravem. Sic enim fama est majus bonum quam quaedam divitiae et nihilominus non peccaret lethaliter qui proximum levis infamaret bene tamen qui quasdam divitias aut notabilem quantitatem surriperet.

In fine sectionis adverto consulto distinctionem in esse parvam illam per se loquendo, quando occurrere potentia circumstantiae ob quas esset culpa mortalis inducere ad veniale non solum expresse et directe sed etiam indirecte. Et enim si quis induceret multos religiosos ad aliqua genera venialium quod valde noceret communitati et disciplinae religiosae sine dubio graviter peccaret et idem in aliis similibus dicendum est. Notes quae haec doctrina pro dicendis in sequentibus scilicet quando et quomodo sit malitia scandali in actionibus malis quae non fiunt intentione ruinae proximi.

Sectio tertia.

Quando et quomodo sit malitia scandali in actionibus malis que non fiunt intensione ruinæ proximi.

§. 1. in arto 2o. 3o. et 4o. et illius interpretes, praemissa ver
bo scandalum et reliqui DD. conveniunt cum quis commi
ttat aliquod peccatum externum coram aliis quod praebet occa
sio ruinae aliis sibi esse malitiam peccato illi intrinsecam
ex proprio obiecto et intrinseco fine sed etiam aliam quasi
adiacentem quae consistit in hoc quod aliis praebet occasio peccan
di etiamsi id non intendat qui peccat.

Probatur 1o. auctoritate sacrae scripturae et patrum psalmo 49 se
dens adversus fratrem tuum loquebaris et adversus fi
lium matris tuae ponebas scandalum ubi reprehendit
ille qui dum proximo suo detrahit coram aliis hoc ipso
peccato scandalum ex aliis qui inde abiciunt ad detrahen
dum, unde S. Aug. enarratione in praedictum psalmum
frater inquit adversus fratrem detrahit et erit aliis
infirmus adversus illum ponis scandalum huic detra
hendo etc. cum detrahit bonis ab his qui vident alicuius
momenti esse docti esse in scandalum cadunt infirmi
qui adhuc nesciunt iudicare et venerabilis Beda in eodem
[illegible] in detractione adversus fratrem idest maiorem spiritua
lem et perfectiorem virum qui deberet esse frater tuus
et hoc modo ponebas scandalum adversus filium matris
tuae idest minorem et indigniorem qui nondum indiget
solido cibo sed lacte. Malachiae etiam 2o. deus allo
quens sacerdotes eos reprehendit dicens vos recessistis de
via et scandalizastis plurimos in lege quasi diceret vos
[illegible] exemplo multis occasio ruinae
fuistis et S. Hieronymus in eum locum sacerdotes
inquit infirmos faciunt multos qui eum credentes in

Xsto fidei robur acceperint, infirmari eos faciunt negligentia Conversationis suae. Et S. Gregorius Pastor. 3a parte cap. 2o cum pastor inquit per abrupta graditur ad praecipitium grex sequitur. hinc Dnus inquit Ezechielis 44 facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis illi scilicet qui malum exemplum praebebant.

2o ob rationem quia unusquisque tenetur vitare malum proximi sui saltem quatenus sine proprio detrimento potest, sed culpa est malum proximi, quam unusquisque tenetur illam vitare quatenus sine detrimento proprio potest, ergo peccat si opus malum faciat non solum quia fecit sed quia faciendo est proximo occasio culpae, quam occasionem ipse auferre poterat non solum sine detrimento sed etiam cum magno emolumento proprio: si enim non esset proximus non peccavet exemplo unius sed etiam iste abstinerat a peccato.

atque ex hac ratione colligitur 2o et quod sit malitia scandali in peccato externo alicujus, si is qui peccat sufficienter sciret illos coram quibus peccat nullam inde accepturos peccandi occasionem, non haberet in ratione scandali ullam malitiam ut recte aperius tomo 2o libro 12 cap. 16, et 3a Valensia se 19 puncto 2o paragrapho quo facto et bene adductum fundamentum ultimo favevant: etenim illud peccatum nec commisit expressa intentione inducendi alios ut supponimus, et nec indirecte vult aliorum ruinam quam potius praevidet nullo modo secuturam, ergo nullo modo cedit in nocumentum alterius quod sane ad rationem scandali requirebatur. 3o si prudenter crederet aut dubitaret actum illum externum fore absolute occasionem ruinae alterius, incurrit in genere scandali, et haberet malitiam

gravem quidem si fuerit ocasio gravis ruinae, levem aut
si fuerit ocasio ruinae levis, quod intelligendum est cum limi
tatione de qua in superiori praecedenti. Cui modo addit altera limi
tatio si diceret aliquod accidere posse cum qui lethaliter peccat oc
casionem aliis fuit exiguam ruinae ocasionem illis praebere ut propt
er modicam parvitatem non censeat quidquam grave in genere scan
dali esset, sed solum peccatum veniale.

disputari etiam solet a theologis utrum scandali malitia
de qua in hac sectione loquimur semper constituat speciale aliquod pecca
tum quod proinde speciali alicui virtuti contrarietur. Item ne
gantem sequitur s. Th. hic art. 4o ubi Caietanus et Bannes Coba
rrubias in regula peccatum de regulis iuris 4o et Vasquez tomo
1o [illegible] cap. 4o. Item etiam affirmantem docent
Adrianus q. 4 de confessione paragrapho venio nunc ad
investigandum de circumstantiis Silvester verbo scandalum nu
[illegible] Navarrus in summa cap. 6 num. 19 et Valentia [illegible]
tomo 3o

ego quidem existimo inter duas sententias vix posse esse di
ssensum nisi verborum quare explicando veritatem facile con
ciliabuntur in his. Certum videtur in quolibet peccato quod co
ram alteri fuerit ocasio ruinae non solum reperiri malitiam illam
quam alioquin haberet si committeret oculte, sed etiam aliam
quae ex dicta potest et solet esse mortalis ac proinde necessario
declaranda in confessione ut bene asserit S. [illegible] Cum
quis perpetrat homicidium coram aliis et praebet ocasionem
simile quid postea perpetrandi non solum malitia homicidii
qualis foret si absque ullo teste occideret sed aliquam alia
quae non potest dici proprie pertinere ad homicidium alioqui

iget 1a iustitiam qd nemo conseidet, est 2a charitatem pro
ximo debitam quam tenetur unusquisque procurare bo
num spuale proximi et avertere ab illo malum nisi
aliqd obstet. et quoniam ad charitatem spectant 2les virtutes
quarum una est beneficientia qua volumus bonum proximo
et correctio fraterna qua volumus avertere ab illo ma
lum spuale culpae et consequenter penae illi debitae, ma
nifesta quam habent homicidium et alia peccata quae faciunt
coram aliis et praevident ocasio ruinae, et opposita virtuti benefi
cientiae et correctionis fraternae enim ipso qd quis facit quod
scit [illegible] suam fore aliis ocasionem ruinae vult indirec
te ruinam proximorum ac proinde malum culpae et penae
illorum qd est contra beneficientiam quae vult proximis bonum et
contra correctionem quae vult avertere ab illis malum culpae
ubi obiter advertendum est sicut correctio fraterna complectitur
varios actus qui saltem moraliter sunt specie distincti pro diversi
tate specifica malitiae peccatorum quae vult a proximis avertere
ita hoc scandalum indirectum habet diversas speciei malitias prout
sunt speciei diversa peccata ad quae facienda praevidet ocasio, sic v.g.
qui homicidium coram aliis perpetrat, habet malitiam prove
nientem ex ocasione quam praevidet occidendi et qui falso iurat
coram aliis praevidet ocasionem iurandi falso quae est alia mali
tia specie distincta, et ideo in confessionibus declaranda est, nam
peccati quo praebemus scandalum proximis quod alibi non declarabitur
malitiae quoad speciem diversae sed sufficiunt tot malitias
speciei quae sine dubio declarandae sunt.

Deinde etiam certum est huius scandali malitiam habet
explicatam esse velut assistentiam actui peccati qd coram

alij faciunt quoniam qui pecat non intendit illam sed sua volun
tati satisfacere ut loquitur s.t. quare quod tunc specificat illum
actum est malitia directe volita v.g. homicidi l. feriendi et illa
est quae absolute tunc apelatur malitia pecculiaris et oposita vir
tuti 2a quamvis pecatum malitia v. scandali est indirecte vo
lita minor quae proinde illius vero tunc habet et non tamen apelatur spe
tiale vitium quamquam quidpiam dicens malitie per se inten
ta in illo actu et propterea nullius vitij peculiaris illi respondet
pondet et hoc tantum contenderunt qui priorem opinionem
sequuti sunt nec illis contradicunt aa posterioris quippe qui
id contendunt quod diximus in parraphis precedentibus a nobis dictum est
sectio 4a de scandalo quod provenit ex actionibus in se quidem bo
nis sed habentibus spetiem mali quamvis directe non intendatur
ruina proximi

sectio quarta.

de scandalo quod provenit ex actionibus in se quidem bonis sed habentibus spetiem mali quamvis directe non intendatur ruina proximi.

Certum est esse aliquas actiones in se quidem bonas, sed ta
men habentes speciem mali, unde possent alii accipere occasio
nem peccandi, licet id non intendat qui eas exercet v.g. debent pro
dicti aliquem censum seu tributum regi de cuius iustitia
non dubitatur, et tamen unus valde excusatus ab eo tributo
persolvendo ob aliquas vias aliis ignotas, iste quidem si non per
solvat exercet actionem bonam, sed quae ignorantibus
videri potest mala. Quaeritur an sit malitia scandali si
milis illi quae in sectione praesente declarata est, si quis
cuiusmodi opera faciat, quo credit inde sumpturos alios occa
sionem peccandi.

Et quidem si ille qui praedictam actionem facturus est re
dat circumstantiis sufficientem rationem qua veritatem
cognoscant, eo ipso amittere videtur actio speciem mali, quare
si nihilominus scandalizentur, perinde erit ac si de opere
bono scandalum accipiant, de quo dicetur sectione sequenti. Sed quid si
fas [illegible] do pro temporis et aliarum circumstantiarum opportunitate
non reddit sufficientem qua veritas detegatur. ~~an tunc faciat~~

D. T. in actione eadem DD. eius constanter affirmant praedic
tum scandalum esse malum seu peccatum ac proinde contra cha
ritatem, quae eos qui [illegible] ab operibus habentibus spe
ciem mali, proinde alii accipiunt occasionem ruinae. probo
ex facto Christi Domini quod narrat solus Matthaeus cap. 17 im
posuerat Augustus Caesar a tempore nativitatis Christi Domini tri
butum quod singulis annis persolvebant illi qui familiam habe
bant seu casa domos erant, et hoc appellabat didragma
valens nimirum duo regalia argentea nostrae hispaniae. exac
tores quoque huius tributi, cum viderent Christum D. tam habentem

familiam discipulorum nec eius divinitatem agnoscerent, puta-
verunt ipsum etiam esse obligatum ad persolvendum didra-
chma, unde cum Capharnaum pervenisset quae erat ciui-
tas polis Nazareth quae putabatur ciuitas salvatoris, accesserunt
exactores ad petrum quem forte noverant, non vero ad christum
dominum accedere prae reverentia ausi sunt. et interrogaverunt,
magister vester non solvit didragma? Quod cum veritate christus
dominus audivisset et postea petro argumento manifesto ostendisset
se cum sua familia liberum omnino esse a tributis, eo quod ipsius
dei naturalis filius ac proprius esset, subdidit nihilominus
ut autem non scandalisemus eos vade ad mare et mitte ha-
mum et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto
ore eius invenies staterem (qui siclus et pendebat duo dri-
dragmata seu quatuor regalia) illum sumens da eis pro me
et te, ubi etiam Caput est familiae quam habes in metropoli
Capharnaum et eius caput elegit me. itaque considera-
vit magister noster non solvere didragma esse quidem bonum,
sed tamen habere speciem mali comparatione exactorum qui nes-
ciebant rationem ob quam christus dominus obligabatur et tunc cura eius
ut scandalum vitari voluerit qui se admalum erat. ut ideo
insigne miraculum patraverit divinitus in ore piscis
dandum piscis fundo staterem quem persolveret. iam vero quid
misterii in ea re clueant praeterea vel invitis legas s. am-
brosium libro 4 in lucam. s. t. et maldonatum in caput 17
s. mathei et abulensem q. 381.

Observate apostoli ad romanos 14 omnia inquit munda
sunt, sed malum est homini qui per offendiculum manducat. scri-
bebat apostolus romanis iudeis eo tempore quo nondum ex

ciborum cibus erat an ii qui convertebantur ex iudaismo ad fidem Christi D. tenerentur servare ceremonias legis mosaicae necne: unde quidam illorum recte existimabant obligationem cessasse alii v. putabant contrarium dicti ignorantia invincibili et propterea sentiebant non licere iudaeis ad fidem conversis manducare cibos lege prohibitos. docet p. apostolus malum tunc fuisse manducare eiusmodi cibos coram illis qui illicitum esse putabant quia comparatione illorum habebat ea manducatio speciem mali et propterea scandalum gignebat quod vitare tenebantur illi qui vere sentiebant licitum esse manducare.

Reddit aut paulus ibidem rationem obiectus id erat illicitum propter scandalum et eisdem nostra causa probari potest. 1a ratio si propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulas quasi diceret non charitatem agit qui cum facile vitare posset tristitiam et magnam molestiam quam frater eius concipit videns eum manducare. quod putat manducari sine peccato non posse nihilominus non vitat sed a cibo vult non abstinere. 2a ratio noli cibo tuo illum perdere pro quo Christus mortuus est quasi diceret male vos facis comedendo prohibitum cibum cum inde sumat frater tuus occasionem id ipsum faciendi ac proinde peccandi committere putet idque peccatum, sit. v. quantum in te est perdis seu destruis interficis eum pro cuius vita Christus mortuus est quod cedit in quendam veluti contemptum mortis Christi dni. 3a ratio non blasphemetur bonum nostrum quasi diceret male facis comedendo cibos lege prohibitos quia qui putant non licere habent occasionem iaciendi blasphemiam in legem Christi dni quasi ea prodeat nimietatem aut varietatem ciborum.

Doctrina haec stabilita sine dubio vera est per se loquendo et in generali, occurrere tamen potest casus in quo cuiquam scandalum non inferetur culpa sua, si quis faceret actionem in se quidem bonam, sed habentem speciem mali, et si non faciat, proveniet illi magnum detrimentum, aliunde v.g. non potest vetare rem videntibus illam, ipsi vero erit ei valde nocivum, non peccabit eam actionem efficiendo etiamsi sciat inde alios sumpturos occasionem ruinae. Probatur quia lex charitatis non obligat me ad vitandum peccatum proximi mei cum notabili detrimento proprio quod quidem arbitrio prudentis praeponderet ut interdum praeponderare solet si quando omissio actionis habentis speciem mali, re vera bona sit foret mihi maximo detrimento non teneor ab actione cessare ut devitem peccatum proximi mei, sed nulla alia ratio ob quam ego tenear ab illa cessare nisi damnum proximi, ipsa namque in se bona est ergo non teneor ab illa cessare.

Limitationem hanc valde confirmat factum B. Ambrosii cum impudicas feminas domum aduxit eo animo ut Mediolanenses eam externam actionem malam [illegible] apparentiam intuerentur et ita eum in episcopum non eligerent. Existimavit nimirum sapientissimus et humillimus ecclesiae doctor magnum sibi detrimentum proventurum ex eo quod onus humeris suis ut patebat ob ipsius imponerent, ut propter illud vitandum liceret permittere scandalum quod in mentibus aliorum ex illarum mulierum adductione gigneretur. Si quaeras an et quando in actione omnino bona et nullam mali speciem habente possit esse malitia scandali si proximus inde sumat occasionem ruinae

sectio quinta.

an et quando in actione omnino bona et nullam malitiæ speciem habente possit esse malitia scandali si proximus inde sumat occasionem ruinæ.

§. 1. in art. 7° et 8° varias regulas exhibet quibus propositæ difficultas expediri potest. Cæterum quando opus ita est bonum ut sit de necessitate salutis nunquam habet malitiam scandali, sed prætermitti non debet quantumcumque alii inde sumant occasionem ruinæ. probatur manifesta ratione. quia illud spectat necessarium necessitate salutis quod sine peccato prætermitti non potest, sed nunquam licet committere peccatum etiamsi præterea certo scirem alii non peccaturi. ergo ad vitandum scandalum passivum aliorum nemo tenetur abstinere ab eo quod est necessarium necessitate salutis.

ex quo plane infertur nunquam licere committere peccatum etiam veniale quantumvis sciat proximum peccaturum gravissime si ego ab illo peccato abstinerem. et capitulo dixisse §. 1. in art. 7° ad summum volui contradictionem eorum qui oppositum sentiunt nam si liceret illud committere eo ipso non esse

vel peccatum, necessario non est eligendum.
Dubitari vero merito potest an licitum sit implere aliquod
preceptum affirmativum quoties occurrit occasio illud implendi
si etiam si propterea accipiant alii occasionem ruinae, vel du-
bitandi dicerem ex eo quod precepta affirmativa non obligant pro
quolibet, si occurrit... accedente scandalo passivo proximi non
obligabit preceptum, sed differri poterit eius executio
ad tempus in quo nullus scandali esset. Verum si huiusmodi scan-
dalum oriatur ex malitia aliorum qui videntes alterum implere
suum preceptum pro mera libidine ut ita loquar vellet pone-
re occasionem ruinae, non esse omittendum vel differendum exe-
cutionem precepti, sed implendum in eo met tempore in
quo re vera obligaret, si illud scandalum non esset. Sic S. Thomas
[illegible] ... puncto ultimo in [illegible] ... ex hoc ait
et Silvester verbo scandalum ... Christi Domini
Matthaei 15 cum ... dixisset ... coinquinare hominem
... discipuli dixerunt ei scis quod pharisaei audito hoc verbo
scandalizati sunt, respondit ... sinite illos, caeci sunt et
duces caecorum, quo verbis ... illud et similia scandala
esse contemnenda, ut optime S. Chrysostomus ... homil. ... propter
... omittendum ... aliquid ... doctrina
contempsit ... huiusmodi scandalum ... in eum locum
... ex malitia ... qui ex mera malitia scandalizatur
... pro voluntate sibi quaerit occasionem peccandi, seu potius sine
ulla occasione peccat, ... omitti ... deo preceptum quod
potius ... devenerit ... retrahere.
... si huiusmodi scandalum sit ex infirmitate animi
... videntes aliquam personam impleri aliquod preceptum ...

imbecillus et ut accipiat occasionem ruinae valentia secunda regula supra . ergo sequitur aliquos habere obligationem saltem per aliquod tempus executionem praecepti humani vel ecclesiastici ut teneri seminarium vel audire sacrum diebus festis si quis eam videns acciperet occasionem desiderandi gravem infidelitatem. probatur quia maior obligatio est vitandi scandalum quam audiendi sacri cum illud sit naturale et divinum, hoc vero ecclesiasticum. dixit tamen non esse seminarium ad id obligandum per multum temporis ut per unum annum. hoc tamen mihi non probatur sicut nec nostro azorio tomo 2° libro 4 capite 18 qui cum caietano navarro, et maiori, quamvis quisque liber sit ad faciendum quae non sunt bona sed etiam obligatoria praesenti sub gravi praecepto quia non tenetur ab illis abstinere ut evitet culpam alterius. confirmatur quia non magis tenetur quis ad vitandum hoc scandalum quam ad impendendum beneficium correctionis fraternae sed nemo tenetur non implere praeceptum iuris etiam humani ut corrigat ergo nec ut evitet scandalum. verum vera quod hoc accipit ex opere bono et praecepto nulla est obligatio ipsum vitandi respectu infra.

4a regula sit. ad vitandum scandalum quod oritur ex pura malitia nemo tenetur abstinere ab actione sancti sed tamen opera licita bona etiam non praecepta. probatur eisdem argumentis quibus probavimus supra impletionem praecepti non esse omittendam differendam propter scandalum quod oritur ex pura malitia et appellari solet pharisaicum. placet tamen quod valentia addit in explicatione sua 4ae regulae parvum existimo etiam si esset quod sine ullo aut paene nullo detrimento proprio posset quis eiusmodi scandalum vitare teneri abstinere ab illo bono opere quia charitas

vitus obligat ad prospiciendum bono spirituali proximi, quod sine proprio detrimento possunt.

Interrogatur si ex actione aliqua bona, nec praecepta, oriatur scandalum propter fragilitatem eius qui scandalizatur, quod quidem appellatur scandalum pusillorum, tenetur quis ab ea actione cessare dum non detrimentum non sit tale quod arbitrio prudentis praeponderet. et quidem s. t. non ita expresse tradidit regulam istam sed ex iis quae interpretes eius docent in articulo quo dum obligisset hanc esse mentem illius. et plus quod lege charitatis tenetur unusquisque vitare culpam frequentem gravem proximi sui quando nihil ex quod praeponderet et id multo spiritus obligat quod de culpa proximi non ex malitia et ex infirmitate.

Operae pretium autem erit subiicere unum vel alterum exemplum ut inde de ceteris ferri possit iudicium. dubitant doctores utrum peccet femina quae se ornat, si noverit inde alios sumpturos propter fragilitatem occasionem concupiscendi illam. nonnulli quos tacito nomine refert Emanuel Sa verbo ornatus non 1 affirmant esse peccatum mortale. Navarrus v. in summa cap. 14 num. 77 distinguere videtur si mulier nesciat vel non advertit mulier se ab aliquo desiderari concupiscendam non peccat lethaliter, si vero advertit et vere noverit aliquem futurum quod occasione sui ornatus peccat. secus vero si in particulari personam agnosceret. et quidem si ornatus esset valde nimius et credi posset turpitudinem non foret excusanda femina a mortali si crederet fore se alicui occasionem lapsus nec in hac parte quidquam refert quod ille particularis cognoscat aut non cognoscat persona nam utrobique ...

eadem est nimirum ornatus ille est illicitus et ad quem fe
mina tenetur, aliunde vero est gravis culpa ocasio quae gravi
ter laedit charitatem sive se ornando.

Si vero ornatus esset honestus ille nimirum qui in pa
tria & regione consuetus est, non peccat femina illum ges
tando licet sciat futurum alicui de tali & tali persona
ocasionem ruinae, dummodo ruinam ipsa non intendat
sic sentiunt Caietanus verbo ornatus & alii ad eam dubium
sa ubi [illegible] tomo 2o libro 1 cape 16 et na
varrus in summa cape 23 no 18. probatur quia femina habet jus
ad illa indumenta quae sunt ex consuetudine patriae
et oppositum foret illi valde grave, quare lex charita
tis non obligat illam ut cum tanto detrimento evitet peccatum
illicitae concupiscentiae alterius. et sane si oppositum esset ve
rum damnandus absolute foret feminarum ornatus et fre
quentes illarum ingressus ad templa et alia honesta loca cum val
de verisimile sit in tanta fragilium hominum multitudine
esse aliquos qui inde sumant ocasionem peccandi. imo ait
Caietanus et merito quidem licet femina in praedicto orna
tu aliquo peccet propter iactantiam aut similem finem non
propterea peccare peccatum scandali dummodo non intendat
ut supponimus ruinam aliorum quia fatis dictus iactantiae finis
non reddit ornatum magis scandalosum.

Ex dictis obiter infertur id quod recte advertit noster Sera
rius in ca. iuditis caput 10 in Judith, nimirum non peccasse sanctam
illam feminam dum pretiosis vestibus ornatam se
exhibuit conspectui holofernis quippe quae id decenter praesta
re potuit post tot annos a morte viri sui mansisse et fuis

n̄ fuit alliciendi holofernem ad illicitum, sed ad honestum
amorem. ad 2m d. l. quamvis ille fuisset aliqui superfluus in
hoc tamen casu devenit honestissimus, censeri tamen 3 di-
vino instinctu credendum est factum quidquid in hoc negotio
fecit iudith; tunc etiam quod ipso liberanda patria licitum erat
ei aliquid inspectum sed tamen nunquam se malum propter
quo gratior appareret conspectui illius ducis, q. l. sciret fo-
turum ut inordinate eam concupisceret poterat n. hoc
et simile malum permitti pro defensione patriae et li-
beranda populo dei a ditione regis infidelis [illegible]

Alius casus posset hoc loco tractari an liceret et quando li-
ceat alicui petere sacramenta a ministro qui male adminis
tratur et sive q̄ est in statu peccati lethalis sive [illegible] indoctus [illegible]
tit aliqua excitatione maiori. sed de hoc late dixi in ma de
sacramentis in genere tract. 2o disp. 6a [illegible]

3us casus an liceat ab usurario petere mutuum si sciret
n̄ daturum nisi sub usuris. sed de hoc in ma de usuris videat
tamen usurius s. q. 2. la qui tum diserte affirmat licere
quando adest iusta necessitas pecuniae ad honorem vel sustentatio
nem familiae vel ad solvendum debitum quod urget vel ad sub
sidium amici aut propinqui indigentium [illegible]

4us casus an et quando differendus sit ingressus in religionem
propter scandalum. sed de hoc valentia [illegible] regula [illegible]
3o [illegible] et suarius in clarisagia libro 7o cap. 6 n. 8o.

5us denique an exigere tributa a saecularibus liceat
ecclesiae quando id caderet in magnum scandalum. sed de hoc
caietanus ad [illegible] et alii [illegible] ultima de scandalo
vide supra

sectio sexta.

de scandalo mere passivo.

Hoc scandalum nihil aliud e(st) quam illud peccatum q(uo)d quis facit ocasione data [illegible] ex alterius actione unde vel constituit speciale vitium vel addit novam circunstantiam expli candam in confessione. solum nota interdum spectari scan dalum ad [illegible] o deserificarse ao q(uo)d alii [illegible] operis faciunt et q(uo)d si [illegible] ex igno rantia facile adhiberet remedium ostendendo illud opus n(on) esse malum sed bonum: secundum scandalum erit activum ex actione prava alterius que p(er)se est qual tunc sit omitten d(um) tamen explicatum e(st) commentarius in q(uaestio)nem 44

commentarius.

in questionem quadragesimam quartam.

in hac q(uaesti)o(n)e disserit S. T. de preceptis charitatis set quoniam ea maiori ex p(ar)te explicavimus in variis tractatibus huius operis hic sic brevissime addenda erunt que pertinent ad q(uaestionem) 44 de preceptis ad charitatem pertinentibus et hactenus ex

plicatis.

tractatus decimus quartus.

de preceptis ad charitatem pertinentibus et hac tenus non explica(tis.)

illud in primis est certum et apertum diligere divinum et naturale pre ceptum diligendi deum. in cuius rei comprobationem singula testimonia passim sunt ... alterum a nobis testimonium ... ex ipsis Christi dicti matheo ... qui interroganti doctori quod nam esset mandatum magnum in lege respondit diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo hoc est maximum et primum datum ... in decalogo continetur loco primo ... in decalogi preceptum aliquid aliud significat diliget cultum ex hibendum esse deo ... et ceteros ... quam late ... quibus ... nihil est magis obligatorium ... requirit ad ultimum finem ... ultimum finem ... praecepta ... ad ultimum ... potiori iure latum erit de actu charitatis qui imme diate nos ducit ad ultimum nostrum finem diliget deum.

deinde dico est quonam tempore obliget hoc preceptum ... libro ... et gratia ...

nus in summa cap. ii n. 2o valentia q. 19 puncto 1o et ...
nus tomo 1 libro q.q. ... 4 ... in ... et in
qua vix aliquid certi statui potest quod desiderabiet ut facile ad
mittamus invincibilem ignorantiam quae excuset ... culpa
illos qui hoc praeceptum saepe non adimpleverunt. 2o ... tunc
urget hoc praeceptum obligare quando quis tenetur justificare se
extra sacramentum seu quod idem est per contritionem ut
cum fidelis esset in peccato lethali et careret alio sacra
mento non praevia confessione aut in articulo mortis in
quo etiam si quis confiteatur tenetur si sit conscius culpae mor
talis elicere actum contritionis ut in materia de penitentia pro
bavimus et etiam cum contritio includat saltem actum amoris
dei quoties obligamur ad contritionem tenemur elicere
actum amoris dei. praeter hoc tempus cum quis pervenit ad
annos discretionis seu ad usum rationis et advertit obligatio
nem creaturae ad creatorem videtur teneri ad eum aman
dum ut bene valentia et navarrus ... et quo modo
teneatur quis tunc se convertere ad deum explicuimus in materia
de peccatis ... 4o denique aliquoties in vita credendum est
obligari nos ad hunc amorem set definire tempus magis
in particulari vix possum nam nec singulis diebus festis ut
quidam voluerunt nec cum quis recipit a deo singulare
aliquod beneficium nec cum adultus suscipit baptismum videtur
imponenda gravis obligatio diligendi deum cum nec ...
... convincat ut navarrus ... et
alios notaverunt.

3o certum est datum fuisse a deo et ab ipsa natura praecep
tum diligendi proximum mathei 22 secundum autem man

datum simile est huic diliges proximum tuum sicut te ipsum et 1a ioannis 4o hoc mandatum habemus a deo ut qui diligit deum diligat et fratrem suum. 2o quia manifesta turpitudo [illegible] et similitudo in natura atque ordinatio in fine et media ad illum consequenter obligant ad impendendum mutuum amorem sine quo consistere recte non possunt neque conservari societas, valet tempus pro quo obligat hoc praeceptum est quando tenemur proximo benefacere aut quando ejus amor est necessarius ad impendendum aliquod aliud praeceptum vel ad depellendum odium.

4o cum obligat praeceptum diligendi deum et proximum ... valde deus eo ipso quod homines evexerit ad finem supernaturalem et per media supernaturalia consequenter evexit ipsam obligationem quae alioqui concludebatur in limitibus ut foret supernaturalis. excusari tamen poterit quis ob invincibilem ignorantiam. porro praeceptum diligendi proximum obligat utrumque ad actum charitatis theologicae et ad amorem supernaturalem etiam si sit propter motivum creatum honestum nec aliud exspectatur aut vide collegii test. commentarius in quaestiones 45 et 46 et 15 de dono spiritus sancti quod respondet virtuti charitatis scilicet sapientia et de stultitia illi opposita.

commentarius

in questiones quadragesimam quintam et 46.

tractatus desimus quintus. de dono spiritus santi quod respondet virtuti charitatis silicet sapientia et de stultitia illi opposita.

in 1ª controversia agitur 2º primus de donis spiritus santi in comune pro-
inde de sapientia quae est habitus supernaturalis infusus a deo iis
iustis ut spectatis instinctu spiritus santi iudicent convenien-
tiam et credibilitatem misteriorum ac rerum nostrae re-
ligionis praestantia id quae prosit rebus publicis atque divinis.
Quod quidem quoniam fit cum quadam dulcedine et sapore
rerum celestium qui est proprius effectus charitatis sapientiae do-
num respondet charitati. huic autem dono opponitur stultitia
quam habet ille cui deficit iuditium sapientiae et qui iudicat
potius adhaerendum esse rebus caducis quod vitium est coniun-
tum cum quadam hebetudine mentis erga divina et super-
naturalia quae quidem ex peccatis et praesertim ex luxuria ori-
ri solent. et haec de virtute charitatis ad dei et beatissi-
mae mariae gloriam.

Jacobus granado

tractado.

de la defensa Justa con la
devida moderacion en
casos apretados de vi
da, honrra, i ha
cienda.

La materia de este tratado es comun a las personas que professan letras, i a las que por razon de sus particulares estados no an tenido ocasion de professarlas, pues los casos que en esta materia se ofresen, no son menos frequentes a las unas que a las otras, razon que obligo a hazer este tratado no en lengua latina sino en la nuestra vulgar. suele la continuasion en el stilo causar enfado, i por evitar este se divide esta obra en capitulos paraque cada uno con su stilo breve i clara resolusion combide al lector a su leienda.

capitulo primero.

que lugar tenga en el derecho la defensa iusta.

exsede el derecho canonico en dignidad al cibil, pero este es el primero en el tiempo, razon que para citarle i oirle primero me podra valer conforme ala regla 54 de regulis iuris in 6.º qui prior e tempore potior e iure.

supuesto lo qual al prinsipio de el derecho cibil ff. de iustitia et iure lege ius nale se haze mension de las cosas que pertenesen al derecho natural i al derecho de las gentes i entre estas segundas lege ut vim pone la defensa iusta disiendo ut vim atque iniuriam propulsemus; i como advirtio nuestro molina

tomo 1° ttt 1° disp. 6ª los iuris consultos toman con di
versa acepsion i significasion el derecho natural, i el
derecho de las gentes que los teologos, porque los iuris con
sultos lege 1ª dicta ius nale disen que el derecho natu
ral es quod natura omnia animalia docuit i el derecho de las gentes
quo gentes humanae utuntur de suerte que el natural
es comun a los animales i el de las gentes a los hom
bres i asi acaba la lei, illud sibus animalibus, hoc solis hominibus
inter se com̃e est.

la qual acepsion i distinsion de derechos no como
sen los teologos teniendo por derecho natural este
que el derecho cibil llama ius gentium derecho de
las gentes como lo vino a conoser Justiniano
parrapho singulos institutiones de rerum divisione, asi que
la defensa justa aunque la cuente el derecho
cibil en el lugar citado como perteneciente al de
recho de las gentes se deve entender pertenecer en
todo rigor al derecho natural, con todo eso es bien es
tar nos con la distinsion de los iuris consultos i mas a
viendola aprobado S. t. en 2ª 2ª q. 57 arto. 3° dando
al derecho de las gentes su grado de derecho natural.

lo qual con brevedad se prueba de la definision
recebida de todos que aristoteles dio 5° ethicorum cap.
7° de el derecho natural disiendo illud esse quod ubi
que eandem vim habet et non quia videtur aut non videtur el
sentido de las quales palabras es que el derecho na
tural tiene su obligasion de la naturalesa mis
ma i no del legislador, tal es la obligasion de la vera

la dicha

dad ut vim et iniuriam propulsemus que es lo que con termino mas claros disen los derechos que citaremos, diciendo vim vi repellere licet asi que la defensa justa el iuris consulto siente ser de recho natural, i lo es aun respecto de los mismos animales.

ff ad legem aquiliam lege sciam paraspho qui cum aliter se dise vim vi defendere omnes leges oia que iura permitunt la defensa justa y lisita segun todas leies i derechos et ff de vi et vi armata lege vim vi se dise vim vi repellere licere cassius scribit, id que iura naturae comparatur de suerte que en estas dos leies reconosen los iuris peritos ser la defensa justa lisita en derecho natural.

La qual verdad reconosen tanbien los sagrados canones cape significasti el segundo de homisidio vo luntario dise el papa inosensio tercio vim vi repellere oes leges et oia iura permitunt la qual desi sion repite el papa alexandro tercero cape si vero el primero de senta excomunicationis disiendo cum vim vi repellere oes leges oia que iura permitunt en los quales lugares los dos pontifices citados conformandose con el derecho civil resuelven en su derecho canonico que la defensa justa es lisita conforme a todo derecho comprehendiendo con esta universalidad el humano, i el divino, el positivo, i el natural. verdad que los iuris consultos i canonistas siguiendo las glosas de estos lugares con uniformidad consiguan

i sienten.

demos fin a este capitulo con las palabras de Ciceron en esta materia celebres i dignas de toda memoria oratione pro Milone e' hec, iudices, n. scripta set nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex na. ipsa arripuimus, hausimus, expressimus, ad quam non docti set facti, n. instituti set imbuti sumus ut si vita nostra in aliquas insidias, si in vim, in tela, aut latronum aut inimicos insidiset, ois honesta ro. eset expediendae salutis, silent n. inter arma leges nec se spectari iubent, cum ei qui spectare velit ante iniusta pena luenda sit quam iusta repetenda. donde Tulio junto la iurisperitia con la eloquensia i como iuris consulto tan docto i orador tan eloquente conosio ser fuersa dela naturaleza la defensa justa, i su lei i dictamen natural el resistir a una fuersa con otra.

Capitulo segundo.

si el derecho canonico excusa de pena ala defensa justa en caso de muerte o daño equivalente.

y notable la aversion que los sagrados canones mues
tran contra los homisidas i mutilantes, pues aun
donde no ai culpa como en los Jueses que dan sen
tensia justa de muerte, aun no los libran de la pe
na de la iregularidad como consta ex cap. 1º dist. 51
cap. literis de exsesibus prelator. cap. in archiepisco
patu de raptoribus i en otros muchos. siendo esto asi
sera grande argumento de la justificasion que tiene
la defensa justa aun en caso que se siga muer
te o mutilacion, o daño equivalente, si hallamos
que en tales ocasiones los sagrados canones no solamen
te dan por libres de culpa a los que assi se defienden
pero aun los libran de la pena de la iregularidad tan
propria de homisidas i mutilantes...

el derecho mas claro de los canonicos que se
halla en rason de esto es la clementina si furiosus
de clemente 5 en el concilio vienense del tenor si
guiente si furiosus aut infans seu dormiens hominem mu
tilet l occidat nullam ex hoc iregularitatem incurrit,
et idem de illo sensemus qui mortem aliter vitare nō
valens suum occidit aut mutilat invasorem en la qual
clementina se excluye de culpa i pena el defensor Jus
to que a su agresor mata o corta miembro de la suer
te que inculpablemente vino o dormido y es cassado en
semejante caso de la tal culpa i pena la qual cle
mentina i su desicion esta recebida por todos los au
tores theologos i canonistas concurriendo las sircuns
tansias de la devida moderacion que en los capitulos

siguientes se an de examinar i declarar.

Pero acerca de esta clementina teniendo duda los doctores cuia resolusion inportara para el intento si guiente. la 1a duda es si esta clementina hiso nuevo derecho o declaro lo que ia estaba decidido en el derecho antiguo. la rason de dudar es que en los capitulos que se hallan antes de esta clementina no pareçe que estaba esto resuelto, sino antes lo contrario como pareçe cap. de his clericis el primero. donde nicolao papa determina aver incurrido en iregularidad ciertos clerigos que defendiendose de ciertos paganos los avian muerto pues a los tales clerigos les prohibe el exercicio de sus ordenes i les inhabilita para que no puedan ser promovidos a otros superiores efectos proprios de irregularidad.

el qual capitulo refiere santo thomas en la 2a 2e de 64 arto 7o en el tercer argumento en cuia respuesta dise que la iregularidad algunas vezes se contrae por homisidio aunque aia sido causado sin culpa como se echa de ver en el Juez que Justamente condena a alguno a muerte: et propter hoc, dise el santo, clericus etiam si defendendo interficiat aliquem irregularis est quamvis non intendat interficere sed se ipsum defendere. en lo qual manifiestamente se echa de ver que santo thomas siente que en el derecho antiguo estaba desidido lo contrario que despues desidio la clementina citada. en confirmasion de lo qual dise caietano en el comentario de el dicho

articulo allegando a este terser argumento, et novo iure in clementina unica de homisidio, statutum est ipsis qui aliter mortem evitare nō valens suum occidit invasorem, irregularis ... quas lex si tempore autoris extitisset ... scripsisset hoc autor en las quales pala bras ~~el derecho~~ siente Caietano que el derecho anti guo ponia esta pena de iregularidad a los tales se gun lo qual procedia S. Thomas pero que ia esta esta pena quitada por el derecho nuevo de la clementina si furiosus.

el qual sentimiento de S. Thomas i Caietano se con firma cap. si quis viduam en la misma distinsion 50 donde se pone pena de iregularidad al que fuere homisida precepto, concilio, aut defensione en cuia palabra ultima se confirma lo decidido en el ca pitulo citado de his clericis lo qual limito la glosa ver bo defensione añadiendo evitabili dando a entender que esta iregularidad se contrae quando uvo algun exseso en la defensa ino se guardo la moderacion de vida conforme a la qual glosa parese se deve en tender el capitulo de his clericis citado i el paresser de santo Thomas i Caietano.

lo qual parese ser cierto pues en la misma distin sion 50 cap. quia te el pontifice Stephano 5º avnobis po del qual dise la glosa que iu. augustias positus et iacu la sarracenorum ut periculum evitaret quosdam interfesit se postraba con entersimiento como si ubiera incurri do en iregularidad le dice bene fecisset quoniam nātura

Morte id fecisse cognosceris, de canonicae nullo modo
iudicaveris, alabando su encogimiento modesto i recata
do modo declara que por aver sido justa la defensa
i inevitable no incurrio en la canonica pena de irre
gularidad, esto mismo confirma la glosa super caput
si dignum parrapho clericos de homicidio voluntario. Don
de se distinguen dos generos de defensa una inevita
ble esto es que no se puede dexar de hazer i asi no se
puede evitar, otra evitable que se puede escusar, quando
concurre la primera defensa inevitable se escusa
la culpa i la pena i en este sentido entiende los dere
chos antiguos esta glosa quando en ellos se escusa
la pena i no en la segunda defensa evitable.

En virtud de estas razones de dudar ai variedad en
los doctores, unos piensan que el derecho antiguo no es
cusaba la pena hasta que llego la clementina si fu
riosus. otros dizen que esta clementina no hiso de
recho nuevo sino declaro el antiguo: i por entrambas
opiniones muchos i graves doctores que refiere Sairo in
thesauro libro 5o cap. 17 num. 9 i aun en la antigue
dad las ubo tambien, las quales refiere la glosa sobre
la clementina si furiosus in finalmente nava
rro en la suma cap. 27 no. 211 conosiendo que des
pues de la clementina si furiosus in esta quitada la pe
na de la irregularidad en sentencia de todos, dise que
poco importa averiguar si el derecho antiguo la quita
ba o no, lo que es cierto es que el capitulo citado de si
clericis a quien siguio S. Thomas no la quita como

ni el capitulo si quis viduam citado tampoco lo declara. ala par de esto el capitulo ste in citado si parece que quitaba esta pena, i asi por lo menos respecto de este la clementina si furiosus no parese nueva desicion sino declaracion de esta antigua conforme lo referido arriba de los dichos capitulos.

la 2a duda controvertida de los doctores es si la ultima i muy nueva desicion acerca de este punto que se halla en el concilio tridentino sesione 14 cape 7o li mita a la clementina si furiosus o la dexa en su misma fuerça. la rason de dudar es las mismas palabras de el concilio que son las siguientes si homicidium non ex proposito sed casu vel vim vi repellendo ut quis se a morte defenderet fuise commissum narret quam ob causam etiam ad sacros ordinum et altaris ministerium et beneficia quæcumque ac dignitates iure quodammodo dispensatio videat, committat loci ordinario, aut ex causa metropolitano seu viciniori episcopo qui non nisi causa cognita et probatis precibus ac narratis nec aliter dispensare posit. en las quales palabras de el concilio parece se pone pena de irregularidad en el caso de la justa defensa, la qual avia quitado la clementina si furiosus.

el doctor navarro libro 1o consiliorum de temporibus ordinationum consilio 37 dise que el concilio de trento no contradice ni limita la clementina si furiosus porque esta habla de la defensa justa, en la qual no ai ningun exseso i el concilio de trento habla de la de

fensa en la qual no se guarda la devida moderacion i esto mismo siente siguiendo a navarro el padre doctor suarez tomo 5o disp.e 46 sec.on 2a aunque lo contrario sienta maiolo libro 1o cap.e 2o no 10 pa rrapho 2o et libro 5o cap.e 48 no 10 et 11 sintiendo que el tridentino revoco i limito la clementina si furiosus.

pero verdaderamente la sentensia de navarro es sierta la qual tanbien tienen navarra libro 2o de restitutione cap.e 3o no 353 el padre enriquez libro 14 cap.e 10 parrapho 2o salon in 22 2e q 64 arto 8o contrarias 2a ubi supra citado no 10 que dise que asi lo declaro la congregation de los cardenales deputados para la explicasion de el tridentino año de 1578 quando mas se deva entender el concilio en el fuero exterior caso dudoso i que no ai serteza de la defensa justa sino antes se duda si se guardo la devida moderacion, entonses manda el concilio pertenesca la declaracion de esto al ordinario, metropolitano et cetera.

Capitulo tercero.

en que se propone la primera regla que se deve atender para la justificasion de la defensa justa.

algunos doctores sienten que el Concilio de trento en las palabras referidas en el capitulo pasado reservo el Juisio de la Justificasion de la defensa Justa i el Jusgar si se avia exsedido o no en la dicha modera cion a los obispos i ordinarios, pero quando mucho esto se deve entender no en el fuero de la Consiensia si no en el fuero Contensioso o Judisial, i asi que la Jus tificasion de este caso en el fuero interior depende de la Consiensia de cada uno i de el arbitrio de el docto varon que informado de la parte le asegure de su Con siensia. asi lo sienten entre otros Paiso i Suares Cita dos i lo que es cierto es que asi para el fuero exterior como para el interior Conviene se señalen reglas por las quales se regule la Justificasion de esta de fensa a las quales deve atender o el Jues para el Juisio Contensioso, i cada uno para el Juisio de su propria Consiensia ———

Llegando pues a examinar en particular estas reglas determinadas, algunos doctores se escusan remitiendolas al Juisio de un docto varon, i por paresserles ser varias, i casi infinitas las que fue ran ocurria por casos tan varios que en esta mate ria pueden suseder. a la par de esto es fuersa sacar algunas de estas en Juisio que sean las mas univer sales i como cabesas a quien se redusgan las demas i estas las tomaremos de lo que la glosa super. caput sisnasi el segundo de homisidio voluntario señala, de donde la Comun de los doctores se a valido. ~

es pues la primera que alli se halla donde dize
que entonses se guarda la devida moderacion i se
justifica esta defensa si illud tantum fiat quo omi
sso violentia repelli non poset quando se haze aquello
que a no haserse no pudiera aun escaparse de la vio
lensia, fuersa, o agravio que se le pretendia haser
regla cierto infalible para la justificasion de este
caso i como tal es recebida de todos los doctores, pero
sin duda ninguna obscura, porque de esta misma regla
se puede dudar que reglas o señales se an de tener en
entrambos a dos fueros, para entender que se a hecho aque
llo que era tan presiso para defensa que si no se hisiera
o parte de ello se dexara, no se pudiera uno defender de el
agravio que se le pretendia haser.

La qual regla quanto citado no bº parese declaro algo de
Silvestro verbo homisidium 1º q. 4 a disiendo que de tal ma
nera el que se defiende deve herir o dar golpe al agre
sor i que no pudiera defenderse si menor lo diera, o de ca
lidad menos dañosa, de tal suerte que si pudo defenderse
mutilando o hasiendo otro menor daño i no se defendio si
no matando, exsedio la moderacion devida i los terminos
de la defensa justa. La qual regla o por mejor desir decla
racion de la regla ia dada se deve admitir como de la co
mun de los doctores se admitio la regla dicha cuia de
claracion es esta i no tiene nesesidad de singular proban
sa pues por si misma esta manifiesta.

Pero se advierta contra Armilla verbo irregularitas
no 41 que lo mismo es defenderse mutilando i cortando

alguno mienbro que defenderse matando, i assi el que tuvo
nessesidad de mutilar para defenderse no exsedio si ma
to. la razon de este autor es que en el derecho es lo
mismo mutilacion que homicidio, razon no sufisien
te para el intento porque aunque es verdad que quando
el homicidio causa iregularidad fuera de el caso pre
sente tanbien lo cause la mutilacion, pero no ai de ai
se sigue que el que no exsede mutilando i cortando
no exseda matando, i assi contra assimila sienten los de
mas doctores como son medina, filiuco, vivaldo a quien
refiere i sigue Sairo citado nº 11 i enriquez ariba citado,
el qual añade que esto se deve entender fuera de una
sircunstansia i es que puesta toda dilijensia de el defen
sor por no matar se siguiese la muerte fuera de su in
tension. lo qual aprueba Sairo i con razon.

Capitulo quarto

proponese la segunda i terce ra regla de la justificasion de la defensa justa.

La regla dada por el mismo pontifice en el capitulo ci
tado significasti es ut defensio fiat ad sumendam vin
dictam, set ad iniuriam propulsandam que la defensa no
se haga en animo vengativo sino solo con animo re
sistivo de la injuria que el agresor pretende. la qual re

y la la da tambien la glosa sobre el mismo capitulo verbo
moderamine inculpatae tutelae disiendo item si sit causa
defensionis et non ulciscendi - sera justificada la defensa
si la causa es defendernos i no vengarnos, y la adverti
da en el derecho cibil lege sciam ff. ad legem aquiliam
§§ ultimo et haec si tuendi dumtaxat non etiam ulciscendi
causa factum sit. lo qual se halla en el derecho canonico
23 q. 1 cap. quid culpatur donde se trata de lo que se deve
evitar en la guerra para que sea justa que es nocendi
cupiditas, ulciscendi crudelitas, impacatus, ac implacabilis
animus, feritas rebellandi, libido dominandi et si quae similia
sunt. Y assi se sigue que no ade aver deseo de daño,
crueldad en vengarse, ni afecto alborotado i implacable
ni otros deseos desordenados en materia de guerra o en
señorearse i como en el caso en que estamos se trate
de una guerra privada i particular, para que no sea in
justa deven guardarse las mismas condiciones i cir
cunstancias. &c.

Solo se deve advertir que si estos afectos desordenados
no salen a señales exteriores, mal se puede saber para
indisios de el exseso que a avido en orden al fuero judicial
i pena exterior, pues tenemos en el derecho canonico
desidido que para el fuero exterior no se deven atender
los afectos interiores cap. christiana 32 q. 5 ubi habetur la
tentia peccata vindicatur et de poenitentia dist. 1 cap.
14 cogitationis poenam nemo patitur.

Lo qual se ~~responde~~ declara respondiendo a otra duda
semejante a esta que tratan los doctores preguntando

si en semejante ocasion de defensa justa se mesclase alguna complacensia culpable o algun genero de odio resentimiento contra el agresor, si entonses la mutilacion o el homicidio serian causa bastante de irregularidad i responden generalmente que no. ita Cobarrubias clementina si furiosus [illegible] como enrriques lib. 14 cap. [illegible] navarro [illegible] de restitutione cap. tertio no. 357 saire citado no. 12 el qual atribuie esto contra vio a navarro cap. [illegible] no. 226 aunque alli navarro parece que trata de otro intento pero lo cierto es que en semejantes casos cuios actos exteriores son buenos o indiferentes aunque los interiores sean depravados no es sufisiente causa para incurrir en la dicha pena de irregularidad aunque aia en lo interior alguna culpa conforme la doctrina que los doctores enseñan en la materia de sensuris [illegible] de proposito probe [illegible] [illegible]

La [illegible] regla la qual puede servir de indicio para la obserbancia de la primera i segunda regla ia dada es la que trae saire citado no. [illegible] parrapho [illegible] considerandum est donde dise que se deve atender a la calidad i forma de las armas defensivas i ofensivas del ofensor i defensor, de tal manera que no aia exseso ni desigualdad en las dichas armas ni fuersas de los dos, como si el agresor siendo fuerte pero el acometido i defendiente fuese mas fuerte i assi de armas desiguales i maiores bastan [las] menores por exemplo saire, si el agresor acometiese dando puñadas no deve el defendiente siendo mas

fuerte resistirle o defenderse usando de espada i ni mas ni menos si el agresor venia con un baculo o palo, i el defendiente podia resistirle con otro no deve usar de arma maior como espada, lansa, o escopeta la qual regla se deve admitir fuera de confirmacion de las dos pasadas admitidas por los doctores; fuera de que se aprovecho el pontifice en el capitulo sitado signasti donde no escusa a un saserdote de la pena de la iregularidad en un homicidio porque uso de semejantes armas i dio el golpe en parte peligrosa las palabras de el pontifice son tum roe instrumenti cum quo ipse percussit, id cum grave sitis fuit ni hijo ut constit in ipso tx | ut solet levem plagam inferre; tum roe partis in qua fuit illa percusus | fuit ni caput | in qua de medico ictu lethalit quis solet lg di. todo lo qual se a de juzgar i recebir con atension a varias sircunstancias en virtud de las quales dexe de aver este exseso, aunque se use de arma maior tal podia ser en la qual se hallase un defendiente sin otro instrumento para contra quien viniese a dalle con un palo, mas que una espada de la qual deve usar en orden a escusar el golpe que le quieren dar pero no en orden a herir o matar si fuera de sin esta herida ni muerte escusar su agravio.

capitulo quarto.

proponense otras reglas en orden a la justificasion de la defensa jus|ta.|

La 4a regla es que la dicha defensa se haga in continen
ti esto es al tiempo de la agresion o acometimiento i no
despues pasado algun intervallo, asi lo significa el ponti
fice en el capitulo citado significasti parrapho si vero
usando de esta para mox luego in continenti la qual
regla expresa se halla videm el ff de vi et vi arma
ta donde despues de otras palabras añade eundem deii
cere non ex intervallo set ex continenti posse i la mis
ma regla se halla expresa en el derecho canonico
cap. si vero de senten excomunicationis in continenti vim
vi repellas la qual regla como tan expresada en el
derecho i tan conforme a la razon la admiten todos
los doctores los quales advierten que esta regla se deve
entender con esta limitasion i es que no se tema segun
da agresion o acometimiento i es tambien advertido porque
respecto de la tal agresion segunda i de este como con
tinuado acometimiento no se reputa aver avido inter
vallo, sino antes continuarse ta la ocasion, pero si el
agresor desiste, se retira, huie, o para desistirse da voces
diciendo que no quiere pelear mas, en tal caso no le es lici
to al defendiente proseguir con la defensa sino sesar
de ella pues ia no es nesesaria.

Sumer, citado nº 7º advirtiendo que son innume
rables las reglas que se pueden atender en varios casos
dexadas otras pone la siguiente de importansia i es que el
defendiente nunca sea agresor, ni acometa sino sien
pre ade ser cometido. la qual regla es cierta i no tiene
nesesidad de probansa sino de explicasion por la ocurren

tia de algunos casos en los quales aunque el defensor pare
ce agresor no lo es, tal caso es el que not. suarez de
navarro quando pedro conose que Juan le quiere aco
meter, i que sino lo previene, sino lo deja allegar
cerca no le podra despues resistir ni se podra defender
entonses pedro puede prevenir a Juan i aunque pa
rece que acomete i es agresor mirada la circunstancia
de el caso no lo es, ni acomete, sino se defiende pre
venidamente, pues de otra suerte no podra defen
derse.

semejante caso proponen los doctores respecto de un
traidor que anda asechando en orden a quitar la vida a otro.
en el qual caso puede el asechado prevenirse i matar
al asechador i insidiante no pudiendo de otra manera es
capar la vida. asi lo siente soto libro 5º de iustitia q. 1. art. 8º
8º navarro citado nº 350 cobarrubias citado § 1 parte 3
unico nº 5º versu. 4º de homicidio. la glosa cap. si furio
sus de homicidio voluntario verbo legibus secularibus
sairo citado nº 13. en confirmasion de lo qual trae
varios ~~exemplos~~ derechos i leies. la qual resolusion se
a de admitir con la distinsion insinuada que las tales
asechanzas sean de tal calidad, que la muerte a que se
ordenan no se podra evitar sino se mata al insidiante que
en tal caso no es agresor el que se defiende i previene pero
si son evitables las tales asechanzas de otra forma no sera
lisita la tal muerte prevenida.

exemplifican esta doctrina los doctores traiendo aquel
caso de la muger que hallase debaxo de el almohada

un puñal que su marido avia puesto para quitalle la vida estando dormida, podra prevenir su muerte matando a su marido con el, y estando cierta que no le es posible escaparse la vida de otra manera. lease a sai ro citado no° 50 que en confirmacion de esto trae la autoridad de bartolo, pietro martires, soto, navarro, i salon, i otros muchos, de cuia doctrina i resolusion se sigue la desision de muchos casos semejantes.

finalmente suares advierte por regla que no se mescle en la tal defensa alguna culpa grave suponiendo que el mesclarse alguna culpa ligera es mui dificultoso el evitarlo, i aunque la tal culpa leve se mescle no por eso se incurre en irregularidad la qual es cosa llana porque penas tan graves siempre suponen culpas graves. solo advierto que esta regla de suares quedaria observar si no nos aprovechasemos antes de las reglas ia dadas, i primero en orden a conosser quando la tal defensa sea culpable, o no.

capitulo sexto.

si hase contra la defensa justa el que hiere o mata pudiendo defenderse huiendo.

esta dificultad es celebre en esta materia i en parte de ella estan conformes los doctores i en parte estan discordes

i para su maior claridad advierto con navarro concilio 11 de homicidio que si en la huida ai peligro euidente de la vida o porque el camino por donde se a de huir es peligroso como si fuese un despeñadero, o si huiendo el enemigo se mejora en de suerte que corre peligro la vida de el que huie en tal caso no ai obligasion de huir, i consiguientemente ni pecara ni incurriria en iregularidad el que no huiendo por defenderse mutila o mata, autorisa esta senten sia navarro citado con sensebino a quien sigue boni facio su clementina de homicidio i es sentensia co mun de todos.

toda la dificultad esta q.do en la huida no se teme peli gro alguno de consideracion i en tal caso los doctores distin guen dos generos de personas seglares i eclesiasticos i disen que los primeros no tienen obligacion de huir, pero si los segundos. la razon es porque respecto de los seglares la hui da en la tal ocasion es afrentosa, i asi se reputa en ellos como imposible, la qual razon no tiene lugar en los ecle siasticos pues en estos el huir no es afrenta por su esta do. veanse los doctores citados en los capitulos antesedentes a este.

a esta comun resolucion añaden los doctores algunas limitasiones. la 1.a añade navarro citado disiendo que aun que el tal seglar por la razon dicha se escusa de culpa no se escusa de la pena de la iregularidad por parecerle que la clementina si furiosus no escusa de esta pena si no al que de otra manera no se puede defender i co mo este tal seglar absolutamente hablando se pueda

defender huiendo no se escusa de esta pena. Con todo
eso tengo muy problable la sentensia de gracyo de
nobilitate cap. 2° no. 64 i de Sr. Lisdaro libro 8° parra
pho homicidio no. 3 a quien sigue suares citado lega
no 5°. porque el tal seglar a quien se le sigue manifies
ta afrenta en la huida absolutamente se le reputa in
posible el huir pues que moralmente se halla nese
sitado a no padecer aquella infamia i tal caso es compre
hendido en la clementina si furiosus.

pero si el que a de huir es eclesiastico en quien no corre
esta rason de afrenta en el huir sin duda peca no huien
do i incurre en irregularidad pues falta en las reglas
aprobadas arriba para la justificasion de la defensa lisita,
i por lo menos respecto de los de este estado se deve enten
der la sentensia de muchos que refiere sairo no. 10 que
afirman que los que no huien pecan i incurren en irre
gularidad, i lo que se a dicho de la persona eclesiastica
se deve entender a fortiori de la religiosa, i aun de una
seglar humilde a quien no corre riesgo su honrra por
que huia.

i si preguntare alguno si lo mismo se podra desir
de una persona noble secular cuia huida fuese oculta
porque el agresor le acomete en parte secreta, se res
ponde absolutamente que no, porque las paredes oien
como disen i ven las piedras, i la tal huida puede ser des
cubierta por lo menos del enemigo i no tiene la tal per
sona noble obligasion de poner a riesgo su honrra.

vivaldo tit. de irregularitate no. 22 trae un caso

particular en el qual aun a la persona eclesiastica i religio
sa escusa de esta huida, tal seria si la tal persona estubiese
en habito indecente i escandaloso al tiempo que el agresor
le acometiese i en circunstancias tales que su huida avia
de ser publica, escandalosa, i contra la honra de el estado
eclesiastico o religioso, el qual caso i resolusion le parece
mui probable a Sairo i con razon pues no es menos la
honra de un seglar noble que la de un estado eclesiastico
o religioso en comun.

El caso mas apretado de esta huida en persona secular
i noble es el que disputan los doctores si la tal persona ubiese
dado ocasion bastante para el agravio o injuria que el agre
sor le pretende hazer, como si la tal persona le ubiese da
do ocasion a pendencia o desafio, o en materia de honra
entrando en agena casa a hurtar, adulterar, et cetera. en
el qual caso los doctores citados refieren muchos i nobles doc
tores por la parte afirmativa i negativa, i asi Sairo i Suarez ci
tados dan la una sentensia i la otra por probables si bien aña
den algunas distinsiones i limitasiones.

Sairo dise que se deve distinguir o la tal persona que dio
la ocasion conocio el peligro a que se ponia o no, si lo co
nosio le obliga a que huiga i si no huie le parece que peca
i cae en irregularidad, pero si no lo conosio no le obliga
a que huiga. en la qual distinsion aunque se deve cono
cer maior culpa en el que conociendo el peligro se es
puso a el, con todo eso viendose ia en el peligro no pare
ce ai causa bastante para que no pueda atender a su de
fensa escusandole la huida dado caso que le a de ser afren
tosa

afrentosa. Con todo yo me parece muy seguro el parecer de suarez seccion 11 et ii donde siente que este tal tiene obligacion a huir porque huiendo aviendo dado el primero ocasion prinsipalmente en materia de honrra, tiene action aquel a quien el dio la ocasion a resistirle i escusar la ... consiguientemente el que la dio a huir que el huir en tal ocasion absolutamente no fue deshonrra.

capitulo septimo.

Si tiene lugar la justa defensa respecto de el proximo inosente.

tiene esta dificultad varios casos, unos muy dificultosos que otros. el primero trata navarro Concilio 1° de homicidio et in summa cap. 15 no 3 preguntando si alguno viendose en peligro llamase a otro para que le aiudase a su defensa i juntamente le diese armas con las quales el llamado defendiendo al proximo que le llamo hiriese, mutilase, o matase al agresor. responde navarro que en este caso el que llama al otro, supuesto que le era lisito defenderse por otro sin cometer culpa ni incurrir pena pudo tambien defenderse por otro. pero añade que el que diese armas a otro para que se defendiese sin las quales no se podia defender, de lo qual se siguiese la muerte del agresor que este tal quedaria irregular. lo mismo sienten los demas ... 4° lib. 6 anton°

tit. de irregularitate en Viguer libro 14 cap.º 16 parrapho 4º Sairo citado nº 14.

La qual resolusion en quanto a la primera parte tengo por verdadera, porque assi como el tal acometido puede usar de las armas nesesarias para su defensa tambien puede apro vecharse de sus amigos como de armas vivas pero lo que se añade a lo ultimo me parece que esta equivoco i tiene nesesidad de explicasion. porque si el que le da las armas al otro para que se defienda se las da en caso que sin ellas no se pudiera defender i en esta sircunstancia aunque se siga la muerte de el agresor no incurrira en irregu laridad porque el socorro que dio fue lisito i nesesario co mo se probara mejor en el caso siguiente. pero si el que diese las armas las diese sin nesesidad de el defendien te o el sin nesesidad de su aiuda concurriese a la muer te de el agresor. en tal caso si procede ilisitamente i incurrira en irregularidad, pues es cierto que ai exceso en la ~~dicha~~ devida moderacion de la defensa i en este sentido se an de entender los doctores citados.

El otro caso es quando uno viese a su proximo sin culpa acometido podra defenderlo con daño de el agresor sin ser llamado sino tomando el por suio aquel agravio. convie nen los doctores en que el tal no peca en semejante action i la razon es porque mas se deve amar el pro ximo inosente que los bienes temporales i si por estos como diremos despues es justa la defensa mejor lo sera por la vida de el inosente, i assi lo an declarado los sa grados canones cap.º dilecto de sent.ª excomunicationis don

de el papa inocencio 4º dize et quidem cum liceat cuilibet suo vicino l' proximo pro repellenda ipsius iniuria suum impendere auxilium et cetera, i allega a santo esto deve decho que algunos an pensado no solamente ser esto licito pero aun obligatorio pero no es asi, pero es en caso que el proximo fuese persona inportantisima a la republica como el principe, o el padre propio o persona equivalente. vease navarro cape 14 no 17 i 18 cobarrubias clementina si furiosus 3ª pte parapho 1º no 7º et in regula peccatum 2ª pte parrapho 5º no 4º suarez supra no 2º.

La controversia de los doctores esta si este tal incurre en iregularidad i ai por entrambas partes muchos i graves doctores que refieren los doctores citados principalmente saiv. a no 20. el qual aunque tiene la parte afirmativa por mas segura i mas comun dize que la negativa es mui probable la qual sigue el padre francisco suarez citado no 5º i 6º i con razon pues esta iregularidad sin culpa contraida no consta de ninguno derecho, i pena tan grave no se a de poner sino es estubiere expresa en el derecho porque la clementina si furiosus escusa de iregularidad al que se defiende a si mismo declarando en esto el derecho i asi no se comprehende ni tiene por iregular al defensor de otro justo en casos semejantes pues en el se halla la justificasion de la defensa como en el propio defensor asi como este es escusado de la iregularidad lo deve ser aquel.

capitulo octavo

si tiene lugar la defensa jus
ta en casos de honrra i ha
zienda

antes que lleguemos a los casos en que los doctores no se
conforman en esta materia se advierta lo que todos
suponen como cosa llana i cierta que quando estos bie
nes temporales de hazienda i honrra son en materia
de cantidad de poca consideracion no es licito herir,
mutilar, o matar al agresor porque esta pena es des
proporsionada a tal culpa que siendo esta pequeña
es desorden repararla con pena tan grave.
Es pues la dificultad que la hazienda o la honrra se
tratan en cantidad o calidad de consideracion i aun
que uno u otro autor sientan que no es licita la defen
sa de estas cosas temporales con tan notable daño de
el proximo la comun sentencia de los theologos
i canonistas siente que es licita i assi consta de
entrambos derechos civil i canonico. i de la razon de
el civil texe lege furem ff ad legem corneliam
de sicariis et lege 4 ff ad legem aquiliam i en el de
recho canonico el capitulo dilecto de senta excomunicatio
nis in 6o donde se dise ~~[illegible]~~ licuit tamen quique ipsi decano
si predictis bellibus cum bonis suis mundanis invia

vios spoliare vel ea violenter occupare prohibuisse vit contra illius violentiam iniuriamque se tueri
donde se advierta de camino que esta defensa es co
mun a personas seculares i eclesiasticas. la razon de
esta resolucion es comun es que tales bienes en gra
ve cantidad se reputan como la vida argumento le
ge advocati in fine codice de advocatis diversorum iudicum
a lo cual trae muchas cosas tiraquelo de nobi
litate capitulo 31 numero 363 usque ad 372 i Julio claro
libro 5º verbo homicidium numero 5 et numero 47.

En lo que los doctores discordan es si el que en estas
ocasiones por esta justa defensa es causa de mutila
cion o homicidio incurra en iregularidad muchos lo
afirman i es la mas comun como lo nota sairo citato
[illegible] el qual tanbien refiere muchos por la con
traria sentencia que tiene por mas probable quan
do las cosas son de mucho momento asi lo siente no
ta covarrubias, navarro, salon, covarrubias, i otros i lo
mismo siente suares ser i leonardo lesio libro 2º
capitulo 9º dubio 16 numero 73 i ai de dezir que lo es mas conforme
a razon i derecho i se deve confirmar con el discur
so que se hizo en semejante caso en el capitulo pa
sado de que no ai tal iregularidad expresada en el
derecho i por otra parte la clementina si furiosus
no comprehende este caso antes como ella decla
ro el derecho antiguo por la defensa de vida se de
ve tomar su declaracion por la defensa de aquellos
bienes que equivalen a la vida. i aunque los doc

tores de la contraria sentencia traigan algunos tex
tos en contra son fasiles de explicar de aquella defen
sa en la qual se ubiere excedido la devida moderá
cion la qual explicasion se podra ver en los doctores
citados:

En materia de honrra tomando esta por la ver
dadera, qual es la buena fama nacida de la virtud o de las letras,
o otros dones dignos de verdadera stimasion se a de sentir lo
mismo que emos dicho de los bienes temporales en notable
cantidad, pues la tal honrra se deve antesponer a los tales
bienes proverbiorum 22 melius est nomen bonum quam di
vitie multe et eclesiastici 41 curam habe de bono no
mine, hoc enim magis permanebit tibi quam mille the
sauri pretiosi et magni i quando la honrra es en este sen
tido verdadera i solida es esta defensa comun aun a los
eclesiasticos i relijiosos.

mas si la honrra es secular i de calidad notable queda
en esta defensa sola licita para las personas seculares a
tendiendo las sircunstancias de la calidad de la persona
i de la dicha honrra como en persona noble o honrrada sera
esta justa defensa por evitar unos palos, cañasos, bofetada,
o otra injuria semejante como lo espesifican sotto libro
5º de iustitia et iure quaestio 1 articulo 8º navarra capitulo 15 numero 3 silvestro verbo homi
cidium 1º questio 4ª i tanbien lo estienden algunos doctores a la
defensa de evitar palabras notablemente injuriosas vea
se navarra libro 2º capitulo 3 numero 376 leandro lesio citado
dubio 12 numero 68.

en este genero de honrra espesifican los doctores algu

nos casos, tal y el que especifica Navarro citado nº 4º
que puede uno ofendido de el agresor que le injurió in-
justamente dándole alguna bofetada o palo o cuchilla-
da en el rostro u otra semejante afrenta, especialmente hacer-
se incontinenti habiéndola recibido, aunque no tra-
ta el ... le ... equivalente en orden a la satisfac-
sion de su honra; i lo mismo siente Enríquez de ir-
regularitate ... donde cita a otros muchos, i Navarro
citado, la qual sentencia en este caso da por probable
especulativamente hablando ... Cesiano ... pero
que en la práctica ... que no se deve permitir por
el peligro que ai de que haya exceso en la vida mo-
deración, así lo siente Castejón.
Otro caso y el que especifica Navarro citado nº 13 de
uno ... que uno le quisiese quitar su honra levan-
tándole algún falso testimonio en materia grave, como
acusarle de herejía, de traición, ... delito ... podría
o caso semejante, si no hubiese camino para evitar este
daño sino matar al testigo, que le sería lícito matarlo,
lo qual da por cosa probable Bonacina nº 64 ... libro 4
diciendo que lo mismo se ha de sentir guardando el delito
fuese verdadero, porque ... de tal ... judiciaria-
mente no se pudiese probar. Apártase de esta senten-
cia en la práctica Leonardo Lessio nº ... por esta ex-
puesta a muchos inconvenientes, i ... dello
que parece cierto es que este caso moralmente hablando
es imposible por ser menester concurrir tales circunstancias
que no se halle otro remedio para la justa defensa, sino

la muerte se estableçio

otro caso es el que trata Navarra n. 33 el que ubiese recebido un agravio de otro, i si no in continenti, sino pasando tiempo, si se podra satisfacer i vengar su honrra llegando con animo quieto sin que tuviese venganza, sino solo recuperar lo perdido, i despues de aber traido varios doctores por la una parte i por la otra usa de aquella distinçion i dize que si el agraviado ya estaria asosegado i de la manera que puede dexar satisfecho que en tal caso no es justa la defensa o venganza que hiziere luego el agraviado; pero si el agraviado prosigue complaciendose, i como continuando el dicho agravio que en tal caso podra. esta distinçion no se deve admitir i bien se ve que es apartada de la verdad, porque este agraviado o prosigue con actos externos i complacencias, o alabandose de lo hecho, i para todo esto es preciso que haya nuevo agravio, i por el pasado meramente como consta por las quintas reglas arriba explicadas, una de las condiçiones era que fuese la defensa in continenti del agraviado luego de recebido se uniera parte agravio de el pasado i en este caso i se haze nuevo agravio.

finalmente Lessio n. 83 pone otro caso de uno a quien otro le afrenta delante de personas nobles delante de las quales si no recupera el agravio quedaria deshonrado para toda la vida si le podria recuperar no con animo de matar al contrario, sino solo de ir al lugar del agravio i ponerse en el pelear o tomar armas para defenderse. Aunque trae varias razones para hazer este caso probable si

nalmente reuerenciando al tridentino sesione 25 cap.º 19 de reformatione que prohibio los desafios debaxo de gravisimas penas determina lo contrario i le no acep ta el tal desafio por mas seguro i con razon por que al tal cavallero le sera posible no perder su honrra usando de otros terminos i razones christianos sin aceptar el desa fio i asi lo contrario tengo por falso.

capitulo ultimo.

satisfasese a algunas obiectio nes i aplicase la doctrina presedente a singula res casos de nuestros tiempos

aunque la comun sentencia de los doctores siente lo que queda dicho en los capitulos pasados, alguno d[e] otro autor siente lo contrario. tal es pedro [ttt] de [encha] [illegible] el abulense super matheum cap. 5.º q. 1.ª [illegible] i lladiego [ttt] de [illegible]. la razon de los que lo dicho[illegible] es principal es que el agresor en los casos dichos como es cristo siempre se supone estar en pecado mortal, segun la leis de la charidad tenemos obligacion de esponer nuestra vida temporal en la vida espiritual de el

proximo, i si quitando la vida al agresor se condena su
alma mal se cumple la charidad. la qual razon tienen
los doctores insufisiente, porque la charidad entonses
obliga a posponer la vida temporal por la spiritual de el
proximo quando el esta en grave nesesidad, fuera de la
qual esta en los casos presentes pues el mismo malitio
samente i voluntariamente se mete en peligro.
i aunque en confirmasion se puede traer S. agus
tin ad publiolam cuias palabras se refieren en la 23 q. 5a cap.
de occidendis hominis dise el santo ne ab eis quisque occidatur, mihi
non placet consilium, nisi forte sit miles, aut publica
functione teneatur ut non pro se faciat et libro 1o de libero
arbitrio cap. 5o dise quomodo ad divinam providentiam
a pecato liberi sunt qui pro rebus quas contemni vere opor
tet humana cede profluunt lo qual se refiere cap.
cum homo 23 q. 5a pero el santo en estas palabras no
favorece a gerson porque segun la exposision de los
doctores el santo habla de aquellos casos, en los quales
se exsede la devida moderacion de la defensa justa.
ni tampoco favorece a gerson la reprehension que
dio Xpto a san pedro quando corto la oreja
a Malcho porque en aquella ocasion no concurrian
las reglas de la defensa justa como advierten los doc
tores citados, lo uno porque no era aquel el remedio
unico de aquella defensa, lo otro porque era contra la
voluntad de Xpto para nuestro remedio, i era el princi
pal a quien se hasia el agravio.
de suerte que nada de esto obsta para tener por cier

agust.

ta la comun sentencia ia referida i probada i assi los
que se defendiesen guardando las reglas dichas de la defen
sa justa quedan libres de culpa i de la pena devida al ho
micidio o mutilacion tal fue el caso celebre que passo
el ultimo dia de setiembre del año de 1617 en la here caso celebre
dad de S. Ignacio que tiene en Miraflores la casa de pro
fession de la compañia de Jesus adonde estando unos
hermanos coadjutores i criados que tienen cuidado
de aquella heredad, llegaron ciertos ministros de
justicia mal informados o llevados de no buena inten
sion a hazer agravio a ciertos hombres que entendian
estaban alli i para sacarlos hizieron mil violencias
i extorsiones, i insolencias assi de palabra como de obra
que viendo como saqueaban la casa desenbainando espadas
i amenazando con ellas, tirando piedras, i haziendo otros
desacatos bien agenos de christianos i de la reverencia de
vida a casas religiosas. los hermanos i criados se defen
dian con el mejor termino que pudieron i final
mente uno de los ministros de la justicia despues de
aver dado a un hermano con un broquel en la boca
i lastimadole alço la espada para herirle o matarle
i teniendo el braço alçado tiraron de lo alto de la casa
un tiro de un escopeta, i le dio con balas i perdigones
en el hombro con que se le caio el espada i no pudo
dar el golpe que pretendia en el hermano, despues de
lo qual prendieron dos moços, i iendo a la tarde un
padre i un hermano a verlos prendieron al hermano,
teniendole en la carcel publica hasta otro dia a las nueve

que lo mando soltar el asistente.
Bien se ve en este caso que la persona que tiro
el escopetaso no excedio la devida moderacion de la de-
fensa justa segun las reglas arriba probadas i confirma
das por lo comun de los doctores; pues esta defensa fue
en caso inevitable por persona que no fue agresora
sino defendiente de la vida de un inocente i in con
tinenti hecha i con miedo que no pudo ser menos con las
demas circunstancias arriba dichas; i aun se sabe de
persona religiosa docta i grave que con orden de el pro
vincial hiso informacion de la dicha historia, que oidos
muchos testigos i varios hallo no aver la persona en
cuias manos estaba la escopeta tenido ni aun culpa
leve porque el tiro se hiso sin herir a ninguno. Con
todo eso el padre provincial llevado de los consejos de los
santos en esta parte, i de la devida forma i religioso modo
que deven tener los religiosos en semejantes casos, proce
dio a la correccion justa que el tal caso pedia.
I es digno de memoria el favor que el tribunal de
la santa inquisicion, asi de el supremo consejo como de
los inquisidores de sevilla hisieron en este caso a la Com
pañia. porque aviendo algunos ministros de justicia ex
cedido no solo en el maltratamiento como queda referi
do de el dicho hermano, sino tambien dicho varias propo
siciones contra las religiones, i en particular contra los her
manos de la Compañia de Jesus, sacaron un edicto que
se leio publicamente en todas las iglesias de sevilla
condenando las dichas proposiciones por escandalosas, mal

sonantes, proximas heregi, mandando lo publicar fir
mado de los señores inquisidores don rodrigo de villavi
cencio, don martin matin rosarii el licenciado xpto
val de megalcortes los quales mismos dieron mandamien
to que tanbien se inprimio, en que mandaron borrar
las dichas proposiciones de las confesiones e informaciones
en que se avian escrito firmadas de los ministros de jus
ticia.

esto es a lo que da lugar el derecho natural i la razon,
derechos civiles i canonicos, como queda visto a la par
de lo qual mirando la perfeccion evangelica tiene lu
gar el consejo de los santos en esta parte, maxime en
personas eclesiasticas i religiosas los quales imitando el
exemplo de xpto i de los santos deven no defenderse
por el camino dicho, sino antes con modestia i humil
dad vencer a sus enemigos de la manera que se fue en este
tiempo tal como lo refirio a la comunidad de este collegio
de sevilla su reverencia de el padre Jorje helman
provincial de esta provincia tal lo hiso un hermano a
quien cierta persona principal o mal tratava de palabra,
i con las armas en la mano le queria matar, i el dicho
hermano hincado de rodillas le hablo con tanta modestia
i humildad que le vencio al cavallero, i dixo no me
mato io con hombres tan humildes i asi manso, vendi
do, i edificado se fue.

esto es lo que todos los santos desean i aconsejan entre
los quales S. augustin libro 10 de libero arbitrio cap. 5 dise
istam legem quidem non reprehendo que tales permittit interfici

set. quoniam isti qui interficiunt defendendo diciendo significando la dificultad que tiene no exceder en estos casos la devida moderacion. i s. ambrosio libro lo supra dicto super illud emat gladium ... dise licitum est se defendere usque ad evangelium ... postea no porque no sea absolutamente licito como queda dicho sino porque no sea tan decente como el mismo santo lo declara añadiendo ut sit in lege equitas ... dito et in evangelio equitatis perfectio a la qual ni aun dixo bien que una persona no use de todo lo que le es licito defendiendose, sino que en caso, como advirtio bien ... citado dubitatione ... ex antonino que la tal persona estubiese con conciencia de pecado mortal no quisiese ponerse a peligro de su condenacion dexando se matar.

de fin a este tratado el eloquente ciceron con aque llas palabras tan celebres entre todos oratores pro milone donde tratando de esta defensa justa dixo; hoc et ratio doctis, et necessitas barbaris, et mos gentibus et feris natura prescripsit, ut omnem semper vim quacumque possint a corpore, a capite a vita sua propulsent: palabras que son compendio de todo lo dicho.

laus deo optimo et maximo.

